

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
MANAGEMENT ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

*Επιχειρηματική δικτύωση τουριστικών επιχειρήσεων
(Τουριστικό Cluster). Δημιουργία συνεργιών για την
επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.*

Νικολέττα Ε. Κλαδά

Πειραιάς, 2012

Νικολέττα Ε. Κλαδά

Επιχειρηματική δικτύωση τουριστικών επιχειρήσεων (τουριστικό cluster). Δημιουργία συνεργιών για την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Σημαντικοί όροι: επιχειρηματική δικτύωση, τουριστικό Cluster, συνέργιες, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρεί να συμπληρώσει ένα από τα κενά της έρευνας στον τομέα της δικτύωσης επιχειρήσεων. Σε μια τόσο ασταθή παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η ανάγκη συνέργιας μεταξύ των επιχειρήσεων για την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και επίτευξη οικονομιών κλίμακας έχει οδηγήσει παγκοσμίως στην ευρεία εξάπλωση των επιχειρηματικών cluster.

Στην συγκεκριμένη διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε καταγραφή των επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster), σε Ελλάδα, Ευρώπη και στις Διεθνείς Αγορές.

Έπειτα από εκτενή ανάλυση στις επιχειρηματικές δικτυώσεις θα εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τα οφέλη ένταξης. Τα οφέλη που ενδεχομένως να προκύψουν, δεν αφορούν μόνο μεμονωμένες επιχειρήσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο, αλλά είναι δυνατόν να επηρεάσουν και τις εταιρίες αερομεταφορών, τους μεσάζοντες του τουρισμού, δηλαδή τους οργανωτές ταξιδίων, τα τουριστικά γραφεία και τέλος, τις επιχειρήσεις που είναι έμμεσα εμπλεκόμενες με τον τουρισμό, τους προμηθευτές.

Ευχαριστίες

Αρχικά επιθυμώ να ευχαριστήσω τον καθηγητή Νικόλαο Β. Τεωργόπουλο που έδειξε αμέριστη εμπιστοσύνη στο πρόσωπό μου για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος για την διπλωματική εργασία.

Τους γονείς μου, Ευάγγελο και Βαρβάρα που ήταν δίπλα μου, κυρίως ψυχολογικά και με βοήθησαν με όλη την δύναμη της ψυχής τους καθ' όλη την διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Όσο αφορά την έρευνα της διπλωματικής εργασίας πολύτιμη ήταν η βοήθεια του καθηγητή Μάρκου – Μάριου Τσόγκα. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλες τις ξενοδοχειακές μονάδες, ξενοδοχεία – μέλη και μη μέλη cluster, που έλαβαν μέρος στην έρευνα.

Τέλος, ευχαριστώ όλους τους ανθρώπους του περιβάλλοντός μου που μου συμπαραστάθηκαν, κυρίως ηθικά, αλλά και ψυχολογικά στην περίοδο συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

	Σελ.
Κεφάλαιο 2ο	
Πίνακας 2.1	Μέλη – επιχειρήσεις cluster Νομού Δράμας..... 36
Πίνακας 2.2	Τομείς Τουρισμού στη Μάλτα..... 39
Κεφάλαιο 3ο	
Πίνακας 3.1	ΚΑΔ που μπορούν να συμπεριληφθούν στα 2/3 των μελών του Cluster..... 64
Πίνακας 3.2	ΚΑΔ που μπορούν να συμπεριληφθούν στο 1/3 των μελών του Cluster..... 66
Κεφάλαιο 4ο	
Πίνακας 4.1	Δυναμικότητα LTC..... 72
Πίνακας 4.2	Ιστορικά δεδομένα της L.T.C. για τις οικονομικές χρήσεις 2007 - 2010.. 83
Πίνακας 4.3	Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 2007 - 2010..... 83
Πίνακας 4.4	Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας..... 84
Πίνακας 4.5	Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας..... 84
Πίνακας 4.6	Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Απαιτήσεων..... 84
Πίνακας 4.7	Δείκτης εκμετάλλευσης κεφαλαίων κίνησης..... 85
Πίνακας 4.8	Δείκτης Καθαρού Κέρδους..... 85
Κεφάλαιο 5ο	
Πίνακας 5.1	Επιλογή δείγματος (ξενοδοχεία) ανά περιοχή..... 90
Πίνακας 5.2	Επιλογή δείγματος (ξενοδοχεία) ανά τύπο ξενοδοχείου..... 91
Πίνακας 5.3	Αριθμός συμμετοχής ξενοδοχείων (ανά κατηγορία) στην έρευνα..... 92
Πίνακας 5.4	Προσέγγιση συμμετοχής σε cluster..... 100

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

	Σελ.
Κεφάλαιο 1ο	
Διάγραμμα 1.1	Cluster: επίκεντρο για μία δραστηριότητα & ταυτόχρονα πολλοί κλάδοι..... 12
Διάγραμμα 1.2	Κατηγορίες παραγόντων που συμμετέχουν στο cluster..... 13
Διάγραμμα 1.3	Ο κύκλος ζωής του cluster..... 15
Κεφάλαιο 2ο	
Διάγραμμα 2.1	Αναπαράσταση τουριστικού cluster..... 30
Διάγραμμα 2.2	Ιστορική εξέλιξη του cluster του Ντουμπάι..... 45
Διάγραμμα 2.3	Επίδοση των Ξενοδοχείων του Ντουμπάι κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης..... 45
Διάγραμμα 2.4	Χάρτης του τουριστικού cluster του Ντουμπάι..... 46
Διάγραμμα 2.5	Επισκέπτες του Ντουμπάι κατά έτος και περιοχή..... 48
Διάγραμμα 2.6	Επενδύσεις και εισερχόμενος τουρισμός στα Ην. Αραβικά Εμιράτα..... 49
Διάγραμμα 2.7	Λόγοι επισκεψιμότητας και επιλογή Ξενοδοχείων..... 50
Διάγραμμα 2.8	Παγκόσμια προσφορά κλινών και παγκόσμια παρουσία εμπορικών Brands..... 52
Κεφάλαιο 5ο	
Διάγραμμα 5.1	Ποσοστό συμμετοχής στην έρευνα..... 90
Διάγραμμα 5.2	Αριθμός συμμετοχής ξενοδοχείων (ανά κατηγορία) στην έρευνα..... 91
Διάγραμμα 5.3	Χρόνια λειτουργίας της ξενοδοχειακής σας μονάδας..... 92
Διάγραμμα 5.4	Ποσοστό συμμετοχής σε τουριστικό cluster..... 93
Διάγραμμα 5.5	1 ^η επιχειρηματική δραστηριότητα..... 93
Διάγραμμα 5.6	Εικόνα πριν την ένταξη σε cluster..... 94
Διάγραμμα 5.7	Βαθμός ικανοποίησης συμμετοχής σε cluster..... 94
Διάγραμμα 5.8	Οφέλη συμμετεχόντων σε cluster (Ξενοδοχεία – μέλη cluster)..... 95
Διάγραμμα 5.9	Οφέλη συμμετεχόντων σε cluster (Ξενοδοχεία – μη μέλη cluster)..... 95
Διάγραμμα 5.10	Οφέλη συμμετεχόντων σε cluster..... 96
Διάγραμμα 5.11	Επέκταση συνεργασίας..... 97
Διάγραμμα 5.12	Τομείς συνεργασίας..... 97
Διάγραμμα 5.13	Βαθμός ικανοποίησης χρήσης του Συστήματος Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας..... 98
Διάγραμμα 5.14	Ποσοστό δείγματος γνώσης του αντικειμένου της έρευνας.. 99
Διάγραμμα 5.15	Προσέγγιση συμμετοχής σε cluster..... 99
Διάγραμμα 5.16	Αριθμός τουριστικών cluster με στόχο την ένταξη..... 100
Διάγραμμα 5.17	Απόψεις ως προς την ένταξη σε cluster..... 101
Διάγραμμα 5.18	Λόγοι μη ένταξης σε cluster (%)..... 102

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

A.E.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Γ.Α.Κ.	Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό
Γ.Γ.Β.	Γενική Γραμματεία Βιομηχανία
Ε.Π.Α.Ε.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα
Ε.Π.Α.Ν.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα
Ε.Σ.Π.Α.	Εθνικό Στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς
Ε.Τ.ΑΚ.	Έκτακτη Εισφορά Ακινήτων
Κ.Α.Δ.	Δραστηριότητα
Μ.Μ.Ε.	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
D.T.C.M.	Department of Tourism and Commerce Marketing
D.P.C.	Dubai Petroleum Company
E.C.C.	The Emirates Competitiveness Council
C.S.R.	Context for Strategy and Rivalry
F.D.I.	Foreign Direct Investment
G.D.S.	Gulf Development Systems
G.C.C.	Gulf Cooperation Council
I.F.C.s	Institutions for Collaboration
L.T.C.	Leading Tourism Cluster
MTA.	Malta Tourism Association
R.S.I.s	Related and Supporting Industries
S.M.E.s	Small and Medium Enterprises
S.O.E.	State - Owned Enterprises
S.O.H.C.s	State Owned Holding Companies
U.A.E.	United Arab Emirates

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Περίληψη.....	i
Ευχαριστίες.....	ii
Κατάσταση πινάκων.....	iii
Κατάσταση διαγραμμάτων.....	iv
Συνοτομογραφίες.....	v
Εισαγωγή.....	1
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική προσέγγιση	
Κεφάλαιο 1: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ (CLUSTER)	
Εισαγωγή.....	2
1.1 Εννοιολογική προσέγγιση του Cluster.....	2
1.2 Διαστάσεις των Cluster.....	4
1.3 Ταξινόμηση των Cluster.....	7
1.4 Χαρακτηριστικά των Cluster.....	8
1.4.1 Γεωγραφική συγκέντρωση των επιχειρήσεων.....	9
1.4.2 Τομεακή εξειδίκευση του Cluster.....	11
1.4.3 Παράγοντες που συμμετέχουν στο Cluster.....	12
1.4.4 Δυναμικές και διασυνδέσεις του Cluster.....	13
1.4.5 Κύκλος ζωής των Cluster.....	15
1.5 Αρχές Cluster.....	17
1.5.1 Το προφίλ των αρχών Cluster.....	18
1.6 Η εξέλιξη των Cluster.....	19
1.7 Cluster και Οικονομία.....	20
1.7.1 Οικονομική επίδοση βασισμένη στα cluster.....	20
1.7.2 Πλεονεκτήματα cluster υπό το πρίσμα του “Διαμαντιού”.....	21
1.7.3 Νέο μοντέλο οικονομικής πολιτικής βασιζόμενη στα cluster.....	23
1.7.4 Οικονομικές αρχές οικονομικής πολιτικής με βάση τα cluster.....	23
Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 1.....	27
Κεφάλαιο 2: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΣΤΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	
Εισαγωγή.....	28
2.1 Τουριστικό cluster.....	28
2.1.1 Η έννοια του τουριστικού Cluster.....	28
2.1.2 Βιωσιμότητα του τουριστικού cluster.....	31
2.2 Η οργάνωση των Cluster στις Ευρωπαϊκές Χώρες.....	32
2.2.1 Ελλάδα.....	33
2.2.1.1 Τουριστικό Cluster στη περιφέρεια της Πελοποννήσου.....	34
2.2.1.2 Τουριστικό Cluster στο Νομό Δράμας.....	35
2.2.2 Μάλτα.....	38
2.2.2.1 Ιστορική εξέλιξη.....	38

2.2.2.2 Το Διαμάντι του cluster.....	40
2.2.2.3 Καινοτομία του cluster της Μάλτας.....	42
2.3 Η οργάνωση των Cluster στη Διεθνή τουριστική αγορά.....	43
2.3.1 Ντουμπάι.....	43
2.3.1.1 Ιστορική εξέλιξη.....	44
2.3.1.2 Σύγχρονο προφίλ του cluster και στατιστικά στοιχεία.....	46
2.3.1.3 Παράγοντες ωφέλειας για το cluster.....	47
2.3.1.4 Ζήτηση του Ντουμπάι.....	48
2.3.1.5 Σχετιζόμενες και υποστηρικτικές βιομηχανίες.....	51
2.3.1.6 Στρατηγικός ανταγωνισμός.....	52
2.3.1.7 Ανταγωνιστικά cluster.....	53
2.3.1.8 Προτάσεις για το τουριστικό cluster του Ντουμπάι.....	54
2.3.1.8.1 Καλύτερη διακυβέρνηση των State - Owned Enterprises.....	54
2.3.1.8.2 Δημιουργία ανταγωνισμού μεταξύ Foreign Direct Investment και Small and Medium Enterprises	55
2.3.1.8.3 Δέσμευση του ιδιωτικού τομέα στα καινούρια Institutions for Collaboration..	55
2.3.1.8.4 Προσανατολισμός προς τον οικογενειακό τουρισμό.....	55
2.3.1.8.5 Τοπική συνεργασία	56
Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 2.....	57

Κεφάλαιο 3: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (CLUSTER)

Εισαγωγή.....	59
3.1 Νόμοι.....	60
3.1.1 Επενδυτικός Νόμος 3908/2011.....	61
3.2 Κανονισμοί Κρατικών ενισχύσεων.....	62
3.2.1 Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008.....	62
3.2.2 Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006.....	62
3.3 Χρηματοδότηση.....	63
3.3.1 ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ / ΑΡΙΣΤΕΙΑ.....	68
3.3.2 ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ / ΓΝΩΣΗ.....	69
3.3.3 ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ / ΑΞΙΑ.....	69
Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 3.....	70

Β' Μέρος: Ερευνητική προσέγγιση

Κεφάλαιο 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΙΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ LEADING TOURISM CLUSTER

Εισαγωγή.....	71
4.1 Η εταιρεία.....	71
4.2 Ιστορικό της Leading Tourism Cluster.....	73
4.3 Εταιρική φιλοσοφία - Όραμα.....	78
4.4 Επιχειρηματικές δραστηριότητες.....	78
4.4.1 Προμήθειες.....	78
4.4.1.1 Διαπραγματεύσεις.....	79

4.4.1.2 Έλεγχος Ποιότητας.....	80
4.4.1.3 Σύστημα Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας.....	80
4.4.2 Διαδικτυακό Μέσο ενημέρωσης.....	81
4.4.3 Συμβουλευτικές υπηρεσίες.....	81
4.4.4 Εκπαίδευση - επιμόρφωση.....	81
4.5 Οικονομικά στοιχεία της Leading Tourism Cluster.....	82
Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 4.....	86

Κεφάλαιο 5: ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

5.1 Μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας.....	87
5.2 Το δείγμα της έρευνας.....	88
5.3 Το ερωτηματολόγιο.....	88
5.4 Ανάλυση των δεδομένων.....	89
5.5 Στοιχεία αποτελέσματα έρευνας.....	90
Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 5.....	104

Συμπεράσματα - Προτάσεις	105
---------------------------------------	-----

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση.....	111
Ξενόγλωσση.....	112
Ηλεκτρονικές Πηγές	114

Παράρτημα	115
------------------------	-----

Εισαγωγή

Η διπλωματική εργασία χωρίζεται σε δύο κεφάλαια, στο θεωρητικό μέρος και στο πρακτικό μέρος.

Στα κεφάλαια ένα έως τρία λαμβάνει χώρα η θεωρητική προσέγγιση του θέματος επιχειρηματική δικτύωση (cluster). Στη συνέχεια, στα κεφάλαια τέσσερα έως και πέντε λαμβάνει χώρα η πρακτική προσέγγιση του θέματος της διπλωματικής εργασίας.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια επιχειρηματική δικτύωση (cluster). Γίνεται εννοιολογική προσέγγιση της επιχειρηματικής δικτύωσης (cluster).

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η επιχειρηματική δικτύωση (cluster) στον τουρισμό. Παρουσιάζονται παραδείγματα επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) στο τουρισμό στην Ευρώπη (Ελλάδα και Μάλτα), αλλά και διεθνώς (Ντουμπάι).

Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρονται οι νομοθετικές ρυθμίσεις που διέπουν τον ελληνικό χώρο όσο αφορά τις επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster).

Στο τέταρτο κεφάλαιο μελετάται αναλυτικά το πρώτο τουριστικό cluster στον ελληνικό χώρο, η Leading Tourism Cluster A.E.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έρευνα που έλαβε χώρα με σκοπό την συγγραφή της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας. Έρευνα που διεξάχθηκε με αποστολή ερωτηματολογίου σε 242 ξενοδοχειακές μονάδες σε όλη την Ελλάδα.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική προσέγγιση

Κεφάλαιο 1

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ (CLUSTER)

Εισαγωγή

Η επιχειρηματική δικτύωση (cluster) αναφέρεται σε αλληλοσυνδεόμενες ομάδες επιχειρήσεων και οργανισμών που βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή και παρέχουν μία παρόμοια ομάδα προϊόντων ή / και υπηρεσιών.

Η επιχειρηματική δικτύωση (cluster) συναφών επαγγελματικών δραστηριοτήτων που λαμβάνει χώρα σε επιχειρήσεις και σε οργανισμούς λόγω της μικρής απόστασης μεταξύ τους σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές οδηγεί σε οικονομικά οφέλη που δημιουργούνται στη συγκεκριμένη περιοχή με τους συγκεκριμένους εξωτερικούς παράγοντες. Ενδεικτικά, αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν:

- Πρόσβαση σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό,
- Πρόσβαση σε προμηθευτές,
- Τεχνογνωσία,
- Πίεση για βέλτιστη απόδοση λόγω του μεταξύ τους ανταγωνισμού.

1.1 Εννοιολογική προσέγγιση του Cluster

Τα τελευταία χρόνια είναι έντονο το ακαδημαϊκό και πολιτικό ενδιαφέρον γύρω από την έννοια cluster. Το 1990 μετά το έργο του Michael Porter, "Competitive Advantage of Nations" δίνεται για πρώτη φορά ορισμός για το cluster. Ο ορισμός που δίνεται από τον Michael Porter είναι ο εξής:

"Cluster, είναι η γεωγραφική συγκέντρωση ομάδων αλληλοσχετιζόμενων επιχειρήσεων και αντίστοιχων οργανισμών, που συνδέονται δραστηριοποιούμενες σε κοινό πεδίο και συμπληρωματικά ο ένας για τον άλλο." (Martin & Sunley, 2002, σελ.13).

Τα γεωγραφικά όρια του cluster καθώς επίσης και οι κοινωνικό - οικονομικές δυνάμεις που αναπτύσσονται στο εσωτερικό περιβάλλον του cluster δεν είναι πλήρως και σαφώς καθορισμένα με αποτέλεσμα πολλές συζητήσεις γύρω από τον ορισμό. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να παρέχονται τα περιθώρια σε πολλούς αναλυτές κάθε φορά να δίνουν τις δικές τους προεκτάσεις στον ορισμό του cluster.

Το 1998, ο Michael Porter έδωσε περαιτέρω διευκρίνιση για τον ορισμό του cluster:

“Γεωγραφικές συγκεντρώσεις αλληλοσχετιζόμενων επιχειρήσεων, εξειδικευμένων προμηθευτών, εταιρειών που παρέχουν υπηρεσίες, εταιρειών συναφών κλάδων και αντίστοιχων οργανισμών (για παράδειγμα, πανεπιστήμια, πιστοποιητικοί οργανισμοί, και εμπορικοί σύλλογοι), που έχουν κοινό πεδίο δράσης και ανταγωνίζονται μεταξύ τους, αλλά συνεργάζονται κιόλας.” (Martin & Sunley, 2002, σελ.10).

Από τον Michael Porter γίνεται καθόλα ξεκάθαρο, ότι η δύναμη της διάχυσης της πληροφορίας και η σημασία της στην παραγωγικότητα είναι που καθορίζουν τα γεωγραφικά όρια των cluster (Martin & Sunley, 2002, σελ.11).

Στην συνέχεια λαμβάνει χώρα μια πληθώρα ορισμών, που υπάρχει στη βιβλιογραφία για τα cluster από το 1996 έως και το 2001 (Martin & Sunley, 2002, σελ.13).

➤ Enright, 1996

“Ένα τοπικό cluster είναι ένα βιομηχανικό cluster, του οποίου τα μέλη βρίσκονται κοντά το ένα με το άλλο.”

➤ Swann and Prevezer, 1996

“Τα cluster ορίζονται ως ομάδες εταιρειών με συναφείς δραστηριότητες με έδρα μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.”

➤ Rosenfeld, 1997

“Ένα cluster χρησιμοποιείται απλά για να παρουσιάσει συγκεντρώσεις εταιρειών που έχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν λόγω της γεωγραφικής τους εγγύτητας και αλληλεξάρτησης, ακόμα και αν το μέγεθος τους δεν είναι σαφές ή ξεκάθαρο.”

➤ Feser, 1998

“Τα οικονομικά cluster δεν είναι απλά συσχετιζόμενες και υποστηρικτικές βιομηχανίες και ιδρύματα, αλλά περισσότερο συσχετιζόμενα και υποστηρικτικά ιδρύματα που είναι πιο ανταγωνιστικά λόγω των δεσμών τους.”

➤ Porter, 1998

“Το cluster είναι η γεωγραφική συγκέντρωση ομάδων αλληλοσχετιζόμενων επιχειρήσεων και αντίστοιχων οργανισμών, που συνδέονται δραστηριοποιούμενες σε κοινό πεδίο και συμπληρωματικά ο ένας για τον άλλο.”

➤ Swann and Prevezer, 1998

“Ως cluster νοείται μία μεγάλη ομάδα εταιρειών σε συναφή αντικείμενο σε μία συγκεκριμένη περιοχή.”

➤ Roelandt and den Hertag, 1999

“Τα cluster μπορούν να χαρακτηριστούν ως δίκτυα παραγωγών αλληλοσυνδεόμενων εταιρειών (συμπεριλαμβανομένου εξειδικευμένων προμηθευτών). Συνδεδεμένα το ένα με το άλλο με δυνατούς δεσμούς προστιθέμενης αξίας (συμπεριλαμβανομένου εξειδικευμένων προμηθευτών), οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους σε μία αλυσίδα παραγωγής με σκοπό την προστιθέμενη αξία. ”

- Simmie and Sennett, 1999

“Ορίσουμε ως καινοτόμο cluster ένα μεγάλο αριθμό διασυνδεδεμένων βιομηχανικών επιχειρήσεων ή και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, οι οποίες απολαμβάνουν ένα υψηλό βαθμό συνεργασίας, συνήθως μέσω της αλυσίδας προμηθειών και οι οποίες λειτουργούν μέσα στις ίδιες συνθήκες αγοράς. ”

- Crouch and Farrell, 2001

“Η γενικότερη έννοια των cluster είναι πιο ευρεία: η τάση των εταιρειών με συναφή δραστηριότητα να βρίσκονται γεωγραφικά κοντά, ακόμα και αν δεν έχουν μια ιδιαίτερως σημαντική παρουσία στη περιοχή. ”

- Van den Berg, Braun and van Winden, 2001

“Ο δημοφιλής όρος cluster σχετίζεται πιο πολύ με την τοπική ή περιφερειακή διάσταση των δικτύων. Οι περισσότεροι ορισμοί συμπεριλαμβάνουν την έννοια των cluster ως τοπικά δίκτυα εξειδικευμένων οργανισμών, των οποίων η παραγωγική διαδικασία είναι στενά συνδεδεμένη μέσω της ανταλλαγής αγαθών, υπηρεσιών ή / και γνώσεων. ”

1.2 Διαστάσεις των Cluster

Τα cluster διαφέρουν σε πολλές διαστάσεις:

- Το είδος των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχουν

Σε αρχικό επίπεδο τα cluster μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με το είδος των προϊόντων ή και υπηρεσιών που παρέχουν. Υπάρχουν cluster:

- Στην αυτοκινητοβιομηχανία,
- Στις οικονομικές υπηρεσίες,
- Στο τουρισμό,
- Στην κεραμοποιία και
- σε πολλά άλλα.

Μέσα σε αυτά τα cluster μελέτες έχουν δείξει πόσο μεγάλο ρόλο παίζουν οι διαφορετικές τοποθεσίες. Οι πρώτες συζητήσεις για τα clusters προσανατολίζονταν στα cluster με διεθνή σημασία και αρχηγική θέση στις παγκόσμιες αγορές. Παραδείγματα, όπως:

- Οικονομικά clusters στη Νέα Υόρκη και στο Λονδίνο,
- Cluster ΜΜΕ στο Χόλυγουντ,
- Cluster πληροφορικής στη Σίλικον Βάλεϊ,
- Φαρμακευτικά cluster στις Η.Π.Α,
- Cluster αυτοκινητοβιομηχανιών στην Νότια Γερμανία και το Ντιτρόιτ,
- Τηλεπικοινωνιακά cluster στη Στοκχόλμη και στη Φιλανδία και
- Cluster μόδας στη Βόρειο Ιταλία.

Αυτός ο χαρακτηρισμός όσο αφορά τα cluster αποθάρρυνε πολλές περιοχές που δεν είχαν ρεαλιστική ελπίδα να πετύχουν μία ανάλογη απόδοση στα δικά τους cluster. Πιο πρόσφατες έρευνες στα clusters δείχνουν, ότι ακόμα και μέσα σε ένα συγκεκριμένο πεδίο υπάρχει χώρος για πολλά διαφορετικά και πετυχημένα cluster, με καθένα από αυτά να παίζει ένα μοναδικό ανεξάρτητο ρόλο (Ketels C. 2003, σελ. 4). Τα cluster διαφοροποιούνται μέσω της εξειδίκευσης σε ένα συγκεκριμένο στάδιο της παραγωγής (αναμφισβήτητα πάντα μέσα στον τομέα τους), μέσω δραστηριοποίησης σε συγκεκριμένες περιοχές ή μέσω της στόχευσης συγκεκριμένων αναγκών. Παράδειγμα, όπως η βιομηχανία υποδημάτων στη βόρεια Ιταλία που υπάρχει ένα αρκετά επιτυχημένο cluster που απευθύνεται σε ολόκληρο τον κόσμο και εστιάζει στο σχέδιο, στη δημιουργία μάρκας και στην ποιοτική παραγωγή. Άλλο παράδειγμα, στη Πορτογαλία υπάρχει ένα άλλο cluster βιομηχανίας υποδημάτων που απευθύνεται μόνο στην αγορά της Ευρώπης. Στη Ρουμανία και πιο συγκεκριμένα στην Τιμισοάρα αναδύεται ένα καινούριο cluster παραγωγής υποδημάτων σαν συνέχεια του ιταλικού cluster. Το συγκεκριμένο cluster διαφέρει με το ιταλικό στο γεγονός, ότι παράγει προϊόντα μεσαίας ή χαμηλής ποιότητας. Σημαντικά cluster στην Ασία, συγκεκριμένα στην Κίνα και το Βιετνάμ που παράγουν τεράστιες ποσότητες χαμηλής ποιότητας υποδημάτων για τις αγορές των Η.Π.Α και την Ευρώπης αντίστοιχα.

Οι ίδιοι μηχανισμοί λειτουργούν μέσα σε μια χώρα όπως φαίνεται καθαρά από την λειτουργία των φαρμακευτικών cluster στις Η.Π.Α. Στο Νιου Τζέρσεϋ έχουν την έδρα

τους πολλές από τις μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες, όπου εκεί βρίσκεται και το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής φαρμάκων. Στη Μινεάπολις / Σαιντ Πολ και στη Βοστώνη υπάρχει μια εξειδίκευση συγκεκριμένα στις φαρμακευτικές συσκευές. Στο Λος Άντζελες και στο Σαν Φρανσίσκο είναι συγκεντρωμένα τα βιολογικά προϊόντα. Ερευνητικοί κόμβοι είναι ο κόλπος του Σαν Φρανσίσκο και η Βοστώνη και - εξειδικευμένα σε συγκεκριμένα σε συγκεκριμένες ομάδες ασθενειών - το ερευνητικό τρίγωνο στη Βόρεια Καρολίνα και το Σαν Ντιέγκο. Τα παραπάνω παραδείγματα δείχνουν, ότι ακόμα και μέσα σε συγκεκριμένο τομέα υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι να δημιουργηθεί ένα επιτυχημένο cluster. Η θεωρία δείχνει, ότι τοπικά cluster μπορούν να πετύχουν αναγνωρίζοντας κατά κύριο λόγο ποιο συγκεκριμένο ρόλο μπορούν να παίξουν για να βελτιώσουν την τωρινή τους θέση. Σε καμία περίπτωση δε πρέπει να έχουν ως αυτοσκοπό να γίνουν ένα παγκόσμιο κέντρο πρωτοπορίας, διότι εκ των πραγμάτων πολύ λίγα cluster θα ξεχωρίσουν στο συγκεκριμένο.

- Η δυναμική των περιοχών στις οποίες είναι εγκατεστημένες

Τα cluster μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση την τοπική δυναμική των κατηγοριών της βιομηχανίας στην οποία ανήκουν. Οι βιομηχανίες διαφέρουν στο βαθμό που μπορούν να επιλέξουν τοποθεσία. Δύο βασικοί λόγοι μπορούν να περιορίσουν την επιλογή αυτή:

Πολλές βιομηχανίες είναι άρρηκτα “δεμένες” στην περιοχή τους λόγω της ανάγκης να βρίσκονται κοντά στους πελάτες τους. Αυτές οι τοπικές βιομηχανίες απευθύνονται κατά κύριο λόγο μόνο σε τοπικές αγορές. Μπορεί να δικτυωθούν επιχειρηματικά με μια πιο στενή γεωγραφική έννοια, όπως για παράδειγμα ένα μέρος μιας πόλης κυρίως για να προσεγγίσουν ευκολότερα πελάτες, αλλά δεν μπορούν να επηρεάσουν περισσότερο σε μια ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

Άλλες βιομηχανίες είναι άρρηκτα “δεμένες” στην περιοχή τους λόγω της ανάγκης τους να βρίσκονται κοντά στις πρώτες ύλες. Αυτές οι εξαρτώμενες από τις πρώτες ύλες επιχειρήσεις απευθύνονται σε παγκόσμιες αγορές και είναι συγκεντρωμένες στο χώρο σύμφωνα πάντα με την παρουσία πρώτων υλών.

Σύμφωνα με την ποιότητα των cluster έχουν μεγάλη ελευθερία στο να επιλέξουν τον τόπο έδρας τους πολλές βιομηχανίες. Αυτές οι επιχειρήσεις ή βιομηχανίες απευθύνονται σε αγορές σε διάφορες περιοχές και χώρες. Η δυναμική των cluster στις βιομηχανίες αυτές είναι υψηλή και η παρουσία τους είναι “κλειδί” για να γίνει θελκτική μία τοποθεσία. Η σωστή κατανόηση αυτών των διαφορών μεταξύ των διαφόρων τύπων βιομηχανιών είναι σημαντική, γιατί επηρεάζει τα είδη των πολιτικών που είναι ικανές να τις αναβαθμίσουν.

Τα cluster μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκονται. Το επίπεδο ανάπτυξης εξαρτάται από δύο παράγοντες:

1^ο Το επιχειρηματικό περιβάλλον που τους περιβάλλει

Εξαρτάται από την ποιότητα του εξωτερικού περιβάλλοντος στο οποίο έχει την έδρα του το cluster. Ερευνητές έχουν εξετάσει cluster σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, σε λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές μεγάλων οικονομιών και σε μη αστικές περιοχές. Ένα ερώτημα που προκύπτει είναι, αν το περιβάλλον θέτει περιορισμούς στην ανάπτυξη των cluster. Οι περισσότερες θεωρίες υποστηρίζουν ότι τα cluster παίζουν ρόλο σε κάθε στάδιο οικονομικής ανάπτυξης. Τα cluster σε πιο αδύναμες οικονομίες έχουν την τάση να είναι πιο αδύναμα και τα ίδια.

2^ο Το επίπεδο της ανάπτυξής τους

Το επίπεδο ανάπτυξης εξαρτάται από την σταδιακή πρόοδο που έχει κάνει το cluster όσο αφορά στο να ενεργοποιήσει την προοπτική του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μέσω της συνεργασίας και άλλων εσωτερικών διαδικασιών. Ερευνητές έχουν εστιάσει σε σημεία, όπως στο ρόλο της κουλτούρας, των θεσμών, και φυσικά και της ηγεσίας συγκεκριμένων προσώπων. Υπάρχει μία ισχυρή άποψη, ότι η δυναμική των cluster δεν συμβαίνει αυτόματα, αλλά εξαρτάται και ενδυναμώνεται σε μεγάλο βαθμό και από τους στόχους που θέτονται.

1.3 Ταξινόμηση των Cluster

Από την ανάπτυξη των cluster είναι δυνατόν να γίνει κάποιου είδους κωδικοποίηση και ταξινόμηση. Υπάρχουν δυο διαστάσεις με βάση τις οποίες μπορεί να γίνει μια ταξινόμηση των cluster, η μια αφορά το βάθος της ανάλυσης και η άλλη το είδος των δεσμών που διαμορφώνονται ανάμεσα στα συστατικά μέρη του cluster. Όσον αφορά το βάθος της ανάλυσης, το μικρό επίπεδο αναφέρεται σε cluster επιχειρήσεων, το μέσο επίπεδο και το μακρο επίπεδο αναφέρονται σε cluster κλάδων. Όσον αφορά το είδος των δεσμών που αναπτύσσονται, υπάρχουν οι καινοτομικές προσπάθειες και οι δεσμοί σε επίπεδο παραγωγής. Σύμφωνα με τον Hoehn (Hoehn, 2007, σελ.1) παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι έξι τύποι cluster.

Σε Μικρο επίπεδο (cluster επιχειρήσεων)

1. Καινοτομικές προσπάθειες

Διάχυση τεχνολογιών και γνώσης ανάμεσα στις επιχειρήσεις, ερευνητικούς οργανισμούς κτλ.

2. Δεσμοί σε επίπεδο παραγωγής

Οι προμηθευτές και οι αγοραστές συμμετέχουν σε μια αλυσίδα αξίας ή παραγωγική αλυσίδα επιχειρήσεων

Σε Μέσο επίπεδο (cluster κλάδων)

1. Καινοτομικές προσπάθειες

Διάχυση τεχνολογιών και γνώσης ανάμεσα σε κλάδους

2. Δεσμοί σε επίπεδο παραγωγής

Δεσμοί προς τα πίσω και προς τα μπρος ανάμεσα σε κλάδους

Σε Μάκρο επίπεδο (cluster κλάδων)

1. Καινοτομικές προσπάθειες

Σύνθεση του οικονομικού συστήματος από κλάδους, όπου διαχέονται τεχνολογίες και γνώση

3. Δεσμοί σε επίπεδο παραγωγής

Σύνθεση του οικονομικού συστήματος από κλάδους, που φτιάχνουν αλυσίδες αξίας ή παραγωγικές αλυσίδες επιχειρήσεων

1.4 Χαρακτηριστικά των cluster

Τα cluster είναι ένα φαινόμενο συγκεντρωτικής αποδοτικότητας (collective efficiency). Σε κάθε έρευνα που λαμβάνει χώρα για τα cluster είναι πιο σωστό να εξετάζονται ως ένα ενιαίο σύνολο, ως αλυσίδα προστιθέμενης αξίας, παρά στη βάση των μεμονωμένων επιχειρήσεων. Ο δυναμισμός και η αποτελεσματικότητα προκύπτει από την συγκέντρωση των μονάδων σε σχηματισμούς, στο εσωτερικό των οποίων συνυπάρχει η συνέργια και η διάδραση σε επίπεδο πληροφόρησης. Γεγονός που κάθε επιχείρηση επωφελείται από την αποδοτικότητα και την ευελιξία του συστήματος στο σύνολό του.

Τα cluster εξελίσσονται σε σημαντικούς παράγοντες στην οικονομική ανάπτυξη, γιατί δίνουν ώθηση στην παραγωγικότητα και την καινοτομία της κάθε επιχείρησης. Είναι όμως και ένα πεδίο διαφορετικών απόψεων, όπως για παράδειγμα για τις περιπτώσεις της Τρίτης Ιταλίας και της Βάδης - Βυρτεμβέργης. Γίνεται μεγάλη συζήτηση για την περίοδο της ύφεσης, κατά τη διάρκεια της οποίας παρατηρήθηκε κάμψη και “αναπτυξιακή κόπωση” και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις (Λυμπεράκη, 1998, σελ.245 - 246).

Στη θεώρηση ενός σχηματισμού ως cluster, υπάρχουν κάποια γενικά χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά αυτά, όταν συνυπάρχουν μας δίνουν τον ορισμό του cluster. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει, ότι η ύπαρξη όλων αυτών των

χαρακτηριστικών είναι απαραίτητη. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να συνοψιστούν ως εξής (IKED, 2004, σελ.19):

- 1) Γεωγραφική συγκέντρωση των επιχειρήσεων
- 2) Τομεακή εξειδίκευση του cluster
- 3) Παράγοντες που συμμετέχουν στο cluster
- 4) Δυναμικές και διασυνδέσεις του cluster
- 5) Κύκλος ζωής των cluster

1.4.1 Γεωγραφική συγκέντρωση των επιχειρήσεων

Η ύπαρξη γεωγραφικής συγκέντρωσης παραμένει ως βασικό χαρακτηριστικό, στη θεώρηση του cluster.

Ο Μ. Porter τονίζει πως, όσο πιο έντονες και ανεπτυγμένες είναι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των δυνάμεων του ανταγωνισμού (Διαμάντι του Porter), τόσο αυξάνεται η παραγωγικότητα των επιχειρήσεων που εμπλέκονται. Πρόσφατα, εμπλουτίζει τη θεώρηση αυτή, προτείνοντας ότι η ένταση των αλληλεπιδράσεων στα πλαίσια των δυνάμεων του “Διαμαντιού” προωθείται σε μεγαλύτερο βαθμό όταν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είναι “γεωγραφικά εγγύς” ή “δικτυωμένες” (Martin & Sunley, 2002, σελ.5).

Στα πλαίσια της γεωγραφικής συγκέντρωσης, υπάρχουν καταρχήν πλευρές μετρήσιμες, που σχετίζονται με τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την συνύπαρξη των επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες περιοχές (IKED, 2004, σελ.19):

- Η πρόσβαση σε συγκεκριμένους φυσικούς πόρους ή άλλους πόρους μοναδικούς λόγω ενδεχομένως της ιδιαιτερότητας της περιοχής.
- Η μείωση του κόστους συναλλαγής ιδιαίτερα λόγω της δυνατότητας πρόσβασης και ανταλλαγής γνώσης.
- Αυξημένη δυνατότητα για ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας (economies of scale) και οικονομιών φάσματος (economies of scope) λόγω δυνατότητας κοινής εκμετάλλευσης αποδοτικών εγκαταστάσεων σε συγκεκριμένη περιοχή.
- Δυνατότητα για εξειδικευμένες προμήθειες.
- Δυνατότητα για άμεση και αποδοτική πληροφόρηση ως προς τις τεχνολογικές αλλαγές και τις αλλαγές στην αγορά.
- Η αμοιβαία επίδραση με τους τοπικούς πελάτες δίνει ώθηση στις διαδικασίες μάθησης και στην ποιότητα της ζήτησης (more sophisticated demand).

Για όλους τους παραπάνω λόγους, η συνύπαρξη των επιχειρήσεων στα πλαίσια ενός cluster δίνει τη δυνατότητα για αύξηση της αποδοτικότητας, για υιοθέτηση καινοτομίας, ιδιαίτερα λόγω καλύτερης πρόσβασης στη γνώση, στην πληροφόρηση

και τις δεξιότητες. Η συνύπαρξη όλων των προηγούμενων παραγόντων αποτελεί μια βάση για ανάπτυξη της παραγωγικότητας (IKED, 2004 σελ.20).

Η φυσική συγκέντρωση των επιχειρήσεων μπορεί να εξελιχθεί σε ένα ενιαίο σύνολο με τη μορφή αλυσίδας. Στη συγκεκριμένη μορφή αλυσίδας παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, με αποτέλεσμα να προωθείται η εξειδίκευση ανά επιχείρηση. Επιπροσθέτως, παρέχεται η δυνατότητα για μείωση του κόστους ανά επιχείρηση για τεχνικές υπηρεσίες. Στα πλαίσια ενός ενιαίου συνόλου έχοντας ως βάση τα πλεονεκτήματα της ευελιξίας της μικρής επιχείρησης μπορούν να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας (economies of scale) και οικονομίες φάσματος (economies of scope). Αυτό έχει ως συνέπεια να μπορεί να ξεπεραστεί η δυσκολία εξυπηρέτησης σημαντικών πελατών (valued customers), από τη μεμονωμένη επιχείρηση, ακόμη και στις περιπτώσεις που αυτές οι παραγγελίες ξεπερνούν τη δική της παραγωγική δυναμικότητα.

Στα πλαίσια της γεωγραφικής συγκέντρωσης υπάρχουν και πλευρές μη μετρήσιμες. Η γεωγραφική εγγύτητα επιχειρήσεων και οργανισμών παρέχει τη δυνατότητα για ανταλλαγή και συσσώρευση γνώσης που εμπλουτίζει την εμπειρία των εργαζομένων και την κουλτούρα της επιχείρησης (tacit knowledge). Το cluster είναι μια μορφή δικτύωσης, που επηρεάζεται και επηρεάζει και το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο εντάσσεται. Σε κάθε περίπτωση διαφορετικοί παράγοντες, όπως το θεσμικό πλαίσιο, οι υποδομές, οι συνεργασίες με επαγγελματικά επιμελητήρια, τα υπουργεία, τα πανεπιστήμια και άλλες επιχειρήσεις παίζουν ρόλο στην ανάπτυξη και διαμόρφωση του cluster.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι υπάρχουν περιβαλλοντικοί παράγοντες, που μπορούν να παίξουν αρνητικό ρόλο στα συνθετικά στοιχεία του cluster, όπως δυσπραγία, δυσκολία προσαρμογής στις αλλαγές (IKED, 2004 σελ.20).

Το συμπέρασμα που πηγάζει είναι ότι στις σύγχρονες συνθήκες του αρκετά εντεινόμενου ανταγωνισμού πρέπει να αλλάξει το κριτήριο σε σχέση με την επιλογή τόπου εγκατάστασης της επιχείρησης. Ο ιδανικός τόπος εγκατάστασης πρέπει να είναι μια περιοχή με χαμηλούς μισθούς, χαμηλή φορολογία, χαμηλό κόστος λειτουργίας, σύμφωνα με την παγιωμένη αντίληψη. Δυστυχώς όμως, τέτοιες περιοχές κατά κύριο λόγο παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές και εξειδικευμένους προμηθευτές σύμφωνα με τον Porter.

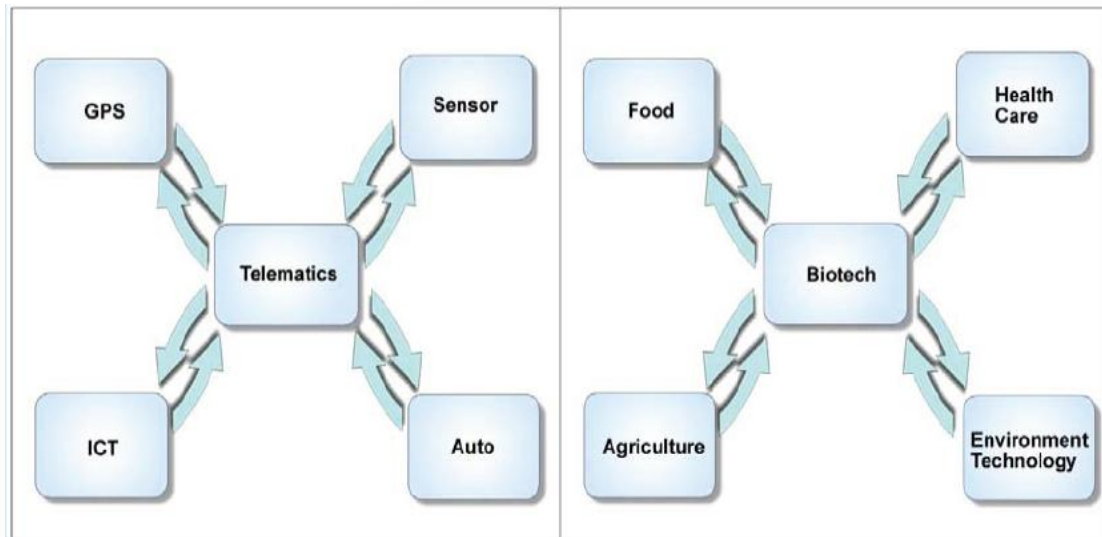
Οι σύγχρονες συνθήκες επιβάλλουν την επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας επιχείρησης με βάση δυο κριτήρια: το συνολικό κόστος λειτουργίας και την προοπτική καινοτομίας. Δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το κόστος των εισροών. Έτσι, κάθε γραμμή προϊόντος (προκειμένου για πολυεθνικές επιχειρήσεις)

χρειάζεται διαφορετική βάση (home base). Το πιο ζωντανό και αποδοτικό cluster είναι η ιδανική τοποθεσία. Επίσης, συναφείς ή συμπληρωματικές δραστηριότητες είναι προτιμότερο να συγκεντρώνονται σε μια περιοχή παρά να είναι διάσπαρτες. Με τον τρόπο αυτό, η λειτουργία της επιχείρησης γίνεται πιο αποδοτική λόγω της εξεύρεσης των κατάλληλων πόρων και λόγω της έντονης και αποτελεσματικής διάχυσης της πληροφόρησης και της τεχνολογίας. Με βάση τα παραπάνω, γίνεται εμφανές ότι η συγκέντρωση των επιχειρήσεων οδηγεί στην προοπτική πιο εύκολης άντλησης οφελών σε σύγκριση με τις μεμονωμένες επιχειρήσεις. (Porter M. 1998, σελ.87).

1.4.2 Τομεακή εξειδίκευση του Cluster

Τα cluster αναπτύσσονται με σκοπό να δημιουργηθούν δεσμοί και δικτύωσεις ανάμεσα σε επιχειρήσεις με βάση μια κύρια δραστηριότητα. Παράλληλα, στόχος δημιουργίας της δικτύωσης των επιχειρήσεων είναι η έμφαση σε συγκεκριμένες αγορές ή δραστηριότητες. Διαπιστώνεται, ότι στα πλαίσια του cluster, μειώνονται οι σχέσεις για παράδειγμα προμηθευτή - αγοραστή και μετακινούνται κατά κύριο λόγο στο επίπεδο διάχυσης γνώσης. Η μορφή αυτή της δικτύωσης μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

Υπάρχει η δυνατότητα να δημιουργηθεί cluster πέρα από τα όρια ενός συγκεκριμένου προϊόντος ή κλάδου. Εξειδικευμένες επιχειρήσεις, συμπληρωματικές η μια προς την άλλη, που η καθεμιά εστιάζει σε διαφορετικό αντικείμενο, δημιουργούν δεσμούς και συνέργειες σε διαδικασίες μάθησης βάζοντας στο πλαίσιο αυτό και άλλους οργανισμούς. Η έννοια της εξειδίκευσης δηλαδή δεν περιορίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια ενός κλάδου. Σε αυτή το λογική, κινείται το παράδειγμα του Γκέτεμποργκ, όπου παράγοντες που δραστηριοποιούνται στην τεχνολογία GPS, τεχνολογία ICT, τεχνολογία αυτοκινήτων και τεχνολογία αισθητήρων αλληλεπιδρούν και ως αποτέλεσμα έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα για την τεχνολογία της τηλεματικής (αριστερή πλευρά του Διαγράμματος 1.1). Επίσης, ένα άλλο παράδειγμα που δείχνει τις δυνατότητες διεύρυνσης των ορίων ενός cluster είναι αυτό του "Biotech clustering" (Διάγραμμα 1.1). Στην περίπτωση αυτή, η βιοτεχνολογία είναι μια δραστηριότητα που ουσιαστικά συνδέει διαφορετικούς κλάδους όπως τρόφιμα, φροντίδα υγείας, γεωργία και περιβάλλον (IKED, 2004, σελ.22).

Διάγραμμα 1.1: Cluster: επίκεντρο για μία δραστηριότητα & ταυτόχρονα πολλοί κλάδοι

Πηγή: IKED, 2004, σελ.22

1.4.3 Παράγοντες που συμμετέχουν στο Cluster

Ένα cluster, όπως έχει αναφερθεί μπορεί επίσης να συμπεριλάβει συνδυασμούς δεσμών και διασυνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και διαφόρων οργανισμών, όπως είναι πανεπιστήμια, δημόσιες αρχές, διάφορες οργανώσεις κοινωνικές κ.λπ.

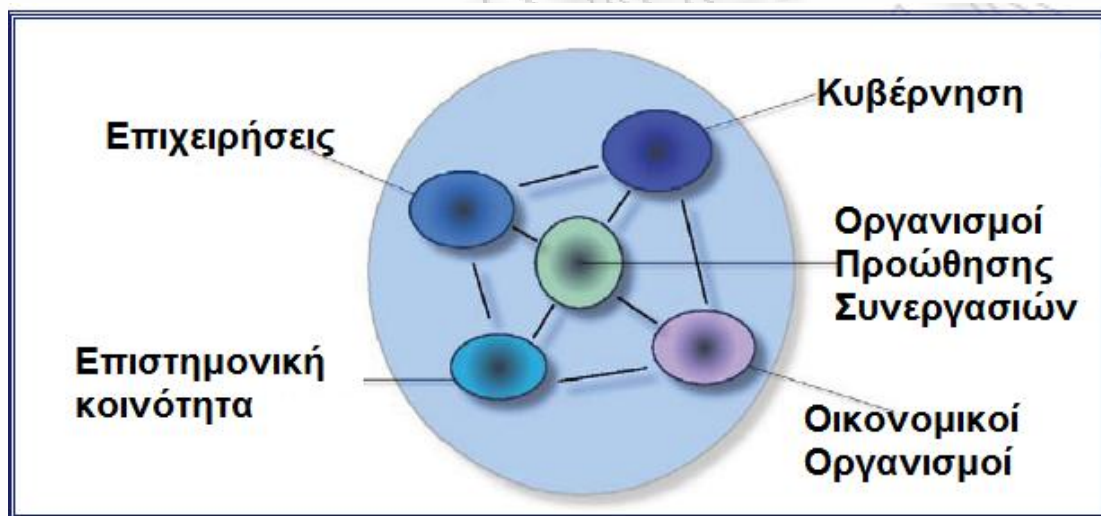
Οι εμπλεκόμενοι φορείς σε ένα cluster μπορούν να συνοψιστούν στις παρακάτω κατηγορίες (Διάγραμμα 1.2) (IKED, 2004, σελ.23):

- Επιχειρήσεις (Companies): είναι κύρια αυτές που ασχολούνται με την παραγωγή γύρω από μια κύρια δραστηριότητα και επιπλέον μπορεί να συμμετέχουν και οι προμηθευτές τους - κυρίως αυτοί που παρέχουν εξειδικευμένες εισροές, όπως πρώτες ύλες, μηχανήματα κτλ. - καθώς και οι πελάτες τους. Επίσης, μπορεί να συμμετέχουν και επιχειρήσεις παραγωγής συμπληρωματικών προϊόντων (Porter M., 1998, σελ.78).
- Κυβέρνηση (Government): φορείς της κεντρικής εξουσίας ή της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Επιστημονική κοινότητα (Research Community): πανεπιστήμια, ερευνητικοί οργανισμοί κτλ.
- Οικονομικοί Οργανισμοί (Financial Institutions): επαγγελματικά, βιοτεχνικά επιμελητήρια κτλ.
- Οργανισμοί Προώθησης Συνεργασιών (Institutions for Collaboration, IFCs): μπορεί να είναι τυπική ή άτυπη η μορφή των οργανισμών αυτών. Στην ουσία πρόκειται για φορείς που προωθούν εσωτερικά και εξωτερικά τους δεσμούς

του cluster. Μπορεί να είναι με τη μορφή εμπορικών ενώσεων, κέντρων ποιότητας, επαγγελματικών ενώσεων και άλλα.

Ο ρόλος του κάθε παράγοντα, καθώς και οι δυνατότητές του διαμορφώνεται διαφορετικά σε κάθε περίπτωση, αναλόγως των συνθηκών μέσα στις οποίες διαμορφώνονται το cluster και των δεσμών, οι οποίοι αναπτύσσονται. (IKED, 2004, σελ.23).

Για ένα επιτυχημένο cluster, ιδιαίτερο ρόλο παίζει κάθε φορά και το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνεται το cluster, αλλά και η στάση από τη πλευρά της κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια είναι να ενισχύονται πρωτοβουλίες δικτύωσης των επιχειρήσεων και ειδικότερα με τη μορφή του cluster. Παρατηρείται μάλιστα, ότι το ενδιαφέρον μετατοπίζεται πλέον από τη μεμονωμένη επιχείρηση, στα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη διάχυση της γνώσης, την αλληλεπίδραση διαφόρων παραγόντων και τη διαδραστικότητα, μεταξύ των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε μια αποτελεσματικά οργανωμένη δικτύωση.

Διάγραμμα 1.2: Κατηγορίες παραγόντων που συμμετέχουν στο cluster

Πηγή: IKED, 2004, σελ.25

1.4.4 Δυναμικές και διασυνδέσεις του Cluster

Ανάμεσα στους παράγοντες που έχουν ήδη αναφερθεί και που συνθέτουν το cluster δημιουργούνται δεσμοί επικοινωνίας και διασυνδέσεις που συνδυάζουν στοιχεία ανταγωνισμού και συνεργασίας.

Ανάλογα με τις συνθήκες της εκάστοτε αγοράς δημιουργούνται και οι αντίστοιχοι όροι ανταγωνισμού. Όπως και σε κάθε αγορά έτσι και σε ένα cluster, οι επιχειρήσεις μπορούν να ανταγωνιστούν με βάση:

- την τιμή,
- την ποιότητα,
- την απόκτηση νέων πελατών και
- τη διεύρυνση σε νέες αγορές.

Στη περίπτωση δομών, όπως η μορφή του cluster το στοιχείο της συνεργασίας με το στοιχείο του ανταγωνισμού συνυπάρχουν. Σε πολλές περιπτώσεις, συναντάται η συνεργασία γύρω από μια κύρια δραστηριότητα. Όταν οι επιχειρήσεις λειτουργούν ως αλυσίδα δραστηριοτήτων, τότε είναι πιο αποδοτική η εκμετάλλευση των πόρων - σε συνολικό επίπεδο. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα να αναπτύσσονται συμπληρωματικές λειτουργίες. Με αυτόν τον συλλογικό τρόπο συνέργιας δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για επίτευξη οικονομιών κλίμακας και οικονομιών φάσματος.

Είναι σημαντικά τα πλεονεκτήματα και οι ευκαιρίες που προκύπτουν, όταν οι επιχειρήσεις έχουν τη διάθεση να μοιραστούν πληροφόρηση, αλλά και τη γνώση που εμπλουτίζει την εμπειρία των εργαζομένων και την οργανωσιακή κουλτούρα της επιχείρησης (tacit knowledge). Στη περίπτωση όμως που δεν γίνεται σωστή διαχείριση της πληροφορίας, τότε είναι αρκετά δυνατό να προκύψει κόστος και κίνδυνοι.

Όσον αφορά τον βαθμό των συνδέσεων ενός cluster, παρατηρείται ότι το cluster δεν είναι απομονωμένο από τις υπόλοιπες αγορές. Υπάρχουν σχέσεις που συνδέουν τις μεμονωμένες επιχειρήσεις ή το cluster ως σύνολο με το εξωτερικό του περιβάλλον. Αυτού του είδους η επικοινωνία πολλές φορές συνεισφέρει στην απόκτηση γνώσης και πληροφόρησης. Επίσης, αυτό που έχει αρχίσει και παρατηρείται είναι ότι πολλές φορές το cluster παίζει το ρόλο του "τοπικού συνδέσμου" (local node) σε διεθνή ή ακόμη και παγκόσμια δίκτυα επιχειρήσεων (IKED, 2004, σελ.25 - 27).

Για παράδειγμα, το Βιομηχανικό Πάρκο Σχιστού (ΒΙ.Π.Α.Σ. Α.Ε.) απαρτίζεται από επιχειρήσεις του κλάδου της ναυπηγοεπισκευής. Πέρα από τη δραστηριότητα εντός των πλαισίων του ΒΙ.Π.Α.Σ., οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην πρωτοβουλία του Ινστιτούτου Ανάπτυξης Λιμένων για τη δημιουργία του πρώτου Ελληνικού Blue Water Economy Cluster, το οποίο θα έχει διασύνδεση με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ναυτιλιακών «Clusters». Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία εντάσσεται στα πλαίσια της δημιουργίας προϋποθέσεων για επιχειρηματικότητα με βάση την ποιότητα μέσω καινοτόμων πρωτοβουλιών (www.naftemporiki.gr).

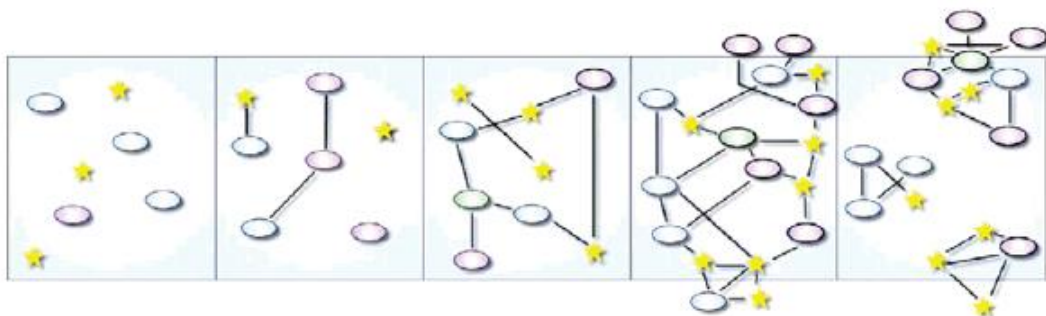
Ένα άλλο παράδειγμα, η δημιουργία στην Ελλάδα τα τέλη του 2006 ενός ξενοδοχειακού cluster. Το cluster αυτό αποτελείται από 13 ξενοδοχεία, αντιπροσωπεύοντας περισσότερα από 10.000 δωμάτια. Τα Capsis Hotels, Mamidakis Hotel Experience, Athinais, Airtel Group of Hotels, Iberostar Greece S.A., Atrium Palace Thalasso Spa Resort & Villas, Aldemar Hotels & Spa, Caravia Beach, Marbella Corfu Hotel & Bungalows, M-Hotels, Cosmopolitan Hotel, Steps of Lindos, Bluegr Mamidakis Hotels, Kontokali Bay, Aeolos Beach, Life Gallery, ένωσαν τις δυνάμεις τους με σκοπό να πετύχουν καλύτερες τιμές λόγω μεγαλύτερων παραγγελιών. Ο κύριος στόχος του cluster είναι η προμήθεια τροφίμων και ποτών σε μεγάλες ποσότητες έτσι ώστε να πετύχει χαμηλότερες τιμές. Τα μέλη του cluster χρεώνονται με τα έξοδα λειτουργίας (Lagos D.G., Parathanassiou, Zuhrt D., Triantafyllou G., 2008, σελ.5).

Ενδεικτικά και με βάση τα παραπάνω παραδείγματα, προκύπτει το συμπέρασμα ότι, η συνεργασία και η αλληλεπίδραση σε συνδυασμό με τον υγιή ανταγωνισμό είναι στοιχεία αναγκαία για την ύπαρξη του cluster και των ενδεχόμενων σχέσεων του με άλλα δίκτυα.

1.4.5 Κύκλος ζωής των Cluster

Ως είδος δομής ανάπτυξης το cluster τις περισσότερες φορές έχει μακροχρόνια προοπτική επιβίωσης. Όπως κάθε ζωντανός οργανισμός, έτσι και το cluster έχει κύκλο ζωής.

Κάθε cluster διανύει ένα κύκλο ζωής που περιλαμβάνει τα στάδια που φαίνονται στο Διάγραμμα 3 και αναλύονται παρακάτω. Τα στάδια αυτά δεν είναι πάντα διακριτά.

Διάγραμμα 1.3: Ο κύκλος ζωής του cluster

Πηγή: IKED, 2004, σελ.29

Πέρα από κάποιες γενικές ομοιότητες, σε κάθε περίπτωση παρουσιάζονται και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες του ανταγωνισμού. Πιο συγκεκριμένα αναγνωρίζονται τα παρακάτω στάδια (IKED, 2004, σελ.29):

- Στάδιο Ανομοιογένειας: όταν σε μια περιοχή απλά υπάρχουν κάποιες επιχειρήσεις και άλλοι παράγοντες, χωρίς να υπάρχει κάποιο στοιχείο συσχέτισης μεταξύ τους.
- Στάδιο Ανάδυσης: όταν αρχίζουν να διαφαίνονται συνεργασίες σε μια βασική δραστηριότητα από κάποιους από τους παράγοντες που βρίσκονται στην περιοχή.
- Στάδιο Ανάπτυξης: όταν οι συνέργιες εμπλουτίζονται με δεσμούς και διασυνδέσεις ανάμεσα σε όλους τους παράγοντες της περιοχής. Αρχίζουν να εμφανίζονται είτε επίσημα είτε ανεπίσημα και οργανισμοί προώθησης συνεργασιών (IFCs). Συντελείται η αρχή για κοινή παρουσία στην αγορά, που έχει σχέση είτε με την περιοχή, είτε με τη δραστηριότητα, ενδεχομένως μέσω κοινής επωνυμίας, μέσω κοινής παρουσίας στο Διαδίκτυο. Κάνουν την εμφάνισή του στο χώρο εξειδικευμένοι προμηθευτές. Μεμονωμένα άτομα με τις απαιτούμενες δεξιότητες έρχονται από άλλες περιοχές. Αποτέλεσμα, η πληροφόρηση αρχίζει να συσσωρεύεται.
- Στάδιο Οριμότητας: όταν το cluster είναι στη φάση της πλήρους ανάπτυξης από πλευράς παραγόντων που θα μπορούσαν να το απαρτίζουν. Σε πλήρη ανάπτυξη είναι και οι δεσμοί και διασυνδέσεις ανάμεσα στους παράγοντες του cluster, αλλά και μεταξύ του ίδιου του cluster και άλλων cluster ή άλλων δραστηριοτήτων ή άλλων περιοχών. Υπάρχει δυναμική στο εσωτερικό περιβάλλον του cluster με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, joint ventures.
- Στάδιο Μετατροπής: στο στάδιο αυτό το cluster προσαρμόζεται στις γενικότερες αλλαγές του περιβάλλοντος μιας οικονομίας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια της ύπαρξής του, αλλά και να αποφευχθεί η καθοδική πορεία. Έτσι, επιδιώκεται η καινοτομία, ενδεχομένως η στροφή σε άλλες δραστηριότητες πιο αποδοτικές, αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα και φτάνουν στον τελικό πελάτη. Το cluster αλλάζει μορφή στα συστατικά του μέρη παραμένοντας ένα ή αλλάζοντας μορφή σε δυο ή παραπάνω cluster.

Το cluster, ως ζωντανός οργανισμός εξελίσσεται περιλαμβάνοντας αφενός επιχειρήσεις που δημιουργούνται και αναπτύσσονται και αφετέρου άλλες επιχειρήσεις που ακολουθούν το δρόμο της καθόδου καθώς και οργανισμούς που εξελίσσονται και αλλάζουν. Μπορεί να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητα του

για χρόνια, μπορεί όμως και να τη χάσει λόγω επίδρασης παραγόντων του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντός του. Η απαξίωση της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας είναι ο πιο σοβαρός παράγοντας καθοδικής πορεία, γιατί μπορεί να εξουδετερώσει πολλούς πόρους ταυτόχρονα, που λειτουργούν ως πλεονεκτήματα. Τέτοιοι πόροι μπορεί να είναι (Porter M., 1998, σελ.85):

- η πληροφόρηση για τις συνθήκες στην αγορά,
- οι δεξιότητες των εργαζομένων,
- η επιστημονική και τεχνική υποδομή.

Το συμπέρασμα που επιβεβαιώνεται για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού cluster είναι ότι ταυτόχρονα με τον ανταγωνισμό θα πρέπει υπάρχει και η συνεργασία ανάμεσα στους παράγοντες του cluster. Η συλλογική σκέψη και δράση των εμπλεκόμενων παραγόντων συμβάλλει στον εντοπισμό απειλών και εξελίξεων, με σκοπό αυτές να μπορούν να αντιμετωπιστούν άμεσα και με τον κατάλληλο τρόπο. Αυτό που αποδεικνύεται είναι, ότι οι δεσμοί και οι διασυνδέσεις συμβάλλουν και στον εντοπισμό του κατάλληλου χρονικού σημείου και της κατάλληλης δραστηριότητας για καινοτομία. Η δυνατότητα για καινοτομία δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις, έτσι ώστε να ξεπεραστούν σημαντικά εμπόδια και να αποφευχθεί η καθοδική πορεία και απαξίωση του cluster.

1.5 Αρχές cluster

Οι ειδικοί δε μπορούν να περιμένουν να παρουσιαστεί μία πλήρως εξειδικευμένη “θεωρία της οικονομικής ανάπτυξης με βάση τα cluster”. Συχνά, με την υποστήριξη των ερευνητών, οι οποίοι προσπαθούν να διερευνήσουν τη θεωρητική διάσταση στη πράξη, οι επαγγελματίες του χώρου εμπλέκονται τις αυτοαποκαλούμενες αρχές του cluster.

Οι περισσότερες αναλύσεις των αρχών του cluster βασίζονται σε επιλεγμένες μελέτες περίπτωσης. Παρόλα αυτά, πρόσφατα το “Cluster Initiative Greenbook” έκανε την πρώτη του απόπειρα να καταγράψει τη διαδικασία και τη δομή των πρωτοβουλιών του cluster βασισμένη σε ένα ευρύτερο δείγμα των 250 και πλέον μελετών περίπτωσης. Αν και είναι απολύτως απαραίτητη η περαιτέρω συστηματικοποίηση της δημιουργίας δεδομένων και της ανάλυσής τους, η συγκεκριμένη βάση δεδομένων παρέχει ενδιαφέρουσα εμβάθυνση και πρωτοβουλία στις αρχές του cluster.

1.5.1 Το προφίλ των αρχών Cluster

Η λήψη πρωτοβουλιών στα cluster εμπλέκονται σε ένα ευρύ δίκτυο δραστηριοτήτων. Για την ακρίβεια, τα 2/3 όλων των ιδεών που έχουν παρατηρηθεί είχαν δραστηριότητες σε τουλάχιστον πέντε από τους έξι τομείς δράσης (έρευνα/ δικτύωση, πολιτική lobbying, εμπορική συνεργασία, εκπαίδευση/επιμόρφωση, πρωτοπορία/ τεχνολογία και επενδυτικό ενδιαφέρον). Έτσι, η βασιζόμενη σε cluster πολιτική αναδεικνύεται περισσότερο ως πρωταρχική εφαρμογή ανάμεσα στις άλλες τακτικές, παρά ως ένα νέο πρόγραμμα που εστιάζει περισσότερο στη δικτύωση. Είναι αρκετά ενδιαφέρον, το ότι παρατηρείται αυτό το φάσμα δραστηριοτήτων ακόμα και σε σχετικά νέες αποφάσεις που λαμβάνονται εντός cluster. Παρατηρείται μία αύξηση περισσότερο στην εντατικότητα των δραστηριοτήτων με το πέρασ του χρόνου, παρά στον αριθμό των παράλληλων προσπαθειών (Ketels C. 2003, σελ.17).

Παρά την ύπαρξη ανομοιογένειας, οι πρωτοβουλίες εντός cluster τείνουν στο να μοιράζονται κοινές φόρμες στη δομή της οργάνωσης. Η δημιουργία ενός cluster προέρχεται σε σχεδόν ίση συμμετοχή από το κράτος, την επιχείρηση ή των συνδυασμό και των δύο. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι εταιρείες είναι τα μέλη με την μεγαλύτερη επιρροή στο πλαίσιο της οργάνωσης και το κράτος στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας. Η κρατική συμμετοχή φαίνεται ότι είναι σημαντική ως προς την χρηματοδότηση της πρωτοβουλίας και τη διασφάλιση ενός ένα βαθμό της οργανωτικής στήριξης. Σχεδόν εντός όλων των cluster που έχουν εξετασθεί, το σημαντικότερο ρόλο κατέχει το άτομο που κατευθύνει την προσπάθεια, ο επονομαζόμενος "cluster facilitator". Αυτός ο υπεύθυνος συνήθως προέρχεται από το χώρο της βιομηχανίας και διαθέτει ένα ισχυρό δίκτυο εντός του cluster. Ο ρόλος του απαιτεί τη διεύθυνση της συνολικής προσπάθειας και τη διοίκηση των ανεξάρτητων ομάδων εργασίας που επιφορτίζονται σε συγκεκριμένα ζητήματα.

Τα δεδομένα από την έρευνα, όπως και τα στοιχεία από τις μελέτες περίπτωσης, δείχνουν ότι οι πρωτοβουλίες που λαμβάνονται εντός cluster περνάνε μέσα από διαφορετικά στάδια κύκλου ζωής. Υπάρχουν τέσσερα βασικά στάδια (Ketels C. 2003, σελ.17-18):

- 1) Υπάρχει συχνά μία περίοδος, πριν το cluster δημιουργηθεί, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητούνται θέματα ανταγωνισμού. Μερικές φορές υπάρχει ακόμη και η πρώτη προσπάθεια δημιουργίας ενός cluster η οποία μπορεί να αποτύχει. Παρόλα αυτά είναι σημαντική, γιατί προλειαίνει το έδαφος για περαιτέρω προσπάθειες.
- 2) Η δημιουργία ενός cluster ξεκινάει ένθερμα, συχνά ακολουθούμενη από την ανάλυση των cluster και των ανταγωνιστών. Αυτή η διαδικασία είναι σημαντική για να εντοπιστούν τομείς δράσης αλλά επίσης δημιουργεί και επικοινωνεί την αίσθηση του

“ανήκειν” στην κοινωνία. Βασιζόμενοι σε αυτήν την ανάλυση, τα cluster αναπτύσσουν δραστηριότητα σε συγκεκριμένους τομείς όπως για παράδειγμα την οργάνωση δικτυακών εκδηλώσεων, ή μία καθολική παρουσία του cluster σε μια έκθεση.

3) Το cluster πραγματοποιεί τα σχέδια δράσης. Κατά τη διαδικασία, η πρωτοβουλία πρέπει να φτάσει σε ένα μεγαλύτερο μέρος του cluster για να έχει αποτέλεσμα.

4) Με τη διάρκεια του χρόνου η μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη οδηγεί σε μια πιο σταθερή οργανωτική μορφή. Αυτός ο τρόπος οργάνωσης μπορεί να οδηγήσει σε περιοδικές αναθεωρήσεις των δραστηριοτήτων του cluster και να αναληφθούν καινούργιες δραστηριότητες.

1.6 Η εξέλιξη των Cluster

Τα cluster αναπτύσσονται μέσα στο χρόνο. Αναμφισβήτητα δεν είναι ένα φαινόμενο που εμφανίζεται ή εξαφανίζεται εν μια νυκτί. Η κατανόηση της εξέλιξης των cluster είναι ακόμα υπό έρευνα. Συνεχώς αναδεικνύονται μέσα από μελέτες περίπτωσης κάποιες παρατηρήσεις.

Για πολλά cluster οι ρίζες της ανάπτυξής τους πηγαίνουν πολλά χρόνια πίσω στο παρελθόν. Η βιομηχανία ατσαλιού στο Πίτσμπουργκ οφείλει την ύπαρξη της στα αποθέματα άνθρακα στην περιοχή που παρείχαν φτηνή ενέργεια. Σήμερα υπάρχει ακόμα ένα τεράστιο cluster ατσαλιού και άλλων βιομηχανιών τεχνολογίας στην περιοχή αυτή, παρόλο που τα τοπικά αποθέματα άνθρακα είναι πλέον μικρής σημασίας. Φυσικοί παράγοντες, όπως τα αποθέματα ή η εύκολη πρόσβαση σε έναν μεγάλο εμπορικό δρόμο ή ποταμό μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά την παρουσία συγκεκριμένων cluster, τα οποία παραμένουν πολλά χρόνια μετά, παρόλο που η πρώτη τους ύλη έχει εκλείψει (Ketels C. 2003, σελ. 6).

Η ύπαρξη οργανισμών, όπως εταιρείες ή πανεπιστήμια είναι ένας άλλος σημαντικός λόγος ανάπτυξης cluster. Οι εταιρείες ή τα πανεπιστήμια δίνουν ώθηση στην ανάπτυξη καινούριων επιχειρήσεων και προσέλκυσης επενδύσεων από εταιρείες εκτός περιοχής. Στο Σαν Ντιέγκο, για παράδειγμα η παρουσία του πολεμικού ναυτικού με την υπηρεσία τηλεπικοινωνιακών ερευνών παρείχε πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη ενός δυναμικού τηλεπικοινωνιακού cluster. Στην Βόρεια Καρολίνα, ένα άλλο αξιόλογο παράδειγμα, τα πανεπιστήμια στο “Ερευνητικό Τρίγωνο” την δεκαετία του `60 οδήγησαν στην ανάπτυξη ενός από τα μεγαλύτερα cluster βιοτεχνολογίας στις Η.Π.Α (Ketels C. 2003, σελ.6).

Η ανάπτυξη των cluster μπορεί να διαρκέσει χρόνια ακόμα και δεκαετίες. Πολλά cluster έχουν αναπτυχθεί χωρίς την παρουσία συγκεκριμένων προσπαθειών με σκοπό την αναβάθμιση. Οι οικονομίες κλίμακας που δημιουργούνται από την μικρή απόσταση ήταν αρκετές, με σκοπό να προσελκύσουν πολλές εταιρείες και άλλους θεσμικούς φορείς. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε μία ανάπτυξη, η οποία συχνά άρχιζε από ένα τυχαίο γεγονός. Υπάρχουν αξιόλογα παραδείγματα cluster που αναπτύχθηκαν πολύ πιο γρήγορα λόγω της αφοσίωσης κάποιων ηγετών, οι οποίοι είδαν την προοπτική της περιοχής τους για το cluster.

1.7 Cluster και Οικονομία

1.7.1 Οικονομική επίδοση βασισμένη στα cluster

Κάποιες πρόσφατες μελέτες ασχολούνται με την επίδραση της παρουσίας των cluster στη γενικότερη οικονομική επίδοση. Το Global Completeness Report σε δεδομένα έρευνας το 2003 έχοντας ως δείγμα πάνω από 8.000 ηγετικά επιχειρηματικά πρόσωπα ανά τον κόσμο παίρνει συγκριτικά στοιχεία από διαφορετικές πτυχές από εθνικά επιχειρηματικά περιβάλλοντα συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας των cluster. Οι έρευνες είναι ο μόνος τρόπος να αποκομίσουν συγκριτικά στοιχεία ανάμεσα σε πολλές χώρες και παρέχουν σημαντικά στοιχεία όσο αφορά την αντίληψη των ανθρώπων κλειδιά του ιδιωτικού τομέα στην οικονομία. Η έρευνα περιλαμβάνει μια γενική ερώτηση για τις δυνάμεις των cluster στην εθνική οικονομία, και μερικές ακόμα εξειδικευμένες ερωτήσεις για τα διάφορα είδη cluster, για παράδειγμα για την διαθεσιμότητα εξειδικευμένων υπηρεσιών έρευνας. Το Global Completeness Report αναφέρει μια θετική και σημαντικά στατιστική σχέση μεταξύ αυτών των ερωτήσεων και του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. Ενώ αυτή η συσχέτιση δεν αποδεικνύει την αιτιότητα, υποδεικνύει ότι η ανάπτυξη δυνατότερων cluster είναι ένα μέρος της ευρύτερης οικονομικής ανάπτυξης (Ketels C. 2003, σελ.11).

Τα δεδομένα του cluster mapping project χρησιμοποιήθηκαν για να ελεγχτεί η επίδραση της παρουσίας των cluster στην οικονομική απόδοση. Τα ευρήματα πιστοποιούν το σημαντικό ρόλο των δυνατών cluster για την τοπική ευμάρεια:

Πρώτον, το μερίδιο της απασχόλησης μιας περιοχής σε κατηγορίες cluster είναι θετικά και σημαντικά σχετική με υψηλότερο μέσο όρο μισθών. Μεγαλύτερη απασχόληση σε “δυνατά” cluster δείχνει να οδηγεί σε υψηλότερους μισθούς.

Δεύτερον, όσο περισσότερες περιοχές συγκεντρώσουν την απασχόλησή τους σε cluster τόσο πιο υψηλή είναι η αύξηση των μισθών. Το να είναι μία επιχείρηση δυνατή σε κάποιους τομείς είναι πιο σημαντικό από το να είναι παρόν σε όλους τους τομείς.

Τρίτον, όσο πιο δυνατή είναι η θέση της απασχόλησης μιας περιοχής σε μια συγκεκριμένη κατηγορία cluster, τόσο υψηλότερα τα επίπεδα μισθών στο μέσο όρο αυτής της κατηγορίας.

Επιπροσθέτως παρατηρείται επίδραση στη σύνθεση του cluster στην τοπική οικονομική απόδοση. Δύο σημεία είναι τα πιο σημαντικά:

Πρώτον, ο μέσος όρος των μισθών στις τοπικές βιομηχανίες είναι θετικά και σημαντικά συσχετισμένος με το μέσο όρο των μισθών των εμπορικών cluster. Αυτό δείχνει ότι τα εμπορικά cluster δημιουργούν αξία και αυτή η αξία διαχέεται στην τοπική οικονομία μέσω της κατανάλωσης. Μια πιθανά λιγότερο σημαντική αντίστροφη σχέση είναι σχετική με τα παρακάτω δεδομένα: οι αποδοτικές τοπικές βιομηχανίες (όπως υποδεικνύουν οι υψηλότεροι μισθοί), παρέχουν ένα θετικό περιβάλλον για τα εμπορικά cluster για να ανταγωνιστούν μέσα στις περιοχές.

Δεύτερον, η πλειοψηφία των διαφορών στους μέσους όρους μισθών σε κάποιες περιοχές εξηγείται από τις διαφορές στο επίπεδο των μισθών, στα μεμονωμένα cluster και όχι από το σχετικό μέγεθος των μεμονωμένων cluster στην περιφερειακή οικονομία. Αυτό το εύρημα είναι αντίθετο με το επιχείρημα του ότι για να είναι οικονομικά επιτυχημένη μια περιοχή πρέπει να έχει παρουσία σε συγκεκριμένα υψηλόμισθα cluster. Αντιθέτως φαίνεται να είναι πιο σημαντική η παραγωγικότητα σε οποιαδήποτε κατηγορία cluster καταλήξει μία περιοχή να έχει δυνατή θέση. Ένας σημαντικός αριθμός ερευνών ρίχνει βάρος σε μεμονωμένες πλευρές της σχέσης μεταξύ της θέσης σε ένα cluster και της απόδοσης της εταιρείας.

1.7.2 Πλεονεκτήματα cluster υπό το πρίσμα του “Διαμαντιού”

Τα cluster αναπτύσσονται, και είναι σημαντικά, για το λόγο του ότι δημιουργούν οικονομικά πλεονεκτήματα. Τα πλεονεκτήματα ενός cluster έχουν τρεις διαστάσεις.

- 1) Οι εταιρείες μπορούν να δουλέψουν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Εστιάζουν σε πιο εξειδικευμένα κεφάλαια και εξειδικευμένους προμηθευτές με μικρότερο χρόνο αντίδρασης από το αν λειτουργούσαν ως μονάδες.
- 2) Οι εταιρείες και τα ερευνητικά κέντρα μπορούν να επιτύχουν υψηλότερα επίπεδα καινοτομίας. Η κυκλοφορία της γνώσης και η αλληλεπίδραση με πελάτες και άλλες εταιρείες δημιουργούν περισσότερες καινούριες ιδέες και παρέχουν αυξημένη πίεση για καινοτομία ενώ το περιβάλλον του cluster μειώνει τα κόστη του πειραματισμού (Ketels C. 2003, σελ. 6).
- 3) Το επίπεδο της δημιουργίας επιχειρήσεων τείνει να είναι υψηλότερο στα cluster. Οι νεοεισερχόμενοι είναι κατά κύριο λόγο κατά πολύ εξαρτημένοι από προμηθευτές και συνεργάτες, τους οποίους μπορούν να βρουν μέσα σε ένα

cluster. Επίσης τα cluster μειώνουν το κόστος αποτυχίας, αφού οι επιχειρηματίες έχουν την δυνατότητα να στραφούν και σε άλλες επαγγελματικές εμπειρίες ανάμεσα σε άλλες εταιρείες του ίδιου τομέα.

Αυτά τα πλεονεκτήματα είναι σημαντικά τόσο για τους συμμετέχοντες στα cluster όσο και για την πολιτεία. Τα πλεονεκτήματα για τους συμμετέχοντες είναι ότι τους παρέχεται προστιθέμενη αξία, η οποία ισοσκελίζει τα συχνά κατά πολύ υψηλά κόστη του ανταγωνισμού. Τα πλεονεκτήματα για την πολιτεία είναι ότι μακροπρόθεσμα κρατάνε υψηλά το δείκτη ευμάρειας σε μια περιοχή λόγω της υψηλής παραγωγικότητας και καινοτομίας. Να σημειωθεί ότι τα ενδιαφέροντα και των συμμετεχόντων σε ένα cluster και της πολιτείας δεν είναι πανομοιότυπα. Η πολιτεία δεν ενδιαφέρεται για τη διανομή των προνομίων του cluster ανάμεσα στις εταιρείες, τους υπαλλήλους και τους ιδιοκτήτες των παγίων, ενώ οι επιχειρηματίες ενδιαφέρονται.

Η επίδοση ενός cluster σε μια συγκεκριμένη περιοχή είναι ανάλογη με το επιχειρηματικό περιβάλλον, στο οποίο λειτουργεί το cluster. Ο όρος επιχειρηματικό περιβάλλον είναι ευρύς και αόριστος: Σχεδόν τα πάντα (από την ποιότητα των σχολείων έως τις στρατηγικές των ανταγωνιστών) παίζουν ρόλο στο επίπεδο της παραγωγικότητας και καινοτομίας που θα φτάσουν οι εταιρείες στο cluster της συγκεκριμένης περιοχής (Ketels C. 2003, σελ. 7).

Για να οργανώσει αυτή τη πολυπλοκότητα ο Michael Porter εισήγαγε το 1990 το λεγόμενο “Διαμάντι”. Το “Διαμάντι” είναι ένα εργαλείο ανάλυσης για την εκτίμηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Το “Διαμάντι” περιλαμβάνει τα τέσσερα παρακάτω στοιχεία:

1. Τους παράγοντες προσφοράς (π.χ. εγκαταστάσεις, ικανότητες, κτλ),
2. Τους παράγοντες ζήτησης (π.χ. επίπεδο καταναλωτών, κανονισμοί προϊόντων και καταναλωτών),
3. Το πλαίσιο της στρατηγικής (π.χ. φορολογία, νόμοι ανταγωνισμού, και οι στρατηγικές ανταγωνισμού τοπικών επιχειρήσεων), και
4. Τη παρουσία συναφών και υποστηρικτικών βιομηχανιών (π.χ. η ευρύτητα και το βάθος του cluster).

Τα παραπάνω στοιχεία αλληλεπιδρούν σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις και cluster και παρουσιάζουν επιδράσεις, όπου το πιο αδύνατο στοιχείο συχνά τείνει να έχει το δυνατότερο αποτέλεσμα στην όλη ποιότητα.

Το Διαμάντι μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιτυχώς για να αναλύσει την γενικότερη ποιότητα επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο. Όταν εφαρμόζεται σε τοπικά cluster, έχει τη δυνατότητα να δώσει βαρύτητα στις συγκεκριμένες συνθήκες σχετικές με το ορισμένο από τις τέσσερις κατηγορίες cluster. Άξιο να αναφερθεί είναι, ότι η επίδραση των διαφορετικών σημείων επιχειρηματικού περιβάλλοντος εξαρτώνται από την θέση που έχει σκοπό να καταλάβει το cluster στο χώρο. Η πολιτική του κράτους έχει επίδραση σε όλα τα στοιχεία του Διαμαντιού.

1.7.3 Νέο μοντέλο οικονομικής πολιτικής βασιζόμενης στα cluster

Το κίνητρο για την έρευνα του cluster δεν είναι η ανάλυση ενός εμπορικού φαινομένου, αλλά η υπόσχεση να αναπτυχθεί μία νέα προσέγγιση οικονομικής πολιτικής που μπορεί να βοηθήσει να αναπτυχθούν περιφερειακές και εθνικές οικονομίες. Είναι σημαντικό να μείνουν ξεχωριστά αυτά τα δύο είδη έρευνας: Υπάρχουν αποδείξεις μεταξύ των ερευνητών ότι τα cluster παρέχουν αρκετά θετικά αποτελέσματα. Υπάρχουν λιγότερα στοιχεία ότι η μεσολάβηση στις πολιτικές είναι δυνατή και ότι μπορούν να δημιουργήσουν αξία με το να επιταχύνουν τη διαδικασία ανάπτυξης στο cluster ή να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των cluster που ήδη υπάρχουν.

Αυτό που χρειάζεται είναι ένα εννοιολογικό μοντέλο για οικονομική πολιτική βασισμένη στα cluster, η οποία έχει ελεγχθεί σε σχέση με εμπειρικά δεδομένα. Αυτό το μοντέλο θα μπορούσε να βασιστεί στην γνώση για τα cluster για να προσδιορίσει τις διαδικασίες που χρειάζονται όταν εφαρμόζονται οικονομικές πολιτικές που αφορούν τα cluster. Για να γίνει μελέτη για την παρούσα πρόοδο προς αυτό το στόχο θα πρέπει να διαχωριστεί ο διάλογος της οικονομικής ανάπτυξης με βάση τα cluster σε τρία μέρη:

1. Μελετάται η λογική ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας των cluster.
2. Μελετούνται τα στοιχεία των πρωτοβουλιών των cluster που υπάρχουν ήδη.
3. Πρέπει να γίνει προσπάθεια να χαρακτηριστεί η άποψη των ερευνητών για μια ευρύτερη προοπτική της οικονομικής πολιτικής βασισμένη στα cluster.

1.7.4 Οικονομικές αρχές οικονομικής πολιτικής με βάση τα cluster

Κάποιοι υποστηρίζουν ότι τα οικονομικά οφέλη των cluster αποκτιούνται δίνοντας βάση στις πολιτικές που δημιουργούν ή υποστηρίζουν τα cluster. Για πολλούς οικονομολόγους αυτό αυτομάτως γεννά σκέψεις όσο αφορά στις παραμορφωτικές συνέπειες της παρέμβασης στην αγορά.

Υπάρχει βεβαίως μία υποβόσκουσα οικονομική αρχή για τις οικονομικές πολιτικές που βασίζονται στα cluster, η οποία συνάδει με τα βασικά οικονομικά μοντέλα. Αλλά επίσης συχνά δεν μπορεί να εκφραστεί με τα μοντέλα που χρησιμοποιούν οι οικονομολόγοι. Ο λόγος για αυτό βασίζεται στα εξής:

Πρώτον, οι εξωτερικοί παράγοντες που δημιουργούν τα cluster δείχνουν την παρουσία πολλαπλών ισορροπιών με διαφορετικά επίπεδα ευμάρειας, όχι μόνο σε διαφορετικές περιοχές αλλά και στο σύνολο των περιοχών. Οι πολιτικές έχουν το ρόλο να ωθούν τις περιοχές προς τις πιο θετικές ισορροπίες.

Δεύτερον, αυτές οι εξωτερικότητες δεν προκύπτουν όλες αυτόματα, αλλά μπορούν να πάρουν ώθηση ή να ενδυναμωθούν μέσα από την στοχευμένη πολιτική δράση.

Τρίτον, ο χρόνος που χρειάζεται μία περιοχή για να φτάσει στην “ισορροπία” της δεν είναι συγκεκριμένος και μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά από τις πολιτικές. Αυτή η θεωρητική αρχή έχει άμεσες συνέπειες σε κάποιες ερωτήσεις - κλειδιά :

- 1) Μπορούν τα cluster να δημιουργηθούν; Βασισμένοι στα (περιορισμένα) δεδομένα για την εξέλιξη των cluster είναι πιθανή μια θετική απάντηση. Παρόλα αυτά αυτή η απάντηση είναι τόσο σχετική όσο η απάντηση στην ερώτηση για τον αν οι επιδοτήσεις μπορούν να “δημιουργήσουν” θέσεις εργασίας: πιο σημαντική ερώτηση είναι αν οι πηγές που σπαταλούνται για να “δημιουργηθεί” ένα cluster, παράγουν αξία μεγαλύτερη από ο κόστος ευκαιρίας τους και αν το cluster είναι βιώσιμο μόλις σταματήσει η βοήθεια. Τα στοιχεία είναι σχετικά αρνητικά δείχνοντας ότι η δημιουργία ενός cluster είναι μια μακρά διαδικασία, η οποία κοστίζει, έχει υψηλές πιθανότητες αποτυχίας και σε πολλές περιοχές δεν αποδίδει και δημιουργεί μακροπρόθεσμη εξάρτηση σε κρατική βοήθεια.
- 2) Ποιά cluster πρέπει να στοχοποιηθούν; Αυτή η ερώτηση φτάνει στο κέντρο της σύγχυσης της οικονομικής πολιτικής με βάση τα cluster σε σχέση με τις (στρατηγικές) βιομηχανικές πολιτικές. Οι βιομηχανικές πολιτικές υποστηρίζουν ότι λίγοι τομείς της οικονομίας είναι εγγενώς πιο σημαντικοί από άλλους. Αυτοί οι τομείς, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από πολύ θετικές εξωτερικότητες (ή μεγάλες οικονομίες κλίμακας), θα πρέπει να έχουν σαν στόχο την ασφάλεια της περιοχής τους σε μια συγκεκριμένη χώρα. Η στόχευση αυτή παίρνει την μορφή παρέμβασης στην διαδικασία του ανταγωνισμού, για παράδειγμα οι (προσωρινοί) περιορισμοί στο εμπόριο ή οι κρατικές επιδοτήσεις για να αυξηθεί το μερίδιο αγοράς.

Η οικονομική πολιτική με βάση τα cluster υποδεικνύει μια διαφορετική προοπτική:

- 1) Όλα τα cluster είναι σημαντικά, όχι μόνο τα εμπορικά, αλλά και τα υψηλής τεχνολογίας. Η παραγωγικότητα μεταξύ αυτών καθορίζει το επίπεδο ευμάρειας που μία χώρα ή περιοχή μπορεί να συντηρήσει.
- 2) Λόγω των περιορισμένων πόρων έχει νόημα να συγκεντρωθούν οι ερευνητές σε λίγα cluster, τα οποία έχουν μεγάλη πιθανότητα να πετύχουν και μεγάλη θέληση να βελτιωθούν οποιαδήποτε στιγμή, αλλά αυτή η επιλογή ωθείται από τις συγκεκριμένες καταστάσεις μιας περιοχής και όχι από γενικευμένη εικόνα στην οποία τα cluster μπορεί να έχουν μεγαλύτερη αξία.
- 3) Οι προσπάθειες των cluster έχουν σαν στόχο την βελτίωση των υπαρχουσών συνθηκών για υψηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας και καινοτομίας και όχι την άμεση αύξηση του μεριδίου αγοράς ή των θέσεων εργασίας άμεσα.

Κατά την άποψη των ερευνητών η δημιουργία των cluster και η στόχευση των βιομηχανικών πολιτικών είναι ένας πολύ επικίνδυνος οδηγός για τις πολιτικές. Οδηγεί τους δημιουργούς των πολιτικών στους ίδιους τύπους cluster που είναι στρατηγικά σημαντικοί για την οικονομική ανάπτυξη. Σε αυτό το πεδίο πολλές περιοχές χωρίς σχετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα θα ανταγωνιστούν για τον ίδιο αριθμό περιορισμένων θέσεων που υπάρχουν στην βιομηχανία. Αυτές οι περιοχές θα έχουν την τάση να ανταγωνίζονται για το ποσό των οικονομιών κινήτρων που δίνουν στις εταιρείες και όχι στην εγγενή προσέλευση αυτών των δραστηριοτήτων. Αυτό το είδος τοπικού ανταγωνισμού, όχι μόνο αδικεί σε μία κρατικό-κεντρική προσέγγιση της οικονομικής ανάπτυξης που πολλές φορές είναι πολύ κοστοβόρα για τα δημόσια ταμεία. Πολύ συχνά βασίζεται στο περιορισμό ή την διαστρέβλωση των αποτελεσμάτων του ανταγωνισμού - και επειδή υψηλά επίπεδα τοπικής άμιλλας είναι ένα σημαντικό στοιχείο στην δημιουργία ανταγωνιστικών cluster, αυτές οι πολιτικές τείνουν να υποσκάπτουν την ανταγωνιστικότητα που προσπαθούν οι ίδιες να δημιουργήσουν.

Κατά την άποψη των ερευνητών, ένας πιο παραγωγικός τρόπος να σκέπτονται για τις προσπάθειες ανάπτυξης των cluster είναι η ενεργοποίηση των cluster. Η ενεργοποίηση των cluster βασίζεται στο άνοιγμα του δρόμου προς μια υψηλή παραγωγικότητα και καινοτομία ενεργοποιώντας την δυνατότητα των cluster που συμμετέχουν να λειτουργήσουν ομαδικά. Αυτή η άποψη έχει σαν βάση της ένα μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης το οποίο θεωρεί τα cluster εξελισσόμενα μέσα στο χρόνο και εξαρτώμενα από το επιχειρηματικό περιβάλλον τους, την σύνθεση των cluster στην γύρω περιοχή και άλλους παράγοντες που έχουν να κάνουν με την θέση και την ιστορία. Η κοινή δράση μπορεί να επηρεάσει αυτή την εξελικτική διαδικασία αλλάζοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον και δημιουργώντας θεσμούς που βοηθούν

να επιταχυνθεί η διαδικασία της εξέλιξης των cluster μέσα στο χρόνο (Ketels C. 2003, σελ. 15-17).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑ

Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 1

Λυμπεράκη, Α., (1998), Δικτύωση, Ευέλικτη Εξειδίκευση και Μικρές Επιχειρήσεις στο Αντωνάκης και Πιτέλης (επιμ.) Διεθνής Ανταγωνιστικότητα και Βιομηχανική Στρατηγική, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Porter, M.E. (1998), *Competitive Advantage: Creating and sustaining superior performance*, New York: The Free Press.

Hoern A., (2007), *Three Variations on Identifying Clusters*, Hague.

Ketels C. (2003), *The Development of the cluster concept – present experiences and further developments*, Duisburg - Germany.

Lagos D.G., Papathanassiou, Zuhrt D., Triantafyllou G. (2008), *Wine Tourism Networks and Business Clusters in the Greek Tourism Industry*, Dubai.

Martin R., Sunley P., (2002), *Deconstructing Clusters: Chaotic Concept or Policy Panacea?*”, University of Edinburgh, UK.

Sölvell Ö., Lindqvist G., Ketels C., (2003), *Cluster initiative Greenbook*, Stockholm.

Κεφάλαιο 2

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΣΤΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Εισαγωγή

Επιχειρηματική δικτύωση στο τουρισμό, αναφερόμαστε σε σύνολο επιχειρήσεων και οργανισμών που αλληλοσυνδέονται και αλληλοσυμπληρώνονται μεταξύ τους με σκοπό τη διαμόρφωση και την προσφορά της τουριστικής εμπειρίας. Συνέργιες που αφορούν τουριστικούς προορισμούς, αναφερόμενοι είτε σε ολόκληρη χώρα, είτε σε συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς μιας χώρας.

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται η έννοια και η βιωσιμότητα του τουριστικού cluster και παρουσιάζονται παραδείγματα τουριστικών cluster στην Ευρώπη (Ελλάδα και Μάλτα), αλλά και διεθνώς (Ντουμπάι). Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά ελληνικών τουριστικών cluster στην περιφέρεια της Πελοποννήσου και στο Νομό Δράμας. Στη συνέχεια, στο τέταρτο κεφάλαιο λαμβάνει χώρα μια πιο εκτενής αναφορά σε ένα ελληνικό τουριστικό cluster, την εταιρεία Leading Tourism Cluster A.E. Τέλος, σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται παραδείγματα επιχειρηματικών δικτυώσεων στον τουρισμό (τουριστικών cluster) στη Μάλτα και στο Ντουμπάι.

2.1 Τουριστικό cluster

2.1.1 Η έννοια του τουριστικού Cluster

Ένα τουριστικό cluster αποτελείται από μια σύνθετη ομάδα διαφορετικών στοιχείων, που περιλαμβάνει υπηρεσίες τουριστικών επιχειρήσεων (καταλύματα, ταξιδιωτικά γραφεία, ενυδρεία και θεματικά πάρκα, κ.λπ.), αφθονία που πηγάζει από τις τουριστικές εμπειρίες, πολυδιάστατη συγκέντρωση ανομοιογενών εταιρειών και βιομηχανιών, υποδομές επικοινωνιών και μεταφορών, συμπληρωματικές δραστηριότητες (εμπορική διανομή, κ.λπ.), υποστηρικτικές υπηρεσίες (πληροφοριακά συστήματα, κ.λπ.), φυσικοί πόροι και θεσμικές πολιτικές (Montfort 2000, σελ.46).

Ενώ ο Montfort αναλύει το cluster σύμφωνα με χαρακτηριστικά και συστατικά, ο Beni δίνει έμφαση στη συνοχή μεταξύ των πρακτόρων και στη συνεργασία με τη δημιουργία επιχειρηματικών δικτύων, σύμφωνα με τον ορισμό του για τα cluster: *Το τουριστικό cluster είναι μία ομάδα σημαντικών τουριστικών προορισμών μέσα σε ένα περιορισμένο γεωγραφικό πλαίσιο, στα οποία παρέχονται υπηρεσίες υψηλής*

ποιότητας. Τα επιχειρησιακά αυτά δίκτυα έχουν κοινωνική και πολιτική συνοχή, συνδέονται με την παραγωγική διαδικασία και τον πολιτισμό και έχουν άριστο *management* που έχει σαν αποτέλεσμα ανταγωνιστικά συγκριτικά πλεονεκτήματα (Beni, 2003, σελ.74).

Οι σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων - θεσμών και ενός τουριστικού cluster μπορούν να γίνουν αντιληπτές με δύο τρόπους (Rodriguez, 2001 σελ.307):

Οριζόντια με τη δημιουργία στρατηγικών συμμαχιών, οι συμφωνίες των οποίων μπορούν να είναι δύο ειδών: από την μια πλευρά, οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες έχουν την ίδια δραστηριότητα, για παράδειγμα μεταξύ επιχειρήσεων που ασχολούνται με τη φιλοξενία, τη διασκέδαση, τις μεταφορές και την τροφοδοσία. Από την άλλη πλευρά οι συμφωνίες μεταξύ εταιρειών που έχουν σαν στόχο την ικανοποίηση των ίδιων πελατών, αλλά οι οποίες τους παρέχουν διαφορετικό προϊόν (τουριστικές υπηρεσίες).

Κάθετα με τη δημιουργία στρατηγικών δικτύων, όπου καθιερώνεται μια σχέση προμηθευτή - πελάτη μεταξύ των συνεργατών με τέτοιο τρόπο ώστε οι δραστηριότητες της συμφωνίας ικανοποιούνται από το ένα μέλος, το οποίο δίνει το αποτέλεσμα στο άλλο μέλος αντί πληρωμής.

Το τουριστικό cluster είναι μια ομάδα εταιρειών και θεσμών που σαν σκοπό έχουν το τουριστικό προϊόν ή μια ομάδα προϊόντων. Τέτοιες εταιρείες και θεσμικοί φορείς είναι γεωγραφικά συγκεντρωμένες και έχουν κάθετες (μέσα στην τουριστική αλυσίδα παραγωγής) και οριζόντιες σχέσεις. Παρουσιάζουν μία εσωτερική δομή, η οποία γενικά περιλαμβάνει:

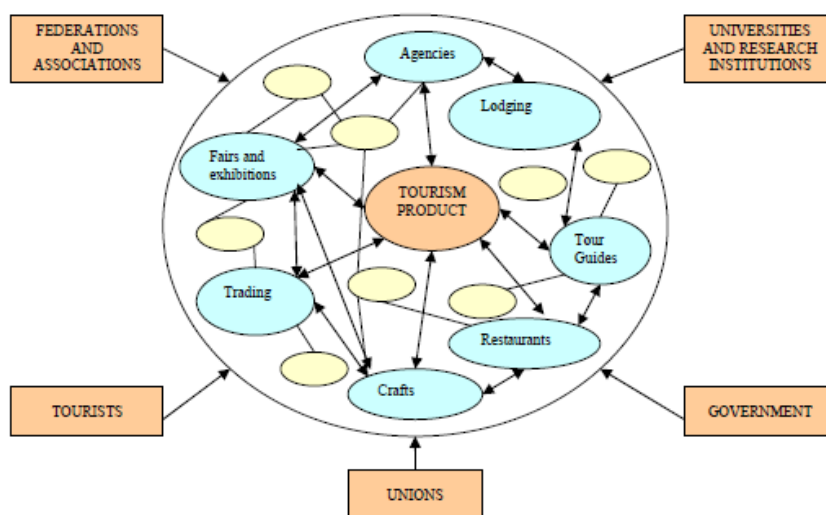
- A. Μια σειρά τουριστικών αξιοθέατων που παρουσιάζει τουριστικό ενδιαφέρον.
- B. Συγκέντρωση επιχειρήσεων τουριστικών υπηρεσιών: εστιατόρια, ξενοδοχεία, υπηρεσίες μεταφορών, ταξιδιωτικά γραφεία, κ.λπ.
- Γ. Τομείς που παρέχουν τις τουριστικές υπηρεσίες.
- Δ. Κατάλληλες και χαμηλού κόστους υποδομές (δρόμοι, ενέργεια, υπηρεσίες υγείας, κ.λπ.).
- Ε. Εταιρείες και θεσμικοί φορείς που παρέχουν εξειδικευμένη πληροφόρηση και οικονομικά κεφάλαια.

Τα πλεονεκτήματα των συνεργαζόμενων δικτύων στις τουριστικές δραστηριότητες επιτρέπουν την αποτελεσματική εκμετάλλευση της συλλογικής αποδοτικότητας ή και την ανάπτυξη εξωτερικών επιχειρήσεων (επιχειρηματική συνεργασία, εξειδίκευση, υποδομές, εξειδικευμένες υπηρεσίες, κτλ) και επίσης επωφελείται από την αυξημένη

ικανότητα διαπραγμάτευσης, συλλογικά, με τους προμηθευτές. Εκτός από αυτά τα πλεονεκτήματα τα δίκτυα συνεργασίας διευκολύνουν την ανάπτυξη νέων μοντέλων, διαδικασιών παραγωγής και οργάνωσης, η ανταλλαγή τεχνικών πληροφοριών και πληροφοριών αγοράς, κοινοπραξίες για αγορά και πώληση αγαθών και υπηρεσιών, όπως και κοινών εκστρατειών μάρκετινγκ. Η αλληλεπίδραση και η σύμπραξη που προκύπτουν από τις συνέργιες αυτές έχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε αντίθεση με τις μεμονωμένες δράσεις των εταιρειών (Nordin, 2003, σελ.19).

Αν και η συνεργασία είναι βασική για ένα cluster, ο ανταγωνισμός υπάρχει σε μεγάλο βαθμό. Ακόμα και όταν η συνεργασία είναι το βασικό στοιχείο ενός cluster, ο ανταγωνισμός είναι καθόλα απαραίτητος για την ανάπτυξη και την επιβίωση του. Χωρίς ανταγωνισμό οι εταιρείες είναι καταδικασμένες σε αποτυχία, ιδιαίτερα όσο αφορά τη δυναμική διαδικασία καινοτομίας.

Λόγω των χαρακτηριστικών του τουριστικού cluster, τα τοπικά προγράμματα ανάπτυξης το θεωρούν ως τοπική στρατηγική, η οποία καταπολεμάει τις περιφερειακές διαφορές και την κοινωνική ανισότητα. Ο M. Porter υποστηρίζει, ότι ο τουρισμός δεν εξαρτάται μόνο από την έλξη των κύριων αξιοθέατων (παραλίες, ή ιστορικά μνημεία), αλλά επίσης από την άνεση και τις υπηρεσίες των ξενοδοχείων, των εστιατορίων, καταστημάτων αναμνηστικών, των αεροδρομίων, άλλων μορφών μεταφοράς, κτλ. (Porter M., 1999, σελ.230). Όπως φαίνεται από το σχήμα 2.1 τα συνεργαζόμενα μέρη είναι γενικά αποτελεσματικά όταν εξαρτώνται το ένα από το άλλο. Η κακή επίδοση του ενός μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την επιτυχία του άλλου.

Διάγραμμα 2.1: Αναπαράσταση τουριστικού cluster

Πηγή: Sieglinde Kindl da Cunha & Joao Carlos da Cunha, 2005, σελ.52

Δεν είναι όλες οι περιοχές επαρκώς εξοπλισμένες για να αναπτύξουν τουριστική δραστηριότητα. Μια αναπτυσσόμενη τουριστικά περιοχή θα πρέπει να έχει φυσικά, πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά που να καθορίζουν την ταυτότητά της. Επιπλέον, η βελτίωση των υποδομών και ο εκσυγχρονισμός των ανωδομών (στέγαση, εστιατόρια, μεταφορές κτλ) μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για τουρισμό υψηλής ποιότητας σε ένα προορισμό. Στρατηγικά σημεία κοντά στις χώρες προέλευσης και αρκετά τουριστικά αξιοθέατα ελκύουν τουρίστες και δημιουργούν βιώσιμη οικονομική δραστηριότητα. Θα πρέπει να υπάρχουν επίσης καλές στρατηγικές τουριστικού μάρκετινγκ, προκειμένου να αποκαλυφθεί μια ελκυστική, μοναδική και ανταγωνιστική εικόνα του τουριστικού προϊόντος του (Smith, 1989). Παρόλα αυτά η οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική, και πολιτιστική βιωσιμότητα του τουριστικού cluster θα επέλθει μόνο όταν το τουριστικό προϊόν βασίζεται στις πολιτικές και το στρατηγικό σχεδιασμό με σκοπό να καθορίσει του όρους για βιωσιμότητα και διεξόδυση σε πολλαπλά επίπεδα, όπως περιφερειακό, τοπικό και φυσικά παγκόσμιο.

2.1.2 Βιωσιμότητα του τουριστικού cluster

Η λειτουργία του τουρισμού επηρεάζει άμεσα το περιβαλλοντικό σύστημα, αλλά και την ίδια την παραγωγή τουρισμού. Η μόλυνση μιας παραλίας δεν έχει σαν αποτέλεσμα μόνο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, αλλά και τη μείωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος για την περιοχή αυτή (Ivars, 2004, σελ.25-26).

Η βιωσιμότητα είναι μια θεμελιώδης έννοια κατά την επαναξιολόγηση του ρόλου του τουρισμού στη σύγχρονη κοινωνία. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού ορίζει τον βιώσιμο τουρισμό ως εξής: Ο βιώσιμος τουρισμός γίνεται αντιληπτός ως ο τουρισμός που ικανοποιεί τις παρούσες ανάγκες των τουριστών αλλά και διατηρεί τους προορισμούς, ενώ αυξάνει τις μελλοντικές ευκαιρίες. Πρέπει να γίνει αντιληπτό με τέτοιο τρόπο ώστε να καθορίσει τη διαχείριση όλων των παρεχόμενων πόρων με σκοπό να ικανοποιήσει τις οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές απαιτήσεις διατηρώντας την πολιτισμική ακεραιότητα, τη βιοποικιλότητα και τα συστήματα διατήρησης της ζωής (WTO, 1998, σελ.21).

Το τοπικό μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στον βιώσιμο τουρισμό περιλαμβάνει πολύ σύνθετες σχέσεις και μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν ληφθούν υπόψη τα δεδομένα μιας συγκεκριμένης περιοχής. Ο Ruschmann υπογραμμίζει την ανάγκη να ληφθούν υπόψη τα κάτωθι όταν επιδιώκεται να προγραμματιστεί βιώσιμη τοπική ανάπτυξη (Ruschmann, 2001):

- Οικολογική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα: αναφέρεται σε μία διαδικασία ανάπτυξης με βάση το περιβάλλον που έχει σαν σκοπό να διατηρήσει και να κάνει λογική χρήση των φυσικών πόρων στις τουριστικές δραστηριότητες. Επίσης μια διαδικασία που θα βοηθάει το οικοσύστημα να επανέρχεται από τα προβλήματα που του δημιουργεί ο άνθρωπος.
- Οικονομική βιωσιμότητα: Αυτή είναι η αναζήτηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω της αποδοτικής κατανομής και της διαχείρισης των πόρων και των διαρκών δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, με σκοπό να εγγυηθεί όχι μόνο το κέρδος σε μικροοικονομικό επίπεδο, αλλά και την οικονομική αποτελεσματικότητα σε μακρό κοινωνικό επίπεδο στο παρόν και στο μέλλον.
- Κοινωνικοπολιτική βιωσιμότητα: αυτή είναι η ανάγκη διατήρησης της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και των αξιών που υπάρχουν σε μία περιοχή.
- Πολιτική και θεσμική βιωσιμότητα: ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών, με σκοπό την εφαρμογή θεσμικών αξιών και κοινωνικό πολιτικών αντιπροσωπευτικών οργανισμών που έχουν ήδη λάβει υπόψη τους κριτήρια βιωσιμότητας.

2.2 Η οργάνωση των Cluster στις Ευρωπαϊκές Χώρες

Οι επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) είναι από τα ισχυρότερα εργαλεία για την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των οικονομιών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει πολύ έντονα τη δημιουργία αυτών. Στο πρόγραμμα πλαίσιο έχει πολλές δράσεις, οι οποίες αναφέρονται σε cluster. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκρότησε μια ομάδα εμπειρογνώμων, η οποία έφτιαξε το European Cluster Memorandum και δημιούργησε ένα Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο. Όλες οι προωθημένες, οι ανεπτυγμένες χώρες γενικά, έχουν δράσεις οι οποίες υποστηρίζουν τις επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster).

Στην Ευρώπη επιχειρηματικές δικτυώσεις στον τουρισμό (τουριστικά cluster) υπάρχουν στη Πορτογαλία, στη Μάλτα, στη Σουηδία, στην Ελλάδα, στην Κύπρο, κ.α. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες το κράτος δεν αναμιγνύεται έμμεσα στα επιχειρηματικές δικτυώσεις στον τουρισμό (τουριστικά cluster). Ο κλάδος του τουρισμού και ειδικότερα η δημιουργία επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster) σε ολόκληρη την Ευρώπη έχει δημιουργήσει πολύ υψηλό ποσοστό θέσεων εργασίας.

2.2.1 Ελλάδα

Στην Ελλάδα η δικτύωση των επιχειρήσεων και ειδικότερα με τη μορφή του cluster θεωρείται αναγκαία σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Ειδικά στους σημερινούς καιρούς, κατά τους οποίους η γενικευμένη κρίση προκαλεί κραδασμούς στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, κάθε είδους επιχειρηματική δραστηριότητα, το δίδυμο μείωση κόστους και η υψηλή ποιότητα αποτελεί μόνιμο ζητούμενο.

Σήμερα που ο ελληνικός τουρισμός και το εμπόριο διέρχονται μια μεγάλης έντασης και διάρκειας οικονομική κρίση, το ζητούμενο αυτό πλέον μετατρέπεται σε αναγκαιότητα. Σε περιόδους κρίσης αυξάνονται οι ευκαιρίες για συνέργιες με απώτερο σκοπό να οδηγήσουν τελικά σε περιορισμό κόστους λειτουργίας χωρίς εκπτώσεις στην ποιότητα, ιδανικά αύξηση των εσόδων και ανάπτυξη σε βάθος χρόνου.

Αρχές του 2000 υπήρξε μία προκήρυξη για δημιουργία cluster στο δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, με αποτελέσματα όχι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Με το πέρας των ετών και με το τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης που συμπεριέλαβε προκήρυξη για δημιουργία cluster στη βιομηχανία και στον τουρισμό. Στη βιομηχανία υπήρχαν τρεις προτάσεις και εγκρίθηκαν και οι τρεις.

Στον τουρισμό αντίθετα εγκρίθηκαν τέσσερα έργα, τα οποία αναφέρονται παρακάτω:

1. Το πρώτο ήταν οργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, εκθέσεων κ.λπ., στο οποίο συμμετείχαν τέσσερις επιχειρήσεις.
2. Το δεύτερο αφορούσε κρουαζιέρες, όπου συμμετέχει ένα τουριστικό γραφείο, έξι εταιρείες σκαφών αναψυχής.
3. Το τρίτο αφορούσε υπηρεσίες λογισμικού και μηχανοργάνωση, όπου συμμετέχουν μία εταιρεία πληροφορικής, δύο τουριστικά γραφεία, μία ξενοδοχειακή επιχείρηση, με δύο ξενοδοχεία συγκεκριμένα και
4. Στο τέταρτο υπήρχε δικτύωση τουριστικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην περιφέρεια της Κρήτης.

Αυτές είναι επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster), οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν από το τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Στην Ελλάδα αναπτύχθηκαν και cluster, τα οποία δε χρηματοδοτήθηκαν από κάποιο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Επιχειρήσεις, εταιρείες και οργανισμοί, οι οποίοι ήταν υπέρ στη δημιουργία επιχειρηματικών δικτυώσεων με βασική τους αρχή το *coopetition* (competition + cooperation). Δηλαδή αυτοί, οι οποίοι βρίσκονται μέσα σ' ένα cluster, δε σημαίνει υποχρεωτικά ότι είναι μόνο συνεργάτες. Μπορεί να είναι και ανταγωνιστές. Παραδείγματα στη χώρα υπάρχουν σε αρκετούς τομείς, όπως στην έρευνα και στην τεχνολογία, στη μεταποίηση, στο περιβάλλον, στον τουρισμό, κ.λπ..

Αναφερόμενοι στο τομέα της Ναυτιλίας, η ελληνική κυβέρνηση μελετά τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της ελληνικής σημαίας. Διπλός στόχος είναι από τη μία να δημιουργηθεί προστιθέμενη αξία της Ελληνικής Ναυτιλίας στην ελληνική οικονομία και από την άλλη να ενισχυθεί η ελληνική σημαία, κυρίως με ελληνόκτητα πλοία. Απώτερος στόχος του Υπουργείου Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας είναι να αυξηθούν αισθητά τα συνολικά έσοδα της ελληνικής Ναυτιλίας και ταυτόχρονα και της ελληνικής οικονομίας. Οι Έλληνες εφοπλιστές έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους να επενδύσουν στην Ελλάδα μέσω της δημιουργίας cluster. Ανασταλτικός παράγοντας στη δημιουργία ενός τέτοιου cluster είναι η γραφειοκρατία, μιας και στην Ελλάδα χρειάζονται τριάντα δύο υπογραφές για να γραφτεί ένα πλοίο στο ελληνικό Νηολόγιο.

Στην συνέχεια του κεφαλαίου αναπτύσσονται επιχειρηματικές δικτυώσεις στη περιφέρεια της Πελοποννήσου και στο Νομό Δράμας.

2.2.1.1 Τουριστικό Cluster στη περιφέρεια της Πελοποννήσου

Δημιουργία επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster) που ασχολούνται με θεματικές μορφές τουρισμού προωθεί η περιφέρεια Πελοποννήσου στο πλαίσιο του προγράμματος NetForce. Σύμφωνα με ειδικούς η κίνηση αυτή κρίνεται απαραίτητη με στόχο να αξιοποιηθούν τα μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις.

Η δημιουργία ενός δικτύου cluster θεματικών μορφών τουρισμού στοχεύει στην αντιμετώπιση των ελλείψεων και αδυναμιών προσαρμογής των τουριστικών επιχειρήσεων και ειδικότερα των μικρομεσαίων. Επίσης στοχεύει στην υποστήριξη τους, ώστε με την ένταξή τους στο δίκτυο να ανταποκριθούν στις λειτουργικές και ποιοτικές απαιτήσεις της σύγχρονης τουριστικής αγοράς.

Η συγκεκριμένη δράση αφορά πάροχους τουριστικών υπηρεσιών, οι οποίοι ενδιαφέρονται να ενταχθούν σε δίκτυο θεματικού τουρισμού, tour operators και ταξιδιωτικά γραφεία στην Ελλάδα, την Ευρώπη και διεθνώς καθώς και πολιτιστικοί φορείς και αναπτυξιακές εταιρείες. Με τη συμμετοχή τους οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις θα μπορέσουν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους και τη βιωσιμότητά τους ως επιχειρηματικές μονάδες δημιουργώντας παράλληλα πολλαπλασιαστικά οφέλη στην τοπική κοινωνία και συμβάλλοντας στη δημιουργία νέων πηγών παραγωγικού εισοδήματος και ευκαιριών απασχόλησης στην ευρύτερη περιοχή.

Το έργο θα υλοποιηθεί με την ανάδειξη της περιφέρειας ως προορισμού θεματικών μορφών τουρισμού, καθώς και τη δημιουργία θεματικού δικτύου. Ειδικότερα

πρόκειται να διαμορφωθούν θεματικά τουριστικά προϊόντα και διαδρομές, να ακολουθηθεί συγκεκριμένη στρατηγική μάρκετινγκ, καθώς και να διαμορφωθεί η “ταυτότητα” της περιφέρειας ως προορισμού θεματικών μορφών τουρισμού.

Μέσα από το δίκτυο οι επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να τους παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη και πληροφορίες, να προβάλλονται μέσω της ιστοσελίδας www.ecotour.gr καθώς και να συνδέονται στο ηλεκτρονικό σύστημα κρατήσεων. Επίσης, θα συμμετέχουν σε τουριστικές εκθέσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ενώ θα υπάρξει διασύνδεση με τουριστικά γραφεία και πράκτορες. Παράλληλα θα αναπτυχθεί κοινό σήμα για την αναγνωρισιμότητα της Πελοποννήσου ως προορισμό θεματικών μορφών τουρισμού (www.traveldailynews.gr, 2006).

2.2.1.2 Τουριστικό Cluster στο Νομό Δράμας

Η “Εταιρεία Ανάπτυξης Εναλλακτικού τουρισμού Ν. Δράμας” είναι ένα cluster τουριστικών επιχειρήσεων, δηλαδή ένα σύστημα συνεργαζόμενων ομοειδών τουριστικών επιχειρήσεων που στοχεύει στη δημιουργία και παροχή υψηλής ποιότητας υποδομών και υπηρεσιών, και σταδιακά θα αναδεικνύει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της υπαίθρου του Νομού Δράμας.

Τα πλεονεκτήματα δικτύωσης, μεταξύ άλλων μπορούν να είναι:

- Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- Η πρόσβαση στην έρευνα και τεχνολογία και τις νέες μορφές οργάνωσης διοίκησης και παραγωγής,
- Η εύρεση νέων αγορών,
- Η κοινή προβολή των προϊόντων κ.λπ.

Μέσω της αποτελεσματικής συνεργασίας των μελών - επιχειρήσεων της εν λόγω εταιρείας, θα επιτευχθεί η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και η αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος. Κάτι τέτοιο δεν θα ήταν εφικτό για την κάθε επιχείρηση χωριστά, καθότι τα μέλη είναι επιχειρήσεις μικρομεσαίου μεγέθους. Η Εταιρεία θα ενισχύει επίσης τη λειτουργία της κάθε επιχείρησης μέσω της δημιουργίας και προβολής της ενιαίας τουριστικής εικόνας του Νομού (μέρος του οποίου αποτελεί και η κάθε επιχείρηση χωριστά) τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, είτε μέσω της «παραδοσιακής» διαφήμισης είτε μέσω του διαδικτύου. Τέλος, η Εταιρεία θα συμβάλει στην ολοκλήρωση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει ο Νομός Δράμας. Με τη συμμετοχή, για παράδειγμα, επιχειρήσεων που προσφέρουν υπηρεσίες ή προϊόντα όπως, διαμονή, σίτιση, δραστηριότητες (π.χ. αθλητικές, οικοτουριστικές), παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων κ.α. τίθενται τα θεμέλια για την ολοκλήρωση του τουριστικού προϊόντος, γεγονός που θα αυξήσει την

ανταγωνιστικότητα ολόκληρου του προορισμού και κατ' επέκταση της κάθε επιχείρησης χωριστά. Και αυτό γιατί, με τη συμβολή όλων των επιχειρήσεων στην προσφορά των τουριστικών υπηρεσιών, η κάθε επιχείρηση μεμονωμένα, θα αποδεσμευτεί από την ανάγκη να βελτιωθεί, ώστε να προσφέρει νέες υπηρεσίες και θα είναι σε θέση να προσελκύει νέους πελάτες με τους ίδιους οικονομικούς πόρους. Τα μέλη - επιχειρήσεις εμφανίζονται στον Πίνακα 2.1:

Πίνακας 2.1: Μέλη – επιχειρήσεις cluster Νομού Δράμας

Πηγή: www.agrotour.net,2011

A/A	ΕΠΩΝΥΜΟ – ΟΝΟΜΑ / ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
1	Αϊβατζίδου Βαρβάρα	Ξενοδοχείο
2	Αναπτυξιακή Δημ. Επιχείρηση Δ. Δοξάτου	Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
3	Γ. Μανωλεσάκης & ΣΙΑ Ο.Ε.	Οινοποιείο
4	Γαβριήλογλου Γαβριήλ	Ξενοδοχείο
5	Γεωργιάδου Σουλτάνα	Ξενοδοχείο
6	Γιαννακοπούλου Ευαγγελία Ε.Π.Ε.	Ξενοδοχείο
7	Δερμεντζής Αντώνιος	Ξενοδοχείο
8	Δισλία Ανδρονίκη	Εστιατόριο
9	Ελευθεριάδης Κωνσταντίνος	Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
10	Μενοίκιο Α.Ε.	Εστιατόριο
11	Μπόσκος Μόδεστος & ΣΙΑ Ο.Ε.	Ξενοδοχείο
12	Μπόσκου Ορέστης & ΣΙΑ Ο.Ε.	Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
13	Νικολαΐδης Κωνσταντίνος	Εστιατόριο
14	Παπαϊωάννου Δημήτριος	Εστιατόριο
15	Παπουτσή Τζένιφερ	Ξενοδοχείο
16	Πιπερτζής Γεώργιος	Εστιατόριο
17	Τοζακίδης Ησαΐας	Εστιατόριο
18	Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Κοκκινογείων	Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός

Οι ειδικότεροι στόχοι της Εταιρείας είναι να προσφέρει υπηρεσίες προς τα μέλη της, αλλά ταυτόχρονα και προς την τουριστική αγορά εν γένει. Αυτές παρουσιάζονται ειδικότερα παρακάτω:

Υπηρεσίες προς τα μέλη:

- Κοινή προβολή των συνεργατών – μελών.
- Συλλογική στήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Ανάπτυξη Δημοσίων Σχέσεων με φορείς και τις τοπικές κοινωνίες.

- Συνεργασία με τα μέλη και τους πελάτες για τη συνεχόμενη αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών (π.χ. με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων).
- Δημιουργία και υποστήριξη εφαρμογής τουριστικών πακέτων για αύξηση των ημερών διαμονής και του ημερήσιου τζίρου ανά πελάτη.
- Πολλαπλασιασμός των ικανοτήτων των επιχειρήσεων που θα συμμετέχουν σε αυτήν για έρευνα, καινοτομίες και βελτίωση των προσβάσεων σε νέες αγορές.
- Κατάρτιση και εξειδίκευση των μελών μέσα από σεμινάρια και ημερίδες.

Υπηρεσίες προς την τουριστική αγορά:

- Προβολή των συνεργατών της εταιρείας (μέσω ιστοχώρου) για την ολοκληρωμένη πληροφόρηση των πελατών όσον αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Τη σύνδεση του ιστοχώρου με αντίστοιχους τοπικών φορέων, όπως επίσης και σε παγκόσμιες μηχανές αναζήτησης (π.χ. Google, Yahoo).
- Ενημέρωση για τις δραστηριότητες της εταιρείας με αποστολή εντύπων προβολής.
- Δημιουργία ελκυστικών τουριστικών πακέτων που θα περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες (π.χ. διοργάνωση εκδηλώσεων παρουσίασης κρασιών σε συνεργασία με οινοποιεία του Νομού, γνωριμία της περιοχής μέσα από οδοιπορικά περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και οικολογικής ευαισθητοποίησης, ψυχαγωγικές εκδηλώσεις κ.α.).
- Διαμόρφωση προδιαγραφών εξυπηρέτησης πελατών μετά την πώληση (με την αποστολή e-mail ή έντυπου υλικού) που θα τους παρέχει τη δυνατότητα ενημέρωσης για τα επόμενα σχέδια της εταιρείας.
- Με τη δημιουργία του δικτύου, ο χρήστης θα μπορεί να έχει πρόσβαση σε όλες τις μονάδες και να βρίσκει εύκολα και γρήγορα που υπάρχει διαθέσιμο δωμάτιο θα είναι εφικτή η πιο γρήγορη διαμεσολάβησή τους για κρατήσεις, ακόμη και την “υψηλή” περίοδο.
- Δημιουργία INFO KIOSK (περιπτέρου πληροφοριών) από όπου θα μπορούν να αντλούν πληροφορίες για τις υπηρεσίες της εταιρείας (π.χ. πού βρίσκονται οι επιχειρήσεις, πώς γίνονται οι κρατήσεις, τι υπηρεσίες παρέχονται, ποια πακέτα προσφέρονται τη συγκεκριμένη περίοδο κ.α.). (www.agrotour.net, 2011).

2.2.2 Μάλτα

Η Μάλτα (Δημοκρατία της Μάλτας), είναι ένα μικρό και πυκνοκατοικημένο νησιωτικό κράτος που αποτελείται από ένα αρχιπέλαγος επτά νησιών στο μέσο της Μεσογείου. Η Μάλτα βρίσκεται ακριβώς νότια της Σικελίας, ανατολικά της Τυνησίας και βόρεια της Λιβύης. Αναπτύχθηκε σημαντικά στον τουριστικό τομέα στις αρχές τις δεκαετίας του 1960 μετά την απελευθέρωση της από την Αγγλία.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Τουρισμού της Μάλτας ο τουρισμός συμβάλλει με περίπου 12,5% του ΑΕΠ και κατέχει πάνω από 20.000 θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης (14,8% της συνολικής απασχόλησης). Η συνολική συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ βρίσκεται μεταξύ 24-28%. Το Υπουργείο Τουρισμού της Μάλτας επίσης εκτιμά ότι κάθε εκατομμύριο λίρες που δαπανάται στον τουρισμό συντηρεί 63 πλήρους απασχόλησης θέσεις εργασίας (Competitiveness, 2005 σελ. 22).

2.2.2.1 Ιστορική Εξέλιξη

Τη δεκαετία του 1970 υπήρξε μία απότομη αύξηση του μαζικού τουρισμού στο νησί, λόγω του ότι η κυβερνητική στρατηγική σε αυτό τον τομέα ήταν να προσελκύσει υψηλό αριθμό τουριστών στο νησί. Η τουριστική ανάπτυξη κατά τη δεκαετία αυτή και κατά τη διάρκεια των επόμενων στόχευε κυρίως στο είδος “ήλιος και παραλία”, παρότι η Μάλτα βρίθκει μικρών παραλιών. Κατά την εποχή αυτή υπήρξε μια τεράστια οικονομική ανάπτυξη με μεσαίου μεγέθους ξενοδοχεία, τα οποία αναπτύχθηκαν στις περιοχές με μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον. Υπήρξε σίγουρα μια μεγάλη αύξηση των μεγεθών, αλλά με χαμηλότερες δαπάνες ανά τουρίστα. Επίσης παρατηρήθηκε μεγάλη ανάπτυξη στα τουριστικά διαμερίσματα και στις αγγλικές βάσεις κατοχής που είχαν εγκατασταθεί στη Μάλτα. Με το τέλος της δεκαετίας τα αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα αντιπροσώπευαν το 60% των τουριστικών καταλυμάτων. Αυτά τα τουριστικά διαμερίσματα σπάνια ελέγχονταν και οι κανονισμοί του κράτους σπάνια επιβάλλονταν.

Οι αρχές της δεκαετίας του 1980 ήταν μια δύσκολη περίοδος για την τουριστική βιομηχανία της Μάλτας λόγω της υψηλής εξάρτησης από την αγγλική αγορά (το 1981 το ποσοστό έφτανε το 76%). Εκείνη την περίοδο διερχόταν από μια μεγάλη τουριστική μείωση. Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 κατάφεραν να διαφοροποιήσουν την αγορά όσον αφορά τη χώρα προέλευσης των τουριστών. Εκείνη την περίοδο στη Μάλτα ξεκίνησαν να αναπτύσσονται και άλλα είδη τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός τουρισμός, εκμάθηση γλωσσών, καταδυτικός τουρισμός, επαγγελματικός τουρισμός και τουρισμός κινήτρων, τα οποία χρειάζονταν άλλα είδη υποδομών που αφορούσε κυρίως ξενοδοχεία 4* & 5*.

Η Μάλτα ξεκίνησε ένα πιο επιθετικό μάρκετινγκ στα τέλη της δεκαετίας του 1990 μέσω της τουριστικής αρχής της Μάλτας (MTA). Αυτός ο θεσμικός φορέας μαζί με την συμμετοχή του δημοσίου και του ιδιωτικού φορέα είχε σαν σκοπό:

- την προώθηση της Μάλτας,
- τη βελτίωση των τουριστικών προϊόντων,
- την ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού,
- την ενδυνάμωση της βιομηχανίας και
- την ανάπτυξη του νομοθετικού πλαισίου.

Τα μέλη του συμβούλιο του MTA προέρχονται κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα. Ο ιδιωτικός τομέας συμβάλλει σε ποσοστό 10%, αν και το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης προέρχεται από το δημόσιο τομέα. Το MTA σύνταξε ένα πλάνο στρατηγικής για την περίοδο 2000 - 2002. Το συγκεκριμένο πλάνο στρατηγικής αναθεωρήθηκε αργότερα για την περίοδο 2002 - 2004.

Μετά την ανασυγκρότηση το 2004, το MTA διαφοροποιήθηκε από την μέχρι τότε γεωγραφοκεντρική προσέγγιση για την τουριστική ανάπτυξη, στην ανάπτυξη επτά τουριστικών τομέων.

Πίνακας 2.2: Τομείς Τουρισμού στη Μάλτα

Πηγή: *Competitiveness, 2005* σελ. 23

Τομείς Τουρισμού	Μερίδιο αγοράς της τουριστικής βιομηχανίας στη Μάλτα
Tour operators	75%
Συνέδρια & Τουρισμός κινήτρων	5%
Εκμάθηση Γλωσσών	5%
Αθλήματα (κατάδυση)	5%
Gozo (αγροτουρισμός)	5%
Πολιτισμός & Ιστορία	16%
Άλλοι τομείς ανάπτυξης: Υγεία & ευεξία Ηλικιωμένοι Εκδρομές Κρουαζιέρες	N.A.

Μια επιτροπή για τον τουρισμό δημιουργήθηκε με την συμμετοχή πολλών υπουργείων (υπό των Πρωθυπουργό) με σκοπό την αναβάθμιση των έξι κύριων τουριστικών ζωνών: Gozo, Coastal stretch, Valetta & the great Harbour, The resorts of the North East and St. Julian's, Mdina and Rabat (Competitiveness, 2005 σελ. 23). Το ΜΤΑ επικέντρωσε τις προσπάθειες του στο να γίνει γνωστό στις αγορές – στόχους. Στόχος ήταν δημιουργία brand της Μάλτας. Για αυτό το λόγο προωθήθηκαν τρεις αξίες - κλειδιά:

1. Φιλοξενία,
2. Πολιτισμός και Ιστορία, και
3. Διαφοροποίηση.

Ταυτόχρονα έγιναν προσπάθειες να συμβάλει και ο πληθυσμός του νησιού στην προώθηση αυτών των αξιών.

Το ΜΤΑ ήταν ιδιαίτερος ενεργό στην προσπάθεια για βελτίωση της εκπαίδευσης πρώτον μέσω του Ινστιτούτου τουριστικών σπουδών, το οποίο παρέχει επαγγελματική εκπαίδευση, και δεύτερον μέσω της δημιουργίας σχολής τουρισμού στο Πανεπιστήμιο της Μάλτας. Επίσης προωθήθηκε η μάθηση ξένων γλωσσών, αν και τα αγγλικά είναι πολύ διαδεδομένα για ιστορικούς λόγους. Υπήρξαν προσπάθειες για την μάθηση και βελτίωση άλλων ξένων γλωσσών, όπως τα ιταλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά και τα ισπανικά με σκοπό την ακόμα περαιτέρω διαφοροποίηση των αγορών - στόχων. Το 2005 οι Βρετανοί τουρίστες αποτελούσαν ακόμα την πλειοψηφία 45%, αλλά αναπτύχθηκαν και άλλες ευρωπαϊκές αγορές, όπως η Γερμανία (16%), Γαλλία και Ιταλία (4-5%) και Δανία (2%). Οι τουρίστες που προέρχονται από τις Η.Π.Α και την Αυστραλία είναι κυρίως μετανάστες, οι οποίοι γυρίζουν για να επισκεφτούν φίλους και συγγενείς.

Η χρήση των χρηματοδοτήσεων είχε ως στόχο την εξασφάλιση της ποιότητας της βιομηχανίας του τουρισμού. Οι επενδύσεις είχαν ως στόχο την αναβάθμιση των δημοσίων χώρων που έχουν σχέση με τον τουρισμό, όπως η δημιουργία παραλιών με μπλε σημαία, η βελτίωση του αστικού και αγροτικού περιβάλλοντος και η αποκατάσταση των ιστορικών μνημείων (Competitiveness, 2005 σελ. 24).

2.2.2.2 Το Διαμάντι του cluster

Όσο αφορά τη στρατηγική, τη δομή και τον ανταγωνισμό το τουριστικό cluster της Μάλτας αποτελείται από έξι μεγάλες εταιρείες και οι υπόλοιπες ανήκουν στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με τις μικρές να έχουν την πλειοψηφία. Ο ρόλος του ΜΤΑ

είναι ζωτικής σημασίας. Το MTA συντονίζει τις προσπάθειες και καθορίζει την στρατηγική και το μάρκετινγκ του τουριστικού προϊόντος της Μάλτας. Ο ιδιωτικός τομέας συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες του MTA κυρίως μέσω της ένωσης ξενοδόχων.

Η συνεργασία και η αλληλεπίδραση μεταξύ των ξενοδόχων είναι πολύ υψηλή. Υπάρχει συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα τιμών και πληροτήτων. Παρατηρείται ότι τα διευθυντικά στελέχη του τουρισμού συχνά χτίζουν τις καριέρες τους μετακινούμενοι από το ένα ξενοδοχείο στο άλλο. Αυτή η αλληλεπίδραση δεν είναι τόσο μεγάλη μεταξύ των άλλων παραγόντων του cluster, δηλαδή πολύ μικρές επιχειρήσεις, όπως οι σχολές ξένων γλωσσών και οι σχολές κατάδυσης.

Οι κύριοι τομείς στους οποίους εστιάζει το MTA είναι οι παρακάτω:

- Δημιουργία brand,
- Εκπαίδευση,
- Ποιότητα,
- Αποκατάσταση ιστορικής κληρονομιάς.

Οι παραπάνω τομείς είναι σίγουρα πολύ σημαντικοί για την ανταγωνιστικότητα του cluster, αν και δυστυχώς η αναβάθμιση του μάρκετινγκ του cluster μέσω τον GDS είναι ακόμα σε εκκρεμότητα.

Η βελτίωση της ποιότητας του εξειδικευμένου και ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού που απασχολείται στη βιομηχανία είναι βασικό μέλημα του cluster, το οποίο αντανακλάται στα προγράμματα του MTA. Σύμφωνα με το MTA υπάρχουν κάποιες αδυναμίες στις υποδομές, οι οποίες θα πρέπει να ξεπεραστούν για την πλήρη ανάπτυξη του τουρισμού. Αυτές περιλαμβάνουν την έλλειψη πόσιμου νερού (το 20% της ενέργειας καταναλώνεται στη διαδικασία αφαλάτωσης) και την υψηλή συγκέντρωση του πληθυσμού και την περιορισμένη προσφορά γης, η οποία μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στη δημιουργία συγκεκριμένων χώρων όπως γήπεδα γκολφ και άλλα (Competitiveness, 2005 σελ. 24-25).

Στις προσπάθειες του MTA για αναβάθμιση των προδιαγραφών ποιότητας στο τουριστικό προϊόν της χώρας συμπεριλαμβάνονται και οι ενέργειες του για αύξηση της συνειδητοποίησης του πληθυσμού για τη σημαντικότητα αρχών, όπως η καθαριότητα και η φιλοξενία. Ένα ευρύτερο σύνολο ενεργειών που θα βελτιώσουν το Διαμάντι του cluster.

Τέλος, όσο αφορά τη ζήτηση ο τουρισμός στη Μάλτα ανταγωνίζεται σε μία αγορά με μεγάλη ελαστικότητα τιμής και έναν όλο και πιο απαιτητικό τουρίστα. Μία έρευνα που

έγινε από το MTA και το Cristel de Haan Tourism and Travel Research Institute με την επεξεργασία του τουριστικού μοντέλου της Μάλτας δείχνει (Competitiveness, 2005 σελ. 25):

- Μία αύξηση της τάξεως του 1% στις τιμές στο νησί θα οδηγούσε σε μία μείωση της τουριστικής ζήτησης κατά 2,9%.
- Μία μείωση κατά 1% στην τουριστική κίνηση άλλων ανταγωνιστικών προορισμών, όπως η Κύπρος και η Ισπανία θα οδηγούσε σε αύξηση των τουριστικών εσόδων της Μάλτας κατά 1,5% περίπου.
- Μία αύξηση κατά 1% στα εισοδήματα στις χώρες προέλευσης θα είχε σαν αποτέλεσμα μία αύξηση του τουρισμού στην Μάλτα κατά 0,7%.

Ανταγωνιστικοί προορισμοί είναι κυρίως οι Ισπανία (κυρίως τα νησιά), η Τυνησία, η Τουρκία και η Κύπρος.

2.2.2.3 Καινοτομία του cluster της Μάλτας

Με τους δείκτες σε καθοδική τροχιά τα τελευταία χρόνια, το cluster πρέπει να προσαρμοστεί στις παγκόσμιες αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στην τουριστική βιομηχανία. Τα παραδοσιακά κανάλια διανομής προοδευτικά χάνουν μερίδιο αγοράς, αλλά το cluster καθυστερεί να πάρει μέρος στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η καινοτομία στο μάρκετινγκ και τη διανομή θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη συνεργασία δύο από τις κύριες βιομηχανίες της Μάλτας, της πληροφορικής και του τουρισμού. Προς το παρόν η αλληλεπίδραση είναι σπάνια και οι συνέργιες δεν έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των δύο cluster και δεν έχει γίνει καμία προσπάθεια για αυτό από την πλευρά της κυβέρνησης.

Η καινοτομία στο προϊόν θα μπορούσε να είναι μια λύση, η οποία θα συνδύαζε πολλά από τα προϊόντα, τα οποία είναι διαθέσιμα σε αυτό το νησί με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των όλο και πιο απαιτητικών Ευρωπαίων τουριστών.

Τέλος, η κυβέρνηση θα μπορούσε να υποστηρίξει το cluster θέτοντας προϋποθέσεις που θα μπορούσαν να προωθήσουν την καινοτομία, όπως για παράδειγμα την ενθάρρυνση περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων επιχειρήσεων ή τη ενθάρρυνση για χρήση τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας, πράγμα το οποίο θα βοηθούσε το τουριστικό cluster της Μάλτας να μπει στο ίδιο επίπεδο με τουριστικά cluster άλλων σημαντικών προορισμών (Competitiveness, 2005 σελ. 25-26).

2.3 Η οργάνωση των Cluster στη Διεθνή τουριστική αγορά

Οι πρώτες συζητήσεις για τα cluster προσανατολίζονταν στα cluster με διεθνή σημασία και αρχηγική θέση στις παγκόσμιες αγορές, όπως οικονομικές επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) στη Νέα Υόρκη, επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) M.M.E. στο Χόλυγουντ, επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) πληροφορικής στη Σίλικον Βάλεϊ, επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) αυτοκινητοβιομηχανιών στο Νπιτρόιτ. Στις Η.Π.Α. για παράδειγμα, το ποσοστό απασχόλησης των εμπορικών επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster) στην οικονομία μειώνεται μέσα στο χρόνο, πολύ πιθανόν επειδή αντικατοπτρίζουν την ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος έχει την τάση να έχει πιο τοπικό χαρακτήρα. Μεταξύ των εμπορικών επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster) όμως, η συγκέντρωση σε συγκεκριμένα επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) μεταξύ των πολιτειών έχει κατά μέσο όρο αυξηθεί.

Στον κλάδο του τουρισμού επιτυχημένη ανάπτυξη με βάση τα cluster πρέπει να βασίζεται σε μία αξιολόγηση των πιο σημαντικών ορίων που περιορίζουν τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της καινοτομίας. Για να αναγνωρίσουν αυτούς τους περιοριστικούς παράγοντες, οι εταιρείες πρέπει να είναι μέρος της διαδικασίας στρατηγικών, γιατί στο δικό τους επίπεδο οι αποφάσεις έχουν απήχηση. Ένα μεγάλο μέρος αυτών των οργανισμών οφείλουν να συνεργαστούν προκειμένου να ξεπεραστούν οι δυσκολίες. Αξιόλογα παραδείγματα επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster) στη Διεθνή τουριστική αγορά είναι στο Ντουμπάι, στην Ιορδανία, κ.α.

2.3.1 Ντουμπάι

Το Ντουμπάι βρίσκεται μεταξύ Ασίας και Ευρώπης και συνδέεται με απευθείας πτήσεις σχεδόν με όλες τις μεγάλες πόλεις του κόσμου. Η εγγύτητα με τις ευρωπαϊκές και ασιατικές χώρες έχει προσελκύσει πολλούς τουρίστες, οι οποίοι αναζητούν “ήλιο και ψώνια”. Η κεντρική θέση του Ντουμπάι στον παγκόσμιο χάρτη έχει βοηθήσει στην προσέλκυση transit επιβατών προς την Ευρώπη και την Ασία.

Το Ντουμπάι έχει καλό καιρό για έξι μήνες το χρόνο. Με σχεδόν καθόλου βροχόπτωση και θερμοκρασίες που σπάνια πέφτουν κάτω από τους 20 βαθμούς Κελσίου το Ντουμπάι είναι εύκολος και προσιτός προορισμός για Ευρωπαίους και Ασιάτες τουρίστες οι οποίοι αναζητούν τη ζέση τον χειμώνα. Ένα πιθανό μειονέκτημα του καιρού του Ντουμπάι είναι ότι γίνεται πολύ θερμός κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, περίοδος κατά την οποία οι Ευρωπαίοι κάνουν διακοπές. Το Ντουμπάι δεν έχει την πολιτισμική κληρονομιά των γειτόνων του, όπως το

Μαρόκο, το Ομάν, η Αίγυπτος, ή η Ιορδανία. Η ποιότητα των παραλιών του δεν είναι εφάμιλλη αυτών της Ινδονησίας, της Ταϊλάνδης ή των Μαλβίδων.

2.3.1.1 Ιστορική εξέλιξη

Η τουριστική βιομηχανία στο Ντουμπάι και στη γενικότερη του κόλπου είναι σχετικά νέα. Μέχρι τα τέλη του 1950 δεν υπήρχε καμία ξενοδοχειακή μονάδα στο Ντουμπάι. Οι επισκέπτες εκείνη την περίοδο δεν είχαν άλλη επιλογή πέρα από το να διανυκτερεύσουν στους ανθρώπους τους οποίους επισκέπτονταν.

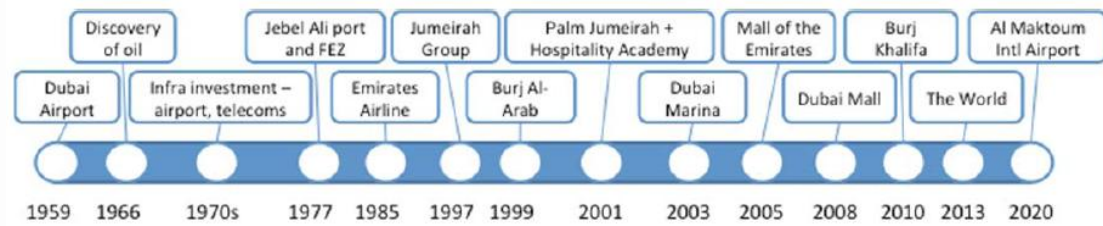
Τις επόμενες δύο δεκαετίες το Ντουμπάι αναπτύχθηκαν κάποιες βασικές εγκαταστάσεις για ταξιδιώτες. Το 1959 άνοιξε το διεθνές αεροδρόμιο της χώρας. Η ανακάλυψη του μαύρου χρυσού το 1996 έδωσε ώθηση στη δημιουργία μικρών ξενοδοχείων για να καλυφθούν οι ανάγκες της αναπτυσσόμενης οικονομίας του Ντουμπάι.

Στα μέσα του 1980 ξεκίνησε η δημιουργία των βασικών θεσμικών φορέων, οι οποίοι έγιναν η απαρχή του τουριστικού cluster του Ντουμπάι. Το 1985 η κυβέρνηση ίδρυσε την Emirates Airlines χρησιμοποιώντας το αεροδρόμιο του Ντουμπάι ως το κεντρικό κόμβο της. Το 1989 δημιουργήθηκε το Dubai Tourism Board. Το 1997 μετονομάστηκε σε Department of Tourism and Commerce Marketing (DTCM) και επικεντρώθηκε στην προώθηση του Ντουμπάι ως ένα τουριστικό προορισμό και όχι μόνο ως εμπορικό κόμβο (Davidson, 1998). Το DTCM με την βοήθεια άλλων σημαντικών εταιρειών και θεσμικών φορέων του cluster οργάνωσε το πρώτο ετήσιο φεστιβάλ “Dubai shopping” το 1996. Το 1997 το JUMEIRAH group ιδρύθηκε ως εταιρεία διοίκησης ξενοδοχείων. Η εταιρεία σήμερα έχει ένα portfolio ξενοδοχείων υπερπολυτελών παγκοσμίως. Αυτοί οι θεσμικοί φορείς έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη του cluster και μέχρι το 2000, 3,4 εκατ. τουρίστες επισκέπτονταν το Ντουμπάι κάθε χρόνο (Davidson, 1998).

Από το 2001 και μετά το τουριστικό cluster του Ντουμπάι άρχισε να αναπτύσσεται με ακόμα μεγαλύτερο ρυθμό. Κατασκευαστικά θαύματα χωρίς προηγούμενο έστρεψαν την παγκόσμια προσοχή στο Ντουμπάι. Το BURJ-AL-ARAB άνοιξε το 1999 και ήταν το πρώτο 7* ξενοδοχείο στο κόσμο.

Η κατασκευή του Palm Island, η οποία ξεκίνησε το 2002 ήταν η πρώτη του είδους της. Ξένα κεφάλαια έρευσαν στο Ντουμπάι, καθώς εύποροι τουρίστες ήρθαν για να μείνουν στα υπερπολυτελή ξενοδοχεία του ή για να αγοράσουν κάποιες από τις ακριβές παραθαλάσσιες εκτάσεις. Μεταξύ του 2006 - 2010 ο αριθμός των κλινών αυξήθηκε με ένα ετήσιο ποσοστό που άγγιζε το 10%. Η αυξημένη προσφορά οδήγησε την πληρότητα να πέσει από το 82,2% το 2007 στο 66,8% το 2009 (Ayoub

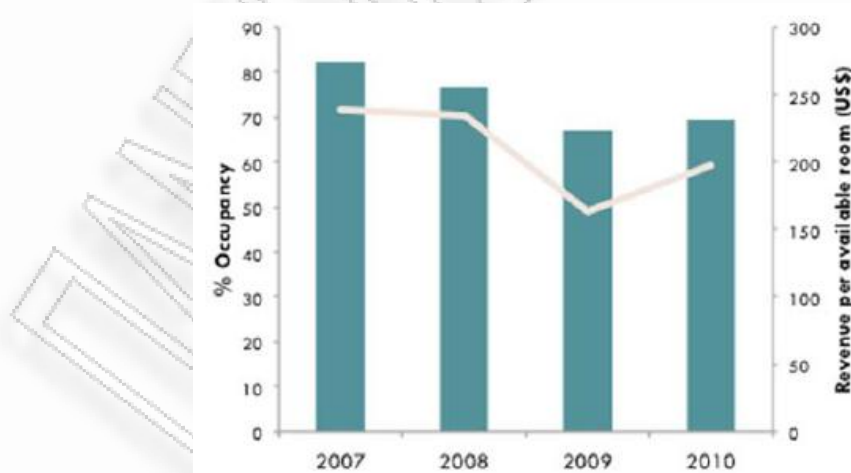
& Choufany, 2010). Η χωρητικότητα του αεροδρομίου διευρύνθηκε επίσης εκείνη την περίοδο.

Διάγραμμα 2.2: Ιστορική εξέλιξη του cluster του Ντουμπάι

Πηγή: Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ. 19

Μεταξύ 2007 - 2009 η οικονομική κρίση ήταν πολύ έντονη στο τουριστικό cluster του Ντουμπάι λόγω της επικέντρωσής του στον τουρισμό υψηλής εισοδηματικής στάθμης, η οποία το άφησε εκτεθειμένο όταν η παγκόσμια κατανάλωση μειώθηκε. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 2.3 η πληρότητα έπεσε στο 19% μεταξύ 2007 - 2009 και τα έσοδα ανά δωμάτιο ανά νύχτα έπεσαν από \$235 το 2007 σε \$163 το 2009. Το 2010 όμως, το cluster άρχισε να επανέρχεται, η πληρότητα εκτοξεύθηκε 3% και τα έσοδα ανά δωμάτιο ανά νύχτα αυξήθηκαν κατά \$35 (Ayoub & Choufany, 2010). Η πραγματική αύξηση του Α.Ε.Π για την τουριστική οικονομία ήταν -17% το 2010 (Baumgarten & Kent, 2010). Παρά τις πρόσφατες προσαρμογές ο παρόν ρυθμός κατασκευών θα οδηγήσει το Ντουμπάι σε αύξηση δωματίων περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη πόλη στο κόσμο.

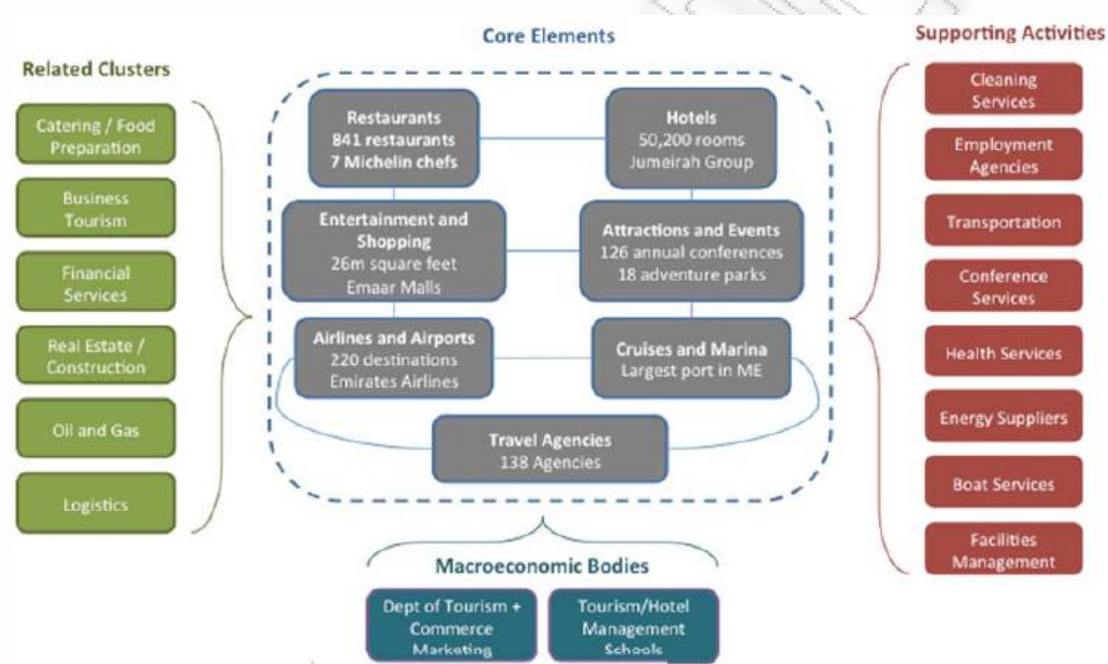

Διάγραμμα 2.3: Επίδοση των Ξενοδοχείων του Ντουμπάι κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης

Πηγή: Ayoub, N. & Choufany, H.M., 2010

2.3.1.2 Σύγχρονο προφίλ του cluster και στατιστικά στοιχεία

Το 2010 6,5 εκατομμύρια επισκέπτες διανυκτέρευαν σε ξενοδοχείο του Ντουμπάι (το υψηλότερο νούμερο στην περιοχή) έχοντας ως αποτέλεσμα 3 δισ. εκατ. δολάρια σε κέρδη για τα ξενοδοχεία. Ο τουρισμός αποτελεί το 16,6% του Α.Ε.Π των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (Baumgarten & Kent, 2010). Από το 2001 ο τουρισμός αυξάνεται με ρυθμό ανάπτυξης 8,1% του Α.Ε.Π. (σε επίπεδο Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων) (Baumgarten & Kent, 2010). Το cluster των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων βρίσκεται στην 30^η θέση παγκοσμίως και πρώτο στην περιοχή σύμφωνα με την αναφορά του Παγκόσμιου οικονομικού Forum του 2011 (Blanke & Chiesa, 2011).

Διάγραμμα 2.4: Χάρτης του τουριστικού cluster του Ντουμπάι

Πηγή: Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. (2011), σελ.20

Όπως φαίνεται στο χάρτη του cluster στο διάγραμμα 2.4 το cluster έχει μεγάλο βάθος. Το cluster έχει καλή απόδοση όπως φαίνεται από τις υψηλές τιμές των ξενοδοχείων και των εστιατορίων. Το 2010 τα ξενοδοχεία του Ντουμπάι είχαν το υψηλότερο έσοδο ανά δωμάτιο παγκοσμίως, το οποίο έφτασε στα \$198 και το Ντουμπάι βρέθηκε στη 10^η θέση παγκοσμίως όσο αφορά την πληρότητα (78,6%) (Ayoub & Choufany, 2010). Το 2008 το Ντουμπάι καταγράφηκε ως η πιο ακριβή πόλη στο κόσμο όσο αφορά τα εστιατόρια.

2.3.1.3 Παράγοντες ωφέλειας για το cluster

Οι πιο σημαντικοί παράγοντες που ωφέλησαν το τουριστικό cluster του Ντουμπάι ήταν οι εξαιρετικές υποδομές και η πληθώρα εργατικού δυναμικού. Οι υποδομές και πιο συγκεκριμένα το γρήγορα αναπτυσσόμενο αεροδρόμιο παρείχαν στο τουριστικό cluster στο Ντουμπάι τα εργαλεία να “βελτιώσει” τη γεωγραφική θέση του. Εκατόν τριάντα αεροπορικές εταιρείες λειτουργούν στο Διεθνές Αεροδρόμιο του Ντουμπάι συνδέοντας το με διακόσους είκοσι προορισμούς σε έξι ηπείρους. Οι συνεχείς επενδύσεις στο αεροδρόμιο του Ντουμπάι κατατάσσουν τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα στις πέντε θέσεις του GCR όσο αφορά τις υποδομές αεροδρομίου. Το 2010 αναγνωρίστηκε και ως το καλύτερο αεροδρόμιο παγκοσμίως. Να σημειωθεί ότι είναι το 15^ο κατά σειρά αεροδρόμιο όσο αφορά την κίνηση επιβατών. Σημαντικές προσπάθειες έλαβαν χώρα για τη βελτίωση της τοπικής υποδομής μεταφορών με τη μορφή νέων δρόμων και μητροπολιτικούς σιδηρόδρομους. Τα Ηνωμένα αραβικά Εμιράτα ανέβηκαν στο νούμερο 5 του GCR που αφορούσε στην ποιότητα των οδικών υποδομών.

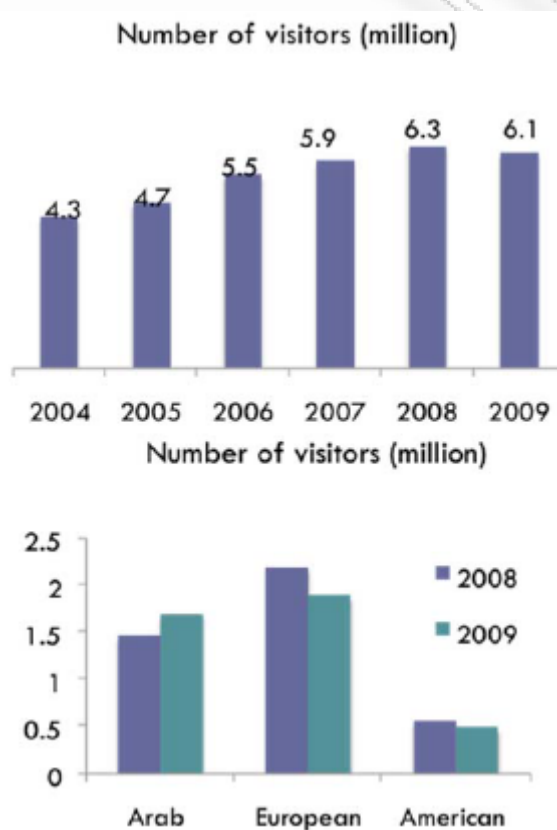
Σε τομείς παροχής υπηρεσιών, όπως ο τουρισμός, η ελκυστικότητα του Ντουμπάι στους ανειδίκευτους εργάτες είναι ιδιαίτερα σημαντική. Αυτό έχει όμως σαν απόρροια και την έλλειψη διευθυντικών στελεχών στο τομέα. Παρατηρείται επίσης έλλειψη συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού στον τουριστικό τομέα σε όλα τα επίπεδα, με νούμερα που δείχνουν, ότι μόνο το 1% των υπαλλήλων του τουριστικού cluster είναι υπηκόοι της Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Η δημιουργία του Jumeirah Group’s Academy of Hospitality Management έλαβε χώρο με σκοπό να βελτιωθεί η κατάσταση, αλλά γενικότερα δεν έχει επιτευχθεί μεγάλη πρόοδος. Στο τουριστικό τομέα οι μισθοί είναι χαμηλοί, για αυτό και ο συγκεκριμένος τομέας δεν συγκαταλέγεται στους θελκτικούς τομείς με απώτερο σκοπό την καριέρα. Υπάρχουν άλλοι τομείς με σαφώς καλύτερα αμειβόμενες θέσεις. Ένας άλλος παράγοντας που αποτρέπει τους ντόπιους από τον τουριστικό τομέα είναι γιατί θεωρείται επάγγελμα χαμηλού status στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Η αποχή ξένων σε θέσεις υψηλών προσόντων μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι αυτές οι εταιρείες διοικούνται από ντόπιους, οι οποίοι προσπαθούν να προσλαμβάνουν μόνο συμπατριώτες τους. Η Emirates Airlines αποτελεί εξαίρεση, αφού προσλαμβάνει αρκετούς ξένους με υψηλά προσόντα, και ουσιαστικά διοικείται από ξένους επίσης. Ένας ακόμη λόγος που οι εξειδικευμένοι υπάλληλοι με υψηλά προσόντα δεν επιλέγουν το τουριστικό cluster είναι λόγω της ύπαρξης του πολύ ισχυρού cluster του Ντουμπάι, το οποίο αμείβει καλύτερα (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.22-23).

Το τουριστικό cluster του Ντουμπάι οφείλεται από το υγιές κρατικό ισοζύγιο και το δυνατό οικονομικό cluster. Οι εταιρείες του cluster έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν αυτές τις πηγές για να χρηματοδοτήσουν τις επενδύσεις τους (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.23).

2.3.1.4 Ζήτηση του Ντουμπάι

Η ζήτηση του Ντουμπάι έχει μία σταθερή αύξηση από 4,3 εκατομμύρια τουρίστες το 2004 σε 6,3 εκατομμύρια τουρίστες το 2008. Η πρόσφατη οικονομική κρίση επιβράδυνε αυτή την ανάπτυξη. Αυτή η μείωση προερχόταν κυρίως από την Ευρώπη και την Αμερική, η οποία έπεσε από τα 2,8 εκατομμύρια στα 2,4 εκατομμύρια επισκέπτες (Διάγραμμα 2.5).

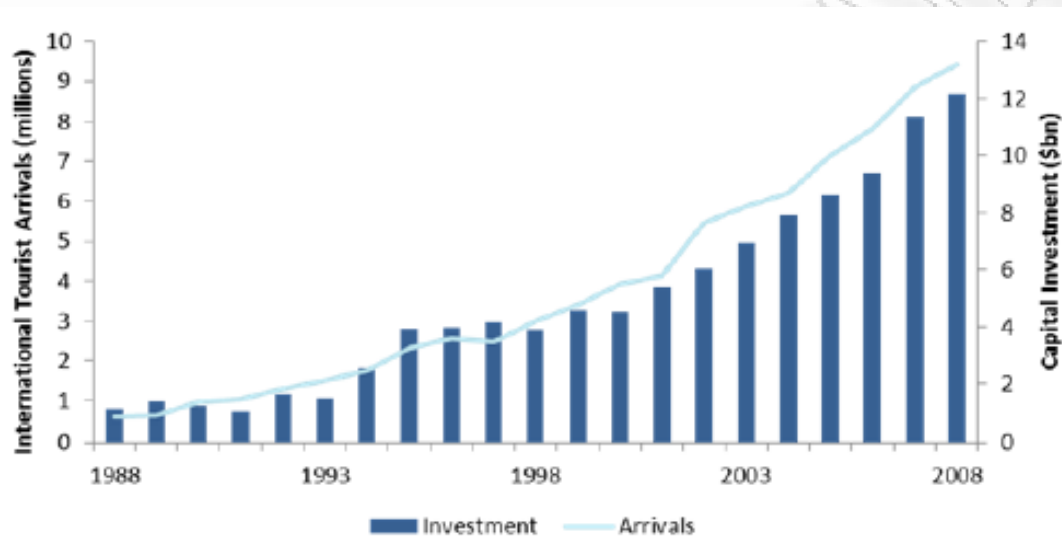
Διάγραμμα 2.5: Επισκέπτες του Ντουμπάι κατά έτος και περιοχή

Πηγή: Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. 2011, σελ. 23

Αντιθέτως η ζήτηση από τις γειτονικές αραβικές χώρες αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου από το 1,5 στο 1,7 εκατομμύρια επισκέπτες.

Το Ντουμπάι δεν έχει την πολιτισμική κληρονομιά του Μαρόκου, της Ιορδανίας, του Ομάν και της Αιγύπτου και για αυτό το λόγο ο τουρισμός έχει αναπτυχθεί σαν

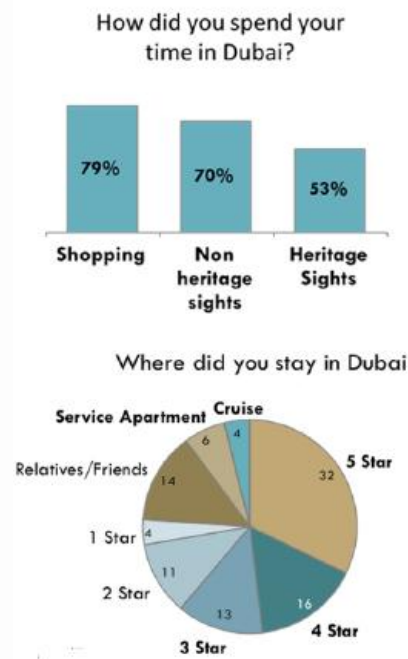
αποτέλεσμα των επενδύσεων στις υποδομές όπως φαίνεται καθαρά και στο διάγραμμα 2.6 (Bigeli et Al, 2010).

Διάγραμμα 2.6: Επενδύσεις και εισερχόμενος τουρισμός στα Ην. Αραβικά Εμιράτα

Πηγή: Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. (2011), σελ.24

Η πλούσια αγορά και τα υπερπολυτελή ξενοδοχεία του Ντουμπάι έχουν αυξήσει κατά πολύ τη ζήτηση από τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 2.7.

Διάγραμμα 2.7: Λόγοι επισκεψιμότητας και επιλογή Ξενοδοχείων

Πηγή: *Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. (2011), σελ.25*

Το Ντουμπάι έχει ανοικοδομήσει βασικές υποδομές αεροδρομίων, λιμανιών και εμπορικών κέντρων, τα οποία είναι αρκετά για να ανταπεξέλθουν στη μελλοντική αύξηση της ζήτησης, χωρίς να υπάρχει ανάγκη για διαρκή ανοικοδόμηση υπερκατασκευών. Παρόμοιο παράδειγμα αποτελεί και ο τουριστικός προορισμός Σιγκαπούρη. Ένας άλλος σημαντικός λόγος για την αύξηση της ζήτησης του Ντουμπάι ήταν ο τουρισμός που προέρχεται από τους επιβάτες transit. Αν και με την οικονομική κρίση αυτοί οι ξένοι τουρίστες μείωσαν τα λεφτά που ξοδεύουν σε αναψυχή και ο αριθμός των πτήσεων που περνάγανε από το αεροδρόμιο του Ντουμπάι είχε μια μικρή μείωση, η οποία σαν αποτέλεσμα είχε τη μείωση του αριθμού των ευρωπαίων και αμερικανών που επισκέπτονταν το Ντουμπάι.

Οι τουρίστες που προέρχονται από τις χώρες GCC από την άλλη μεριά δεν έρχονται μόνο των εμπορικών κέντρων και των ξενοδοχείων. Ο λιγότερος συντηρητικός τρόπος ζωής του Ντουμπάι, (όπως φαίνεται από την υψηλότερη κατά κεφαλή κατανάλωση αλκοόλ) στην περιοχή σε σχέση με τους γείτονές του έχει προσελκύσει επισκέπτες από τους πιο συντηρητικούς αραβικούς γείτονες του. Θα χρειαζόταν πολύς χρόνος για τις υπόλοιπες χώρες του GCC να αντιγράψουν τον φιλελεύθερο τρόπο ζωής του Ντουμπάι χωρίς να υπάρξουν αναταραχές δίνοντας έτσι στο Ντουμπάι ένα συνεχές προβάδισμα σε αυτό το τομέα του τουρισμού (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.24).

2.3.1.5 Σχετιζόμενες και υποστηρικτικές βιομηχανίες

Παρά τη μικρή φυσική ζήτηση για το τουρισμό η στρατηγική θέση του Ντουμπάι και οι “ανοιχτόμυαλες” πολιτικές οδήγησαν στην ανάπτυξη τεσσάρων cluster. Τα παρακάτω τέσσερα cluster επηρέασαν πολύ την ανάπτυξη του τουριστικού cluster:

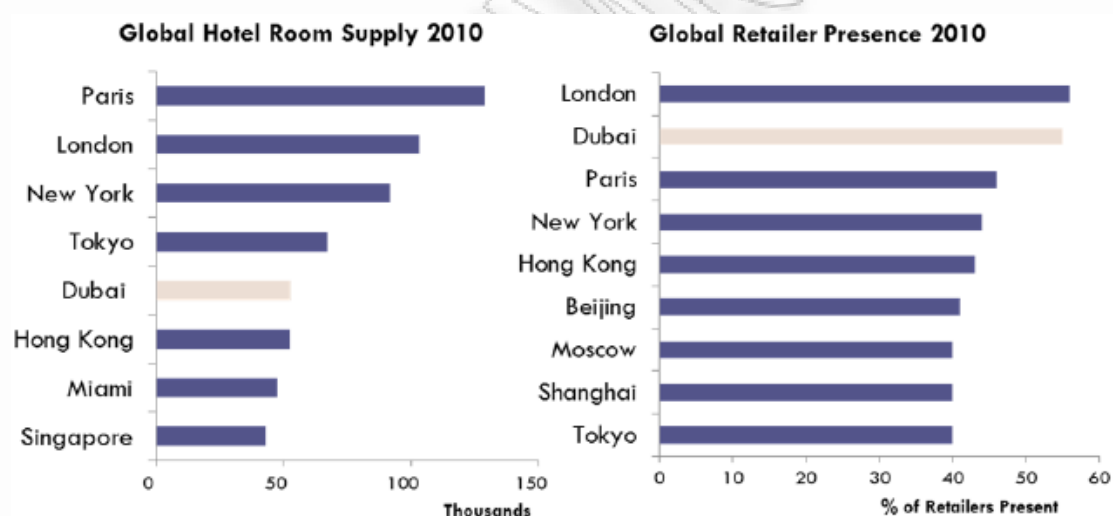
- τα cluster των μεταφορών,
- του εμπορίου,
- των ακίνητων και
- το οικονομικό cluster.

Αναλυτικότερα, στο cluster των μεταφορών η αεροπορική βιομηχανία έδωσε την πιο σημαντική ώθηση για τον τουρισμό. Η αεροπορική βιομηχανία του Ντουμπάι ξεκίνησε με την ανάπτυξη του Διεθνούς αερολιμένα του Ντουμπάι το 1965. Από τότε έγινε το αεροδρόμιο με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία στη μέση ανατολή και 15^ο στο κόσμο στην κυκλοφορία επιβατών με πάνω από 4 εκατομμύρια τον Μάρτιο του 2010 (Fyshs, 2011). Ο Διεθνής αερολιμένας του Ντουμπάι εξυπηρετεί πάνω από εκατόν τριάντα αεροπορικές εταιρείες και διακόσιους είκοσι προορισμούς σε έξι ηπείρους. Μεγάλος μέρος της επιβατικής κίνησης αναλαμβάνει η αεροπορική εταιρεία Emirates Airlines. Η συγκεκριμένη αεροπορική εταιρεία είναι η μεγαλύτερη αεροπορική εταιρεία του κόσμου εξυπηρετώντας εκατόν έξι προορισμούς με εκατόν σαράντα δύο αεροσκάφη στο δυναμικό της. Το 2010 χρησιμοποίησαν την Emirates Airlines 27,5 εκατομμύρια επιβάτες. Έπαιξε επίσης ένα σημαντικό ρόλο στη δημιουργία του Ντουμπάι ως διεθνή τουριστικό προορισμό. Το 2010 εγκαινιάστηκε ο Διεθνής αερολιμένας Al Maktum, με σκοπό να γίνει το μεγαλύτερο αεροδρόμιο του κόσμου (με δυνατότητα να εξυπηρετεί εκατόν εξήντα εκατομμύρια ημερησίως, όταν θα είναι πλήρως λειτουργικό). Το παραπάνω σηματοδοτεί, ότι η αεροπορική βιομηχανία θα συνεχίσει να δίνει ώθηση στο τουριστικό cluster στο Ντουμπάι. Πέρα από τις αερομεταφορές, το Ντουμπάι έχτισε επίσης λιμάνια, τα οποία φιλοξενούν κρουαζιερόπλοια από όλο τον κόσμο. Το 2010 βραβεύτηκε ως το “Leading Cruise Port της Μέσης Ανατολής”.

Ο τομέας του εμπορίου έπαιξε βασικό ρόλο στην ανάπτυξη του cluster, καθώς πάνω από το 80% των επισκεπτών του Ντουμπάι έχουν ως κύριο σκοπό τις αγορές. Για την ικανοποίηση των αναγκών των πελατών το Ντουμπάι έχει ανοικοδομήσει περισσότερα εμπορικά κέντρα από οποιαδήποτε άλλη χώρα του GCC και ταυτόχρονα έχει υπό κατασκευή τους μεγαλύτερους χώρους. Σε αυτούς τους χώρους υπάρχουν τα πιο σημαντικά παγκόσμια brands. Το 2010 το Ντουμπάι έχει τη

μεγαλύτερη παρουσία εμπόρων από οποιαδήποτε άλλη πόλη με εξαίρεση το Λονδίνο (διάγραμμα 2.8) (CB Richard Elis, 2010). Σε αυτά τα εμπορικά κέντρα έχουν συμπεριληφθεί κάποιες καταπληκτικές παροχές - υποδομές, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν μία κλειστή τεχνητή πίστα για σκι, ενυδρεία και ελεύθερη πτώση σε κλειστό χώρο.

Το cluster των ακινήτων ήταν ο βασικός μοχλός για την ανάπτυξη των ξενοδοχείων, με βοήθεια από το οικονομικό cluster για τη χρηματοδότηση των σχεδίων. Το Jumeirah Group έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Burj Al Arab, το οποίο πλέον είναι ορόσημο για το Ντουμπάι. Το Ντουμπάι με πάνω από 52.000 δωμάτια βρίσκεται στην 5η θέση ανάμεσα σε όλες τις πόλεις του κόσμου (Διάγραμμα 2.8). Αυτά τα δωμάτια είναι κυρίως υψηλών προδιαγραφών, αφού τα δωμάτια του Ντουμπάι έχουν το μεγαλύτερο κέρδος από οποιαδήποτε άλλη πόλη του κόσμου (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.26).

Διάγραμμα 2.8: Παγκόσμια προσφορά κλινών και παγκόσμια παρουσία εμπορικών Brands
 Πηγή: Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. (2011), σελ.26

2.3.1.6 Στρατηγικός ανταγωνισμός

Το άνοιγμα του Ντουμπάι στις ξένες επενδύσεις, οι “ανοιχτόμυαλες” πολιτικές του και η διαφοροποίηση από το πετρέλαιο έχουν οδηγήσει σε ένα περιβάλλον, το οποίο είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξη του τουριστικού cluster. Η κυβέρνηση του Ντουμπάι προωθεί επίσης την ανάπτυξη των cluster, άμεσα μέσω των κρατικών εταιρειών και μέσω του κυβερνητικού DTCM, όπως αναλύεται παρακάτω.

Η κυβέρνηση προωθεί τον ανοιχτό ανταγωνισμό στους περισσότερους τομείς. Αν και έχει μεγάλες κυβερνητικές εταιρείες, οι οποίες ανταγωνίζονται άμεσα σε κάθε τομέα του ανταγωνιστικού cluster. Αξιοσημείωτο παράδειγμα αποτελεί ο εθνικός αερομεταφορέας (Emirates Airlines). Το Ντουμπάι έχοντας προοδευτικές πολιτικές προωθεί τον ανταγωνισμό μεταξύ των αεροπορικών εταιρειών και διασφαλίζει ότι υπάρχει αρκετός ανταγωνισμός των Logistics. Το Κατάρ και το Άμπου Ντάμπι είναι επίσης ανταγωνιστές μέσω των Qatar Airlines και της Etihad αντίστοιχα.

Παρά την προώθηση του ανταγωνισμού, ο ανταγωνισμός σε υπό cluster του τουρισμού ειδικά του τουρισμού και των αγορών βρίσκεται ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η Emirates Airlines και η Flydubai και οι δύο είναι υπό κρατικό έλεγχο και κατέχουν ακόμη το 62% του Διεθνή αερολιμένα του Ντουμπάι. Η Emaar Malls μια ακόμη κρατική επιχείρηση ελέγχει το 49% των εμπορικών κέντρων στο Ντουμπάι. Μόνο το ξενοδοχειακό υπό cluster είναι ανταγωνιστικό, με σαράντα επτά διεθνή brands παρόντα παρά την κυριαρχία του Jumeirah Group (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.26).

Το DTCM είναι το κυρίαρχο IFC, υπεύθυνο για το μάρκετινγκ του τουριστικού cluster παγκόσμια. Μέχρι τώρα το DTCM ήταν αρωγός στις διεθνείς προσπάθειες για την προώθηση του τουριστικού κλάδου του Ντουμπάι. Παρόλα αυτά λίγα πράγματα έγιναν από το DTCM για την προώθηση μιας ευρείας συνεργασίας μεταξύ των παικτών του τουριστικού cluster. Σημαντικές προσπάθειες του DTCM για την προώθηση του τουρισμού τοπικά ήταν:

- το Dubai Shopping Festival το 1996,
- το Summer Surprises το 2001,
- η καμπάνια το Keep Discover in Dubai το 2009 και
- η καμπάνια Definitely Dubai το 2010.

Οι προηγούμενες καμπάνιες δεν κατάφεραν να παρουσιάσουν την ανάγκη για συνεργασία ανάμεσα στους παίκτες καθώς η ζήτηση αυξανόταν, αλλά η μείωση της ζήτησης κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης αύξησε την αναγκαιότητα για συνεργασία (Ketels C., 2009).

2.3.1.7 Ανταγωνιστικά cluster

Το Ντουμπάι αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό από τους γείτονες του. Το Άμπου Ντάμπι και το Κατάρ αντιγράφουν το επιτυχημένο μοντέλο του Ντουμπάι για να αυξήσουν τη ζήτηση του τουρισμού μέσω των επενδύσεων σε υποδομές. Από την

μία το Άμπου Ντάμπι φιλοξένει ένα Gran Prix της Formula 1 και κατασκευάζει το μεγαλύτερο μουσειακό συγκρότημα στο κόσμο. Από την άλλη το Κατάρ έγινε διάσημο όταν κέρδισε την διοργάνωση του παγκόσμιου κυπέλλου ποδοσφαίρου του 2022 και παράλληλα κατασκευάζει άρτιες ξενοδοχειακές μονάδες. Καθώς το Άμπου Ντάμπι και το Κατάρ χρησιμοποιούν για τις επενδύσεις τους χρήματα από το εμπόριο πετρελαίου θα είναι αρκετά δύσκολο για το Ντουμπάι να τα προλάβει στον “αγώνα” για την ανοικοδόμηση υπερκατασκευών. Η φιλικότητα του Ντουμπάι στους ξένους και η στρατηγική του θέση στη Μέση Ανατολή είναι μοναδικά για την περιοχή. Το Ντουμπάι έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετεί transit επισκέπτες, όπως έχουν κάνει τουριστικοί προορισμοί, όπως η Σιγκαπούρη για τη Μαλαισία, την Ταϊλάνδη, το Βιετνάμ και την Ινδονησία. Οι χώρες με μεγαλύτερη πολιτισμική κληρονομιά όπως η Αίγυπτος, το Ομάν, και το Μαρόκο αντιμετώπισαν κοινωνικές αναταραχές το 2011 και είναι απίθανο να επενδύσουν σε υποδομές και να προσελκύσουν ξένους τουρίστες. Δεν είναι ακόμα ξεκάθαρο πως θα επηρεάσουν οι αναταραχές στη Μέση Ανατολή, την αντίληψη του κόσμου για την ασφάλεια του Ντουμπάι ως τουριστικό προορισμό. Οι φιλελεύθερες πολιτικές του Ντουμπάι και ο πλούτος του θα πρέπει να το απομονώσουν από την αποσταθεροποίηση της περιοχής.

2.3.1.8 Προτάσεις για το τουριστικό cluster του Ντουμπάι

2.3.1.8.1 Καλύτερη διακυβέρνηση των State - Owned Enterprises

Ως πρώτη προτεραιότητα οι State - Owned Enterprises (SOE), όπως η Jumeirah Group πρέπει να υιοθετήσουν καλύτερη διακυβέρνηση μέσω της δημοσίευσης ετήσιων αποτελεσμάτων και πρόσληψης επαγγελματιών του management. Αυτό θα διασφαλίσει, ότι αυτές οι εταιρείες θα υιοθετήσουν πολιτικές αύξησης του κέρδους και ότι θα προσχωρούν σε επενδύσεις μόνο όταν αυτές είναι επικερδής και όχι ανάλογα με τις ιδιοτροπίες των κυβερνήσεων του Ντουμπάι. Φαίνεται, ότι οι εταιρείες του cluster συνεχίζουν να επενδύουν σε νέα ξενοδοχεία παρά τη σταθεροποίηση της ζήτησης. Η προσέλκυση καινούριων τύπων τουριστών όπως φαίνεται παρακάτω θα επιτρέψει στη ζήτηση να ακολουθήσει την προσφορά. Σε δεύτερο επίπεδο το Ντουμπάι θα πρέπει να επιταχύνει τις κρατικές εταιρείες, είτε στον ιδιωτικό τομέα, είτε στις δημόσιες αγορές για να διασφαλίσει σωστή διακυβέρνηση και τον ανταγωνισμό στον ιδιωτικό τομέα (Haryopratom A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.28-29).

2.3.1.8.2 Δημιουργία ανταγωνισμού μεταξύ Foreign Direct Investment και Small and Medium Enterprises

Οι κανονισμοί του Foreign Direct Investment (FDI) των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων πρέπει να αλλάξουν, για να επιτραπεί στις εταιρείες του ξένου ιδιωτικού τομέα να επενδύσουν και να εισάγουν γνώσεις στο cluster, έτσι ώστε να είναι δυνατή η ξένη ιδιοκτησία στο 100%. Παράλληλα το DTCM πρέπει να κάνει μια καμπάνια marketing, για να προσελκύσει tour operators, με σκοπό να επενδύσουν ξεκινώντας εργασίες στο Ντουμπάι, επιτρέποντας στις εταιρείες του κλάδου να έχουν μία άμεση τοπική επαφή με τις προτιμήσεις των καταναλωτών. Οι πολιτικές των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του Ντουμπάι πρέπει να στοχεύουν 100% στο τουριστικό cluster, με απώτερο σκοπό να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα.

2.3.1.8.3 Δέσμευση του ιδιωτικού τομέα στα καινούρια Institutions for Collaboration (IFC)

Το DTCM παρότι είναι αποτελεσματικό στη δημιουργία ζήτησης, όπως είναι το Ντουμπάι Shopping Festival δεν είναι πλέον τόσο σημαντικό και δεν λειτουργεί σωστά. Καινούρια IFC σε επίπεδο υπό cluster για ξενοδοχεία, εμπορικά κέντρα και εστιατόρια, πρέπει να δημιουργηθούν για να συμπεριλάβουν τον ιδιωτικό τομέα στις πρωτοβουλίες του cluster. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να τροφοδοτήσουν το DTCM, το οποίο απολαμβάνει μεγάλη κυβερνητική προσοχή. Αυτή είναι μιας δευτερεύουσας σημασίας πρόταση (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ.28-29).

2.3.1.8.4 Προσανατολισμός της υπάρχουσας υποδομής προς τον οικογενειακό τουρισμό

Η Tatweer επενδύει 63 δισ. δολάρια στην Dubai land, ένα θέρετρο οικογενειακής διασκέδασης με αθλητικές εγκαταστάσεις και ένα θεματικό πάρκο 6 σημείων μεταξύ άλλων, σε μία προσπάθεια να προσελκύσει ένα νέο τύπο λιγότερο κυκλικής ζήτησης. Το Ντουμπάι πρέπει να επαναπροσδιορίσει τις ήδη υπάρχοντες ξενοδοχειακές μονάδες και να εστιάσει στον οικογενειακό τουρισμό, αντί να κατασκευάζει καινούριες ξενοδοχειακές μονάδες. Ο οικογενειακός τουρισμός θα στοχεύσει στην αύξηση της πληρότητας. Αυτό το νέο είδος τουρισμού για το Ντουμπάι μπορεί να γίνει μέσω του μάρκετινγκ και μέσω της δημιουργίας λεωφορειακών συνδέσεων με την Dubai land, όπως έχει γίνει στα ξενοδοχεία του Orlando με το Walt Disney World. Ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να ενθαρρυνθεί να επενδύσει στη Dubai land, ίσως με το να

απαγορεύσει σε όλη την περιοχή τους φόρους επιτρέποντας τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Ακόμα και αν ο οικογενειακός τουρισμός ξεδεύει λιγότερα από τον τουρισμό shopping θα παραμείνει στο Ντουμπάι για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

2.3.1.8.5 Τοπική συνεργασία

Οι παραπάνω προτάσεις θα βοηθήσουν να σταθεροποιηθεί και να διαφοροποιηθεί η ζήτηση του Ντουμπάι. Αλλά οι τοπικοί ανταγωνιστές θα συνεχίσουν να επηρεάζουν το Ντουμπάι και να διαφοροποιούν τους τουρίστες. Το Ντουμπάι έχει το καλύτερο αεροδρόμιο στην περιοχή και συνδέει τις μεγαλύτερες πόλεις. Το Ντουμπάι θα πρέπει να το εκμεταλλευτεί αυτό για να γίνει ο τοπικός τουριστικός κόμβος. Το Ντουμπάι θα πρέπει να συνεργαστεί με το Άμπου Ντάμπι, το Κατάρ και το Ομάν για να δημιουργήσουν μια περιφερειακή διαδρομή παρόμοια με τις διαδρομές των Μάγια στην Κεντρική Αμερική. Το Ντουμπάι θα πρέπει να ηγηθεί μιας συνολικής προσπάθειας μάρκετινγκ για την περιοχή για να προωθήσει την γενικότερη ζήτηση (παρόμοια με το μάρκετινγκ της Σκανδιναβίας με το σλόγκαν Go Scandinavia). Δεδομένου, ότι ο Ντουμπάι έχει τα λιγότερα κληροδοτήματα σε σχέση με τους γείτονες του θα πρέπει να χρησιμοποιήσει τις υποδομές του ως συγκριτικό του πλεονέκτημα. Καθώς οι τουρίστες έρχονται στο Ντουμπάι λόγω των συνδέσεων των πτήσεων τους θα πρέπει να τους προσφέρεται μία 5ωρη ή μία 12ωρη περιήγηση παρόμοια με αυτή του αεροδρομίου Changi στη Σιγκαπούρη. Παρέχοντας επίσης και μειωμένες τιμές για τουρίστες που παραμένουν έως 24 ώρες. Αυτό θα μπορούσε να θέσει το Ντουμπάι ως τον κόμβο για περιφερειακά τουρ και αργές περιφερειακές επενδύσεις των ανταγωνιστών στην αεροπορική βιομηχανία παγιώνοντας το Ντουμπάι στην αρχηγική θέση (Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J., 2011, σελ. 30).

Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 2

Ayoub N. and Choufany H.M. (2010), “Dubai: Market Snapshot”. Hotel News Now, January 13, 2010. HVS: Dubai.

Baumgarten J. and Kent, G. (2010), “Travel and Tourism Economic Impact, United Arab Emirates, 2010.” World Travel and Tourism Council Research Report.

Bingeli, U. et al (2010), “Competitiveness and Growth in the Tourism Sector: Sector Characteristics, Growth, Country Competitiveness and Government Policy”. McKinsey Global Institute Research Report.

Blanke J. and Chiesa, T. (2011), The Travel and Tourism Competitiveness Report 2011. Geneva: World Economic Forum.

Beni M. C. (2003), Globalização do turismo: megatendências do setor e a realidade brasileira. São Paulo: Aleph.

Da Cunha S. K., Da Cunha J. C. (2005), Tourism Cluster Competitiveness and Sustainability: Proposal for a Systemic Model to Measure the Impact of Tourism on Local Development

Davidson C. M. (2008), Dubai, The Vulnerability of Success. New York: Columbia University Press.

Fuchs M (2011), “Dubai Airport Passengers up 5.8%”. Reuters, April 26, 2011.

Porter M. E. (1999), *Competição*, (2nd edition), Rio de Janeiro: Campus.

Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. (2011), “The Dubai Tourism Cluster, From the desert to the dream”, Dubai.

Ivars J.A. (2003), *Planificación turística de los espacios regionales en España*, Madrid: Síntesis.

Ketels C. (2009), *Clusters and Dubai's Competitiveness*. Dubai: Dubai Economic Council.

Monfort M., V.M. (2000), *Competitividad y factores críticos de éxito en la “hotelería de litoral” experiencia de los destinos turísticos Benidorm y Peníscola*. (Doctoral Dissertation, Universidad de València, Espanha, 2000). Retrieved September 2, 2003, from <http://www.cervantes.com/fichaobra.html?Ret=2619>.

Nordin S., (2003), *Tourism clustering and innovation: path to economic growth and development*, European tourism research institute, MID – Sweden University. Osternsund : Sweden.

Rodrigues A. B. (Org) (2001), *Turismo rural*. São Paulo: Contexto.

Ruschmann D. V. M. (2001), *Turismo e planejamento sustentável: a proteção do meio ambiente*. (7th ed.). Campinas: Papirus.

Smith, S. (1989), *Tourism analysis. A handbook*. New York/London: Longman.

World Tourism Organization – WTO (2004), *Turismo y desarrollo local sostenible: elemento para un debate*. In: *Noticias Delnet – Centro Internacional de Formacion de la OIT*. n. 24. 2004. Retrieved October 11, 2004, from <http://www.world-tourism.org>.

ПАМЯТНИК ПЕРВА

Κεφάλαιο 3

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (CLUSTER)

Εισαγωγή

Το 1997, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, το Υπουργείο Ανάπτυξης ομαδοποίησε τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, με σκοπό να αναπτύξει οργανισμούς cluster. Τα cluster που δημιουργήθηκαν χρηματοδοτήθηκαν από το πρόγραμμα Ανάπτυξης Τοπικών Πρωτοβουλιών για Έρευνα και Καινοτομία για Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις. Σκοπός του Υπουργείου ήταν η προώθηση της επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας στα πλαίσια των κατασκευών, του μάρκετινγκ και της τεχνολογίας.

Οι συμμετέχοντες ήταν:

- μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις από διαφορετικά επιχειρηματικά περιβάλλοντα,
- εκπαιδευτικά ιδρύματα και
- ερευνητικά ιδρύματα.

Η ανταπόκριση των ελληνικών επιχειρήσεων ήταν ικανοποιητική και οδήγησε στη επιτυχή δόμηση και λειτουργία είκοσι τριών cluster.

Από τη μία πλευρά τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του έργου προέκυψαν από τη διαφορετικότητα της επιχειρηματικής κουλτούρας, η οποία συχνά οδηγούσε στην έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των μελών ενός cluster.

Από την άλλη πλευρά, στην αναφορά αξιολόγησης του Υπουργείου Ανάπτυξης τονίζονται αρκετά θετικά σημεία. Παρακάτω παρατίθενται μερικά:

1. Η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
2. Η βελτίωση των παραγόμενων, από τα cluster, προϊόντων.
3. Η επιτυχής είσοδος σε άλλες αγορές.
4. Η επιτυχής εφαρμογή της τεχνογνωσίας, η οποία οδήγησε στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και παράλληλα στην καλύτερη υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών.
5. Η βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων που συμμετείχαν.
6. Η επίτευξη οικονομιών κλίμακας στην προμήθεια πρώτων υλών.

Η συνολική αποτίμηση του έργου τεκμηρίωσε την επιτυχή ολοκλήρωση του βασικού στόχου του Υπουργείου Ανάπτυξης που αφορούσε την προώθηση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ο στόχος επιτευχθεί καθώς δόθηκε η ευκαιρία στις μικρές επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν με μεγαλύτερες με ίσους όρους.

Το 2002 ξεκίνησε ένα ερευνητικό έργο που αφορούσε τα cluster από τη Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας Ελλάδος στα πλαίσια του προγράμματος για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα και συγκεκριμένα του προγράμματος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το έργο έπεται του Ευρωπαϊκού κανονισμού για τις μικρές επιχειρήσεις. Με το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο έγινε αντιληπτή από τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ανάγκη συνεργασίας των μικρών επιχειρήσεων με άλλες επιχειρήσεις καθώς και με εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα σε τοπικό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι επιχειρήσεις συχνά επικεντρώνονται σε μικρές γεωγραφικές περιοχές, όπου το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι περισσότερο ευνοϊκό και μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ικανό ανθρώπινο δυναμικό, εξειδικευμένες γνώσεις από ερευνητικά ιδρύματα και άλλα πλεονεκτήματα. Τέτοιες γεωγραφικές συγκεντρώσεις από ανταγωνιστικές και συνεργατικές επιχειρήσεις, προμηθευτές, παροχείς υπηρεσιών, ερευνητικών ιδρυμάτων ορίζονται ως cluster.

Τα επιχειρηματικά cluster και τα δίκτυα αποτελούν την αιχμή του δόρατος για την ανάπτυξη της περιοχής τους, τη βελτίωση της παραγωγικότητας, της απόδοσης και της καινοτομίας των μελών τους και δημιουργίας θέσεων εργασίας. Το έργο των επιχειρηματικών cluster βασίστηκε στα αποτελέσματα της ευρωπαϊκής αναφοράς «*Τοπικά cluster στην Ευρώπη*» (2002/No 3) και σκοπεύει στην αφύπνιση των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψηφίων, προς ένταξη, κρατών, σχετικά με τη δυναμική και τη σημαντικότητα των cluster.

3.1 Νόμοι

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που διέπουν τον ελληνικό χώρο όσο αφορά τις επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster) είναι σε πολύ αρχικό στάδιο. Δεν υφίσταται συγκεκριμένος νόμος που να αφορά μόνο τις επιχειρηματικές δικτυώσεις (cluster). Αναμένεται τα επόμενα έτη η καταγραφή του. Στον Νέο Επενδυτικό Νόμο 3908/2011, στο άρθρο 13, παρ. 5 προβλέπεται η χρηματοδότηση ειδικού προγράμματος για τα Cluster («Καθεστώς Ενισχύσεων Συνέργειας και Δικτύωσης») και το νομικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων – δράσεων στο πλαίσιο των κανόνων κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορούν μεταξύ

άλλων και το επικείμενο πρόγραμμα «Επιχειρηματικοί Συνεργατικοί Σχηματισμοί – Cluster»:

3.1.1 Επενδυτικός Νόμος 3908/2011

Ο Νέος Επενδυτικός Νόμος 3908/2011 (Παράρτημα κεφαλαίου), στο άρθρο13, παρ. 5 προβλέπει τη χρηματοδότηση ειδικού προγράμματος για τα cluster («Καθεστώς Ενισχύσεων Συνέργειας και Δικτύωσης»), αφού πρώτα εκδοθεί η σχετική Υπουργική Απόφαση. Ο Ν.3908/2011 έχει ενσωματώσει συγκεκριμένα πεδία από τις ειδικές διατάξεις για διάφορες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων που προβλέπονται στο Κεφάλαιο II του Κανονισμού 800/2008.

Πιο συγκεκριμένα:

Άρθρο13, παρ. 5. Καθεστώς Ενισχύσεων Συνέργειας και Δικτύωσης

α. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να προκηρύσσονται ειδικά προγράμματα που αφορούν συγκεκριμένες δραστηριότητες της περίπτωσης δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του Ν.3908/2011.

Περίπτωση Δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 13: Τα ειδικά επενδυτικά σχέδια διακρίνονται μεταξύ άλλων και στην κατηγορία Συνέργειας και Δικτύωσης.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται από σχήματα συνέργειας και δικτύωσης που αποσκοπούν στην υλοποίηση προγραμμάτων, τα οποία:

- είτε αξιοποιούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων,
- είτε αξιοποιούν υποδομές που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση,
- είτε συντελούν στην προσαρμογή στο σύγχρονο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον συγκεκριμένων και γεωγραφικά προσδιορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών.

Τα σχήματα αυτά απαρτίζονται από δέκα τουλάχιστον επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Αττικής και στο Νομό Θεσσαλονίκης και από πέντε τουλάχιστον επιχειρήσεις στους λοιπούς νομούς της Επικράτειας και λειτουργούν υπό μορφή Κοινοπραξίας. Στα σχήματα αυτά υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχουν και επιχειρήσεις των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην κατηγορία αυτή μπορούν να συμμετέχουν με ποσοστό έως 20% Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικοί Φορείς και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

Τα ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια περιλαμβάνουν κοινές δράσεις, όπως:

- Κοινές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό παραγωγής, ελέγχου ποιότητας, αποθήκευσης, δικτύων διανομής, διακίνησης, έκθεσης και πώλησης εμπορευμάτων ή παροχής υπηρεσιών,
- Κοινό εμπορικό σήμα και σύστημα διαδικτυακού εμπορίου,
- Κοινή πιστοποίηση και σήμα ποιότητας,
- Κοινή εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού κ.ά..

β. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής παρέχονται οι προβλεπόμενες από το Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό ενισχύσεις, το ύψος των οποίων, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (Ν.3908/2011).

3.2 Κανονισμοί Κρατικών ενισχύσεων

Το νομικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων – δράσεων στο πλαίσιο των κανόνων κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορούν μεταξύ άλλων και το επικείμενο πρόγραμμα «Επιχειρηματικοί Συνεργατικοί Σχηματισμοί – Cluster» αφορούν τους κανονισμούς, οι οποίοι παρατίθενται παρακάτω:

3.2.1 Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008

Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008 (Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (ΕΛ L 214/9.8.2008) (Παράρτημα κεφαλαίου), στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ποσοστά ενίσχυσης ανά νομό που προβλέπονται για κάθε επιχείρηση ανάλογα με το μέγεθος της στο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (Παράρτημα κεφαλαίου) και έχουν ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο (ΓΑΚ 800/2008).

3.2.2 Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006

Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006 (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΛ L 379/28.12.2006) – De Minimis Aid, στο πλαίσιο του οποίου τα ποσοστά χρηματοδότησης ανά νομό είναι συνήθως υψηλότερα από αυτά του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, αλλά ισχύει το όριο των 200.000€ για χρηματοδότηση ανά εταιρεία στο διάστημα της τελευταίας τριετίας, πριν τη χρηματοδότηση (Παράρτημα κεφαλαίου).

3.3 Χρηματοδότηση

Η διασφάλιση χρηματοδότησης είναι βασικός παράγοντας για την ανάπτυξη και επιτυχημένη λειτουργία των cluster.

Οι πηγές χρηματοδότησης των cluster επιχειρήσεων είναι:

- η πολιτεία,
- οι επιχειρήσεις - μέλη και
- οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η χρηματοδότηση των cluster προέρχεται από πρωτοβουλίες στήριξης των cluster που υλοποιούνται από την πολιτεία (project cluster). Τα περισσότερα προγράμματα προβλέπουν την παροχή ενισχύσεων για τη φάση σύστασης και ανάπτυξης του cluster (π.χ. για χρονικό διάστημα περίπου 18 μηνών) και τη φάση λειτουργίας (π.χ. για χρονικό διάστημα επιπλέον 18 μηνών).

Στόχος είναι να καλυφθούν τα πρώτα έξοδα οργάνωσης και να υλοποιηθούν αρχικές δράσεις, οι οποίες θα αναδείξουν το ρόλο των cluster και τα οφέλη των επιχειρήσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή τους σε αυτό, ώστε στο μέλλον να γίνει εφικτή η αυτοχρηματοδότηση των δράσεων του.

Μετά το πρώτο διάστημα λειτουργίας, οι επιχειρήσεις μέλη των cluster καλούνται να πληρώσουν συνδρομές μέλους σε αντάλλαγμα των υπηρεσιών και των ωφελειών που απολαμβάνουν. Οι συνδρομές αποτελούν υποχρέωση των μελών, παρέχονται σε τακτική βάση και το ύψος τους είναι καθορισμένο. Σε εθελοντική βάση, οι πιο εύρωστες επιχειρήσεις δύνανται να παρέχουν χορηγίες (www.eommex.gr).

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου το cluster προκύπτει μέσα από την αγορά, η χρηματοδότηση των δράσεων του προέρχεται εξαρχής από τα μέλη του (business cluster). Φανερό είναι ότι όσο πιο ισχυρή η βάση του cluster (όσο πιο πολλά τα μέλη) τόσο περισσότερα τα έσοδα και τόσο μεγαλύτερη η ικανότητα χρηματοδότησης και νέων δράσεων προς όφελος των μελών του.

Αν το cluster έχει τη μορφή εταιρείας έχει τις εξής δυνατότητες:

- να λάβει τραπεζικό δανεισμό για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων,
- να αξιοποιεί περιουσιακά στοιχεία,
- να συμμετέχει σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και
- να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εταιρικότητα.

Τέλος, οι συμμετέχοντες φορείς - μέλη των cluster θα πρέπει κατά τα 2/3 να είναι επιχειρήσεις του Πίνακα 3.1 που ακολουθεί (μεταποιητικές και λοιπές) και κατά το 1/3 να προέρχονται από τους τομείς του εμπορίου και των υπηρεσιών που θα είναι επιλέξιμοι στο πλαίσιο του οδηγού της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας (βλ. σχετικά

Πίνακα 3.2 που ακολουθεί). Συγκεκριμένα για τον κλάδο του τουρισμού οι επιχειρήσεις αναφέρονται στο Πίνακα 3.2. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες δραστηριότητες:

- Υπηρεσίες ξενοδοχείου ύπνου, Β' κατηγορίας και κάτω, με εστιατόριο.
- Υπηρεσίες ξενοδοχείου ύπνου, πολυτελείας και Α' κατηγορίας, με εστιατόριο.
- Υπηρεσίες κατασκήνωσης (κάμπινγκ).
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης.

Πίνακας 3.1: ΚΑΔ που μπορούν να συμπεριληφθούν στα 2/3 των μελών του Cluster

Πηγή: www.ggb.gr

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΝΑΣΕ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ – ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΡΑ, ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
10.52	Παραγωγή παγωτών
10.7	Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων
10.82	Παραγωγή κακάου, σοκολάτας και ζαχαρωτών
10.83.12	Επεξεργασία υποκατάστατων του καφέ. Εκχυλισμάτων, αποσταγμάτων και συμπυκνωμάτων του καφέ ή των υποκατάστατων του καφέ.
10.83.14	Επεξεργασία εκχυλισμάτων, αποσταγμάτων, συμπυκνωμάτων και παρασκευασμάτων τσαγιού
10.83.15	Επεξεργασία αφεψημάτων βοτάνων
10.84	Παραγωγή αρτυμάτων και καρυκευμάτων
(Εκτός 10.84.11)	(Εκτός Παραγωγή ξιδιού και υποκατάστατων του ξιδιού που λαμβάνονται από το οξικό οξύ)
10.86.10.01	Παραγωγή παιδικών τροφών
10.86.10.02	Παραγωγή τροφών για διαβητικούς
10.89.11	Παραγωγή σουπών και ζωμών και παρασκευασμάτων τους

10.89.13.01	Παραγωγή ζυμών αρτοποιίας και παρόμοιων ειδών
10.89.13.02	Παραγωγή μπέικινγκ πάουντερ
11.01	Απόσταξη, ανακαθαρισμός και ανάμιξη αλκοολούχων ποτών
11.05	Ζυθοποιία
11.07	Παραγωγή αναψυκτικών· παραγωγή μεταλλικού νερού και άλλων εμφιαλωμένων νερών
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
21	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων
22	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
26	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων
27	Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
28	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.
29	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων

30	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών
31	Κατασκευή επίπλων
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού
38.3	Ανάκτηση υλικών
62*	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες

* Οι εταιρείες αυτού του ΚΑΔ δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το 1/3 των επιχειρήσεων που θα ανήκουν στα 2/3 των μεταποιητικών ΚΑΔ του cluster.

Πίνακας 3.2: ΚΑΔ που μπορούν να συμπεριληφθούν στο 1/3 των μελών του Cluster

Πηγή: www.ggb.gr

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΝΑΣΕ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ – ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΡΑ, ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
35.30.21	Υπηρεσίες παροχής πάγου, συμπεριλαμβανομένου του πάγου για ψυκτικούς (δηλαδή για μη διατροφικούς) σκοπούς
41	Κατασκευές κτιρίων
42	Έργα πολιτικού μηχανικού
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες
46.2	Χονδρικό εμπόριο ακατέργαστων γεωργικών πρώτων υλών και ζώντων ζώων
46.3	Χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού
46.4	Χονδρικό εμπόριο ειδών οικιακής χρήσης
46.5	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών

	συστημάτων
46.6	Χονδρικό εμπόριο άλλων μηχανημάτων, εξοπλισμού και προμηθειών
46.72	Χονδρικό εμπόριο μετάλλων και μεταλλευμάτων
46.73	Χονδρικό εμπόριο ξυλείας, οικοδομικών υλικών και ειδών υγιεινής
46.74	Χονδρικό εμπόριο σιδηρικών, υδραυλικών ειδών και εξοπλισμού και προμηθειών για εγκαταστάσεις θέρμανσης
46.75	Χονδρικό εμπόριο χημικών προϊόντων
46.76	Χονδρικό εμπόριο άλλων ενδιάμεσων προϊόντων
46.77	Χονδρικό εμπόριο απορριμμάτων και υπολειμμάτων
46.9	Μη εξειδικευμένο χονδρικό εμπόριο
52.10	Αποθήκευση
55.10.10.01	Υπηρεσίες ξενοδοχείου ύπνου, Β' κατηγορίας και κάτω, με εστιατόριο
55.10.10.03	Υπηρεσίες ξενοδοχείου ύπνου, πολυτελείας και Α' κατηγορίας, με εστιατόριο
55.30.11	Υπηρεσίες κατασκήνωσης (κάμπινγκ)
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης
58	Εκδοτικές δραστηριότητες
61	Τηλεπικοινωνίες
63.1	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες, δικτυακές πύλες
63.99.20	Παραγωγή πρωτοτύπων συλλογών δεδομένων/ πληροφοριών
70.22.11	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών στρατηγικής διαχείρισης
70.22.13.02	Υπηρεσίες οργάνωσης του κυκλώματος διανομής προϊόντων
70.22.13.04	Υπηρεσίες πωλητή αγαθών

70.22.13.05	Υπηρεσίες συμβούλου σε θέματα προώθησης πωλήσεων
70.22.15.04	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών οργάνωσης της μεθόδου εργασίας
70.22.15.05	Υπηρεσίες πιστοποίησης συστημάτων διαχείρισης ποιότητας
70.22.15.08	Υπηρεσίες συμβουλών για έλεγχο ποιότητας
70.22.15.09	Υπηρεσίες συμβουλών για έλεγχο ποιότητας τροφίμων
70.22.15.10	Υπηρεσίες συμβουλών για κανόνες ασφαλείας
70.22.16	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών για θέματα εφοδιασμού και άλλων συμβουλών διαχείρισης
71.2	Τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη
73.11.1	Υπηρεσίες που παρέχονται από διαφημιστικά γραφεία
74.10.1	Υπηρεσίες σχεδιασμού εσωτερικών χώρων, βιομηχανικής σχεδίασης και άλλες υπηρεσίες εξειδικευμένου σχεδιασμού
74.10.2	Παραγωγή πρωτοτύπων σχεδίων
82.92	Δραστηριότητες συσκευασίας

3.3.1 ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ / ΑΡΙΣΤΕΙΑ

Μεταξύ των δράσεων που περιγράφονται στο ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ κυρίαρχο ρόλο καταλαμβάνει η αρχή της δικτύωσης και της συνεργασίας, είτε στο επίπεδο συστάδων επιχειρήσεων - cluster, είτε σε αυτό της διασύνδεσης πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων με την παραγωγή και τις επιχειρήσεις.

Πιο αναλυτικά, στον άξονα Γνώση και Αριστεία, και συγκεκριμένα στον υποάξονα Αριστεία, προβλέπεται η δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών (cluster):

- α) έντασης γνώσης (knowledge intensive) και
- β) καινοτομίας (innovation intensive).

Στόχος της είναι η έρευνα και ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών, ιδιαίτερα υψηλής έντασης γνώσης, και η προώθηση εντατικών αλληλεπιδράσεων

μεταξύ των μελών του συνεργατικού σχηματισμού, με από κοινού χρήση εγκαταστάσεων και ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειρογνωμοσύνης.

Δικαιούχοι της δράσης μπορεί να είναι ένα σύνολο ανεξάρτητων επιχειρήσεων (μεταξύ των οποίων και ΜΜΕ) και άλλων υποστηρικτικών οργανισμών του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα (www.espa.gr).

3.3.2 ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ / ΓΝΩΣΗ

Στον υποάξονα Γνώση, και ειδικότερα μέσω της δράσης Ενίσχυση Νέων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, ενισχύεται η υλοποίηση ερευνητικών και τεχνολογικών έργων από νέες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις και επιβραβεύονται οι συνεργασίες αυτών, καθώς τόσο κατά την αξιολόγηση όσο και κατά τη χρηματοδότηση θα δίνεται προτεραιότητα στις ΜΜΕ ή/ και σε συνδέσμους αυτών που δημιουργούν μονιμότερες δομές και δίκτυα συνεργασίας.

Δικαιούχοι της συγκεκριμένης δράσης είναι ομάδες επιχειρήσεων και σύνδεσμοι ΜΜΕ με κοινά προβλήματα, ανάγκες (αφορά κυρίως ΜΜΕ ιδίου κλάδου), καθώς και στόχους (ΜΜΕ διαφόρων κλάδων, πολύ-επιστημονική προσέγγιση στην επίτευξη των κοινών στόχων ή επίλυση κοινών προβλημάτων και αναγκών) (www.espa.gr).

3.3.3 ΕΣΠΑ - ΕΤΑΚ / ΑΞΙΑ

Στον υποάξονα Αξία στο πλαίσιο της δράσης Πειραματικές Δράσεις Τεχνολογικής Καινοτομίας ενθαρρύνεται η εκκίνηση πιλοτικών έργων που θα διερευνήσουν νέους δρόμους και εργαλεία ανάπτυξης καινοτομίας. Απαραίτητη προϋπόθεση η διαπεριφερειακή συνεργασία, καθώς η κύρια κατεύθυνση αφορά στη διασύνδεση δράσεων τεχνολογικής καινοτομίας και δράσεων ψηφιακής διακυβέρνησης, όπως έξυπνα συστήματα καινοτομίας, έξυπνα cluster, παγκόσμια δίκτυα τεχνολογικής συνεργασίας σε επιλεγμένους κλάδους, on-line υπηρεσίες καινοτομίας, στοχευμένη μεταφορά τεχνολογίας κ.α.

Έτσι, και σε αυτή την περίπτωση, παρατηρείται η διαφύλαξη του δόγματος της δικτύωσης και της συνεργασίας, αφού ως δικαιούχοι της δράσης ορίζονται: συλλογικοί φορείς επιχειρήσεων, cluster και δίκτυα επιχειρήσεων, τεχνολογικά πάρκα και κέντρα μεταφοράς τεχνολογίας, κέντρα καινοτομίας, ομάδες E&T φορέων παραγωγής γνώσης, συνεργασίες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα με οργανισμούς παραγωγής γνώσης (www.espa.gr).

Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 3

Επενδυτικός Νόμος 3908/2011

Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008 (Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (EL L 214/9.8.2008)

Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006 (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006 (EL L 379/28.12.2006) – De Minimis Aid

www.antagonistikotita.gr

www.eommex.gr

www.espa.gr

www.ggb.gr

Β΄ ΜΕΡΟΣ: Ερευνητική προσέγγιση

Κεφάλαιο 4

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΙΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ LEADING TOURISM CLUSTER

4.1 Leading Tourism Cluster (L.T.C.) Α.Ε. – Η εταιρεία

Η L.T.C. αποτελεί πρώτη σύμπραξη για κοινές προμήθειες σε ανταγωνιστική σχέση ποιότητας τιμής, στο χώρο του τουρισμού. Πρόκειται για την πρώτη ελληνική εταιρεία επιχειρηματικής δικτύωσης με την επωνυμία Leading Tourism Cluster (L.T.C.), η οποία συστάθηκε τον Οκτώβριο του 2006 από τις ακόλουθες 9 ξενοδοχειακές αλυσίδες και μεμονωμένες ξενοδοχειακές μονάδες (www.ltc.gr):

1. Airotel group,
2. Aldemar Hotels & Spa,
3. Atrium Palace Thalasso Spa Resort & Villas,
4. Capsis Convention Centers & Resort Hotels,
5. Blue Gr Mamidakis Hotels,
6. Caravia Beach,
7. Kontokali Bay,
8. Marbella Corfu Hotel & Bungalows και
9. Nana Beach,
10. Lindos Royal.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Leading Tourism Cluster (L.T.C.) είναι το παρακάτω:

- Πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Leading Tourism Cluster (L.T.C.), είναι ο κ. Σπύρος Αγγελόπουλος,
- Αντιπρόεδρος η κ. Ντία Καψή και

- Μέλη του Δ.Σ. οι κ.κ. Αλέξανδρος Βασιλικός, Βασίλης Δρακόπουλος, Παναγιώτης Ερίνης.

Τέλος, την θέση του Γενικού Διευθυντή της L.T.C. έχει ο κ. Μανώλης Κυριακίδης.

Οι μέτοχοι της Leading Tourism Cluster (L.T.C.) όπως φαίνονται και στο πίνακα 4.1:

1. Σπύρος Αγγελόπουλος
2. Αλέξανδρος Βασιλικός
3. Τζίνα Μαμιδάκη
4. Βασίλης Δρακόπουλος
5. Παναγιώτης Ερίνης
6. Σέργιος Βούλγαρης
7. Άλκης Βατίδης
8. Κώστας Μηνέπτος
9. Κώστας Καράτζης
10. Κώστας Κωνσταντινίδης
11. Μανώλης Λελάκης

Πίνακας 4.1: Δυναμικότητα L.T.C.

Πηγή: L.T.C.

ΜΕΤΟΧΟΙ LTC	ΜΟΝΑΔΕΣ	Αριθμός Δωμ/ων.
	Airotel Alexandros Hotel	93
	Airotel Stratos Vassilikos Hotel	88
	Airotel Parthenon Hotel	79
	Airotel Malaconda Beach, Ερέτρια	152
	Airotel Achaia Beach, Πάτρα	85
Αλέξανδρος Βασιλικός	AIROTEL GROUP	
	Paradise Royal Mare	615
	Paradise Village	200
	Knossos Royal Village	413
	Royal Mare Village	435
	Cretan Village	322
	Olympian Village	560
	Εποχές	22
Σπύρος Αγγελόπουλος	ALDEMAR HOTELS	
	Minos Beach Art Hotel	129
	Candia Park Village	222

	Miramare Wonderland	175
	Life Gallery Athens	30
Τζίνα Μαμιδάκη	BLUE GR MAMIDAKIS	
	Kontokali Bay Hotel	243
Σέργιος Βούλγαρης - Άλκης Βατίδης	Kontokali Bay Hotel	
	Sofitel Capsis Hotel Rhodes	694
	Sofitel Capsis Palace & Capsis Beach Hotel	660
Ντία Καψή	CAPSIS HOTELS	
	Marbella Beach	384
Βασίλης Δρακόπουλος	MARBELLA BEACH HOTELS	
	Caravia Beach	300
Παναγιώτης Ερίνης	CARAVIA BEACH HOTEL	
	Lindos Royal	270
Κώστας Μηνέπτος	LINDOS ROYAL HOTEL	
	Nana Beach	266
Κώστας Καράτζης	NANA BEACH HOTEL	
	Αίθριον Παλάς	316
	Atrium Prestige	300
Κώστας Κωνσταντινίδης	ATRIUM	
	Sunshine Corfu	322
	Sunshine Crete	329
	Sunshine Rhodes	374
Μανώλης Λελάκης	SUNSHINE HOTELS	

4.2 Ιστορικό της Leading Tourism Cluster

Στη δημιουργία επιχειρηματικής δικτύωσης (cluster) προχώρησαν 13 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις το 2006 οι οποίες διαχειρίζονται, αθροιστικά, πάνω από 10.000 δωμάτια. Οι επιχειρήσεις ήταν οι εξής:

1. Capsis Hotels,
2. Mamidakis Hotel Experience,
3. ΑΘΗΝΑΪΣ,
4. Airotel Group of Hotels,
5. Iberostar Greece S.A.,
6. Atrium Palace Thalasso Spa Resort & Villas,
7. Aldemar Hotels & Spa,
8. Caravia Beach,

9. Marbella Corfu Hotel & Bungalows,
10. M-Hotels,
11. Cosmopolitan Hotel,
12. Steps of Lindos,
13. Bluegr Mamidakis Hotels,
14. Kontokali Bay,
15. Aeolos Beach και
16. Life Gallery.

Στόχος του πρώτου επιχειρηματικού cluster στον τουριστικό κλάδο στην Ελλάδα ήταν να αναπτύξει τη συνεργασία των ξενοδόχων στους τομείς:

- των Προμηθειών, κατ' αρχήν και, εν συνεχεία,
- της Τεχνολογίας,
- της Διασφάλισης ποιότητας,
- της Διαχείρισης Προσωπικού και
- του Περιβάλλοντος.

Το cluster ξεκίνησε να δραστηριοποιείται στον τομέα των προμηθειών και πιο συγκεκριμένα στα τρόφιμα και τα ποτά σταδιακά δε, επεκτάθηκε και στους υπόλοιπους τομείς προμηθειών.

Η λειτουργία του βασίζεται στη λογική του μέλους, σύμφωνα με την οποία όλοι οι ξενοδόχοι μπορούν να συμμετέχουν (αναθέτοντας στο cluster να διαπραγματεύεται, γι' αυτούς, κατηγορίες προμηθειών) και να επωφεληθούν από την υψηλή διαπραγματευτική δύναμη του cluster. Το όφελος το οποίο αποκομίζει ο ξενοδόχος από τη συμμετοχή του δεν περιορίζεται σε οικονομικά θέματα. Εστιάζεται, με την ίδια βαρύτητα και στη δυνατότητα ανοιχτής ενημέρωσής του για τις τελευταίες εξελίξεις και στην εξειδικευμένη γνώση, την οποία θα προσφέρει το cluster στα μέλη του.

Βάσει του επιχειρηματικού σχεδίου, μέσα στην επόμενη πενταετία (έτος έναρξης 2006), το cluster πρόκειται να εκπροσωπή 300 ξενοδοχεία, συνολικής δυναμικότητας 70.000 δωματίων. Η έναρξη λειτουργίας της L.T.C. ορίστηκε για τον Σεπτέμβριο 2006.

Η L.T.C. στον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, ασχολήθηκε κυρίως με τις προμήθειες τροφίμων και ποτών στα εννέα μέλη, τα οποία συνολικά αριθμούν 15.000 κλίνες. Ο

τζίρος της εταιρείας έφτασε τα 10,5 εκατ. ευρώ. Το πιο σημαντικό, ίσως, επίτευγμα μέσα από αυτήν τη διαδικασία των κοινών προμηθειών είναι ότι οι ξενοδοχειακές μονάδες επέλεξαν επώνυμα και επομένως, πιο ποιοτικά προϊόντα σε σαφώς καλύτερη τιμή από ότι θα πετύχαινε ο κάθε επιχειρηματίας μεμονωμένα.

Το γεγονός αυτό άλλωστε δικαιολογεί και το έντονο ενδιαφέρον για την εισροή νέων μελών και για του χρόνου υπολογίζεται ότι τα μέλη της LTC θα εκπροσωπούν διπλάσιες κλίνες (δηλαδή, περί τις 30.000) και εκ των πραγμάτων με διπλάσιο τζίρο για την L.T.C. Εκτός των ξενοδοχείων μεγάλο ενδιαφέρον για να ενταχθούν στο cluster υπάρχει και από εταιρείες catering καθώς και εταιρείες κρουαζιερόπλοιων.

Στον ένα χρόνο λειτουργίας της, η L.T.C. είχε αναπτύξει έντονη δραστηριότητα στον τομέα των προμηθειών και ειδικότερα σε συγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και ποτών (Κατεψυγμένα Κρέατα, Λαχανικά, Ψαρικά, Ποτά και Αναψυκτικά, Γαλακτοκομικά, Αλλαντικά, Είδη ζαχαροπλαστικής και Έλαια και βούτυρα).

Η L.T.C. σε πρώτη φάση είχε αναλάβει την διαπραγμάτευση των παραπάνω κατηγοριών και τον έλεγχο ποιότητας αυτών. Η δε διαδικασία της παραγγελιοληψίας γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας της L.T.C. Το Σύστημα Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας της L.T.C. ήταν στο Διαδίκτυο ζωντανά την Παρασκευή 30/05/2008.

Ο όμιλος Sunshine Vacation Club ένταξε το 2008 στο δυναμικό της L.T.C. τα ξενοδοχεία του στις περιοχές της Κρήτης και της Κέρκυρας. Επιπλέον στην L.T.C. εντάχθηκαν το ίδιο έτος τα ξενοδοχεία IXIAN GRAND και OLYMPIC PALACE HOTEL στην περιοχή της Ρόδου.

Διαπραγματεύσεις ύψους 10.600.000 € πραγματοποίησε η L.T.C. σε τρόφιμα και ποτά για λογαριασμό των μελών της για το 2008, επιτυγχάνοντας ωφέλεια για τα 30 ξενοδοχεία που εκπροσωπεί (17.500 κλίνες) από 5% έως 30%.

Ο σχεδιασμός της L.T.C. για το 2009 περιελάμβανε διπλασιασμό των μελών της και επέκταση των δραστηριοτήτων της στους υπόλοιπους τομείς των προμηθειών και της εκπαίδευσης. Στόχος της L.T.C. ήταν η σύναψη στρατηγικών συνεργασιών με μεγάλα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού και της Ελλάδας, αλλά και η διοργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων με τους πλέον διεθνείς διακεκριμένους καθηγητές, όπως το διήμερο workshop με θέμα “Coping with the Current Crisis by Managing in the Future Tense - Are you ready for a little change?”, με εισηγητή τον Dr. Thomas P. Cullen, στις 6 και 7 Απριλίου 2009 στο Athens Cultural Center.

Στις αρχές Οκτωβρίου του 2009 δημιουργήθηκε μία νέα θέση στο δυναμικό της L.T.C. με τίτλο Business Development Manager. Η ανάληψη των νέων καθηκόντων του, ταυτίστηκε με το υπό εξέλιξη πρόγραμμα ενδυνάμωσης του cluster με την

συμμετοχή σε αυτό νέων μελών, καθώς και της ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες θα παρέχονται στα μέλη του με στόχο την βελτίωση της λειτουργικότητας των μονάδων τους.

Κατά τη διάρκεια του 2009 η εταιρεία Ν. Μαλλιός Α.Ε. ένταξε στο δυναμικό της LTC το ξενοδοχείο του, CANDIA ATHENS, στην περιοχή της Αθήνας. Το ίδιο έτος τα ξενοδοχεία IXIAN GRAND και OLYMPIC PALACE HOTEL στην περιοχή της Ρόδου αποχώρησαν από την L.T.C.

Το 2010 η L.T.C., στα πλαίσια της συνεχούς αναβάθμισης και εμπλουτισμού των δραστηριοτήτων της δημιούργησε ένα νέο τουριστικό ειδησεογραφικό portal, το LTC news, το οποίο παρέχει έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση στον τουριστικό κλάδο. Το L.T.C. news - www.ltcnews.gr - είναι ένα υψηλών προδιαγραφών διαδικτυακό μέσο κλαδικής ενημέρωσης με στόχο την άμεση, αντικειμενική, αξιόπιστη και εποικοδομητική καθημερινή ενημέρωση και όραμα να συμβάλει στην προαγωγή της τουριστικής παιδείας και την ανάδειξη του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Προτεραιότητά του L.T.C. news είναι η αναβάθμιση της ενημέρωσης στο αντικείμενο του τουρισμού συνολικά. Απευθύνεται σε ένα στοχευμένο, πολυπληθές και πλατύ, από άποψη ειδικοτήτων, κοινό ενώ η θεματολογία του έχει οργανωθεί με τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται σε πολλαπλά επίπεδα και ανάγκες ενημέρωσης. Η ομάδα του L.T.C. news αποτελείται από έμπειρους και έγκριτους δημοσιογράφους του τουριστικού χώρου ενώ παράλληλα το portal διανθίζεται από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές ειδήσεων όπως το ΑΠΕ, το REUTERS, κ.λπ.

Το Σεπτέμβριο του 2010 ένωσαν και επίσημα τις δυνάμεις τους η Leading Tourism Cluster και το Αμερικάνικο Κολλέγιο Ελλάδος στους τομείς της ενέργειας και των προμηθειών. Στον τομέα της παροχής ενέργειας, στον οποίο δραστηριοποιείται η L.T.C. πραγματοποιώντας αποτελεσματική διαπραγμάτευση προς όφελος των μελών της, και ολοκληρώθηκε επίσημα στα τέλη Νοεμβρίου του ίδιου χρόνου με την υπογραφή συμφωνίας στον τομέα των προμηθειών, όπου με την καινοτόμα ηλεκτρονική πλατφόρμα Παραγγελιοληψίας εξασφαλίζονται οι ανταγωνιστικότερες τιμές της αγοράς, αποκλειστικά για τα μέλη του cluster. Το Αμερικάνικο Κολλέγιο Ελλάδος είναι το παλαιότερο και το μεγαλύτερο αμερικάνικο εκπαιδευτικό ίδρυμα στην Ευρώπη. Παρέχει τόσο δευτεροβάθμια (PIERCE) όσο και τριτοβάθμια εκπαίδευση (DEREE) με εξειδικευμένα προγράμματα στη διοίκηση επιχειρήσεων και στον τουρισμό.

Στη συνέχεια του έτους 2010 οι εταιρείες Καράτζης Α.Ε, Kontokali Bay και ο όμιλος Capsis πούλησαν τις μετοχές τους. Επιπλέον ο Όμιλος Blue GR Mamidakis πούλησε

το ξενοδοχείο MIRAMARE WONDERLAND στην περιοχή της Ρόδου και ένταξε στο δυναμικό της L.T.C. το ξενοδοχείο MINOS BEACH HOTEL στην περιοχή της Κρήτης. Τα ενεργά μέλη της L.T.C. το 2011 είναι ξενοδοχεία 4 και 5* σε όλη τη γεωγραφική περιοχή της Ελλάδας και ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα στην Αθήνα. Αναφέρονται παρακάτω με αλφαβητική σειρά (αναλυτικότερα στο Παράρτημα του 4^{ου} κεφαλαίου):

1. «ΑΛΝΤΕΜΑΡ ΑΝΩΝΥΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ».
2. «ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ Ε.Π.Τ.Ε.Α. Α.Ε.».
3. «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΝΟΤΟΥ Α.Ε.».
4. «ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΑΙΡΟΤΕΛ Α.Ε.».
5. «ΑΙΡΟΤΕΛ ΑΧΑΪΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ».
6. «ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΡΟΔΟΥ Α.Ε.».
7. «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕΝΤΙΤΟΥΡΣ Α.Ε.».
8. «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ι. ΜΑΜΙΔΑΚΗ BLUEGR Α.Ε.».
9. «ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ MARBELLA Α.Ε.».
10. «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ».
11. «ΑΚΤΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ».
12. «ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΡΟΔΟΣ Α.Ε.».
13. «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΛΛΙΑΣ ΑΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ».
14. «Α.Ε. ΑΔΕΞΕΝ – ΠΑΤΡΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ».
15. «MINOS PALACE ΑΕ».
16. «ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΝΤΕΡΗ».

4.3 Εταιρική φιλοσοφία - Όραμα

Η L.T.C. οραματίζεται τη δημιουργία ενός κλίματος ουσιαστικής και πολύπλευρης συνεργασίας ανάμεσα στις τουριστικές επιχειρήσεις το οποίο θα συμβάλλει καθοριστικά στην ποιοτική αναβάθμιση και εμπλουτισμό του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Η L.T.C., μέσα από την α) συνεχή ανάπτυξη και διεύρυνση των τομέων δραστηριότητας και β) τη σύσταση μίας ευέλικτης πλατφόρμας συνεργασίας αποσκοπεί:

- i. στη συνεχή δημιουργία και παροχή νέων αξιών προς τα μέλη της,
- ii. στην ανάπτυξη της τεχνογνωσίας σε όλους τους τομείς οργάνωσης και λειτουργίας τους,
- iii. στην αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών των μελών με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της κερδοφορίας των μελών της και την αξιοποίηση της συσσώρευσης δυνάμεων σε ένα εύρος δραστηριοτήτων για την επίτευξη κοινών στόχων.

Όραμα της L.T.C. είναι η καλλιέργεια του πνεύματος συνεργασίας ανάμεσα στις ελληνικές τουριστικές επιχειρήσεις. Αναλυτικότερα, είναι η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των τουριστικών επιχειρήσεων με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους, έχοντας ως προτεραιότητα την αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών τους, τη βελτίωση της οργάνωσης τους και την ανάπτυξη της τεχνογνωσίας σε όλους τους τομείς της λειτουργίας τους (www.ltc.gr).

4.4 Επιχειρηματικές Δραστηριότητες

4.4.1 Προμήθειες

Η L.T.C. προσφέρει σημαντικά οφέλη σε κάθε προμηθευτή προϊόντων ή υπηρεσιών με το να δίνει πρόσβαση σε σημαντικό τουριστικό και συναφές πελατολόγιο, να προάγει καλλίτερη επικοινωνία σε διαθέσιμα προϊόντα και προδιαγραφές, να αυξάνει πιθανά τον όγκο πωλήσεων, να διευκολύνει και να απλοποιεί τις εμπορικές διαδικασίες, να ενημερώνει τα μέλη για τυχόν υπηρεσίες και πληροφορίες άμεσα σε πραγματικό χρόνο. Οι εγκεκριμένοι προμηθευτές της και η καλή τους σχέση, είναι κλειδί για την L.T.C. στο να μπορεί να προσφέρει προϊόντα και υπηρεσίες σε διαφορετικά ποιοτικά επίπεδα και τιμές.

Η L.T.C. έχει πετύχει σήμερα στρατηγικής σημασίας συνεργασίες με αρκετές εταιρείες έως σήμερα, όπως με τις PepsiCo - Ivi, Creta Farm, Ελληνικά Εκλεκτά

Έλαια, KRENTIN, Johnson Diversey και πολλές άλλες που στηρίζουν το έργο μας. Εταιρείες που εδρεύουν σε όλες τις περιοχές όπου βρίσκονται όλα τα μέλη της L.T.C. (Κρήτη, Κω, Ρόδο, Κέρκυρα, Αθήνα, Πάτρα, Πύργο και Ερέτρια) (www.ltc.gr).

4.4.1.1 Διαπραγματεύσεις

Η L.T.C. χρησιμοποιώντας την τεχνογνωσία της και τη συσσωρευμένη δύναμη των μελών της αναλαμβάνει, εκ μέρους τους, τη διαπραγμάτευση κατηγοριών προμηθειών. Στόχος είναι να δημιουργηθούν ισχυρές συνέργειες μεταξύ των μελών βελτιώνοντας αισθητά τη σχέση τιμής – ποιότητας (www.ltc.gr). Οι κατηγορίες, τις οποίες διαπραγματεύεται η L.T.C. για το έτος 2011 είναι:

- Κατεψυγμένα Τρόφιμα (Κρέατα, Ψάρια, Λαχανικά)
- Ποτά – Αναψυκτικά – Νερά – Χυμοί
- Γαλακτοκομικά – Τυριά
- Είδη Ζαχαροπλαστικής – Αρτοποιίας
- Έλαια – Βούτυρα
- Αλλαντικά
- Κονσέρβες – Κομπόστες
- Παγωτά
- Ζυμαρικά – Ρύζια – Όσπρια
- Amenities
- Χημικά καθαρισμού
- Καφές και ροφήματα πρωινού
- Σακούλες απορριμμάτων
- Χαρτί Υγείας – Χαρτοπετσέτες
- Αναλώσιμα μπαρ και εστιατορίων
- Εξοπλισμός μπαρ και εστιατορίων
- Παροχή ηλεκτρικής ενέργειας

4.4.1.2 Έλεγχος Ποιότητας

Η L.T.C. φροντίζει για τη διασφάλιση της ποιότητας των προμηθειών των μελών. Αυτό γίνεται με επισκέψεις του έμπειρου προσωπικού της στις εγκαταστάσεις των προμηθευτών, αλλά και στα ξενοδοχεία των μελών. Παράλληλα γίνονται και έλεγχοι κάποιων ειδών στις εγκαταστάσεις της L.T.C.

Η L.T.C. εκτιμά ότι η επίτευξη υψηλής ποιότητας στο κομμάτι των προμηθειών περιλαμβάνει τις εξής παραμέτρους τις οποίες λαμβάνει αυστηρά υπ' όψιν και ελέγχει διεξοδικά (www.ltc.gr):

- Αξιοπιστία και πιστοποίηση συνεργαζόμενων προμηθευτών.
- Υψηλές προδιαγραφές προμηθευόμενων ειδών.
- Τήρηση αυστηρών χρονικών ορίων στη διαδικασία διεκπεραίωσης των παραγγελιών.

4.4.1.3 Σύστημα Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας

Η L.T.C. χρησιμοποιώντας όλες τις δυνατότητες της τεχνολογίας, παρέχει στα μέλη ένα Σύστημα Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας (Σ.Η.Π.), το οποίο τους δίνει την δυνατότητα να βελτιώσουν την παραγωγικότητα του τμήματος προμηθειών, αλλά και όλης της αλυσίδας εφοδιασμού (Logistics). Ένα τεχνολογικά άρτιο και ολοκληρωμένο σύστημα Ηλεκτρονικής Διαπραγμάτευσης Προσφορών και Παραγγελιοληψίας, το οποίο λειτουργεί μέσω Διαδικτύου, διασφαλίζοντας κανάλια άμεσης και αμφίδρομης επικοινωνίας (www.ltc.gr).

Το Σ.Η.Π. προσφέρει στα μέλη της L.T.C.:

- Ευρεία γκάμα επιλογής συνεργατών και προϊόντων.
- Αξιόπιστη διαδικασία συναλλαγής μεταξύ μελών και προμηθευτών.
- Δημιουργία πρότυπων παραγγελιών.
- Ασφαλή διαχείριση και διεκπεραίωση των παραγγελιών, χρονικά και ποιοτικά.
- Μείωση του λειτουργικού κόστους κ. ά.

Το Σ.Η.Π., ως δυναμικό και ευέλικτο σύστημα, εμπλουτίζεται και κτίζεται διαρκώς ανοίγοντας νέες προοπτικές σε συνεργάτες και μέλη.

4.4.2 Διαδικτυακό Μέσο Ενημέρωσης

Το Διαδίκτυο αποτελεί έναν προνομιακό χώρο μετάδοσης πληροφοριών, γνώσης και παροχής υπηρεσιών. Το L.T.C. news, η νέα επιχειρηματική μονάδα της L.T.C., είναι ένα υψηλών προδιαγραφών διαδικτυακό μέσο κλαδικής ενημέρωσης με στόχο την άμεση, αντικειμενική, αξιόπιστη και εποικοδομητική καθημερινή ενημέρωση και επιδιώκει να συμβάλει στην προαγωγή της τουριστικής παιδείας και την ανάδειξη του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Με υψηλή αισθητική, καινοτόμα στοιχεία και υπηρεσίες, υποδομή τελευταίας τεχνολογίας και ομάδα ανθρώπων θετικών στις προκλήσεις ενός από τους νευραλγικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, το L.T.C. news εισέρχεται δυναμικά στις καθημερινές εξελίξεις φιλοδοξώντας να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στα ελληνικά τουριστικά πράγματα.

Καλύπτει τους κλάδους και τις μορφές τουρισμού. Επικεντρώνεται με το ίδιο ενδιαφέρον τόσο στην τουριστική περιφέρεια όσο και στις τάσεις στην εγχώρια και διεθνή σκηνή.

Πλαισιώνεται από την τρέχουσα πολιτική και οικονομική επικαιρότητα. Διανθίζεται από θέματα πολιτισμού, επιστήμης-τεχνολογίας και περιβάλλοντος. Φιλοξενεί απόψεις και σκέψεις για τον τουρισμό. Περιηγείται σε προορισμούς και τρόπους ζωής (www.ltcnews.gr).

4.4.3 Συμβουλευτικές υπηρεσίες

Η L.T.C. παρέχει μέσω του έμπειρου προσωπικού της συμβουλευτικές υπηρεσίες στη διαχείριση των τροφίμων και των ποτών σε όλο το μήκος της αλυσίδας από την προμήθεια έως την παραγωγή (www.ltc.gr).

4.4.4 Εκπαίδευση – Επιμόρφωση

Βασική μέριμνα της L.T.C. είναι η συνεχής και στοχοθετημένη δημιουργία ευκαιριών εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού (όλων των βαθμίδων) των επιχειρήσεων-μελών.

Με αυτή την οπτική, η L.T.C. προχωρά (www.ltc.gr):

- Στη σύναψη συνεργασιών με μεγάλα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού και της Ελλάδας και
- Τη διοργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων με διακεκριμένους εισηγητές.
- Το 2009 η L.T.C. ανέλαβε την πρωτοβουλία διοργάνωσης και επιτυχούς ολοκλήρωσης του πρώτου διήμερου workshop σε συνεργασία με το University of Cornell, το οποίο παρακολούθησαν στελέχη του ξενοδοχειακού χώρου.

- Για το 2011 γίνονται ενέργειες για την διοργάνωση σεμιναρίων με ανάλογους εγκεκριμένους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

4.5 Οικονομικά Στοιχεία της Leading Tourism Cluster

Η Leading Tourism Cluster στον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, ασχολήθηκε κυρίως με τις προμήθειες τροφίμων και ποτών στα εννέα μέλη, τα οποία συνολικά αριθμούσαν 15.000 κλίνες. Ο τζίρος της εταιρείας έφτασε τα 10.500.000€. Το 2008 η εταιρεία πραγματοποίησε διαπραγματεύσεις ύψους 10.600.000€ σε τρόφιμα και ποτά για λογαριασμό των μελών της, επιτυγχάνοντας ωφέλεια για τα 30 ξενοδοχεία που εκπροσωπεί (17.500 κλίνες) από 5% έως 30%.

Η L.T.C. παρουσιάζει συνεχή αύξηση από την έναρξη λειτουργίας της το 2006 έως το 2010, κατά 16,9% τον πρώτο χρόνο λειτουργίας, 9% τον δεύτερο και 15,9% τον τρίτο, όπως εμφανίζεται από το σύνολο του ενεργητικού στον Πίνακα 4.3.

Συνεχίζοντας την ανάλυση του Πίνακα 4.3 συμπεραίνεται από την πορεία του Πάγιου ενεργητικού, ότι η εταιρεία μετά την αγορά του Πάγιου εξοπλισμού κατά την έναρξη της χρήσης της δεν πραγματοποίησε κάποια επιπλέον σημαντική αγορά.

Όσον αφορά το σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού παρατηρείται για την πρώτη χρονιά μια αξιοσημείωτη αύξηση του 46%, η οποία οφείλεται κυρίως στην αύξηση των διαθεσίμων και τις επόμενες χρόνιες επίσης του 9% και 11% αντίστοιχα κυρίως από την αύξηση των απαιτήσεων.

Σχετικά με το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας υπάρχει μια συνεχής αύξηση, η οποία οφείλεται στα αποτελέσματα των χρήσεων.

Στο σύνολο των υποχρεώσεων της εταιρείας από το 2007 μέχρι το 2010 αρχικά δεν παρατηρείται κάποια σημαντική αυξομείωση εκτός από τη χρήση 2010 που βλέπουμε μια αύξηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων (πιθανότατα σε κάποιο δανεισμό) που σε συνδυασμό με την υψηλή αύξηση των απαιτήσεων μας δείχνει πιθανό δανεισμό για έναρξη νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Πίνακας 4.2: Ιστορικά δεδομένα της L.T.C. για τις οικονομικές χρήσεις 2007 – 2010

Πηγή: L.T.C.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2007	2008	2009	2010
ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	<u>22.271,05</u>	<u>0,41</u>	<u>0,41</u>	<u>12.219,27</u>
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	27.460,41	0,98	1,11	1.314,74
Μακ/σμες Απαιτήσεις Συμμετοχές	2.833,00	2.833,00	2.833,00	2.833,00
Σύνολο Παγίου Ενεργητικού	<u>30.293,41</u>	<u>2.833,98</u>	<u>2.834,11</u>	<u>4.147,74</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Αποθέματα	0,00	174,07	167,89	134.537,50
Απαιτήσεις	75.397,57	102.733,22	151.556,83	302.351,96
Διαθέσιμα	121.776,58	186.407,29	163.869,42	50.405,03
Σύνολο Κυκλοφ. Ενεργητικού	<u>197.174,15</u>	<u>289.140,51</u>	<u>315.426,25</u>	<u>352.756,99</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>394.348,30</u>	<u>578.455,09</u>	<u>631.020,39</u>	<u>840.051,48</u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ				
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ				
Μετοχικό Κεφάλαιο	206.159,00	206.159,00	206.159,00	228.394,00
Αποθεματικά Κεφάλαια	0,00	731,22	1.300,69	1.370,20
Αποτελέσματα εις νέο	-44.192,16	13.893,17	0,72	1.267,74
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	<u>161.966,84</u>	<u>220.783,39</u>	<u>229.695,41</u>	<u>231.031,94</u>
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	87.771,77	71.690,60	88.733,25	272.629,56
Σύνολο Υποχρεώσεων	<u>87.771,77</u>	<u>71.690,60</u>	<u>88.733,25</u>	<u>272.629,56</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>249.738,61</u>	<u>292.473,99</u>	<u>318.428,66</u>	<u>503.661,50</u>

Πίνακας 4.3: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης 2007 - 2010

Πηγή: L.T.C.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ	2007	2008	2009	2010
Πωλήσεις	273.495,72	347.583,66	287.947,61	446.812,70
Κόστος Πωλήσεων	<u>270.874,60</u>	<u>247.720,80</u>	<u>257.776,73</u>	<u>429.682,01</u>
Μικτό Κέρδος	2.621,12	99.862,86	30.170,88	17.130,69
Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	0,00	0,00	0,00	9.042,45
Λειτουργικά Έξοδα	<u>46.033,80</u>	<u>35.524,72</u>	<u>30.690,71</u>	<u>23.458,10</u>
Μερικά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	-43.412,68	64.338,14	-519,83	2.715,04
Πιστωτικοί Τόκοι & Έξοδα	779,10	1.167,93	1.074,29	412,08
Χρεωστικοί Τόκοι & Έξοδα	<u>152,10</u>	76,80	242,26	307,00
Ολικά Αποτελέσματα εκμετάλλευσης	-42.785,68	65.429,27	312,20	2.820,12
ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ				
Έκτακτα Ανόργανα Έξοδα	39,00	0,00	0,00	137,50
Έκτακτα Ανόργανα Έσοδα	0,00	0,00	16.313,28	0,00
Έσοδα από προβλέψεις προηγ. χρήσεων	0,00	0,00	0,00	4.545,14
Προβλέψεις για εκτ. Κινδύνους	1.367,48	1.737,92	1.439,74	0,00

Οργαν.& Εκτ. αποτελέσματα	-44.192,16	63.691,35	15.185,74	7.227,76
Σύνολο Αποσβέσεων παγίων	17.440,76	62.982,73	3.467,80	11.111,90
Αποσβέσεις ενσωμ. στο λειτουργικό κόστος	<u>17.440,76</u>	<u>62.982,73</u>	<u>3.467,80</u>	<u>11.111,90</u>
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ	-44.192,16	63.691,35	15.185,74	7.227,76

Πίνακας 4.4: Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας

Πηγή: L.T.C.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	2007	2008	2009	2010
Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας	2,25	4,03	3,55	1,29

Όπως παρατηρείται από τους υπολογισμούς των παραπάνω δεικτών, κατά την πρώτη διαχειριστική χρήση είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα. Κατά τα έτη 2008 - 2009 ο δείκτης παρουσιάζει μια υπερβολική αύξηση, η οποία υποδηλώνει αναποτελεσματική χρήση των κεφαλαιακών πόρων, πιο συγκεκριμένα υπερβολική πιστωτική επέκταση και διακράτηση υψηλών διαθεσίμων. Το 2010 λόγω της ανάληψης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων ο Δ.Γ.Ρ. επανέρχεται σε φυσιολογικά επίπεδα λόγω επέκτασης σε νέο τομέα δραστηριότητας (www.ltcnews.gr).

Πίνακας 4.5: Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας

Πηγή: L.T.C.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	2007	2008	2009	2010
Αριθμοδείκτης Άμεσης Ρευστότητας	2,25	4,03	3,55	0,80

Σύμφωνα με το Δ.Α.Ρ. για τα 3 πρώτα έτη ισχύουν ότι και για τον Δ.Γ.Ρ. λόγω της απουσίας αποθεμάτων. Κατά το 2010 παρατηρείται μια διαφοροποίηση λόγω της δραματικής αύξησης στην αξία των αποθεμάτων.

Πίνακας 4.6: Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Απαιτήσεων

Πηγή: L.T.C.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	2007	2008	2009	2010
Δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Απαιτήσεων	3,63	3,38	1,90	1,48

Μελετώντας τον δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας απαιτήσεων βλέπουμε τις υψηλές τιμές που μας δίνει και μπορούμε να συμπεράνουμε ότι υπάρχει αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων που έχουν επενδυθεί σε περιουσιακά στοιχεία. Με το

πέραςμα των χρήσεων ο δείκτης αυτός μειώνεται συνεχώς πράγμα το οποίο μας δείχνει (σε συμπέρασμα με τις παραπάνω παρατηρήσεις) ότι οι επενδύσεις της εταιρείας τα τελευταία χρόνια δεν είναι κερδοφόρες.

Πίνακας 4.7: Δείκτης εκμετάλλευσης κεφαλαίων κίνησης

Πηγή: L.T.C.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	2007	2008	2009	2010
Δείκτης εκμετάλλευσης κεφαλαίων κίνησης	2,50	1,60	1,27	5,58

Ο δείκτης εκμετάλλευσης κεφαλαίων κίνησης μας δείχνει πόσα € καθαρών πωλήσεων πραγματοποιεί η επιχείρηση για κάθε € καθαρού κεφαλαίου κίνησης που δεν χρηματοδοτήθηκε από τους βραχυπρόθεσμους πιστωτές. Ένας υψηλός δείκτης είναι δυνατόν να αντικατοπτρίζει μια έλλειψη καθαρού κεφαλαίου κίνησης και χαμηλή κυκλοφοριακή ταχύτητα ανανεώσεως των αποθεμάτων ή της ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων. Μια χαμηλή τιμή του δείκτη είναι δυνατό να είναι αποτέλεσμα ενός πλεονάσματος του καθαρού κεφαλαίου κίνησης, τοποθετημένου σε προσωρινές επενδύσεις.

Πίνακας 4.8: Δείκτης Καθαρού Κέρδους

Πηγή: L.T.C.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	2007	2008	2009	2010
Δείκτης Καθαρού Κέρδους	-0,16	0,18	0,05	0,02

Ο αριθμοδείκτης καθαρού κέρδους, γνωστός και ως καθαρό περιθώριο κέρδους, προσδιορίζει το κέρδος από τις λειτουργικές δραστηριότητες, δηλαδή το ποσοστό κέρδους που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης τόσο πιο επικερδής είναι η επιχείρηση. Στην περίπτωση της LTC βλέπουμε ότι με εξαίρεση την χρήση έναρξης που παρουσιάζει ζημιά τις επόμενες χρήσεις η επιχείρηση είναι κερδοφόρα με φθίνουσα πορεία κερδοφορίας.

Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 4

Αρτίκης Γ., (2002), Χρηματοοικονομική Διοίκηση - Αποφάσεις Επενδύσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Αρτίκης Γ.,(2002), Χρηματοοικονομική Διοίκηση - Αποφάσεις Χρηματοδοτήσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Γεωργόπουλος Ν. (2006), Στρατηγικό Μάνατζμεντ Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου.

Γκλεζάκος Μιχ., (2010), Αξιολόγηση επιχειρήσεων , Αθήνα.

Κιόχος Π. & Παπανικολάου Γ. (1994), Χρηματοδότηση επιχειρήσεων Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

www.ltc.gr

www.ltcnews.gr

www.traveldailynews.gr/news/article/31988 Δημήτρης Σταθόπουλος - 31 Αύγουστος 2006

Κεφάλαιο 5

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

5.1 Μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα, έχει ως στόχο να μελετήσει την ένταξη μιας επιχείρησης σε ένα τουριστικό cluster. Σκοπός της έρευνας είναι να προσδιοριστεί ο βαθμός σημαντικότητας των cluster όσο αφορά την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Προσδοκώντας στο να προσδιοριστεί ο βαθμός σημαντικότητας των cluster όσον αφορά την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στις ελληνικές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, η έρευνα βασίστηκε σε στοιχεία πρωτογενούς, αλλά και δευτερογενούς έρευνας.

Τα δευτερογενή δεδομένα, χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στο πρώτο μέρος της μελέτης και συνίστανται στη βιβλιογραφική έρευνα και σε αναφορές από ελληνικά περιοδικά τουριστικού περιεχομένου και εφημερίδες, καθώς και στην αναζήτηση σχετικών θεμάτων στο Διαδίκτυο.

Συγκεκριμένα, η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 242 ελληνικές ξενοδοχειακές μονάδες και το δείγμα της έρευνας επιλέχθηκε μέσω του καταλόγου Greek Travel Pages (G.T.P.) (www.gtp.gr), όπου χωρίστηκε σε εννέα περιφέρειες. Στις συγκεκριμένες εννέα περιφέρειες συναντώνται ξενοδοχειακές μονάδες που είναι ήδη ενταγμένες σε ένα τουριστικό cluster.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στο χρονικό διάστημα 17/10/2011 και 20/12/2011 σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα που υπήρχε αναρτημένο το ερωτηματολόγιο και οι απαντήσεις καταχωρούνται αυτόματα. Αναλυτικότερα, η πρώτη αποστολή έγινε στις 17/10/2011, η δεύτερη στις 05/11/2011 και η τρίτη στις 20/12/2011. Οι αποστολές αφορούσαν τα ίδια ξενοδοχεία κάθε φορά και τα e-mail ήταν υπενθυμίσεις ως προς τα ξενοδοχεία που δεν είχαν απαντήσει.

Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε ξενοδοχειακές μονάδες μέλη και μη μέλη ενός τουριστικού cluster. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που απευθύνονται σε ξενοδοχειακές ομάδες που είναι ήδη μέλη στο πρώτο τουριστικό cluster (LTC) στην Ελλάδα διερευνά, αν η συσσώρευση δυνάμεων και η ανάπτυξη συνεργασιών μέσω του cluster, αποτελεί αναπτυσσόμενη και αποδοτική επένδυση για τα

συνεργαζόμενα μέλη με βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη. Οι συγκεκριμένες ερωτήσεις αφορούν τη Διοίκηση του ξενοδοχείου (Ιδιοκτήτης - Διευθυντής), ενώ υπάρχουν και ορισμένες ερωτήσεις που αφορούν τον Υπεύθυνο Προμηθειών (F&B Manager), εφόσον αυτός απασχολείται εντός του ξενοδοχείου και πιο συγκεκριμένα με την εφαρμογή του Συστήματος Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας (Σ.Η.Π.) που χρησιμοποιεί η ξενοδοχειακή μονάδα που είναι ενταγμένη στο τουριστικό cluster. Στη συνέχεια οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που απευθύνονται σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, μη μέλη του cluster συμπληρώνονται αυστηρά μόνο από τη Διοίκηση του ξενοδοχείου (Ιδιοκτήτης - Διευθυντής) και θα αφορά μία ενδεχόμενη ένταξή τους σε ένα cluster.

5.2 Το δείγμα της έρευνας

Όπως ήδη έχει προαναφερθεί, επιλέχθηκαν ως δείγμα της έρευνας 242 ελληνικές ξενοδοχειακές μονάδες, ανεξάρτητα του μεγέθους (μικρή, μεσαία, μεγάλη αγορά), της κατηγορίας (επιλέχθηκαν με βάση την κατάταξη του Ε.Ο.Τ. οι κατηγορίες Deluxe, A και B), του τύπου τους (εποχικής, ετήσιας λειτουργίας), της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας (τοπική, διεθνείς αγορά) και του ιδιοκτησιακού καθεστώτος στο οποίο υπόκεινται (ιδιοκτήτες, ιδιοκτησία με καταβολή ετήσιου ενοικίου, μέλη ξενοδοχειακής αλυσίδας). Τέλος, επιλέχθηκαν ως δείγμα της έρευνας 242 ελληνικές ξενοδοχειακές μονάδες σε εννέα συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες, όπου συναντώνται ξενοδοχειακές μονάδες που είναι ήδη ενταγμένες σε ένα τουριστικό cluster.

5.3 Το ερωτηματολόγιο

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου έγινε πολύ προσεκτικά και ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένα ποιοτικά και ποσοτικά πρότυπα (Παράρτημα 5^{ου} κεφαλαίου). Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, καλύπτουν δυο κύριες κατηγορίες πληροφοριών που ενδιαφέρουν την παρούσα έρευνα και είναι οι εξής:

α) Γεγονότα και γνώσεις

Ποιες θεωρούνται, την παρούσα στιγμή, οι γνώμες, αντιλήψεις των στελεχών των ελληνικών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σχετικά με την ένταξή τους σε cluster. Ερωτήσεις που απευθύνονται σε ξενοδοχεία – μέλη ενταγμένα σε cluster, καθώς και σε ξενοδοχεία που δεν είναι μέλη μιας τέτοιας μορφής επιχειρηματικής δικτύωσης.

β) Γνώμες

Υπάρχουσες συμπεριφορές των ιδιοκτητών και των ανώτερων στελεχών όσον αφορά την ύπαρξή τους σε μία τέτοια μορφή επιχειρηματικής δικτύωσης (cluster). Το κύριο είδος των ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκε στο ερωτηματολόγιο της έρευνας, είναι οι κλειστές ερωτήσεις και αυτό διότι θεωρείται ότι μπορούν να απαντηθούν ευκολότερα από τις ανοικτές ερωτήσεις. Επίσης, περιορίζουν τον αριθμό απαντήσεων που δίδονται και επιτρέπουν τη συγκέντρωση αρκετά μεγαλύτερου όγκου στοιχείων σε μικρότερο χρονικό διάστημα (Χρήστου 2000, σ. 149).

Οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν την απάντησή τους από μια λίστα προκαθορισμένων εναλλακτικών απαντήσεων. Τα είδη των κλειστών ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν, είναι τα εξής:

- α) Διπλής επιλογής,
- β) Πολλαπλής επιλογής,
- γ) Κλίμακα Likert,
- δ) Μη συγκριτικής κλίμακας και
- ε) Κλίμακα σπουδαιότητας.

Ωστόσο, στο ερωτηματολόγιο συμπεριλαμβάνεται και μια ανοικτή ερώτηση, πλήρως μη δομημένη, η οποία επιτρέπει στον ερωτηθέντα να εκφράσει προτιμήσεις, τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, οργανώνοντας την απάντησή του όπως εκείνος το εννοεί, τόσο από άποψη μορφής όσο και περιεχομένου (Βάμβουκας 2002, σελ. 251). Αναμφίβολα, η συγκεκριμένη ερώτηση είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, λόγω της αυθόρμητης φύσης των απαντήσεων η οποία «χρωματίζεται» από την προσωπική άποψη του κάθε ατόμου.

5.4 Ανάλυση των δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων, πραγματοποιήθηκε κατόπιν της καταγραφής των αποτελεσμάτων από τις απαντήσεις των 92 ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και τη δημιουργία των αντίστοιχων πινάκων, όπως παρουσιάζονται σε επόμενες ενότητες.

Επίσης, η έρευνα πραγματοποιήθηκε για τους σκοπούς της παρούσης μελέτης, σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο (17/10/2011 - 17/01/2012), αντικατοπτρίζοντας τα δεδομένα αυτής της περιόδου. Ως εκ τούτου, λόγω των συνεχών ανακατατάξεων στο ξενοδοχειακό χώρο είναι πολύ πιθανό τα αποτελέσματα της έρευνας να διαφοροποιηθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα.

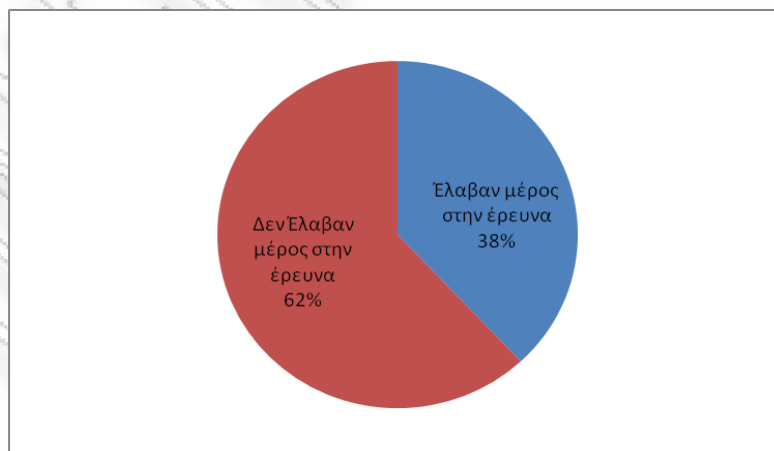
5.5 Στοιχεία αποτελέσματα έρευνας

Η πραγματοποιηθείσα έρευνα σε 242 ξενοδοχειακές μονάδες σε όλη την Ελλάδα, αφορούσε επιλογή δείγματος, ανά γεωγραφική περιοχή, ενώ η επιλογή του αριθμού των ξενοδοχείων ανά κατηγορία, έγινε με βάση τον αριθμό των διαθέσιμων ξενοδοχειακών μονάδων που υπάρχουν στην αντίστοιχη περιοχή με γνώμονα τη συμμετοχή ορισμένων από αυτών σε τουριστικό cluster.

Από το σύνολο των ξενοδοχειακών μονάδων, το 38% απάντησε στο ερωτηματολόγιο (92 ξενοδοχειακές μονάδες). Ο αριθμός των συγκεκριμένων ξενοδοχείων καθώς και ο αριθμός συμμετοχής τους στην έρευνα παρουσιάζονται αντίστοιχα στον παρακάτω πίνακα 5.1 και στο διάγραμμα 5.1.

Πίνακας 5.1: Επιλογή δείγματος (ξενοδοχεία) ανά περιοχή

A/A	Περιοχή	Απεσταλμένα ερωτηματολόγια	Ληφθέντα ερωτηματολόγια
1	Αθήνα	37	9
2	Βόλος	5	2
3	Ζάκυνθος	7	3
4	Θεσ/νίκη	10	3
5	Κέρκυρα	12	5
6	Κρήτη	65	25
7	Κως	21	12
8	Πελοσος	8	5
9	Ρόδος	77	28
ΣΥΝΟΛΟ		242	92

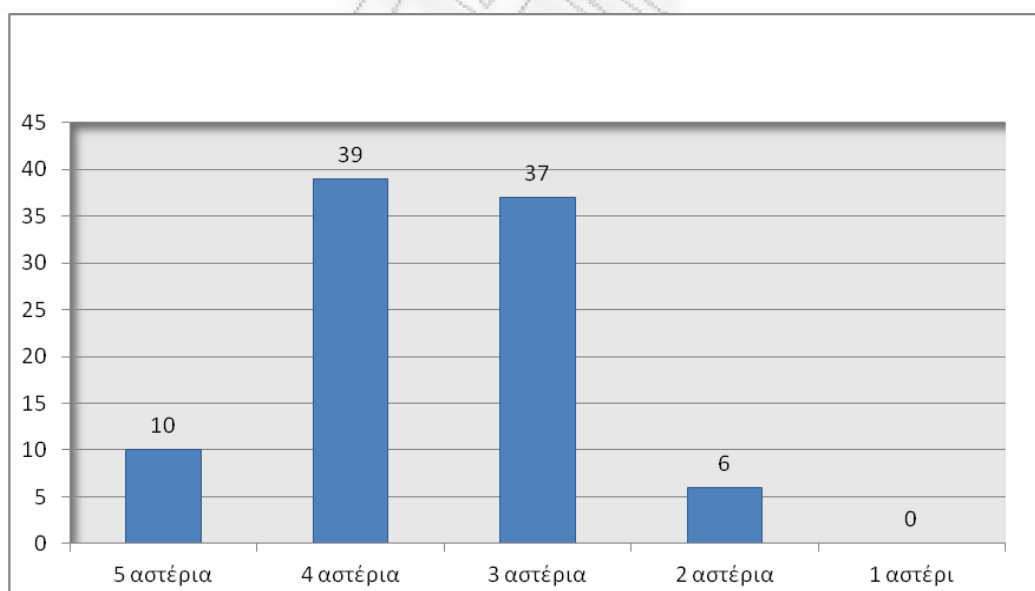

Διάγραμμα 5.1: Ποσοστό συμμετοχής στην έρευνα

Από τις 92 ξενοδοχειακές μονάδες που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, οι 68 αφορούν ξενοδοχεία Resort, ενώ οι 24 αφορούν ξενοδοχεία Πόλεως (Πίνακας 5.2). Σε ότι αφορά την κατηγορία των ξενοδοχειακών μονάδων, 10 ανήκουν σε κατηγορία 5*, 39 σε κατηγορία 4*, 37 σε κατηγορία 3* και 6 σε κατηγορία 2* (Διάγραμμα 5.2).

Πίνακας 5.2: Επιλογή δείγματος (ξενοδοχεία) ανά τύπο ξενοδοχείου

A/A	Περιφέρεια	Resort Hotels	City Hotels	ΣΥΝΟΛΟ
1	Αθήνα	0	9	9
2	Βόλος	0	2	2
3	Ζάκυνθος	0	3	3
4	Θεσ/νίκη	0	3	3
5	Κέρκυρα	5	0	5
6	Κρήτη	22	3	25
7	Κως	12	0	12
8	Πελοσος	5	0	5
9	Ρόδος	24	4	28
ΣΥΝΟΛΟ		68	24	92

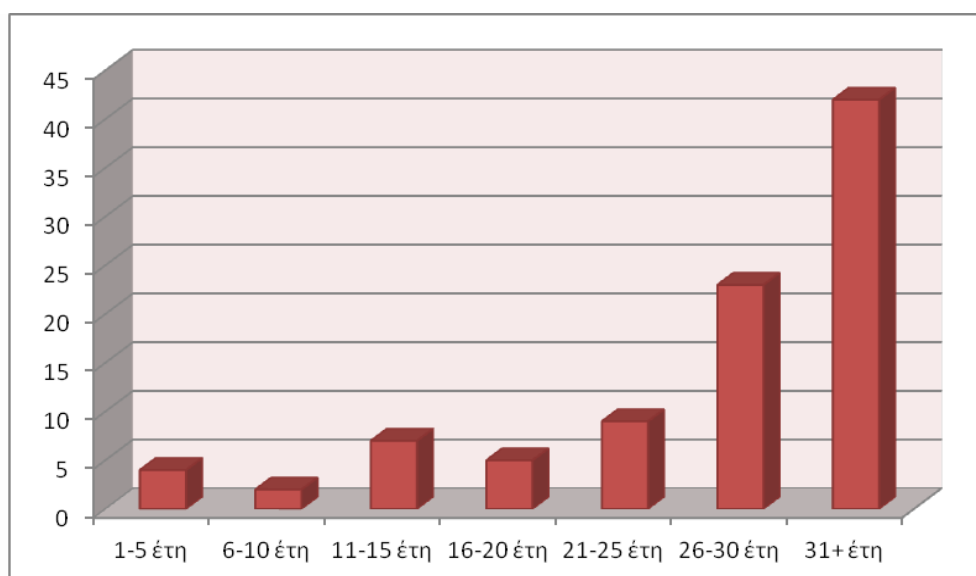
Διάγραμμα 5.2: Αριθμός συμμετοχής ξενοδοχείων (ανά κατηγορία) στην έρευνα

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας, η συντριπτική πλειοψηφία των ξενοδοχειακών μονάδων της έρευνας (65 ξενοδοχεία) έχουν πολυετή λειτουργία άνω

των 25 ετών. Τα 21 ξενοδοχεία λειτουργούν από 6 - 20 έτη, ενώ 6 ξενοδοχεία λειτουργούν την τελευταία δεκαετία (Πίνακας 5.3 & Διάγραμμα 5.3).

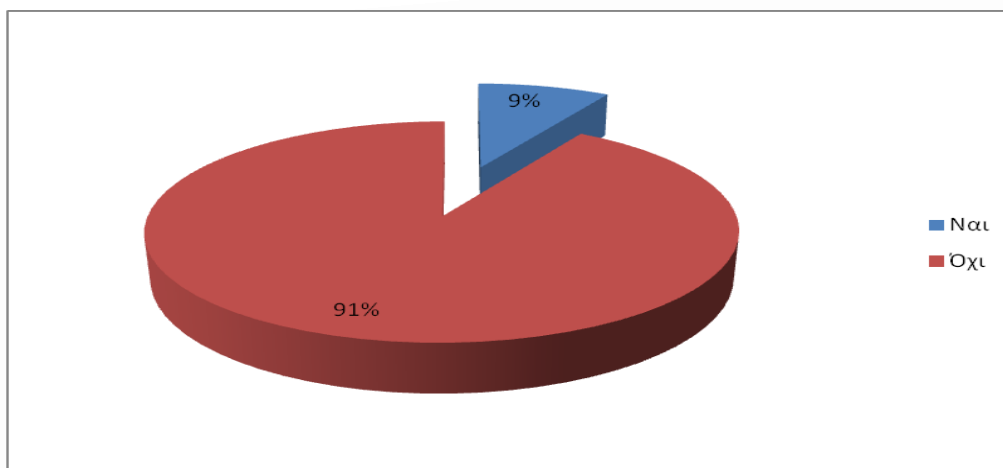
Πίνακας 5.3: Αριθμός συμμετοχής ξενοδοχείων (ανά κατηγορία) στην έρευνα

A/A	Κατηγορία Ξενοδοχείων	Σύνολο Ξενοδοχείων
1	5 αστέρια	10
2	4 αστέρια	39
3	3 αστέρια	37
4	2 αστέρια	6
5	1 αστέρι	0
ΣΥΝΟΛΟ		92

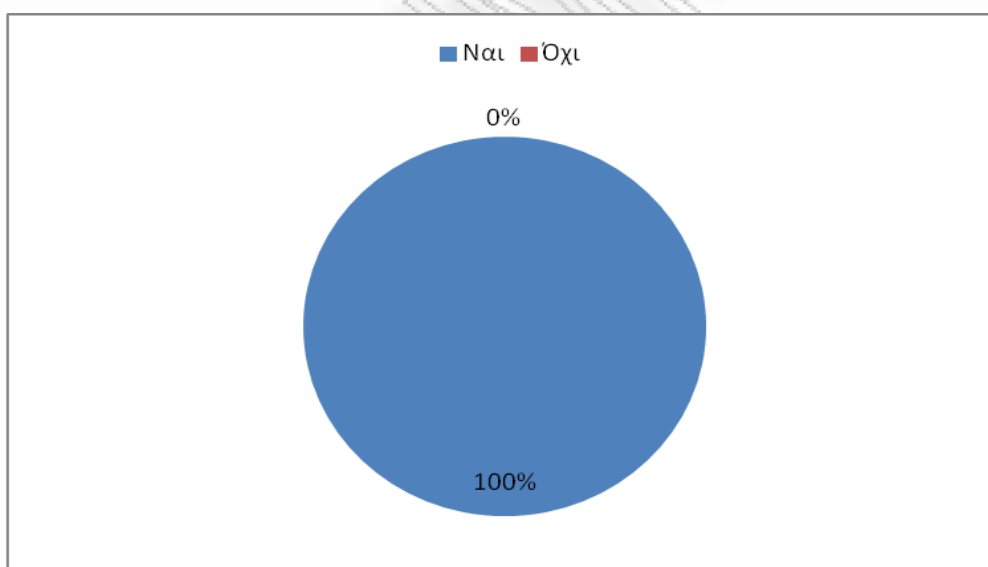
Διάγραμμα 5.3: Χρόνια λειτουργίας της ξενοδοχειακής σας μονάδας

Από το δείγμα των 92 ξενοδοχειακών μονάδων της έρευνας προκύπτει, ότι το 91% (84 ξενοδοχεία) δεν συμμετέχει σε κάποια μορφή τουριστικού cluster, ενώ μόλις το 9% (8 ξενοδοχεία) είναι ενταγμένο σε ένα τουριστικό cluster (Διάγραμμα 5.4).

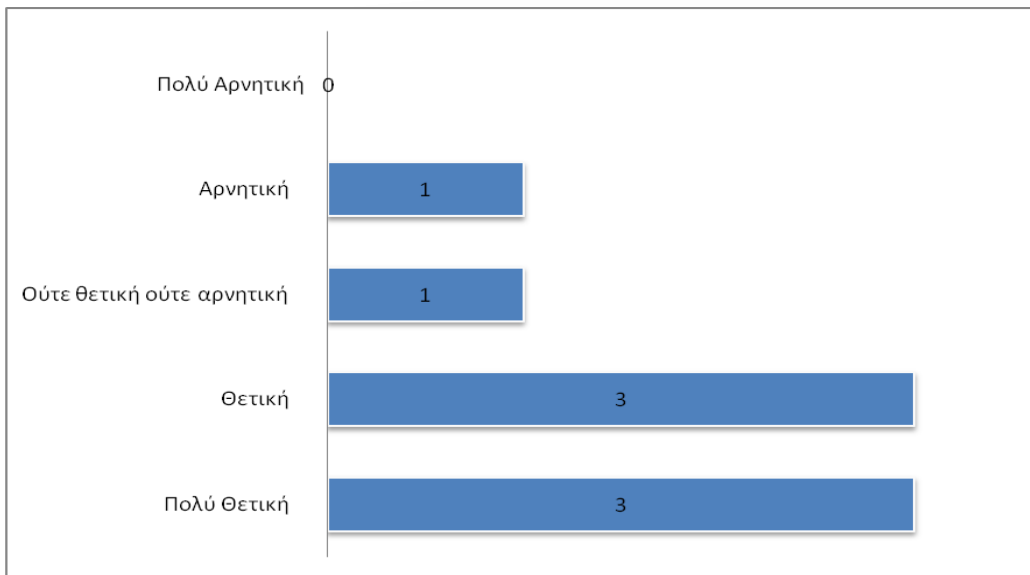
Διάγραμμα 5.4: Ποσοστό συμμετοχής σε τουριστικό cluster

Σε ερώτηση που τέθηκε σχετικά με το αν είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιείται τέτοιου είδους συνεργασία μέσα στο πλαίσιο της επιχειρηματικής δραστηριότητας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων και τα 8 ξενοδοχεία απάντησαν θετικά (Διάγραμμα 5.4).

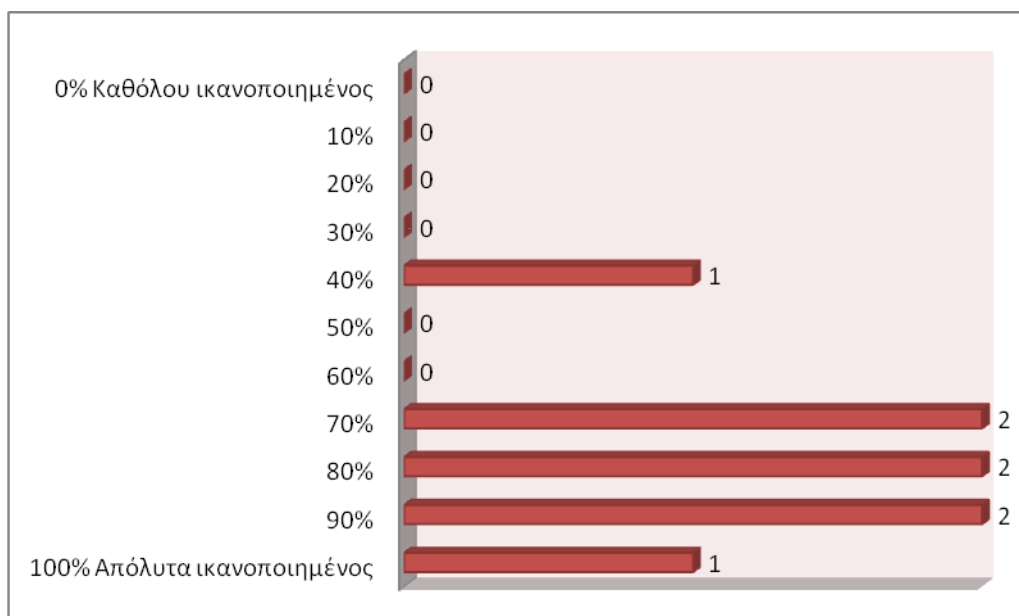
Διάγραμμα 5.5: 1η επιχειρηματική δραστηριότητα

Όσο αφορά την εικόνα που είχαν οι συγκεκριμένες ξενοδοχειακές μονάδες για τα cluster πριν την ένταξή τους σε αυτά, τρία από αυτά είχαν πολύ θετική εικόνα, τρία θετική εικόνα, μία ούτε θετική ούτε αρνητική εικόνα, ενώ μία αρνητική εικόνα (Διάγραμμα 5.5).

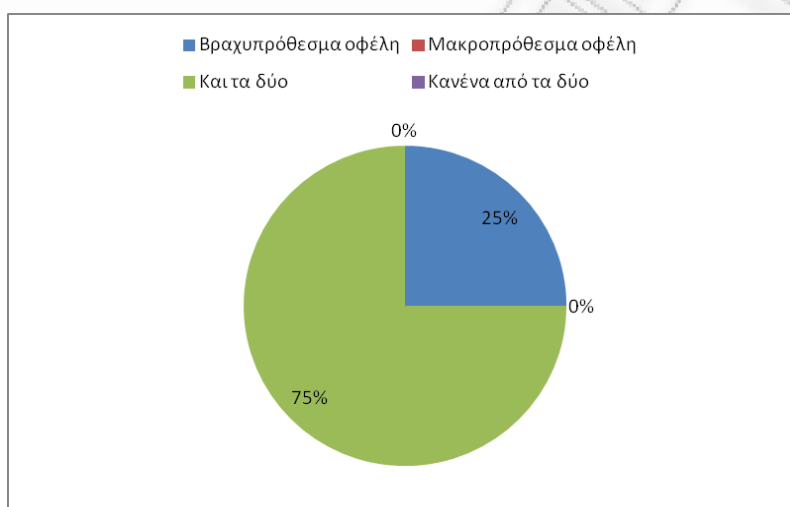
Διάγραμμα 5.6: *Εικόνα πριν την ένταξη σε cluster*

Τα παρακάτω αποτελέσματα δείχνουν τη τάση του ξενοδοχειακού κόσμου να είναι σε υψηλό ποσοστό ικανοποιημένοι από την ένταξή τους σε μία τέτοια μορφή επιχειρηματικής δικτύωσης. Η συντριπτική πλειοψηφία των ξενοδοχείων - μελών σε cluster (7 ξενοδοχεία - μέλη) θεωρούν πολύ ικανοποιημένοι με ποσοστά που αγγίζουν το 70% - 100%. Ωστόσο, υπάρχει και μια μικρή μερίδα των ερωτηθέντων (1 ξενοδοχείο - μέλος), που υποστηρίζει ότι είναι μέτρια ικανοποιημένοι σε ποσοστό 40% (Διάγραμμα 5.7).

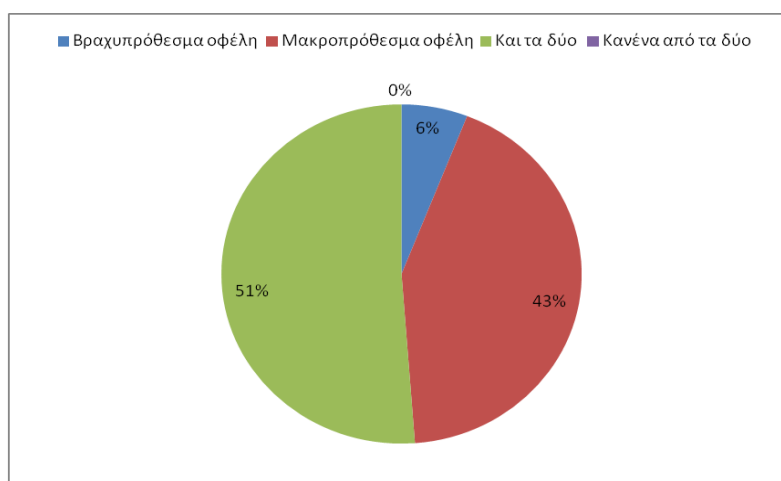

Διάγραμμα 5.7: *Βαθμός ικανοποίησης συμμετοχής σε cluster*

Ένα μεγάλο ποσοστό (75%) των ξενοδοχείων - μελών του cluster θεωρούν, ότι η δημιουργία τουριστικού cluster αποτελεί αναπτυσσόμενη και αποδοτική επένδυση για τα συνεργαζόμενα μέλη με βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη, ενώ το υπόλοιπο 25% υποστηρίζει, ότι προκύπτουν κατά κύριο λόγο βραχυπρόθεσμα οφέλη (Διάγραμμα 5.8). Στην ίδια ερώτηση που τέθηκε σε ξενοδοχειακές μονάδες, που δεν είναι ενταγμένες σε κάποιο cluster, η απάντηση αφορούσε κατά κύριο λόγο σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη με ποσοστό 51%. Ενώ το 43% των ερωτηθέντων υποστηρίζουν, ότι τα οφέλη που θα αποκόμιζαν όντας μέλη ενός τουριστικού cluster θα ήταν μακροπρόθεσμα και μόλις ένα πολύ μικρό ποσοστό (6%) υποστήριξε, ότι προκύπτουν βραχυπρόθεσμα οφέλη (Διάγραμμα 5.9).

Διάγραμμα 5.8: Οφέλη συμμετεχόντων σε cluster (Ξενοδοχεία – μέλη cluster)

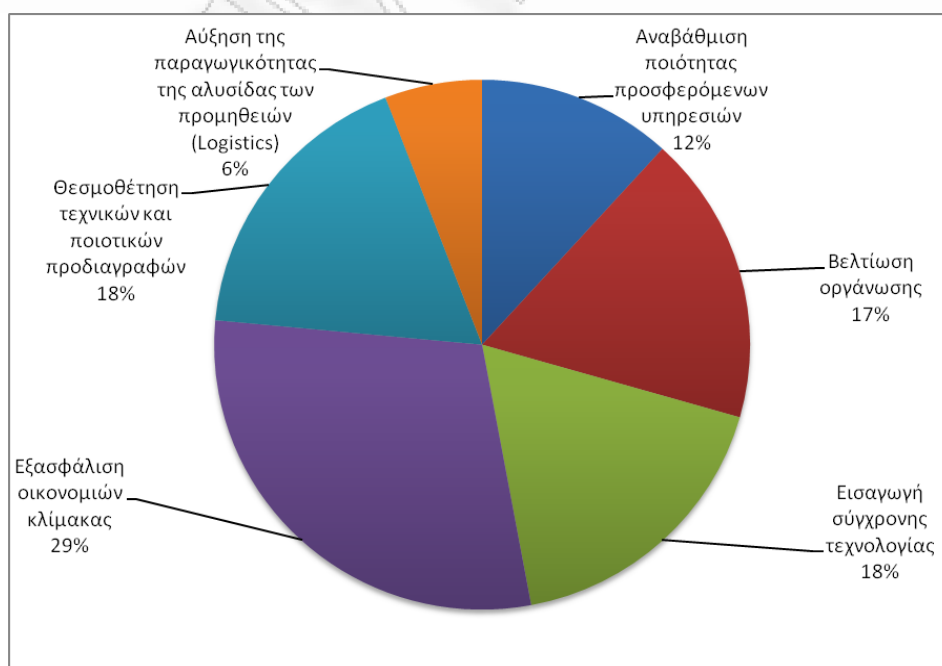

Διάγραμμα 5.9: Οφέλη συμμετεχόντων σε cluster (Ξενοδοχεία – μη μέλη cluster)

Παλαιότερες έρευνες έχουν καταλήξει, ότι τα σημαντικότερα οφέλη όντας μέλη ενός cluster είναι τα παρακάτω:

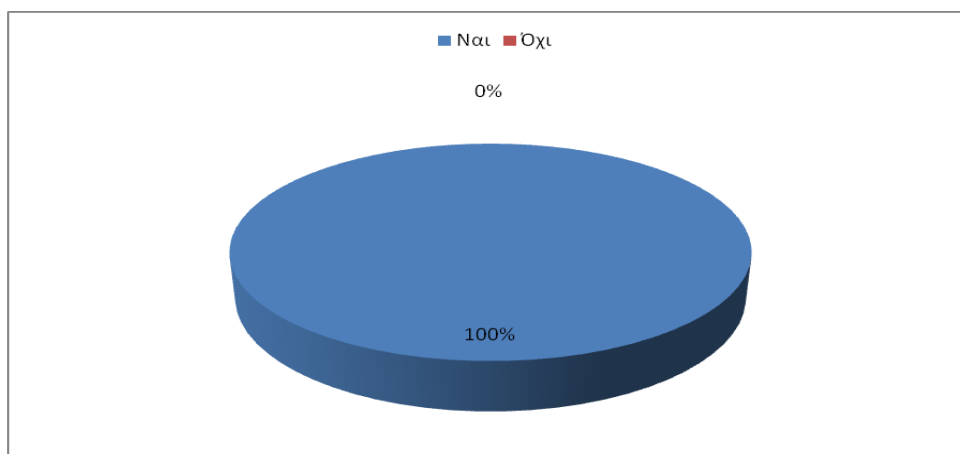
- Αναβάθμιση ποιότητας προσφερόμενων υπηρεσιών.
- Βελτίωση οργάνωσης.
- Εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας.
- Εξασφάλιση οικονομιών κλίμακας.
- Θεσμοθέτηση τεχνικών και ποιοτικών προδιαγραφών.
- Αύξηση της παραγωγικότητας της αλυσίδας των προμηθειών (Logistics).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (29%) υποστηρίζει, ότι το μεγαλύτερο όφελος που εντοπίζει είναι η εξασφάλιση οικονομιών κλίμακας. Παρατηρείται λοιπόν, αυξημένη δυνατότητα για ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας (economies of scale) και οικονομιών φάσματος (economies of scope) λόγω δυνατότητας κοινής εκμετάλλευσης αποδοτικών εγκαταστάσεων σε συγκεκριμένη περιοχή. Σε ποσοστό 18% υποστηρίζουν οι ερωτηθέντες, ότι θα παρέχεται η δυνατότητα για άμεση και αποδοτική πληροφόρηση ως προς τις τεχνολογικές αλλαγές και τις αλλαγές στην αγορά και η θεσμοθέτηση τεχνικών και ποιοτικών προδιαγραφών. Στη συνέχεια παρατηρείται ποσοστό 12% που αφορά στην αναβάθμιση ποιότητας προσφερόμενων υπηρεσιών και μόλις 6% εντοπίζουν ως όφελος στην επιχείρηση στην οποία εργάζονται την αύξηση της παραγωγικότητας της αλυσίδας των προμηθειών (Logistics) (Διάγραμμα 5.10).

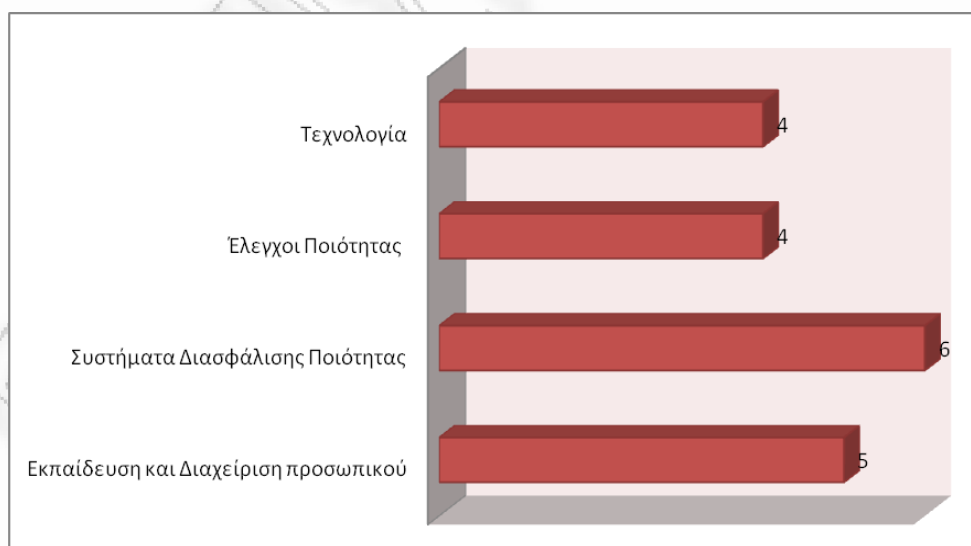

Διάγραμμα 5.10: Οφέλη συμμετεχόντων σε cluster

Το 100% των ξενοδοχείων - μελών ενός τουριστικού cluster συμφωνεί σε επέκταση της συνεργασίας (Διάγραμμα 5.11) σε αρκετούς τομείς που θα μπορούσε να προσδώσει συγκριτικά πλεονεκτήματα. Έξη στα οκτώ ξενοδοχεία - μέλη τουριστικού cluster θεωρούν ότι ο τομέας που αφορά τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας θα μπορούσε να αφορά σε μία επέκταση της συνεργασίας, αφού έρχεται σε άμεση σχέση με τον τομέα των Προμηθειών που είναι ο κύριος τομέας του cluster. Όντας μέλος ενός cluster υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης σε εξειδικευμένο προσωπικό, άρα ο αμέσως επόμενος τομέας επέκτασης της συνεργασίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας (83% των ερωτηθέντων), είναι η εκπαίδευση του προσωπικού. Η τεχνολογία και οι έλεγχοι ποιότητας είναι και αυτοί τομείς που μπορούν να προσδώσουν συγκριτικά πλεονεκτήματα (Διάγραμμα 5.12) κατά τους ερωτηθέντες.

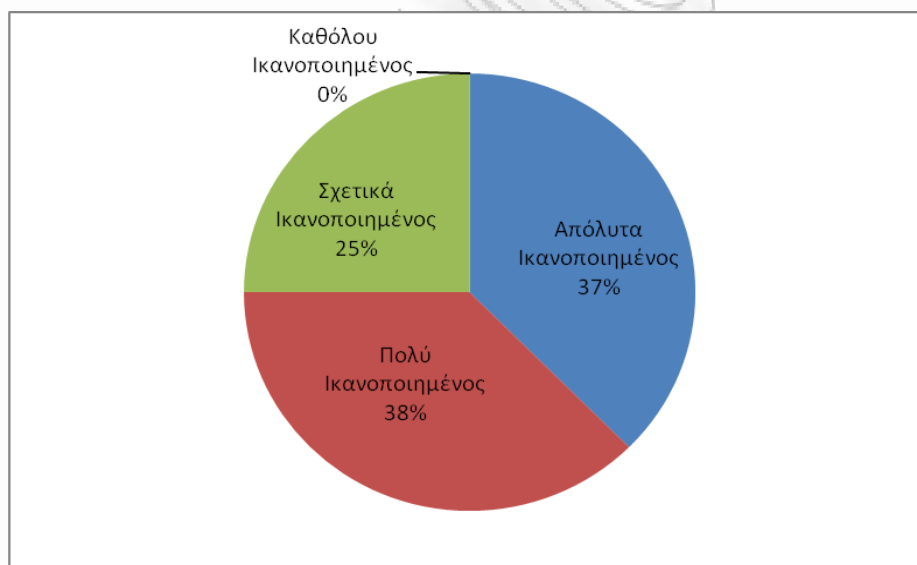

Διάγραμμα 5.11: *Επέκταση συνεργασίας*

Διάγραμμα 5.12: *Τομείς συνεργασίας*

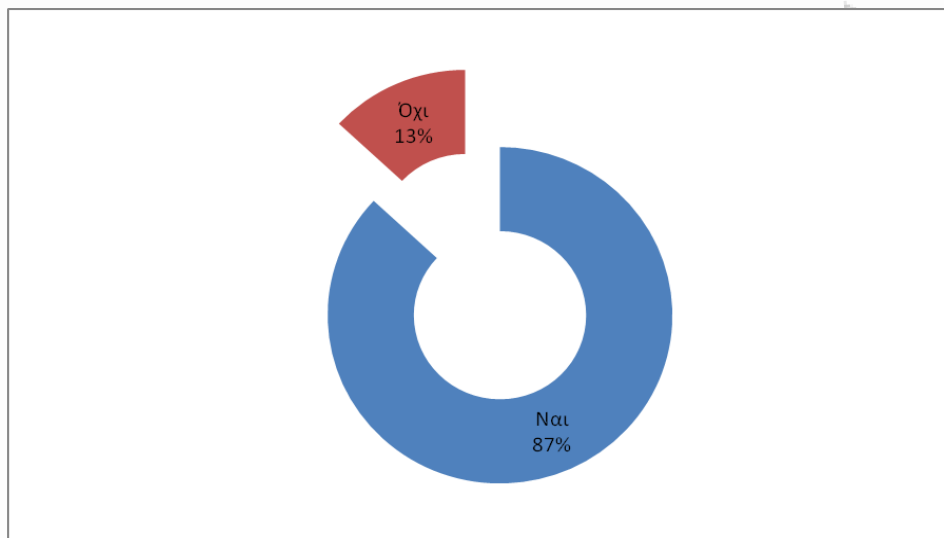
Τα παρακάτω αποτελέσματα του Πίνακα 5.13 δείχνουν τη διαφαινόμενη τάση του επιχειρηματικού κόσμου προς την ανάπτυξη και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις τους. Η τεχνολογία βρίσκεται σε κάθε δραστηριότητα προστιθέμενης αξίας σε κάθε επιχείρηση (Γεωργόπουλος Ν., σελ158). Η συντριπτική πλειοψηφία των ξενοδοχειακών μονάδων θεωρούν, ότι είναι σε μεγάλο βαθμό ικανοποιημένοι από το Σύστημα Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας στο τμήμα Προμηθειών. Πιο συγκεκριμένα το 37% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι, είναι απόλυτα ικανοποιημένοι από την καθημερινή χρήση του Σ.Η.Π. και αντίστοιχα το 38% είναι πολύ ικανοποιημένοι. Ωστόσο, υπάρχει και μια μικρή μερίδα των ερωτηθέντων, που υποστηρίζει ότι είναι σχετικά ικανοποιημένοι (25%) από την χρήση του (Διάγραμμα 5.13). Οι νέες τεχνολογίες και το Διαδίκτυο προσφέρουν νέες δυνατότητες και μεγαλύτερης αξίας προς τον ξενοδόχο, όπως η συνεχής διαθεσιμότητα πληροφοριών, δυνατότητα συναλλαγής και επικοινωνίας 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα, προσαρμοσμένες στις ανάγκες της κάθε ξενοδοχειακής μονάδας.

Διάγραμμα 5.13: Βαθμός ικανοποίησης χρήσης του Συστήματος Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας

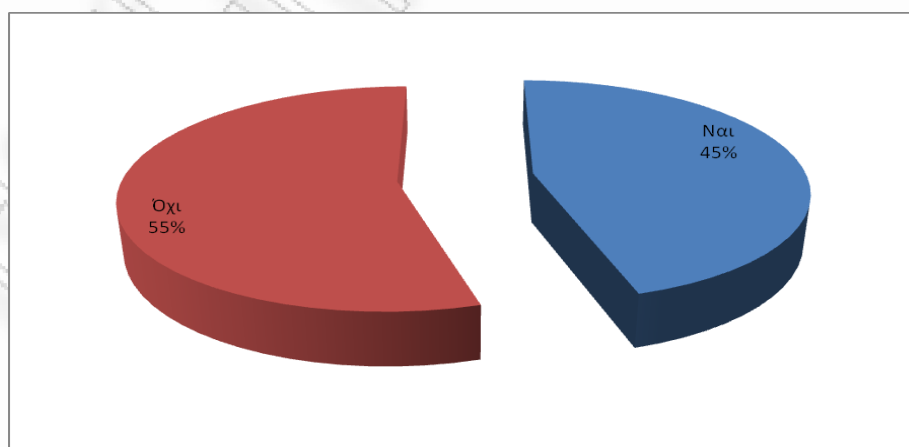
Στη συνέχεια η έρευνα αφορά ερωτήσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες που δεν είναι ενταγμένες σε κάποια μορφή επιχειρηματικής δικτύωσης. Το 87% είναι ενήμεροι για το συγκεκριμένο είδος επιχειρηματικής δικτύωσης (cluster). Πολύ μικρό ποσοστό της

τάξεως του 13% δε γνώριζε τη συγκεκριμένη επιχειρηματική δικτύωση (cluster) (Διάγραμμα 5.14).

Διάγραμμα 5.14: Ποσοστό δείγματος γνώσης του αντικειμένου της έρευνας

Στην Ελλάδα η δικτύωση των επιχειρήσεων και ειδικότερα με τη μορφή του cluster θεωρείται αναγκαία σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Αξιοσημείωτο είναι, όμως το πολύ μικρό το ποσοστό των επιχειρήσεων σε όλους τους επιχειρηματικούς και βιομηχανικούς κλάδους που είναι ενταγμένες σε τέτοιου είδους μορφή επιχειρηματικής δικτύωσης (cluster) και ταυτόχρονα μικρό παρατηρείται το αντίστοιχο ποσοστό των επιχειρήσεων στον κλάδο του τουρισμού. Η έρευνα δείχνει ότι μόνο στο 45% των ερωτηθέντων υπήρξε προσέγγιση ως προς την ξενοδοχειακή τους μονάδα να ενταχθούν σε κάποιο cluster και στο υπόλοιπο 55% να μην παρατηρείται καμία προσέγγιση (Διάγραμμα 5.15).

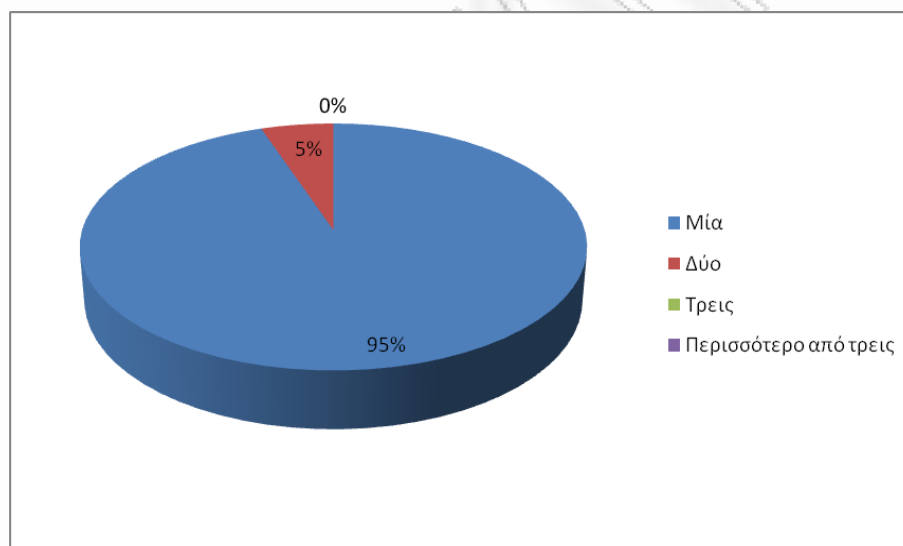

Διάγραμμα 5.15: Προσέγγιση συμμετοχής σε cluster

Από το 45% των ερωτηθέντων (38 ξενοδοχεία) το 95% αναφέρεται σε ένα μόνο τουριστικό cluster που τους προσέγγισε με σκοπό την ένταξή τους σε αυτό (Πίνακας 5.4 & Διάγραμμα 5.16). Πρόκειται για την πρώτη ελληνική εταιρία επιχειρηματικής δικτύωσης με την επωνυμία Leading Tourism Cluster (L.T.C.), η οποία συστάθηκε τον Οκτώβριο του 2006 από εννέα ξενοδοχειακές αλυσίδες και μεμονωμένες ξενοδοχειακές μονάδες (Κεφάλαιο 4).

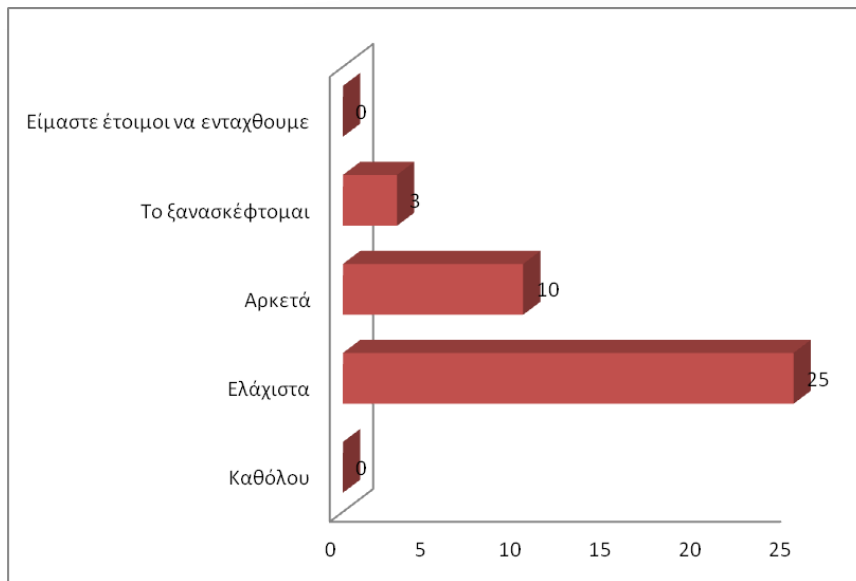
Πίνακας 5.4: Προσέγγιση συμμετοχής σε cluster

Α/Α	Αριθμός προσεγγίσεων	Σύνολο Ξενοδοχείων
1	Μία	36
2	Δύο	2
3	Τρεις	0
4	Περισσότερο από τρεις	0
ΣΥΝΟΛΟ		38

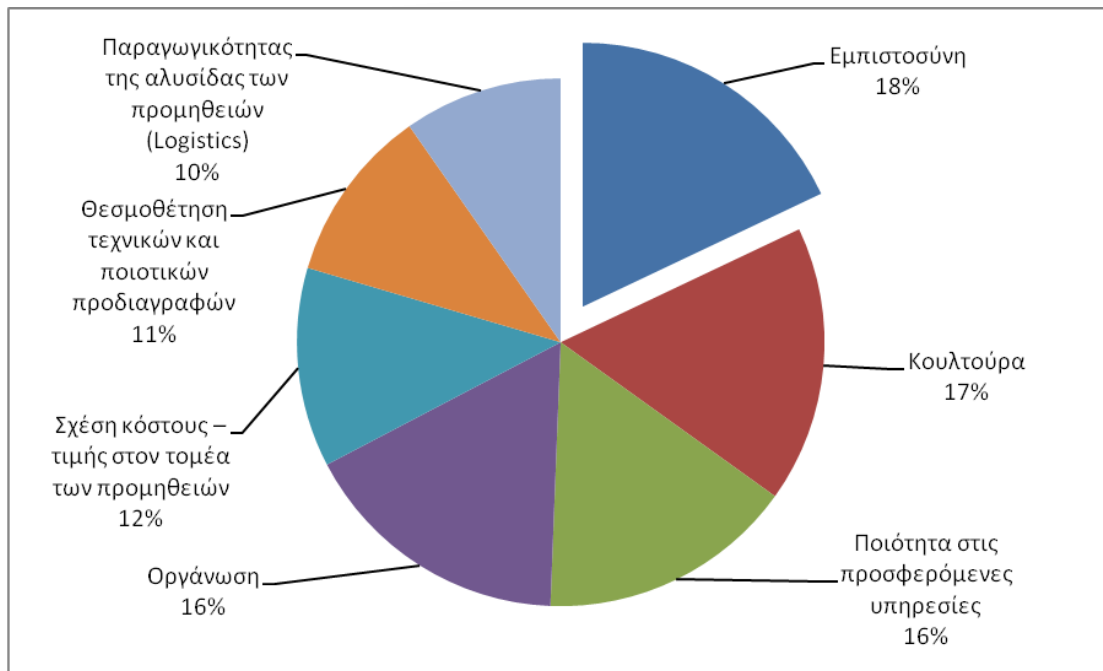
Διάγραμμα 5.16: Αριθμός τουριστικών cluster με στόχο την ένταξη

Έπειτα από τις προσεγγίσεις του συγκεκριμένου τουριστικού cluster που είχε ως σκοπό να εντάξει νέα ξενοδοχεία - μέλη σε αυτό, παρατηρείται από την έρευνα ότι, μόνο τρεις ξενοδοχειακές μονάδες έχουν μπει στη διαδικασία να σκέφτονται την προοπτική ένταξή τους σε τέτοιας μορφής επιχειρηματικής δικτύωση (cluster). Δυστυχώς είναι μεγάλο το ποσοστό (25 ξενοδοχεία) που σκέφτονται ελάχιστα την προοπτική ένταξης (Διάγραμμα 5.17).

Διάγραμμα 5.17: Απόψεις ως προς την ένταξη σε *cluster*

Από το δείγμα των 84 ξενοδοχειακών μονάδων της έρευνας, προκύπτει ότι οι λόγοι που οι συγκεκριμένες ξενοδοχειακές μονάδες δεν συμμετέχουν σε τέτοιου είδους επιχειρηματική δικτύωση (*cluster*) αφορά κατά κύριο λόγο σε θέματα εμπιστοσύνης και κουλτούρας με ποσοστά 18% και 17% αντίστοιχα. Στη συνέχεια με ποσοστό της τάξεως του 16% λόγοι που έχουν να κάνουν με την ποιότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες και την οργάνωση. Ο τομέας των προμηθειών είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας που αφορά την ενδεχόμενη ένταξή τους σε *cluster* και αφορά τη παραγωγικότητα της αλυσίδας των προμηθειών (*Logistics*) με ποσοστό 12%, τη θεσμοθέτηση τεχνικών και ποιοτικών προδιαγραφών (11%) και τέλος τη σχέση κόστους – τιμής στο συγκεκριμένο τομέα με ποσοστό 10%, (Διάγραμμα 5.18).

Διάγραμμα 5.18: Λόγοι μη ένταξης σε cluster (%)

Εν κατακλείδι, στο ερωτηματολόγιο συμπεριλαμβάνεται και μια ανοικτή ερώτηση, η οποία επέτρεψε στον ερωτηθέντα να εκφράσει προτιμήσεις, τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, οργανώνοντας την απάντησή του όπως εκείνος το εννοεί, και αφορά στο κύριο χαρακτηριστικό που θα αύξανε τις πιθανότητες συμμετοχής της επιχείρησής του σε τέτοιου είδους επιχειρηματικής δικτύωσης (cluster) και οι απαντήσεις που δόθηκαν αποτυπώνονται ενδεικτικά παρακάτω:

- Η συμμετοχή και άλλων επιχειρήσεων του κλάδου,
- Απεριόριστη δεξαμενή πελατών,
- Εδραίωση εμπιστοσύνης στις συμμετέχουσες εταιρίες,
- Ποιότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες και θεσμοθέτηση ποιοτικών προδιαγραφών,
- Σχέση κόστους - τιμής στον τομέα των προμηθειών,
- Παραγωγικότητα της αλυσίδας των προμηθειών (Logistics),
- Οικονομία κλίμακας,

- Επιλογή ομοειδών επιχειρήσεων σε σχέση με το μέγεθος, την κατηγορία, τις προσφερόμενες υπηρεσίες, το είδος της πελατείας και την κουλτούρα,
- Ανάγκη προσαρμογής σε νέα δεδομένα ανταγωνιστικότητας της αγοράς,
- Επαγγελματική οργάνωση και τέλος,
- Ορθολογικός συντονισμός.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

Βιβλιογραφία – Αναφορές / Κεφάλαιο 5

Βαμβούκας, Μ. (2002), Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Γεωργόπουλος, Ν. (2006), Στρατηγικό Μάνατζμεντ. Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου.

Χρήστου, Ε. (1999), Τουριστικό Μάρκετινγκ Φορέων, Οργανώσεων και Επιχειρήσεων-Αρχές και Φιλοσοφία Εθνικών και Περιφερειακών Σχεδίων Μάρκετινγκ. Πάτρα: Ε.Α.Π.

Craig S. & Douglas S. (2005), International Marketing Research 3rd Edition, England: John Wiley & Sons, Ltd.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η επιχειρηματική δικτύωση (cluster) συναφών επαγγελματικών δραστηριοτήτων που λαμβάνει χώρα σε επιχειρήσεις και σε οργανισμούς λόγω της μικρής απόστασης μεταξύ τους σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές οδηγεί σε οικονομικά οφέλη που δημιουργούνται στη συγκεκριμένη περιοχή με τους συγκεκριμένους εξωτερικούς παράγοντες. Πιο συγκεκριμένα, η επιχειρηματική δικτύωση (cluster) προσφέρει συνεργασία και κατανομή πληροφορήσης, συνεργασία στην παραγωγή, στην προβολή και προώθηση, στην αγορά, μάθηση και χρήση νέων τεχνολογιών, στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και τέλος, συνεργασία σε θέματα χρηματοδότησης επιχειρηματικών σχεδίων.

Αναμφισβήτητα, οι προϋποθέσεις για Clustering είναι τα 3C's: ο κοινός τόπος αναφοράς (Commonality), η συγκέντρωση (Concentration) και η συνδεσιμότητα (Connectivity).

Μια επιχείρηση επιλέγει να ενταχθεί σε ένα cluster για λόγους όπως, η εύκολη και άμεση πρόσβαση σε εξειδικευμένους προμηθευτές, οι υπηρεσίες και το ανθρώπινο δυναμικό, η ευελιξία, η άμεση αντίδραση και η αλλαγή λόγω υψηλής εξειδίκευσης, καθώς και η ταχύτερη προσαρμογή στην καινοτομία μέσα από τη μίμηση.

Με την ένταξη σε cluster παρατηρείται, ότι οι επιχειρήσεις οδηγούνται σε αύξηση συνεργασιών και δημιουργία Spin-offs επιχειρήσεων, διευκόλυνση επίσημων και ανεπίσημων σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, αύξηση εξειδίκευσης τοπικής αγοράς, κινητικότητα εργαζομένων μεταξύ επιχειρήσεων και φυσικά, βελτίωση σχέσεων προμηθευτών – πελατών και κατασκευαστών – χρηστών εξοπλισμού, κ.α.

Η επιχειρηματική δικτύωση (cluster) στο τουρισμό είναι το σύνολο επιχειρήσεων και οργανισμών που αλληλοσυνδέονται και αλληλοσυμπληρώνονται μεταξύ τους με σκοπό τη διαμόρφωση και την προσφορά της τουριστικής εμπειρίας. Συνέργιες που αφορούν τουριστικούς προορισμούς, αναφερόμενοι είτε σε ολόκληρη χώρα, είτε σε συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς μιας χώρας.

Στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, μελετήθηκαν επιτυχημένες επιχειρηματικές δικτύωσεις (cluster) στο τουρισμό στην Ευρώπη (Μάλτα) και στη Διεθνή αγορά (Ντουμπάι).

Το τουριστικό cluster της **Μάλτας** αποτελείται από έξι μεγάλες εταιρείες και οι υπόλοιπες ανήκουν στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με τις μικρές να έχουν την πλειοψηφία. Το συγκεκριμένο cluster συντονίζει τις προσπάθειες και καθορίζει τη στρατηγική και το μάρκετινγκ του τουριστικού προϊόντος της Μάλτας. Ο ιδιωτικός

τομέας συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες του κυρίως μέσω της ένωσης ξενοδόχων. Η συνεργασία και η αλληλεπίδραση μεταξύ των ξενοδόχων είναι πολύ υψηλή. Υπάρχει συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα τιμών και πληροτήτων. Το cluster των **Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων** βρίσκεται στην 30^η θέση παγκοσμίως και πρώτο στην περιοχή σύμφωνα με την αναφορά του Παγκόσμιου οικονομικού Forum του 2011. Το συγκεκριμένο cluster έχει μεγάλο βάθος και καλή απόδοση όπως φαίνεται από τις υψηλές τιμές των ξενοδοχείων και των εστιατορίων. Το 2010 τα ξενοδοχεία του Ντουμπάι είχαν το υψηλότερο έσοδο ανά δωμάτιο παγκοσμίως, το οποίο έφτασε στα \$198 και το Ντουμπάι βρέθηκε στη 10^η θέση παγκοσμίως όσο αφορά την πληρότητα (78,6%).

Στην **Ελλάδα** η δικτύωση των επιχειρήσεων και ειδικότερα με τη μορφή του cluster θεωρείται αναγκαία σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Ειδικά στους σημερινούς καιρούς, κατά τους οποίους η γενικευμένη κρίση προκαλεί κραδασμούς στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, κάθε είδους επιχειρηματική δραστηριότητα, το δίδυμο μείωση κόστους και η υψηλή ποιότητα αποτελεί μόνιμο ζητούμενο.

Η Leading Tourism Cluster A.E. με έδρα την Αττική, αποτελεί πρώτη σύμπραξη για κοινές προμήθειες σε ανταγωνιστική σχέση ποιότητας τιμής, στο χώρο του τουρισμού. Πρόκειται για την πρώτη ελληνική εταιρεία επιχειρηματικής δικτύωσης, η οποία συστάθηκε τον Οκτώβριο του 2006 από 9 ξενοδοχειακές αλυσίδες και μεμονωμένες ξενοδοχειακές μονάδες. Στόχος του πρώτου επιχειρηματικού cluster στον τουριστικό κλάδο στην Ελλάδα είναι να αναπτύξει τη συνεργασία των ξενοδόχων στους τομείς των Προμηθειών, της Τεχνολογίας, της Διασφάλισης ποιότητας, της Διαχείρισης Προσωπικού και του Περιβάλλοντος. Η L.T.C. παρουσιάζει συνεχή αύξηση από την έναρξη λειτουργίας της το 2006 έως το 2010, κατά 16,9% τον πρώτο χρόνο λειτουργίας, 9% τον δεύτερο και 15,9% τον τρίτο.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η οποία έλαβε χώρα σε 242 ξενοδοχειακές μονάδες σε όλη την Ελλάδα. Από το σύνολο των ξενοδοχειακών μονάδων, το 38% απάντησε στο ερωτηματολόγιο (92 ξενοδοχειακές μονάδες). Από το δείγμα των 92 ξενοδοχειακών μονάδων της έρευνας προκύπτει, ότι το 91% (84 ξενοδοχεία) δεν συμμετέχει σε κάποια μορφή τουριστικού cluster, ενώ μόλις το 9% (8 ξενοδοχεία) είναι ενταγμένο σε ένα τουριστικό cluster. Τα αποτελέσματα δείχνουν τη τάση του ξενοδοχειακού κόσμου να είναι σε υψηλό ποσοστό ικανοποιημένοι από την ένταξή τους σε μία τέτοια μορφή επιχειρηματικής δικτύωσης. Η συντριπτική πλειοψηφία των ξενοδοχείων - μελών σε cluster (7 ξενοδοχεία - μέλη) θεωρούν ότι

είναι πολύ ικανοποιημένοι, με ποσοστά που αγγίζουν το 70% - 100%. Ωστόσο, υπάρχει και μια μικρή μερίδα των ερωτηθέντων (1 ξενοδοχείο - μέλος), που υποστηρίζει ότι είναι μέτρια ικανοποιημένο σε ποσοστό 40%. Όσο αφορά το δείγμα των 84 ξενοδοχειακών μονάδων της έρευνας, προκύπτει ότι οι λόγοι που οι συγκεκριμένες ξενοδοχειακές μονάδες δεν συμμετέχουν σε τέτοιου είδους επιχειρηματική δικτύωση (cluster) αφορά κατά κύριο λόγο σε θέματα εμπιστοσύνης και κουλτούρας με ποσοστά 18% και 17% αντίστοιχα. Στη συνέχεια με ποσοστό της τάξεως του 16% λόγοι που έχουν να κάνουν με την ποιότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες και την οργάνωση. Ο τομέας των προμηθειών είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας που αφορά την ενδεχόμενη ένταξή τους σε cluster και αφορά την παραγωγικότητα της αλυσίδας των προμηθειών (Logistics) με ποσοστό 12%, τη θεσμοθέτηση τεχνικών και ποιοτικών προδιαγραφών (11%) και τέλος τη σχέση κόστους – τιμής στο συγκεκριμένο τομέα με ποσοστό 10%.

Στην Ελλάδα όσον αναφορά τη διασπορά των ξενοδοχείων στην Ελληνική περιφέρεια παρατηρούνται έξι περιοχές, οι οποίες διαχρονικά έχουν την υψηλότερη συγκέντρωση ξενοδοχείων, δωματίων και κλινών, οι οποίες είναι τα Δωδεκάνησα, το Ηράκλειο της Κρήτης, η Αττική, η Κέρκυρα, η Χαλκιδική και οι Κυκλάδες. Παρατηρείται μία σημαντική συγκέντρωση του όγκου τόσο των ξενοδοχείων όσο και των κλινών στις συγκεκριμένες περιοχές, με αποτέλεσμα στο σύνολο τους να αποτελούν το 43,36% των ξενοδοχείων της Ελλάδος και πάνω από το 50% των δωματίων και των κλινών. Το γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αναδεικνύει cluster με την ευρύτερη έννοια του ορισμού, ανά την Ελλάδα. Παρατηρείται ύπαρξη μεγάλων μονάδων σε περιοχές, όπως τα Δωδεκάνησα, το Ηράκλειο Κρήτης και την Κέρκυρα, οι οποίες πιθανόν να διαθέτουν βασικές διοικητικές υποδομές και να έχουν θέσει ορθολογικά κριτήρια διαχείρισης. Αντίστοιχα όσο η αναλογία αυτή μικραίνει τόσο αυξάνεται η πιθανότητα οι μονάδες στις περιοχές αυτές να είναι μικρές σε μέγεθος και να έχουν σαν ιδιοκτήτες – διαχειριστές μεμονωμένα πρόσωπα ή οικογένειες, οι οποίες τα διατηρούν παράλληλα με άλλες δραστηριότητες.

Τα Δωδεκάνησα αποτελούν την πλέον ενδεικτική περίπτωση για την πραγματοποίηση ενεργειών δικτύωσης και ανάδειξης των δυνατοτήτων των cluster. Συγκεκριμένα, οι παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα ενός cluster οι συνθήκες, ο συναγωνισμός, η ζήτηση και οι σχετικές / υποστηρικτικές βιομηχανίες βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η ζήτηση βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, στις καλοκαιρινές περιόδους ιδιαίτερα, ενώ υπάρχει μία στοιχειώδης λειτουργία στις περιόδους χαμηλής ζήτησης. Οι παράγοντες κρίνονται ως

ικανοποιητικοί όμως υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Οι φυσικοί πόροι προσδίδουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και επιτρέπουν την ίδρυση μονάδων σε περιοχές ιδιαίτερου κάλους. Από την μία υπάρχουν πηγές ανθρώπινης ειδικευμένης εργασίας, η οποία προέρχεται είτε από επίσημη εκπαίδευση, είτε από ντόπιους με μεγάλη εμπειρία στο τομέα, από την άλλη όμως απουσιάζει η ύπαρξη ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων με στόχευση σε ευρύτερες διοικητικές και διαχειριστικές λειτουργίες. Οι υποδομές καθώς και η διοικητική δομή των νησιών κρίνεται ως βασική. Οι υποστηρικτικές βιομηχανίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και ενισχύουν το σύνολο των υπηρεσιών. Τέλος, η περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, ο οποίος έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών υπηρεσιών, οι οποίες στο σύνολο τους μετατρέπουν την περιοχή των Δωδεκανήσων θελκτική για τους καταναλωτές. Τα Δωδεκάνησα έχοντας αποκτήσει ένα πολύ μεγάλο όγκο τόσο σε επίπεδο προσφοράς όσο και σε επίπεδο ζήτησης έχουν δημιουργήσει ένα οικοσύστημα, το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί ως cluster. Οι ξενοδόχοι του νησιού στην προκειμένη περίπτωση μπορούν να εκμεταλλευτούν την παρούσα κατάσταση και να προβούν σε ενέργειες συνεργασίας, οι οποίες θα έχουν ως άξονες τη βελτίωση των επιμέρους υποδομών για την άνοδο του επιπέδου των υπηρεσιών, την κατάστροψη πλάνου για τη μείωση του φαινομένου της εποχικότητας, τη δημιουργία ενιαίων δράσεων με στόχο την αύξηση του περιθωρίου κέρδους τους, αλλά και για την πρόοδο σε τομείς έρευνας και εκπαίδευσης.

Το Ηράκλειο της Κρήτης είναι η 2^η καλύτερη περίπτωση για την πραγματοποίηση ενεργειών δικτύωσης και ανάδειξης των δυνατοτήτων των cluster. Συγκεκριμένα, οι παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα ενός cluster οι συνθήκες, ο συναγωνισμός, η ζήτηση και οι σχετικές / υποστηρικτικές βιομηχανίες βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η ζήτηση βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, στις καλοκαιρινές περιόδους, με ομαλοποιημένη αυξομείωση πριν και μετά την περίοδο υψηλής ζήτησης και διατηρώντας το ποσοστό πληρότητας στο 25%. Οι παράγοντες κρίνονται ως ικανοποιητικοί όμως υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Οι φυσικοί πόροι προσδίδουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και επιτρέπουν την ίδρυση μονάδων σε περιοχές ιδιαίτερου κάλλους. Από την μία υπάρχουν πηγές ανθρώπινης ειδικευμένης εργασίας, η οποία προέρχεται είτε από επίσημη εκπαίδευση, είτε από ντόπιους με μεγάλη εμπειρία στο τομέα, από την άλλη όμως απουσιάζει η ύπαρξη ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων με στόχευση σε ευρύτερες διοικητικές και διαχειριστικές λειτουργίες. Οι υποδομές καθώς και η διοικητική δομή των νησιού κρίνεται ως ικανοποιητική. Οι υποστηρικτικές βιομηχανίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και ενισχύουν το σύνολο των υπηρεσιών. Τέλος, η περιοχή χαρακτηρίζεται από

έντονο ανταγωνισμό, ο οποίος έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών υπηρεσιών, οι οποίες στο σύνολο μετατρέπουν την περιοχή του Ηρακλείου θελκτική για τους καταναλωτές. Το Ηράκλειο έχοντας αποκτήσει ένα σημαντικό όγκο τόσο σε επίπεδο προσφοράς όσο και σε επίπεδο ζήτησης έχει δημιουργήσει ένα οικοσύστημα, το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί ως cluster. Οι ξενοδοχειακές μονάδες της περιοχής του Ηρακλείου στη προκειμένη περίπτωση μπορούν να εκμεταλλευτούν την παρούσα κατάσταση και να προβούν σε ενέργειες συνεργασίας, οι οποίες θα έχουν ως άξονες τη βελτίωση των επιμέρους υποδομών για την άνοδο του επιπέδου των υπηρεσιών, την κατάστρωση πλάνου για τη μείωση του φαινομένου της εποχικότητας, τη δημιουργία ενιαίων δράσεων με στόχο την αύξηση του περιθωρίου κέρδους τους, αλλά και για την πρόοδο σε τομείς εκπαίδευσης και έρευνας.

Η Αττική αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση για την πραγματοποίηση ενεργειών δικτύωσης και ανάδειξης των δυνατοτήτων του cluster καθώς συμπίπτει με την πρωτεύουσα της χώρας. Συγκεκριμένα, οι παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα ενός cluster οι συνθήκες, ο συναγωνισμός, η ζήτηση και οι σχετικές / υποστηρικτικές βιομηχανίες βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η ζήτηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτρια, δεδομένου της εγκληματικότητας και της λαθρομετανάστευσης στο υποβαθμισμένο κέντρο της πόλης. Οι παράγοντες κρίνονται ως ικανοποιητικοί, όμως υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Αναλυτικότερα, οι φυσικοί πόροι είναι ιδιαίτερα περιορισμένοι και η άναρχη αστικοποίηση έχει δημιουργήσει ένα περιβάλλον μη - φιλικό προς τους τουρίστες - επισκέπτες. Παρόλα αυτά υπάρχουν κάποιες περιοχές στο κέντρο χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερο κάλλος. Υπάρχουν πολλές πηγές ανθρώπινης ειδικευμένης εργασίας, η οποία προέρχεται είτε από επίσημη εκπαίδευση, είτε από ντόπιους με μεγάλη εμπειρία στο τομέα. Επίσης υπάρχει μεγάλος όγκος ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων με στόχευση σε ευρύτερες διοικητικές – διαχειριστικές λειτουργίες, αλλά και στο τουρισμό. Οι υποδομές κρίνονται ως αρκετά ικανοποιητικές καθώς υπάρχει μια πλειάδα μεταφορικών μέσων, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν τους τουρίστες - επισκέπτες. Οι υποστηρικτικές βιομηχανίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και ενισχύουν το σύνολο των υπηρεσιών. Τέλος, η περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, ο οποίος όμως εστιάζει κυρίως στη τιμή και στην απόσταση από τα σημεία ενδιαφέροντος. Η Αττική μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια περιοχή υψηλού ανταγωνισμού με μικρό φαινόμενο εποχικότητας και με μεγάλα αποθέματα πληρότητας καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Οι ξενοδόχοι της Αττικής έχουν μικρή δύναμη σε θέματα, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν τη συνολική εικόνα της

περιοχής. Παρόλα αυτά θα μπορούσαν να εστιάσουν σε συγκεκριμένες περιοχές της, προκειμένου να πραγματοποιήσουν ουσιαστική βελτίωση της, ενώ παράλληλα λόγω της σχετικά μικρής αναγνωσιμότητας των brands ορισμένων ξενοδοχείων, θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν ενέργειες κοινής προώθησης σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Εν κατακλείδι, σήμερα που ο ελληνικός τουρισμός και το εμπόριο διέρχονται μια μεγάλης έντασης και διάρκειας οικονομική κρίση, το ζητούμενο των επιχειρηματικών δικτυώσεων (cluster) πλέον μετατρέπεται σε αναγκαιότητα. Σε περιόδους κρίσης αυξάνονται οι ευκαιρίες για συνέργιες με απώτερο σκοπό να οδηγήσουν τελικά σε περιορισμό κόστους λειτουργίας χωρίς εκπτώσεις στην ποιότητα, ιδανικά αύξηση των εσόδων και ανάπτυξη σε βάθος χρόνου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Αρτίκης Γ., (2002), Χρηματοοικονομική Διοίκηση - Αποφάσεις Επενδύσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Αρτίκης Γ.,(2002), Χρηματοοικονομική Διοίκηση - Αποφάσεις Χρηματοδοτήσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Βαμβούκας, Μ. (2002), Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Γεωργόπουλος Ν. (2006), Στρατηγικό Μάνατζμεντ Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Μπένου.

Γκλεζάκος Μιχ., (2010), Αξιολόγηση επιχειρήσεων , Αθήνα.

Επενδυτικός Νόμος 3908/2011.

Ιωαννίδης, Σ., (2004), Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας 2003, IOBE.

Ιωαννίδης, Σ., Τ. Πολίτης & Α. Τσακανίκας, (2005), Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2004-2005, Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας, IOBE.

Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008 (Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 08ης Αυγούστου 2008 (EL L 214/9.8.2008).

Κανονισμός (ΕΚ) 1998/2006 (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006 (EL L 379/28.12.2006) – De Minimis Aid.

Κιόχος Π. & Παπανικολάου Γ. (1994), Χρηματοδότηση επιχειρήσεων Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Λυμπεράκη, Α., (1998), Δικτύωση, Ευέλικτη Εξειδίκευση και Μικρές Επιχειρήσεις στο Αντωνάκης και Πιτέλης (επιμ.) Διεθνής Ανταγωνιστικότητα και Βιομηχανική Στρατηγική, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Χρήστου, Ε. (1999), Τουριστικό Μάρκετινγκ Φορέων, Οργανώσεων και Επιχειρήσεων-Αρχές και Φιλοσοφία Εθνικών και Περιφερειακών Σχεδίων Μάρκετινγκ. Πάτρα: Ε.Α.Π.

Χυτήρης Λ., (2006), Μάνατζμεντ Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Ξενόγλωσση

Ayoub N. and Choufany H.M. (2010), "Dubai: Market Snapshot". Hotel News Now, January 13, 2010. HVS: Dubai.

Baumgarten J. and Kent, G. (2010), "Travel and Tourism Economic Impact, United Arab Emirates, 2010." World Travel and Tourism Council Research Report.

Bingeli, U. et al (2010), "Competitiveness and Growth in the Tourism Sector: Sector Characteristics, Growth, Country Competitiveness and Government Policy". McKinsey Global Institute Research Report.

Blanke J. and Chiesa, T. (2011), The Travel and Tourism Competitiveness Report 2011. Geneva: World Economic Forum.

Beni M. C. (2003), Globalização do turismo: megatendências do setor e a realidade brasileira. São Paulo: Aleph.

Craig S. and Douglas S. (2005), International Marketing Research 3rd Edition, England: John Wiley & Sons, Ltd.

Da Cunha S. K., Da Cunha J. C. (2005), Tourism Cluster Competitiveness and Sustainability: Proposal for a Systemic Model to Measure the Impact of Tourism on Local Development.

Davidson C. M. (2008), Dubai, The Vulnerability of Success. New York: Columbia University Press.

Fuchs M (2011), "Dubai Airport Passengers up 5.8%". Reuters, April 26, 2011.

Porter, M.E. (1998), Competitive Advantage: Creating and sustaining superior performance, New York: The Free Press.

Porter M.E. (1998), "Clusters and the New Economics Competition", Harvard Business Review, November – December.

Porter M. E. (1999), Competição, (2nd edition), Rio de Janeiro: Campus.

Porter M.E. (2001), Clusters of Innovation Initiative: Regional Foundations of U.S. Competitiveness, Washington, DC: Council on Competitiveness.

Porter M.E. (2003), Winning Strategies and Country Competitiveness in Difficult Times, Institute for Strategy and Competitiveness, Harvard Business School.

Porter M.E. (2003), "The Competitive advantage of Greece: Moving to the Next Level", Harvard Business School, Αθήνα.

Porter M. E. (2010), "UAE Competitiveness for the Third Millennium: Implications for Companies" Boston: Harvard Business School Institute for Strategy and Competitiveness.

Haryoprato A., Kos S., Samtani L., Subramanian S., Verjee J. (2011), "The Dubai Tourism Cluster, From the desert to the dream", Dubai.

Hoer A. (2007), Three Variations on Identifying Clusters, Hague.

International Organization for Knowledge Economy and Enterprise (IKED), (2004).

Ivars J.A. (2003), Planificación turística de los espacios regionales en España, Madrid: Síntesis.

Ketels C. (2003), The Development of the cluster concept – present experiences and further developments, Duisburg - Germany.

Ketels C. (2009), Clusters and Dubai's Competitiveness. Dubai: Dubai Economic Council.

Ketels C. (2010), The 2009/2010 Dubai Competitiveness Report. Dubai: Dubai Economic Council.

Lagos D.G., Papathanassiou, Zuhrt D., Triantafyllou G. (2008), Wine Tourism Networks and Business Clusters in the Greek Tourism Industry, Dubai.

Martin R., Sunley P., (2002), Deconstructing Clusters: Chaotic Concept or Policy Panacea?", University of Edinburgh, UK.

Monfort M., V.M. (2000), Competitividad y factores críticos de éxito en la "hotelería de litoral" experiencia de los destinos turísticos Benidorm y Peníscola. (Doctoral Dissertation, Universidad de València, España, 2000). Retrieved September 2, 2003, from <http://www.cervantes.com/fichaobra.html?Ret=2619>.

Nordin S., (2003), Tourism clustering and innovation: path to economic growth and development. European tourism research institute. MID – Sweden University. Osternsund: Sweden.

Rodrigues A. B. (Org) (2001), Turismo rural. São Paulo: Contexto.

Ruschmann D. V. M. (2001), Turismo e planejamento sustentável: a proteção do meio ambiente. (7th ed.). Campinas: Papirus.

Rosenfeld, S., (2002a), "A Governor's Guide to Cluster - Based Economic Development," National Governors Association: Washington, D.C.

Smith, S. (1989), Tourism analysis. A handbook. New York/London: Longman.

Sölvell Ö., Lindqvist G., Ketels C., (2003), Cluster initiative Greenbook, Stockholm.

World Tourism Organization – WTO (2004), Turismo y desarrollo local sostenible: elemento para un debate. In: Noticias Delnet – Centro Internacional de Formación de la OIT. n. 24. 2004. Retrieved October 11, 2004, from <http://www.world-tourism.org>.

Ηλεκτρονικές Πηγές

Ελληνόγλωσση

www.agrotour.net

www.antagonistikotita.gr

www.eot.gr

www.eommex.gr

www.espa.gr

www.ggb.gr

www.greektourism2020.gr/fileadmin/GreekTourism2020/gt2020_documents/oreksi_diavasma/MeletiAntagonistikotitas.pdf

www.ltc.gr

www.ltcnews.gr

www.naftemporiki.gr

www.traveldailynews.gr/new.asp?newid=31988&subcategory_id=11

www.traveldailynews.gr/news/article/31988 Δημήτρης Σταθόπουλος - 31 Αύγουστος 2006

www.sete.gr

Ξενόγλωσση

www.aboutmalta.com

www.anpad.org.br/bar

www.cervantes.com/fichaobra.html?Ret=2619

www.etour.se/download

www.reuters.com/article/2011/04/26/uk-dubaiairportstraffidUSLNE73P03220110426. Accessed May 1, 2011.

www.world-tourism.org

Παράρτημα

Παράρτημα 1 / Κεφάλαιο 3

Νόμος 3908/2011

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΔΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 8

1 Φεβρουαρίου 2011

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3908

Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

**Άρθρο 1
Σκοπός - Πλαίσιο Εφαρμογής**

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τη διαμόρφωση καθεστώτων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η περιφερειακή συνοχή και προωθούνται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.

2. Οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου παρέχονται σε συμφωνία με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σελ. 3), όπως εκάστοτε ισχύει, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία) και ειδικότερα ως ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 του ως άνω Κανονισμού.

3. Στον παρόντα νόμο δύνανται επίσης να υπάγονται και επενδυτικά σχέδια για ενισχύσεις άλλων κατηγοριών του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής και για ενισχύσεις με βάση άλλες νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατόπιν εξειδίκευσης των όρων και προϋποθέσεων με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ή και των συναρμόδιων Υπουργών. Οι ενισχύσεις αυτές κοινοποιούνται προς έγκριση ή γνωστοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως κατά περίπτωση απαιτείται από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς έγκριση, επανεξέταση ή τροποποίηση το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Με απόφαση του ίδιου Υπουργού

εξειδικεύονται ως εθνικό καθεστώς ο παραπάνω εγκεκριμένος Χάρτης, καθώς και οι κατευθυντήριες Γραμμές και οι Κανονισμοί σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

**Άρθρο 2
Υπαγόμενα Επενδυτικά Σχέδια**

1. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια σε όλους τους τομείς της Οικονομίας, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων.

2. Δεν υπάγονται στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου, όσον αφορά τις περιφερειακές ενισχύσεις, οι παρακάτω τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία, ήτοι:

α. Ο τομέας του χάλυβα, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 29 του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία.

β. Ο τομέας των συνθετικών ινών, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 30 του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία.

γ. Ο τομέας του άνθρακα, όπως ο άνθρακας ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1407/2002 της 23ης Ιουλίου 2002 σχετικά με κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα.

δ. Ο τομέας της ναυπηγίας, όπως ορίζεται στο πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία (2003/C317/06).

3. Επίσης, δεν υπάγονται στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου:

α. Επενδυτικά σχέδια δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, καθώς και των θυγατρικών εταιρειών τους, στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν οι δημόσιοι αυτοί φορείς με ποσοστό μεγαλύτερο του 49%. Επίσης, επενδυτικά σχέδια εταιρειών, στις οποίες συμμετέχει το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) ή οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού με ποσοστό μεγαλύτερο του 49% του μετοχικού τους κεφαλαίου, ή λαμβάνουν τακτική ή έκτακτη επιχορήγηση από τους φορείς αυτούς που υπερβαίνει το 50% των ετήσιων εσόδων τους.

β. Επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή της κοινωνίας, της εταιρίας του αστικού δικαίου ή της κοινοπραξίας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 13 παράγραφος 1 περίπτωση δ' του παρόντος νόμου.

γ. Προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις εκάστοτε ισχύουσες Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις μεγάλες επιχειρήσεις (2004/C 244 της 1ης Οκτωβρίου 2004, σ. 2) και από το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής κατά κατηγορία (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (L 214 της 9.8.2008, σ. 3) για τις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

δ. Επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία και για λογαριασμό του Δημοσίου από ιδιώτη, βάσει σχετικής σύμβασης εκτέλεσης έργου, παραχώρησης ή παροχής υπηρεσιών.

ε. Επενδυτικά σχέδια φορέων, για τους οποίους εκκρεμεί εντολή ανάκτησης ενισχύσεων κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία οι ενισχύσεις κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την Κοινή Αγορά.

στ. Οι ακόλουθοι τομείς και κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτοί προσδιορίζονται βάσει της «Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων - Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας 2008», όπως τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ 1086/2009, ήτοι:

- 35.11.10.09 - Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα.

- 41 - Κατασκευές κτηρίων.

- 42 - Έργα πολιτικού μηχανικού. Εξαιρούνται η κατασκευή παράκτιων και λιμενικών έργων και οι κατασκευαστικές εργασίες για παράκτιες και λιμενικές κατασκευές.

- 43 - Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες.

- 45 - Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών.

- 46 - Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών.

- 47 - Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών.

- 56 - Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης.

- 60 - Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών.

- 64 - Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

- 65 - Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.

- 66 - Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες.

- 68 - Διαχείριση ακίνητης περιουσίας.

- 69 - Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες.

- 70 - Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων - δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης.

- 71 - Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών - τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις.

- 73 - Διαφήμιση και έρευνα αγοράς.

- 75 - Κτηνιατρικές δραστηριότητες.

- 77 - Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης.

- 78 - Δραστηριότητες απασχόλησης.

- 79 - Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδίων και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες.

- 80 - Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας.

- 81 - Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτήρια και εξωτερικούς χώρους.

- 84 - Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.

- 85 - Εκπαίδευση.

- 86 - Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας.

- 88 - Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος.

- 90 - Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση.

- 92 - Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα.

- 93 - Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας.

- 94 - Δραστηριότητες οργανώσεων.

- 96 - Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών.

- 97 - Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού.

- 98 - Δραστηριότητες ιδιωτικών νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή μη διακριτών αγαθών - και υπηρεσιών - για ίδια χρήση.

- 99 - Δραστηριότητες εξωχώριων οργανισμών και φορέων.

ζ. Οι επενδύσεις που αφορούν:

ζα. Την ίδρυση, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακών μονάδων. Εξαιρούνται οι επενδύσεις που αφορούν την ίδρυση, την επέκταση ή τον εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων που ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον τριών αστέρων, καθώς και οι επενδύσεις τουρισμού υγείας. Εξαιρούνται επίσης οι επενδύσεις μετατροπής παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον τριών (3*) αστέρων, καθώς και οι επενδύσεις εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακών μονάδων που λειτουργούν σε παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια και ανήκουν ή αναβαθμίζονται σε κατηγορία τουλάχιστον τριών (3*) αστέρων.

ζβ. Τον εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων πριν παρέλθει εξαετία από την έναρξη λειτουργίας της μονάδας ή από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης ολοκλήρωσης επένδυσης εκσυγχρονισμού της μονάδας.

Στην εξαετία από την έναρξη λειτουργίας της μονάδας της παρούσας περίπτωσης περιλαμβάνεται και το διάστημα κατά το οποίο η μονάδα λειτουργούσε ως επιχείρηση εκμετάλλευσης ενοικιαζόμενων δωματίων ή διαμερισμάτων, προκειμένου για ξενοδοχειακές μονάδες που προέκυψαν από υποχρεωτική μετατροπή μονάδας ενοικιαζόμενων δωματίων ή διαμερισμάτων.

ζγ. Την ανέγερση, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων, ενοικιαζόμενων δωματίων και ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων, ανεξάρτητα από την τάξη.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, μπορούν να υπάγονται στο καθεστώς ενισχύσεων ή να εξαιρούνται από αυτό ή να τίθενται περιορισμοί και σε άλλους τομείς και κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, λαμβανομένης υπόψη της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, όπως ορίζεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων (2008/C84/06 της 3ης Απριλίου 2008) και στον τομέα της γεωργίας, όπως

ορίζεται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας (2006/C19/01 της 27ης Δεκεμβρίου 2006), μπορούν να υπαχθούν είδη επενδυτικών σχεδίων με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές, οι πρόσθετοι όροι, η νομική μορφή των ενισχυόμενων επιχειρήσεων, οι περιορισμοί και προϋποθέσεις, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την παροχή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια των τομέων αυτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορούν να θεσπίζονται ειδικές ρυθμίσεις για την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων τομέων ή κλάδων της Οικονομίας, για τους οποίους έχουν τεθεί ή θα τεθούν με νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), ειδικοί κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Με την ανωτέρω απόφαση καθορίζονται προδιαγραφές, πρόσθετοι όροι, περιορισμοί, προϋποθέσεις και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια της περίπτωσης αυτής, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς αυτούς.

Άρθρο 3 **Ενισχυόμενες δαπάνες**

1. Τα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στις διατάξεις του παρόντος σε εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία, ενισχύονται για τις ακόλουθες δαπάνες:

α. Για υλικά περιουσιακά στοιχεία, όπως:

αα. Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου. Οι δαπάνες αυτές δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 40% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.

αβ. Η αγορά πάγιων στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με μία παραγωγική μονάδα, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- η μονάδα αυτή έχει παύσει τη λειτουργία της,
- αποκτάται από ανεξάρτητο επενδυτή,
- η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς,
- αφαιρούνται ενισχύσεις που έχουν ήδη χορηγηθεί πριν την αγορά.

αγ. Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού.

αδ. Τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση, εφόσον η χρηματοδοτική μίσθωση περιλαμβάνει την υποχρέωση αγοράς αυτών κατά τη λήξη της μίσθωσης.

β. Για άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως δαπάνες συστημάτων διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεις, προμήθειες και εγκατάστασης λογισμικού και συστήματος οργάνωσης της επιχείρησης, δαπάνες για τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης,

ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων κ.ά.

Τα άυλα πάγια στοιχεία πρέπει να αποτελούν αποσβεστέα στοιχεία του ενεργητικού που θα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο στην ενισχυόμενη επένδυση και θα αποκτώνται από τρίτους με τους όρους που ισχύουν στην αγορά. Επίσης θα πρέπει να εντάσσονται στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και να παραμένουν στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης που λαμβάνει την περιφερειακή ενίσχυση για περίοδο τουλάχιστον πέντε (5) ετών.

Το κόστος των ενισχυόμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.

γ. Για έργα και προγράμματα Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας που σχετίζονται με τη δραστηριότητα και τα προϊόντα της επιχείρησης και τα οποία εκτελούνται από την επιχείρηση είτε μόνη της είτε σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα και φορείς και με Ανώτατα και Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας και της Ε.Ε.

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 13 παράγραφος 2, δεν ενισχύονται οι δαπάνες που αφορούν:

α. Τα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης.

β. Την αγορά επιβατικών αυτοκινήτων μέχρι έξι (6) θέσεων.

γ. Τα μέσα μεταφορών και ο εξοπλισμός μεταφορών για επενδυτικά σχέδια στον τομέα των μεταφορών.

δ. Την αγορά επίπλων και σκευών γραφείου.

ε. Τις εξαγόμενες ποσότητες και τη συγκρότηση ή τη λειτουργία δικτύου διανομής σύμφωνα με την παράγραφο 2α του άρθρου 1 του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία.

στ. Την αγορά οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων. Σε περίπτωση αγοράς κτηριακών εγκαταστάσεων δεν μπορεί να ενισχυθεί το τμήμα της δαπάνης που αφορά την αξία του οικοπέδου επί του οποίου αυτές έχουν ανεγερθεί.

ζ. Την εισφορά στο εταιρικό κεφάλαιο της αξίας μηχανημάτων και λοιπών παγίων στοιχείων.

η. Την ανέγερση ή επέκταση κτηριακών εγκαταστάσεων επί γηπέδου που δεν ανήκει κατά κυριότητα στον φορέα της επένδυσης, εκτός εάν τούτο έχει παραχωρηθεί από το Δημόσιο ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή έχει μισθωθεί για το σκοπό αυτόν, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών. Η δεκαπενταετής διάρκεια της μίσθωσης υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης υπαγωγής της επένδυσης.

Οι μισθώσεις που προβλέπονται στη διάταξη αυτή καταρτίζονται και με ιδιωτικό έγγραφο. Το γνήσιο της υπογραφής του εγγράφου βεβαιώνεται από τη δημόσια οικονομική υπηρεσία στην οποία και κατατίθεται. Μετά την κατάθεσή του, το έγγραφο με το οποίο καταρτίζεται η μίσθωση μεταγράφεται στο γραφείο μεταγραφών της περιφέρειας του ακινήτου. Από τη μεταγραφή η μίσθωση έχει την ισχύ που ορίζεται στο άρθρο 618 του Αστικού Κώδικα.

θ. Μελέτες και αμοιβές συμβούλων. Κατ' εξαίρεση, οι δαπάνες αυτές ενισχύονται για επενδυτικά σχέδια νέων Μικρών και Μεσαίων επιχειρήσεων μέχρι ποσοστού 5% του κόστους του επενδυτικού σχεδίου και έως του ποσού των πενήντα χιλιάδων (50.000,00) ευρώ.

3. Νέες, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, θεωρούνται οι επιχειρήσεις όταν, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής, δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες ίδρυσής τους, καθώς και αυτές που έχουν ιδρυθεί εντός των προηγούμενων είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από το χρόνο υποβολής της αίτησης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζονται οι προϋποθέσεις ενίσχυσης των δαπανών των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, λαμβανομένης υπόψη της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με όμοια απόφαση μπορούν επίσης να εξειδικεύονται ενισχυόμενες δαπάνες ανά είδος επένδυσης και να ορίζονται προϋποθέσεις ή περιορισμοί ενισχυόμενων δαπανών, καθώς και όρια συνολικού κόστους επένδυσης ανά είδος επενδυτικού σχεδίου.

Άρθρο 4 Είδη ενισχύσεων

1. Στα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

α. Φορολογική απαλλαγή που συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρων κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας του καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού που αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση και συνιστά ισόποσο αφορολόγητο αποθεματικό.

β. Επιχορήγηση που συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και προσδιορίζεται ως ποσοστό αυτών.

γ. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού και προσδιορίζεται ως ποσοστό επί της αξίας απόκτησης αυτών που εμπεριέχεται στις καταβαλλόμενες δόσεις. Η επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά (7) έτη.

2. Οι ενισχύσεις των περιπτώσεων της προηγούμενης παραγράφου συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του συνολικού ποσοστού ενίσχυσης που χορηγείται στο επενδυτικό σχέδιο.

3. Όλες οι ανωτέρω μορφές ενισχύσεων μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά, μέχρι του ανώτατου ποσοστού του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5 του παρόντος.

4. Τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου για το ποσό που προβλέπεται να καλυφθεί με τραπεζικό δανεισμό, δύναται να χρηματοδοτούνται με δάνεια χαμηλού κόστους, από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που συνεργάζονται με το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε.).

Στην περίπτωση αυτή το όφελος από την ανωτέρω χρηματοδότηση συνυπολογίζεται στο συνολικό ποσοστό ενίσχυσης, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

Άρθρο 5 Ποσοστά ενισχύσεων

1. Για τον καθορισμό του ποσοστού των περιφερειακών ενισχύσεων:

α. Η Επικράτεια χωρίζεται σε τρεις ζώνες κινήτρων (Α', Β', Γ') με κριτήριο το επίπεδο ανάπτυξης, σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας, ήτοι:

Στην Α' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι Νομοί της Αττικής και της Βοιωτίας.

Στη Β' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας.

Στη Γ' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τα νησιά των Περιφερειών Νοτίου και Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, τα νησιά που ανήκουν διοικητικά σε νομούς της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι παραμεθόριοι νομοί της χώρας.

β. Οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές, σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη της Ε.Ε. [(Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008, Παράρτημα Ι (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 38)].

2. Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης και από το νομό στον οποίο υλοποιείται και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Ο καθορισμός των ποσοστών ενίσχυσης γίνεται, για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, με βάση το κατά το έτος 2007 κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) κάθε νομού, σε σχέση με τον κατά το ίδιο έτος μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

3. Ειδικότερα τα ποσοστά ενίσχυσης, κατά ζώνη κινήτρων, ανέρχονται:

α. Στην Α' ζώνη, σε 15% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 20% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 25% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

β. Στη Β' ζώνη, σε 30% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 35% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 40% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

γ. Στη Γ' ζώνη, σε 40% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 45% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 50% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

4. Σε κάθε περίπτωση, τηρούνται τα όρια του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013 (2006/C 286/04, 23.11.2006). Τα ανωτέρω ποσοστά εντός των Ζωνών Α', Β' και Γ' υπόκεινται στους περιορισμούς του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και εάν κάποιος νομός δικαιούται με βάση τις τρεις Ζώνες ενισχύσεων σε κάποια κατηγορία (Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές επιχειρήσεις) ποσοστό υψηλότερο από αυτό που επιτρέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει, τότε η ενίσχυση περιορίζεται στα όρια του Χάρτη.

5. Με βάση τα προαναφερόμενα κριτήρια τα ποσοστά ενισχύσεων ανά νομό και μέγεθος επιχείρησης είναι τα εξής:

Περιφέρειες	Νομοί	ΑΕΠ 2007 (Μέσος Όρος Χώρας = 100)	Ζώνες	Όρια Εγκεκριμένου ΧΠΕ	Ποσοστά ενίσχυσης		
					Μεγάλες επιχει- ρήσεις	Μεσαίες επιχει- ρήσεις	Μικρές και Πολύ Μικρές επιχει- ρήσεις
Νότιο Αιγαίο	Κυκλάδων	114,66	Γ	15%	15%	25%	35%
	Δωδεκανήσου	102,69	Γ	15%	15%	25%	35%
Στερεά Ελλάδα	Φθιώτιδος	84,05	Β	15%	15%	25%	35%
	Φωκίδος	75,54	Β	20%	20%	30%	40%
Κεντρική Μακεδονία	Ευβοίας	81,79	Β	15%	15%	25%	35%
	Βοιωτίας	148,17	Α	15%	15%	20%	25%
	Ευρυτανίας	53,45	Γ	20%	20%	30%	40%
	Θεσσαλονίκης	85,56	Β	30%	30%	35%	40%
	Χαλκιδικής	78,66	Β	30%	30%	35%	40%
	Κιλκίς	79,31	Γ	30%	30%	40%	50%
	Πέλλας	64,66	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ημαθίας	71,55	Γ	30%	30%	40%	50%
	Πιερίας	64,44	Γ	30%	30%	40%	50%
	Σερρών	56,47	Γ	30%	30%	40%	50%
Δυτική Μακεδονία	Γρεβενών	64,44	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κοζάνης	92,78	Β	30%	30%	35%	40%
	Φλώρινας	73,60	Γ	30%	30%	40%	50%
	Καστοριάς	68,00	Γ	30%	30%	40%	50%
Αττική Θεσσαλία	Αττικής	134,48	Α	20%	15%	20%	25%
	Λάρισας	76,51	Β	30%	30%	35%	40%
	Μαγνησίας	87,72	Β	30%	30%	35%	40%
	Καρδίτσας	54,42	Γ	30%	30%	40%	50%
Ιόνια	Τρικάλων	61,75	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κέρκυρας	74,78	Γ	30%	30%	40%	50%
	Λευκάδας	74,68	Γ	30%	30%	40%	50%
Κρήτη	Κεφαλληνίας	91,16	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ζακύνθου	101,62	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ηρακλείου	92,67	Β	30%	30%	35%	40%
	Χανίων	91,70	Β	30%	30%	35%	40%
Πελοπόννησος	Λασιθίου	94,61	Β	30%	30%	35%	40%
	Ρεθύμνης	82,22	Β	30%	30%	35%	40%
	Λακωνίας	65,63	Γ	30%	30%	40%	50%
	Μεσσηνίας	67,67	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κορινθίας	106,36	Β	30%	30%	35%	40%
Β. Αιγαίο	Αρκαδίας	98,06	Β	30%	30%	35%	40%
	Αργολίδας	78,99	Β	30%	30%	35%	40%
	Λέσβου	71,88	Γ	30%	30%	40%	50%
	Χίου	85,45	Γ	30%	30%	40%	50%
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	Σάμου	72,95	Γ	30%	30%	40%	50%
	Καβάλας	76,19	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ξάνθης	64,98	Γ	40%	40%	45%	50%
Ήπειρος	Ροδόπης	57,54	Γ	40%	40%	45%	50%
	Δράμας	63,15	Γ	40%	40%	45%	50%
	Έβρου	69,18	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ιωαννίνων	78,66	Γ	40%	40%	45%	50%
	Άρτας	61,64	Γ	40%	40%	45%	50%
	Πρέβεζας	71,23	Γ	40%	40%	45%	50%
Δυτική Ελλάδα	Θεσπρωτίας	75,22	Γ	40%	40%	45%	50%
	Αχαΐας	77,48	Γ	40%	40%	45%	50%
	Αιτ/νίας	60,24	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ηλείας	52,26	Γ	40%	40%	45%	50%

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να τροποποιούνται τα ποσοστά ενισχύσεων, με βάση τις διαφοροποιήσεις στο ΑΕΠ κάθε νομού και σύμφωνα με τα κριτήρια και τους περιορισμούς που ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους. Με όμοια απόφαση μπορούν να τροποποιούνται τα όρια των ποσοστών ενισχύσεων με βάση τον εγκριμένο κάθε φορά από την Ε.Ε. Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

7. Οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου δεν επιτρέπεται να σώρευονται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος, με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης της Ε.Ε. ή με ενίσχυση de minimis που πληροί τις προϋποθέσεις οι οποίες καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1998/2006 (ΕΕ L 379 της 28.12.2006), ούτε με άλλη κοινοτική ή εθνική χρηματοδότηση, σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες που αλληλεπικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορεί να επιτρέπεται η σώρευση των ενισχύσεων του παρόντος νόμου με συγκεκριμένα άλλα καθεστώτα, υπό την προϋπόθεση ότι η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση της έντασης της ενίσχυσης, βάσει του Γενικού Απαλλοκτικτικού Κανονισμού. Με την παραπάνω υπουργική απόφαση ορίζονται οι όροι, περιορισμοί, προϋποθέσεις και ο τρόπος ελέγχου της σώρευσης.

8. Οι παρεχόμενες σε κάθε φορέα ενισχύσεις του παρόντος νόμου, περιλαμβανομένων και των ενισχύσεων σε συνεργαζόμενες ή συνδεδεμένες επιχειρήσεις, όπως οι έννοιες αυτές προσδιορίζονται στο Παράρτημα του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 8ης Αυγούστου 2008, δεν μπορούν να υπερβούν σωρευτικά κατά τη διάρκεια μιας τετραετίας το όριο των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ για μεμονωμένη επιχείρηση και των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ για το σύνολο των συνεργαζόμενων ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων και για επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται εντός της ίδιας Περιφέρειας. Ειδικά για την κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων Γενικής Επιχειρηματικότητας τα προαναφερόμενα ποσά ορίζονται στο διπλάσιο.

9. Στα επενδυτικά σχέδια του τομέα μεταφορών και σε εκείνα που υπερβαίνουν τα είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) ευρώ δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

10. Οι παρεχόμενες ενισχύσεις δεν συνδέονται με την κατά προτίμηση χρήση εγχώριων προϊόντων έναντι εισαγόμενων.

11. Στα μεγάλα επενδυτικά σχέδια παρέχονται ενισχύσεις σύμφωνα με τα οριζόμενα στις περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 13.

12. Στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που εγκαθίστανται σε Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές (Β.Ε.Π.Ε.) και Ζώνες Καινοτομίας παρέχεται, κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ποσοστό ενίσχυσης πέντε (5) επιπλέον ποσοστιαίων μονάδων των ποσοστών του Πίνακα της παραγράφου 5 και μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

13. Στα επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται στα νησιά και στις περιφερειακές ενότητες νήσων που ανήκουν διοικητικά στις Περιφέρειες της Ηπειρωτικής Ελλάδας παρέχονται τα ανώτατα ποσοστά του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, κατά μέγεθος επιχείρησης και μέχρι το ποσοστό 50% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης.

Άρθρο 6

Γενικά Επενδυτικά Σχέδια - Καθεστώς ενισχύσεων

Τα Γενικά Επενδυτικά Σχέδια διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α. Γενικής Επιχειρηματικότητας, στην οποία περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος νόμου και δεν εντάσσονται σε άλλη κατηγορία της παρούσας παραγράφου ή σε μία από τις κατηγορίες των Ειδικών Επενδυτικών Σχεδίων του άρθρου 13 του παρόντος.

Στην κατηγορία αυτή παρέχεται η ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής κατά το ποσοστό του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 του παρόντος.

β. Τεχνολογικής Ανάπτυξης, στην οποία περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων με τη χρησιμοποίηση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών, όπως συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποίηση, τεχνολογία εξοικονόμησης ενέργειας, έργα και προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης και αξιοποίηση εξειδικευμένου επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού.

Στην κατηγορία αυτή παρέχεται η ενίσχυση της επιχορήγησης ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 90% των ορίων του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής.

γ. Περιφερειακής Συνοχής, στην οποία περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια σε παραγωγικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές, εισάγουν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και συμβάλλουν στη φιλική προς το περιβάλλον ανασυγκρότηση, ανάπτυξη και ανάπτυξη περιοχών οικονομικής δραστηριότητας.

Στην κατηγορία αυτή παρέχεται επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 70% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής.

Άρθρο 7

Ετήσιος προγραμματισμός ενισχύσεων

1. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας που εκδίδεται το Δεκέμβριο κάθε έτους καθορίζεται το συνολικό ποσό της επιχορήγησης και της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης για κάθε κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων των περιπτώσεων β' και γ' του άρθρου 6 του παρόντος που παρέχονται για τις δύο εξαμηνιαίες περιόδους του επόμενου έτους.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας που εκδίδεται το Δεκέμβριο κάθε έτους καθορίζονται τα είδη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται στις κατηγορίες β' και γ' του άρθρου 6 του παρόντος, καθώς και η κατανομή των ενισχύσεων στις περιφέρειες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Οι πόροι που διατίθενται για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της κατηγορίας Περιφερειακής Συνοχής κατανέμονται ετησίως στις Περιφέρειες με τρόπο που να ενισχύουν περισσότερο τις περιοχές με τα μεγαλύτερα διαρθρωτικά και αναπτυξιακά προβλήματα.

3. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που αφορά τις φορολογικές απαλλαγές των δύο εξαμηνιαίων περιόδων του

επόμενου έτους για τα επενδυτικά σχέδια του άρθρου 6 του παρόντος ορίζεται στο τριπλάσιο των συνολικών κονδυλίων των κατ' έτος οριζόμενων επιχειρηρήσεων και επιδοτήσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Άρθρο 8

Όροι υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων

1. Χρόνος υποβολής των αιτήσεων υπαγωγής

Οι αιτήσεις για την υπαγωγή των επενδυτικών σχεδίων στον παρόντα νόμο υποβάλλονται τους μήνες Απρίλιο και Οκτώβριο, πλην των Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων, τα οποία υποβάλλονται οποτεδήποτε.

2. Έναρξη υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων - Χαρακτήρας κινήτρου

α. Η έναρξη της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου γίνεται μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος.

Η έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου πριν τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης υπαγωγής μπορεί να γίνει, με αποκλειστική ευθύνη του επενδυτή, μετά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στις αρμόδιες υπηρεσίες, ώστε να τεκμηριώνεται ότι η αιτούμενη ενίσχυση αποτελεί κίνητρο για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου. Η έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου πριν την υποβολή της ως άνω αίτησης επιφέρει απόρριψη του συνόλου του επενδυτικού σχεδίου.

β. Οι Μεγάλες επιχειρήσεις οφείλουν επιπρόσθετα, με την υποβολή της αίτησής τους, να προσκομίζουν έγγραφα από τα οποία να τεκμηριώνεται ο χαρακτήρας κινήτρου της αιτούμενης ενίσχυσης των επενδυτικών σχεδίων τους, βάσει ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια:

βα. ουσιαστικής αύξηση του μεγέθους του επενδυτικού σχεδίου ή της δραστηριότητάς τους ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

ββ. ουσιαστικής αύξηση του πεδίου εφαρμογής του επενδυτικού σχεδίου ή της δραστηριότητάς τους ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

βγ. ουσιαστικής αύξηση του συνολικού ποσού που δαπανά ο δικαιούχος για το επενδυτικό σχέδιο ή τη δραστηριότητα, ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

βδ. ουσιαστικής αύξηση της ταχύτητας ολοκλήρωσης του υπόψη επενδυτικού σχεδίου ή της δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης,

βε. το επενδυτικό σχέδιο καθ' εαυτό δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη ενισχυόμενη περιφέρεια εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.

3. Περιεχόμενο επενδυτικών σχεδίων

Τα επενδυτικά σχέδια, στα οποία παρέχονται περιφερειακές ενισχύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, πρέπει να αφορούν είτε τη δημιουργία νέας μονάδας είτε την επέκταση υπάρχουσας μονάδας είτε τη διαφοροποίηση της παραγωγής μίας μονάδας προς νέα πρόσθετα προϊόντα είτε τη θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υπάρχουσας μονάδας. Επιπλέον, σε κάθε επενδυτικό σχέδιο θα πρέπει να διασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης σε άτομα με αναπηρίες, εφόσον αυτό είναι εφικτό από το είδος του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

4. Ελάχιστο ύψος επένδυσης

α. Το ελάχιστο ύψος της επένδυσης για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στις ενισχύσεις του παρόντος νόμου ορίζεται, με βάση το μέγεθος του φορέα, σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη της Ε.Ε. [(Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ.

800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008, Παράρτημα Ι)], ως εξής:

- Για Μεγάλες επιχειρήσεις, στο ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ.

- Για Μεσαίες επιχειρήσεις, στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000,00) ευρώ.

- Για Μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ.

- Για Πολύ Μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000,00) ευρώ.

Ειδικά για την κατηγορία των επενδυτικών σχεδίων Γενικής Επιχειρηματικότητας το ελάχιστο ύψος επένδυσης ορίζεται στο ήμισυ των προαναφερόμενων κατά περίπτωση ποσών.

β. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να αναπροσαρμόζονται τα ελάχιστα όρια της παρούσας παραγράφου, καθώς και να ορίζεται διαφορετικό ελάχιστο ύψος επενδύσεων για ορισμένους κλάδους δραστηριοτήτων ή για περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα ανάπτυξης και απασχόλησης.

5. Νομική μορφή των υπαγόμενων επιχειρήσεων

α. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου υπάγονται επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ελληνική Επικράτεια και έχουν μία εκ των κατωτέρω μορφών:

αα. Ατομικής επιχείρησης

αβ. Εμπορικής εταιρίας

αγ. Συνεταιρισμού

β. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου δύναται να υπαχθούν και υπό ίδρυση εταιρείες, με την υποχρέωση να έχουν συσταθεί εντός της προθεσμίας που τάσσεται στην απόφαση υπαγωγής τους και πάντως πριν την καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης.

γ. Οι επιχειρήσεις των οποίων επενδυτικά σχέδια υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου οφείλουν, από το χρόνο έναρξης της επένδυσης, να τηρούν Βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

δ. Οι επιχειρήσεις, των οποίων επενδυτικά σχέδια ύψους άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ υπάγονται στο καθεστώς ενίσχυσης του παρόντος νόμου, υποχρεούνται να λειτουργούν με μορφή εμπορικής εταιρίας ή συνεταιρισμού, ή να λάβουν τη νομική αυτή μορφή εντός της προθεσμίας που τάσσεται στην απόφαση υπαγωγής τους και πάντως πριν την καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης.

6. Ίδια συμμετοχή του επενδυτή

α. Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή στις επενδύσεις που λαμβάνουν ενίσχυση με τη μορφή της επιχορήγησης κεφαλαίου δεν μπορεί να είναι κατώτερο του είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) των ενισχυόμενων δαπανών.

β. Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής στην επένδυση, το οποίο έχει εγκριθεί με την απόφαση υπαγωγής, δεν είναι δυνατόν να μειωθεί μετά την έκδοση της απόφασης αυτής.

γ. Στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς της φορολογικής απαλλαγής ο δικαιούχος πρέπει να συνεισφέρει τουλάχιστον το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του επενδυτικού κόστους, είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, υπό την προϋπόθεση ότι το τμήμα αυτό δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση.

δ. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος σύστασης και υπολογισμού της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή, αναλόγως της νομικής μορφής του φορέα της επένδυσης και του είδους της ενίσχυσης, καθώς και οι υποχρεώσεις αυτού ως προς την ίδια συμμετοχή.

ε. Η παράβαση της υποχρέωσης διατήρησης των αποθεματικών που συνιστούν ίδια συμμετοχή κατά τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου επιφέρει τις κυρώσεις του άρθρου 14 του παρόντος νόμου.

7. Προϋποθέσεις, περιορισμοί και όροι για επενδυτικό δάνειο

Αν στο προτεινόμενο για ενίσχυση επενδυτικό σχέδιο προβλέπεται και η χρησιμοποίηση δανείου, το δάνειο αυτό πρέπει:

- α. να είναι τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας,
- β. να έχει τη μορφή τραπεζικού δανείου ή δανείου από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή ομολογιακού δανείου εκδιδόμενου με δημόσια ή μη εγγραφή, αποκλεισμένης της μορφής του αλληλόχρεου λογαριασμού,
- γ. να λαμβάνεται για την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη της σχετικής δανειακής σύμβασης και
- δ. να έχει εγκριθεί από τη χρηματοδοτούσα τράπεζα ή το χρηματοδοτικό οργανισμό, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής στις ενισχύσεις του παρόντος. Το σχετικό έγγραφο της έγκρισής του πρέπει να αναφέρει τους όρους χορήγησης του δανείου και συγκεκριμένα το ύψος του, τη διάρκειά του, το σκοπό, το επιτόκιο, την περίοδο χάριτος και τις εξασφαλίσεις για την παροχή του και να περιλαμβάνεται στον υποβαλλόμενο με την αίτηση υπαγωγής φάκελο.

Το επενδυτικό δάνειο μπορεί να λαμβάνεται και σε συνάλλαγμα.

8. Πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορούν να καθορίζονται πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις για την ένταξη ή τη μη ένταξη επενδυτικών σχεδίων σε ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων ή για ορισμένες γεωγραφικές περιοχές.

Άρθρο 9

Προϋποθέσεις αξιολόγησης

1. Αναγκαίες προϋποθέσεις αξιολόγησης κάθε επενδυτικού σχεδίου, η μη πλήρωση των οποίων επιφέρει τον αποκλεισμό του, είναι:

- α. Συμφωνία της αίτησης υπαγωγής και του επενδυτικού σχεδίου με τους όρους του παρόντος νόμου και του κανονιστικού πλαισίου, που εκδίδεται σε εφαρμογή του.
- β. Φερεγγυότητα του επενδυτικού φορέα, για τη διαπίστωση της οποίας απαιτείται:
 - βα. φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα,
 - ββ. η μη ύπαρξη αποφάσεων ακούσιας ανάκλησης της υπαγωγής σε προηγούμενους Αναπτυξιακούς Νόμους ή Κοινοτικά Προγράμματα κατά την τελευταία δεκαετία,
 - βγ. πιστοποιητικό μη πτώχευσης και μη υποβολής αίτησης για πτώχευση και
 - βδ. πιστοποιητικό μη θέσης σε αναγκαστική διαχείριση και μη υποβολής αίτησης για θέση σε αναγκαστική διαχείριση.
- γ. Δυνατότητα του επενδυτικού φορέα διάθεσης των ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής του στην επένδυση, όπως αυτή τεκμηριώνεται από την αξία των καταθέσεων του ή την αξία των κινητών του αξιών ή από τις τελευταίες διαθέσιμες λογιστικές του καταστάσεις.

2. Η αίτηση για την υπαγωγή του επενδυτικού σχεδίου υποβάλλεται ηλεκτρονικά και σε έντυπη μορφή, εντός της προθεσμίας του άρθρου 8 παράγραφος 1 και συνοδεύεται από αποδεικτικό Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας περί καταβολής χρηματικού ποσού, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Αντα-

γωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ανάλογα με το κόστος του επενδυτικού σχεδίου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα δικαιολογητικά και τα τεχνικοοικονομικά στοιχεία που συνοδεύουν την αίτηση υπαγωγής, καθώς και το ειδικότερο περιεχόμενο αυτών.

4. Αιτήσεις που δεν συνοδεύονται από όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία εντός της τασσόμενης για το σκοπό αυτό προθεσμίας δεν εξετάζονται και απορρίπτονται με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου Οργάνου, σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 11 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, μη επιστρεφόμενου του καταβληθέντος για αυτές χρηματικού ποσού που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος.

5α. Δεν επιτρέπεται η υποβολή από τον ίδιο φορέα αίτησης υπαγωγής σε περισσότερες της μιας υπηρεσίες, για επενδύσεις που αφορούν την ίδια παραγωγική μονάδα ή για επενδύσεις που έχουν τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά τους, έστω και αν εμφανίζουν διαφοροποιήσεις, είτε στο κόστος είτε στα επί μέρους προτεινόμενα επενδυτικά έργα.

β. Εταιρία, της οποίας πολυετές επιχειρηματικό σχέδιο έχει υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος νόμου ή του ν. 3299/2004 ή του ν. 2601/1998, δεν μπορεί κατά τη χρονική διάρκεια υλοποίησής του να υποβάλει σε οποιαδήποτε υπηρεσία αίτηση υπαγωγής επένδυσης, η οποία να αφορά τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του υλοποιούμενου επιχειρηματικού σχεδίου.

γ. Εάν υποβληθούν περισσότερες αιτήσεις υπαγωγής ή υποβληθεί αίτηση για υπαγωγή επένδυσης η οποία, είτε στο σύνολό της είτε εν μέρει έχει ήδη υπαχθεί στις ενισχύσεις του παρόντος νόμου ή του ν. 3299/2004 ή του ν. 2601/1998, οι αιτήσεις αυτές δεν αξιολογούνται και τίθενται στο αρχείο της αρμόδιας υπηρεσίας με αιτιολογημένη απόφαση του προϊσταμένου της, σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 11 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, μη επιστρεφόμενου του καταβληθέντος για αυτές χρηματικό ποσό που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος.

Άρθρο 10

Κριτήρια αξιολόγησης

1. Κάθε επενδυτικό σχέδιο που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 του παρόντος νόμου αξιολογείται και βαθμολογείται βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

- α. Κριτήρια Αξιολόγησης του Επενδυτικού Φορέα
 - αα. Χαρακτηριστικά του φορέα (Νομική μορφή - αριθμός απασχολούμενων).
 - αβ. Εμπειρία των μετόχων και της διοίκησης (Συμμετοχή των μετόχων και των στελεχών σε φορέα επιχειρηματικής δραστηριότητας).
 - αγ. Εμπειρία της εταιρίας (Χρόνος ενεργού λειτουργίας στην αγορά).
 - αδ. Επαγγελματική εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού μετά την υλοποίηση της επένδυσης (Τίτλοι επαγγελματικών προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού).
 - αε. Ίδια συμμετοχή στο συνολικό ή στο ενισχυόμενο κόστος του επενδυτικού σχεδίου (Ποσοστό ίδιας συμμετοχής).
- β. Κριτήρια Βιωσιμότητας και Αποδοτικότητας του επενδυτικού σχεδίου και του επενδυτικού φορέα.
 - βα. Χρηματοοικονομική ανάλυση της επένδυσης (εισροές - εκροές της επένδυσης, εσωτερικός συντελεστής απόδοσης).
 - ββ. Χρηματοοικονομική ανάλυση του φορέα (δείκτης ικανότητας αποπληρωμής δανείων, δείκτης κερδοφορίας και δείκτης αποτελεσματικότητας).

βγ. Προοπτικές κλάδου (ανερχόμενος, στάσιμος, φθίνων).

γ. Κριτήρια Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Καινοτομίας και Νέων Προϊόντων και Υπηρεσιών.

γα. Εφαρμογή προηγμένης τεχνολογίας και καινοτομία (δαπάνες για αγορά τεχνολογίας, για έρευνα και ανάπτυξη, για σχεδίαση προϊόντων και μάρκετινγκ, για συστήματα διασφάλισης ποιότητας και ελέγχου, για πιστοποίηση και για κατοχή διπλώματος ευρεσιτεχνίας για πιστοποίηση).

γβ. Ανάπτυξη νέων προϊόντων και νέων δραστηριοτήτων.

γγ. Εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών και διαχείριση αποβλήτων.

γδ. Ύψος της προστιθέμενης αξίας.

δ. Κριτήρια συμβολής της επένδυσης στην οικονομία και στην περιφερειακή ανάπτυξη

δα. Αύξηση της απασχόλησης και ιδίως η δημιουργία νέων μόνιμων θέσεων εξαρτημένης εργασίας μετά την υλοποίηση της επένδυσης.

δβ. Περιοχή εγκατάστασης της επένδυσης.

δγ. Συμβολή της επένδυσης στην προστασία του περιβάλλοντος, στην εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων.

δδ. Ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και υπηρεσιών σε διεθνές επίπεδο και ειδικότερα η εξαγωγική επίδοση της επιχείρησης.

δε. Ύψος του επενδυτικού σχεδίου και προέλευση ιδίων κεφαλαίων.

δστ. Δημιουργία συνεργασιών - δικτύωσης (clusters).

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα επί μέρους στοιχεία αξιολόγησης, οι δείκτες βαθμολόγησης και η στάθμισή τους, καθώς και το ελάχιστο όριο βαθμολογίας που πρέπει να συγκεντρώνει το επενδυτικό σχέδιο προκειμένου να συμπεριληφθεί στους Πίνακες κατάταξης της επόμενης παραγράφου.

3. Με βάση τη βαθμολογία των κριτηρίων του παρόντος άρθρου καταρτίζονται Πίνακες κατά κατηγορία επενδυτικών σχεδίων, στους οποίους κατατάσσονται κατά φθίνουσα βαθμολογική σειρά τα αξιολογούμενα επενδυτικά σχέδια, πλην των Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων, τα οποία αξιολογούνται αυτοτελώς. Για τα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας Περιφερειακής Συνοχής, οι Πίνακες καταρτίζονται κατά Περιφέρεια. Με βάση τη σειρά κατάταξης στους εν λόγω Πίνακες, εντάσσονται στο καθεστώς ενισχύσεων τα υποβληθέντα επενδυτικά σχέδια μέχρι την εξάντληση του ποσού των ενισχύσεων.

Άρθρο 11

Διαδικασία αξιολόγησης, έγκρισης και ελέγχου υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων

1. Αιτήσεις για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στις διατάξεις του παρόντος νόμου υποβάλλονται ως εξής:

α. Στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων:

αα. Γενικής Επιχειρηματικότητας του άρθρου 6 περ. α' του παρόντος που πραγματοποιούνται σε όλη την επικράτεια, πλην των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

αβ. Τεχνολογικής Ανάπτυξης του άρθρου 6 περ. β' που πραγματοποιούνται σε όλη την επικράτεια, πλην των περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

αγ. Περιφερειακής Συνοχής του άρθρου 6 περ. γ' του παρόντος, ύψους άνω των τριών εκατομμυρίων (3.000.000)

ευρώ που πραγματοποιούνται σε όλη την επικράτεια, πλην των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

β. Στην Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων Γενικής Επιχειρηματικότητας και Περιφερειακής Συνοχής του άρθρου 6 περιπτώσεις α' και γ', ύψους άνω των τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που πραγματοποιούνται στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων Τεχνολογικής Ανάπτυξης του άρθρου 6 περ. β' που πραγματοποιούνται στις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

γ. Στις Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων Περιφερειακής Συνοχής, ύψους μέχρι τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που πραγματοποιούνται μέσα στα όρια κάθε Περιφέρειας. Ειδικά οι αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ύψους μέχρι τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που πραγματοποιούνται στο Νομό Δωδεκανήσου, υποβάλλονται στο Γραφείο Περιφερειακής Ανάπτυξης Δωδεκανήσου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Αιτήσεις που αφορούν επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται μέσα στα όρια περισσότερων της μιας εκ των ως άνω Περιφερειών, ανεξαρτήτως ύψους επένδυσης, υποβάλλονται στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με την επιφύλαξη της διάταξης της περίπτωσης β' της παρούσας παραγράφου.

2. Τα όρια των παραπάνω υποπεριπτώσεων α', β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

3. Στις ίδιες ως άνω υπηρεσίες υποβάλλονται αντίστοιχα και οι αιτήσεις τροποποίησης απόφασης υπαγωγής, ολοκλήρωσης και πιστοποίησης έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης και μεταβίβασης επιχείρησης.

4. Τα επενδυτικά σχέδια υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου με βάση τη βαθμολογία τους και μέχρι εξάντλησής του συνολικού προϋπολογισμού κάθε κατηγορίας επενδυτικού καθεστώτος για κάθε εξαμηνιαία περίοδο. Οι αποφάσεις υπαγωγής εκδίδονται, ως εξής:

α. Από τον Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων.

β. Από τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στην Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, του Υπουργείου Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

γ. Από τους Περιφερειάρχες, για τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται στις αντίστοιχες Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών.

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με:

α. τη διαδικασία υποβολής, εξέτασης και έγκρισης των υποβαλλόμενων αιτήσεων και των λοιπών σταδίων υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, με τρόπο που να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η διαφάνεια των διοικητικών ενεργειών, καθώς και το περιεχόμενο των

εγκριτικών ή τροποποιητικών ή απορριπτικών ατομικών διοικητικών πράξεων, περίληψη των οποίων δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,

β. την ιδιότητα, τα προσόντα και τον τρόπο επιλογής των στελεχών αξιολόγησης,

γ. τον τρόπο, το χρόνο, τη διαδικασία υποβολής ενστάσεων και τα όργανα εξέτασης αυτών,

δ. την προθεσμία υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, τις προϋποθέσεις και το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο παράτασης αυτής, το χρόνο και τους όρους για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης,

ε. τον τρόπο και τους φορείς παρακολούθησης της υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων,

στ. τη σύσταση Οργάνων Ελέγχου, την ιδιότητα και τα προσόντα των μελών τους, καθώς και τα κριτήρια επιλογής τους,

ζ. τον τρόπο ανάπτυξης του Πληροφορικού Συστήματος που υποστηρίζει τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων, αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων και παρακολούθησης της υλοποίησης των επενδύσεων, καθώς και της τήρησης των υποχρεώσεων των ενισχυόμενων επιχειρήσεων,

η. τη σύσταση Γραφείου Εξυπηρέτησης Επενδυτών στις υπηρεσίες υποβολής των αιτήσεων και τις αρμοδιότητες αυτών.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την πραγματοποίηση των ελέγχων καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου.

7. Τα μέλη των οργάνων αξιολόγησης και εξέτασης των επενδυτικών σχεδίων, ελέγχου επενδύσεων και εκταμίευσης των παρεχόμενων ενισχύσεων υποχρεούνται στην υποβολή δήλωσης για τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασής τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3213/2003, όπως ισχύει.

Άρθρο 12 **Καταβολή ενισχύσεων**

1. Επιχορήγηση κεφαλαίου και επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης

α. Ο τρόπος καταβολής του ποσού της επιχορήγησης και της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς και η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής και εκχώρησης της επιχορήγησης, καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

β. Τα ποσά επιχορήγησης και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν αφαιρούνται από την αξία των επενδυτικών δαπανών και δαπανών χρηματοδοτικής μίσθωσης αντίστοιχα, προκειμένου να γίνει προσδιορισμός των φορολογητέων κερδών.

2. Φορολογική απαλλαγή

α. Το ποσόν της ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής διαμορφώνεται κατ' έτος με τους ακόλουθους περιορισμούς:

Η επιχείρηση έχει το δικαίωμα έναρξης της ωφέλειας του κινήτρου από τη διαχειριστική περίοδο κατά την οποία δημοσιεύεται η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης. Κατά τη διαχειριστική αυτή περίοδο, η μέγιστη φορολογική απαλλαγή μπορεί να ανέρχεται μέχρι το ένα τρίτο (1/3) του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής.

Κατά την αμέσως επόμενη διαχειριστική περίοδο η μέγιστη φορολογική απαλλαγή, συνυπολογιζομένης και της ενίσχυσης της πρώτης διαχειριστικής περιόδου, μπορεί να ανέρχεται μέχρι τα δύο τρίτα (2/3) του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής.

Το υπόλοιπο ποσό της εγκεκριμένης ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής καλύπτεται από τις νέες επιχειρήσεις εντός δέκα (10) διαχειριστικών περιόδων και από τις υφιστάμενες επιχειρήσεις εντός οκτώ (8) διαχειριστικών περιόδων, μετά τη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας δημοσιεύτηκε η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης.

β. Το ποσό της ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής εμφανίζεται ως αφορολόγητο αποθεματικό, σε ειδικό λογαριασμό στα βιβλία της επιχείρησης και σχηματίζεται από το φόρο εισοδήματος επί των καθαρών κερδών που δηλώνονται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, ο οποίος δεν καταβάλλεται λόγω της παρεχόμενης φορολογικής απαλλαγής.

γ. Όταν ο εξοπλισμός αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση, η φορολογική απαλλαγή που δικαιούται η επιχείρηση στην εκάστοτε διαχειριστική περίοδο υπολογίζεται επί του τμήματος της αξίας κτήσης του εξοπλισμού, το οποίο εμπεριέχεται στα μισθώματα που καταβλήθηκαν μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής αυτής περιόδου.

δ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζεται ο τρόπος εφαρμογής της παρούσας παραγράφου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Οι επιχορηγήσεις κεφαλαίου και οι επιδοτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος καλύπτονται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, στον οποίο εγγράφεται η σχετική προβλεπόμενη δαπάνη για κάθε οικονομικό έτος και προέρχονται από εθνικούς πόρους ή και από κοινοτικά κονδύλια, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

4. Οι παραπάνω ενισχύσεις που καταβάλλονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή δικαίωμα, καθώς και από κάθε άλλη επιβάρυνση σε όφελος του Δημοσίου ή τρίτου.

5. Τμήμα που δύναται να ανέρχεται μέχρι ποσοστό οκτώ τοις χιλίοις (8‰) των προβλεπόμενων πιστώσεων για την καταβολή των επιδοτήσεων του παρόντος που εγγράφονται στον Προϋπολογισμό των Δημοσίων Επενδύσεων, όπως ορίζεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, αφορά την κάλυψη δαπανών των διαδικασιών αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων, περιλαμβανομένων των αποζημιώσεων των Οργάνων που συμμετέχουν στις διαδικασίες αυτές. Δεν υπόκειται στην ανωτέρω κράτηση το ποσό των πιστώσεων που προέρχονται από κοινοτικά κονδύλια.

Για το σκοπό αυτόν εγγράφεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ειδικό έργο με πίστωση που αντιστοιχεί στο ανωτέρω ποσό των πιστώσεων που προβλέπονται κατ' έτος από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων για την κάλυψη των επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων εν γένει του παρόντος νόμου.

Οι αποζημιώσεις των Οργάνων που συμμετέχουν στις διαδικασίες αξιολόγησης, ελέγχου και παρακολούθησης των επενδυτικών σχεδίων καθορίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 13

Ειδικά επενδυτικά σχέδια - Καθεστώς ενισχύσεων

1. Τα ειδικά επενδυτικά σχέδια διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

α. Επιχειρηματικότητας των Νέων

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται για την ίδρυση και τη λειτουργία μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, στο εταιρικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν με ποσοστό άνω του 50% φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν υπερβεί το τεσσαρακοστό έτος

της ηλικίας τους και ασκούν αποκλειστικά τη διαχείριση της Εταιρίας.

β. Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια ύψους τουλάχιστον πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ. Ο υπολογισμός του ποσού αυτού γίνεται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά το χρόνο έγκρισης της ενίσχυσης.

γ. Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένων πολυετών (2-5 ετών) επιχειρηματικών σχεδίων επιχειρήσεων, για τις οποίες έχει παρέλθει τουλάχιστον πενταετία από τη σύσταση τους, ελάχιστου συνολικού κόστους δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ, που περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων, με έναν ή περισσότερους από τους επόμενους στόχους:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης,
- Παραγωγή και προώθηση επώνυμων προϊόντων ή και υπηρεσιών.

- Καθετοποίηση παραγωγής, ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων προϊόντων, υπηρεσιών ή συμπληρωματικών προϊόντων και υπηρεσιών.

- Παραγωγή προϊόντων ή και παροχή υπηρεσιών σημαντικά βελτιωμένων ή τελείως διαφοροποιημένων, σε σχέση με τα υφιστάμενα βασικά προϊόντα ή υπηρεσίες της επιχείρησης.

δ. Συνέργειας και Δικτύωσης

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται από σχήματα συνέργειας και δικτύωσης που αποσκοπούν στην υλοποίηση προγραμμάτων, τα οποία είτε αξιοποιούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων είτε αξιοποιούν υποδομές που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση είτε συντελούν στην προσαρμογή στο σύγχρονο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον συγκεκριμένων και γεωγραφικά προσδιορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Τα σχήματα αυτά απαρτίζονται από 10 τουλάχιστον επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Αττικής και στο Νομό Θεσσαλονίκης και από 5 τουλάχιστον επιχειρήσεις στους λοιπούς νομούς της Επικράτειας και λειτουργούν υπό μορφή Κοινοπραξίας, στην οποία δύναται να συμμετέχουν και επιχειρήσεις των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να συμμετέχουν με ποσοστό έως 20% Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικοί Φορείς και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

Τα ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια περιλαμβάνουν κοινές δράσεις, όπως κοινές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό παραγωγής, ελέγχου ποιότητας, αποθήκευσης, δικτύων διανομής, διακίνησης, έκθεσης και πώλησης εμπορευμάτων ή παροχής υπηρεσιών, κοινό εμπορικό σήμα και σύστημα διαδικτυακού εμπορίου, κοινή πιστοποίηση και σήμα ποιότητας, κοινή εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού κ.ά..

2. Καθεστώς Ενισχύσεων Επιχειρηματικότητας των Νέων

α. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής παρέχεται ενίσχυση, σε εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορία (άρθρο 14), το ύψος της οποίας, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

β. Η παραπάνω ενίσχυση παρέχεται κατά τα πρώτα πέντε, μετά την ίδρυσή της, έτη λειτουργίας της επιχείρησης

και μέχρι του ποσού του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ συνολικά, σε περίπτωση που γίνεται χρήση χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων και εξοπλισμού. Σε κάθε άλλη περίπτωση, παρέχεται επιχορήγηση, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ συνολικά. Το κατ' έτος χορηγούμενο ποσό δεν δύναται να υπερβαίνει το 33% του συνόλου της χορηγούμενης ενίσχυσης.

γ. Η ενίσχυση αυτή παρέχεται για δαπάνες που αφορούν αμοιβές για νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών που έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία της επιχείρησης, καθώς και δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και αφορούν:

γα. τόκους εξωτερικής χρηματοδότησης με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει το επιτόκιο αναφοράς,

γβ. δαπάνες για μίσθωση εγκαταστάσεων και εξοπλισμού παραγωγής και δαπάνες χρησιμοποίησης τεχνολογικών υποδομών που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση,

γγ. δαπάνες για ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, καθώς και διοικητικές επιβαρύνσεις και φόρους (εκτός του Φ.Π.Α. και των εταιρικών φόρων),

γδ. δαπάνες για χρηματοδοτική μίσθωση εγκαταστάσεων και εξοπλισμού παραγωγής,

γε. δαπάνες για μισθοδοσία, όπου περιλαμβάνονται και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, με την προϋπόθεση ότι γι' αυτές δεν έχουν δοθεί άλλοι είδους ενισχύσεις.

δ. Τα ποσοστά ενίσχυσης δεν μπορούν να υπερβαίνουν:

δα. Στις περιφέρειες του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α' της Συνθήκης της Ε.Ε. το 35% των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και το 25% κατά τα δύο επόμενα έτη. Τα ποσοστά αυτά μπορούν να προσ αυξάνονται κατά 5% στις περιφέρειες όπου το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. είναι μικρότερο του 60% του μέσου όρου των 25 κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στα μικρά νησιά με πληθυσμό μικρότερο των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων.

δβ. Στις περιφέρειες του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ' της Συνθήκης της Ε.Ε. το 25% των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης και το 15% κατά τα δύο επόμενα έτη.

ε. Οι μικρές επιχειρήσεις που ελέγχονται από μετόχους επιχειρήσεων που έκλεισαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο δεν δύναται να λάβουν ενίσχυση, εφόσον δραστηριοποιούνται στην ίδια σχετική αγορά ή σε όμορες αγορές.

3. Καθεστώς Ενισχύσεων Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων

α. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά όλα τα είδη των ενισχύσεων του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, το ύψος των οποίων, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

β. Για τα επενδυτικά σχέδια της παραπάνω κατηγορίας το χορηγούμενο ποσοστό ενίσχυσης προσδιορίζεται ως εξής:

βα. για το τμήμα μέχρι πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ παρέχεται το 100% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,

ββ. για το τμήμα που υπερβαίνει τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ μέχρι εκατό εκατομμύρια (100.000.000) ευρώ παρέχεται το 50% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης,

βγ. για το τμήμα που υπερβαίνει τα εκατό εκατομμύρια (100.000.000) ευρώ παρέχεται το 30% του κατά περίπτωση ανώτατου ορίου περιφερειακής ενίσχυσης.

Το ποσό των ενισχύσεων που χορηγούνται με τη μορφή επιχορήγησης ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει για κάθε επενδυτικό σχέδιο το 60% της συνολικής ενίσχυσης.

γ. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού ενισχύσεων της προηγούμενης περίπτωσης, ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο θεωρείται ενιαίο όταν η επένδυση πραγματοποιείται εντός μιας τριετούς περιόδου, εκ μέρους μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, και αποτελείται από πάγια στοιχεία ενεργητικού, συνδυαζόμενα κατά αδιαίρετο από οικονομική άποψη τρόπο.

δ. Στα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις.

ε. Τα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής υποβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, αξιολογούνται σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 10 του παρόντος νόμου και, εφόσον ο συνολικός βαθμός αξιολόγησης υπερβαίνει το ελάχιστο όριο βαθμολογίας που τίθεται με την κανονιστική απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του παρόντος, εντάσσονται στο καθεστώς ενισχύσεων της παρούσας παραγράφου μέχρι εξαντλήσεως των οριζόμενων κατ' έτος ενισχύσεων.

Για τα επενδυτικά σχέδια της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου.

Οι αποφάσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων της παραγράφου αυτής με συνολικό ενισχυόμενο κόστος άνω των εκατόν πενήντα εκατομμυρίων (150.000.000) ευρώ, τελούν υπό την προϋπόθεση της κύρωσής τους με νόμο.

στ. Οι επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για μεγάλα επενδυτικά σχέδια κοινοποιούνται μεμονωμένα προς έγκριση στην Επιτροπή εάν το συνολικό ποσό της ενίσχυσης από όλες τις πηγές υπερβαίνει το 75% του μέγιστου ορίου ενίσχυσης που θα μπορούσε να λάβει μία επένδυση με επιλέξιμες δαπάνες ύψους εκατό εκατομμυρίων (100.000.000) ευρώ, εφαρμόζοντας το ισχύον πάγιο όριο ενίσχυσης για μεγάλες επιχειρήσεις στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων, την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης από την έκδοση της απόφασης υπαγωγής. Οι επενδυτικές ενισχύσεις που δεν κοινοποιούνται βάσει του προηγούμενου εδαφίου γνωστοποιούνται στην Επιτροπή εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης υπαγωγής τους με υποβολή των περιληπτικών πληροφοριών που απαιτούνται στο τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος II του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία, μέσω της εγκεκριμένης ηλεκτρονικής εφαρμογής της Επιτροπής.

ζ. Με την απόφαση υπαγωγής του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για το κάθε επενδυτικό σχέδιο της παρούσας παραγράφου ορίζεται το είδος και τα ποσοστά των παρεχόμενων ενισχύσεων στο πλαίσιο των περιορισμών της περίπτωσης β' της παρούσας παραγράφου, καθώς και η διαδικασία παροχής των εγκεκριμένων ενισχύσεων και δύναται να ορίζονται παρεκκλίσεις στα ποσοστά και το ύψος ενίσχυσης και να τίθενται ειδικοί όροι ανάλογα με το είδος της επένδυσης που αφορούν το χρόνο υλοποίησης και διατήρησής της.

4. Καθεστώς Ενισχύσεων Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων

Στην κατηγορία αυτή παρέχονται φορολογικές απαλλαγές κατά το ποσοστό του πίνακα του άρθρου 5 παρά-

γραφος 5 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 του παρόντος.

5. Καθεστώς Ενισχύσεων Συνέργειας και Δικτύωσης
α. Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να προκηρυσσονται ειδικά προγράμματα που αφορούν συγκεκριμένες δραστηριότητες της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

β. Στα επενδυτικά σχέδια της κατηγορίας αυτής παρέχονται οι προβλεπόμενες από το Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό ενισχύσεις, το ύψος των οποίων, για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται κάθε έτος, καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας προκηρυσσονται Προγράμματα που εντάσσονται στα ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων της Επιχειρηματικότητας των Νέων, των Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων και της Συνέργειας και Δικτύωσης. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι παρεχόμενες ενισχύσεις για τα καθεστώτα αυτά, το είδος και τα ποσοστά των χορηγούμενων ενισχύσεων, το είδος και τα ποσοστά των ενισχυόμενων δαπανών, και μπορούν να ορίζονται οι αναγκαίες παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του παρόντος νόμου σε σχέση με τη νομική μορφή των επιχειρήσεων, το περιεχόμενο και το ελάχιστο κόστος ενισχυόμενου επενδυτικού σχεδίου, τη διαδικασία παροχής των ενισχύσεων, το χρόνο και τις υπηρεσίες στις οποίες υποβάλλονται οι σχετικές αιτήσεις και τα όργανα εξέτασης και έγκρισης αυτών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 14

Υποχρεώσεις ενισχυόμενων επιχειρήσεων - Κυρώσεις

1. Επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος νόμου, μετά την υπαγωγή τους και μέχρι την παρέλευση πενταετίας ή τη λήξη της προβλεπόμενης περιόδου επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, αν αυτή υπερβαίνει την πενταετία, από τη δημοσίευση της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, οφείλουν:

α. Να τηρούν τους όρους της υπαγωγής.
β. Να αποκτούν την κυριότητα του μισθωμένου εξοπλισμού με τη λήξη της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

γ. Να μη διακόπτουν την παραγωγική δραστηριότητα της επένδυσης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα.

δ. Να μην παύσουν τη λειτουργία της επιχείρησης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που οφείλονται σε φυσικά φαινόμενα.

ε. Να μη μεταβιβάζουν για οποιονδήποτε λόγο πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία έτυχαν ενισχύσεως, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν εντός εξαμήνου από άλλα κυριότητας του φορέα και ανάλογης αξίας, που ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της παραγωγικής λειτουργίας της επιχείρησης, με υποχρέωση γνωστοποίησης της αντικατάστασης εντός τριών (3) μηνών στην αρμόδια υπηρεσία. Αιτήματα αντικατάστασης παγίων για κάθε ενισχυόμενη επένδυση δεν μπορούν να εγκριθούν πάνω από δύο (2) φορές.

στ. Να διατηρήσουν την επένδυση στην περιοχή, όπου χορηγήθηκε η ενίσχυση.

ζ. Να μην εκμισθώνουν μέρος ή το σύνολο της ενισχυθείσας επένδυσης χωρίς έγκριση του αρμόδιου, για την έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οργάνου. Η έγκριση δίδεται πάντοτε με τον όρο της συνέχισης της λειτουργίας

της επιχείρησης στο ίδιο παραγωγικό αντικείμενο και η ευθύνη για την τήρηση των όρων υπαγωγής παραμένει στον εκμισθωτή.

η. Να μην συγχωνευθούν, απορροφήσουν ή απορροφηθούν από άλλη εταιρία ή αποσχίσουν κλάδο στον οποίο εντάσσεται η ενισχυθείσα επένδυση, χωρίς έγκριση του αρμόδιου, για την έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οργάνου. Η έγκριση δίδεται πάντοτε με τον όρο της συνέχισης της λειτουργίας της επένδυσης στο ίδιο παραγωγικό αντικείμενο.

θ. Να αποστέλλουν στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει η τήρηση των υποχρεώσεων τους που προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και της εγκριτικής απόφασης. Τα στοιχεία αυτά θα αποστέλλονται το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη συμπλήρωση εκάστου έτους λειτουργίας της ενισχυθείσας επένδυσης και μέχρι τη λήξη του ως άνω διαστήματος.

Σε περίπτωση μη αποστολής των στοιχείων της παρούσας περίπτωσης ή αποστολής ανακριβών στοιχείων επιβάλλεται στην επιχείρηση πρόστιμο που ανέρχεται σε ποσοστό 5% επί του ποσού της επιχορήγησης. Το πρόστιμο αυτό εισπράττεται σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζεται η διαδικασία, τα δικαιολογητικά, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ρυθμίσεων της προηγούμενης παραγράφου.

3. Εάν η ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις υπαγωγής πριν από την ολοκλήρωση και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας:

α) Στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 ανακαλείται η απόφαση υπαγωγής και επιστρέφεται η ενίσχυση.

β) Στις λοιπές περιπτώσεις της παραγράφου 1 δύναται να ανακληθεί η απόφαση υπαγωγής και να επιστραφεί η ενίσχυση ή να παρακρατηθεί ή επιστραφεί μέρος αυτής.

γ) Στις περιπτώσεις που η επιχείρηση αξιοποιεί το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής επιβάλλεται η κύρωση της ολικής ή μερικής απώλειας του φορολογικού οφέλους.

4. Εάν η ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις υπαγωγής μετά τη δημοσίευση της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και εντός του οριζόμενου στην παράγραφο 1 χρονικού περιορισμού, επιστρέφεται το σύνολο ή μέρος της εισπραχθείσας ενίσχυσης ή καταβάλλεται το σύνολο ή μέρος τυχόν μη αποδοθέντος φόρου ή παρακρατείται τμήμα από τα υπολειπόμενα ποσά που δικαιούται η επιχείρηση βάσει της εγκριτικής απόφασης.

Εφόσον η επιχείρηση αξιοποιεί το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής επιβάλλεται η κύρωση της ολικής ή μερικής απώλειας του φορολογικού οφέλους.

5. Εάν η ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις, που ορίζονται στην περίπτωση β' της παραγράφου 1, επιστρέφεται η αναλογούσα στο συγκεκριμένο εξοπλισμό εισπραχθείσα ενίσχυση ή και ο μη καταβληθείς φόρος στο σύνολό τους. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση λύσης με οποιονδήποτε τρόπο της σύμβασης και επιστροφής του εξοπλισμού στην εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης.

6. Κάθε αλλαγή της εταιρικής σύνθεσης του φορέα της επένδυσης οφείλει να γνωστοποιείται στην αρμόδια υπηρεσία.

Εάν διαπιστωθεί κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης ότι λόγω αλλαγής της εταιρικής σύνθεσης ο φορέας του επενδυτικού σχεδίου έπαυσε να είναι Μεσαία ή Μικρή επιχείρηση, αφαιρείται από την ενίσχυση το αντίστοιχο

ποσοστό που όριζε η απόφαση υπαγωγής λόγω αυτής της ιδιότητας.

7. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι έχουν υποβληθεί στην υπηρεσία ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία ή ότι έχουν αποσιωπηθεί τέτοια στοιχεία, η γνώση των οποίων θα οδηγούσε στον αποκλεισμό της υπαγωγής της επένδυσης ή του προγράμματος ή του επιχειρηματικού σχεδίου στις διατάξεις του παρόντος ή θα οδηγούσε στο να υπαχθεί με όρους διαφορετικούς ή σε μη πιστοποίηση της ολοκλήρωσης, η απόφαση υπαγωγής:

α) εάν δεν έχει ολοκληρωθεί η επένδυση και έχει δοθεί τμήμα της ενίσχυσης, η απόφαση υπαγωγής ανακαλείται και επιστρέφεται η καταβληθείσα ενίσχυση ή καταπίπτει η εγγυητική επιστολή στην περίπτωση χορήγησης προκαταβολής,

β) εάν έχει ολοκληρωθεί η επένδυση, επιστρέφεται το σύνολο της χορηγηθείσας ενίσχυσης.

Οι ανωτέρω συνέπειες επέρχονται, εφόσον η διαπίστωση γίνει εντός δεκαετίας από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψης της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας και από όργανα που είναι κατά το νόμο αρμόδια για τον έλεγχο των κατά περίπτωση στοιχείων.

8. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζεται η διαδικασία για τη διαπίστωση μη τήρησης των ανωτέρω υποχρεώσεων και την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Για την επιβολή ολικής ή μερικής επιστροφής, η οποία μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ 0,5% έως 30% της ενίσχυσης που έχει εγκριθεί, εκτιμώνται οι ειδικότερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης και λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, κριτήρια, όπως ο χρόνος αθέτησης της υποχρέωσης, το ύψος του ποσοστού συμμετοχής στην εταιρική σύνθεση της εταιρίας, το μέγεθος της ενισχυθείσας επένδυσης που εκμισθώθηκε, το ύψος της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που έχουν ενισχυθεί και μεταβιβάστηκαν, καθώς και ο βαθμός ανίρεσης της υλοποίησης και λειτουργίας της επένδυσης κατά τους όρους της υπαγωγής.

9. Η επιστροφή των ενισχύσεων που δίδονται με βάση τον παρόντα νόμο γίνεται με τη διαδικασία είσπραξης δημόσιων εσόδων, τα δε επιστρεφόμενα ποσά προσαυξάνονται κατά το ποσό των νόμιμων τόκων από την εκάστοτε καταβολή τους. Οι σχετικές αποδείξεις καταβολής των ενισχύσεων από το Δημόσιο αποτελούν τίτλο για τη βεβαίωση του χρέους από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

10. Τα ποσά των επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς και απαλλαγής από καταβολή φόρου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εμφανίζονται σε λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, το οποίο δεν μπορεί να διανεμηθεί ή να κεφαλαιοποιηθεί και επιστρέφεται σε περίπτωση διάλυσης της επιχείρησης. Σε περίπτωση διανομής τους ή κεφαλαιοποίησης επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

11. Για την εφαρμογή των ανωτέρω, το οφειλόμενο ποσό αποδίδεται με ιδιαίτερη δήλωση εντός του επόμενου μήνα από αυτόν εντός του οποίου γεννήθηκε, σύμφωνα με τα πιο πάνω, η υποχρέωση επιστροφής. Για τη βεβαίωση, καταβολή και έλεγχο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του ν. 2523/1997 (ΦΕΚ 179 Α') και του ν. 2717/1997 (ΦΕΚ 97 Α'). Ενδεχόμενη άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλει την καταβολή του οφειλόμενου ποσού.

12. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης του οφειλόμενου ποσού φόρου, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

13. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορί-

ζεται η διαδικασία, ο τρόπος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την ανάκληση του φορολογικού οφέλους και καταβολή των οφειλόμενων φόρων, σε περίπτωση μη τήρησης των ανωτέρω υποχρεώσεων των ενισχυόμενων επιχειρήσεων.

14. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης, καθώς και οι πρόσθετες υποχρεώσεις που απορρέουν από την Κοινοτική Νομοθεσία για τις υπηρεσίες χορήγησης των ενισχύσεων και για τις επιχειρήσεις των οποίων επενδυτικά σχέδια υπήχθησαν στις διατάξεις του παρόντος και εντάχθηκαν σε καθεστώς συγχρηματοδότησης.

Άρθρο 15

Ετήσια υποβολή Έκθεσης στη Βουλή των Ελλήνων

Τον Ιανουάριο εκάστου έτους ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων Έκθεση, στην οποία αναφέρονται οι πόροι που διατέθηκαν, οι επενδύσεις που ενισχύθηκαν και οι θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν κατά κλάδο και περιφέρεια, καθώς και οι εκτιμώμενες επιπτώσεις των ενισχύσεων του παρόντος νόμου στην ανάπτυξη, την κλαδική αναδιάρθρωση, την πράσινη επιχειρηματικότητα, την ενίσχυση της καινοτομίας, την αύξηση των θέσεων απασχόλησης, την περιφερειακή σύγκλιση και συνολικά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χώρας κατά το προηγούμενο έτος.

Άρθρο 16

Μεταβατικές διατάξεις

1. Επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια έχουν υπαχθεί στο καθεστώς των νόμων 3299/2004, 2601/1998, 1892/1990 εξακολουθούν να διέπονται από το καθεστώς αυτό.

2. α. Επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004 εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, υπό την προϋπόθεση ότι το ύψος ενίσχυσής τους δεν υπερβαίνει τα όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013, όπως ισχύει. Σε διαφορετική περίπτωση παρέχονται τα ανώτατα κατά περίπτωση όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει.

β. Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ισχύουσες κανονιστικές πράξεις ως προς τα Όργανα και διαδικασίες αξιολόγησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν υπό το καθεστώς των νόμων 3299/2004, 2601/1998, 1892/1990.

γ. Για τα επενδυτικά σχέδια που έχουν υποβληθεί στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας εξακολουθούν και εφαρμόζονται οι κανονιστικές αποφάσεις για την υλοποίησή τους και τις διαδικασίες ελέγχου, ολοκλήρωσης και καταβολής ενισχύσεων.

δ. Οι γνωμοδοτικές επιτροπές της παρ. 15 του άρθρου 7 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, εξακολουθούν να λειτουργούν μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004.

ε. Μετά την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 5 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου ακολουθείται η διαδικασία που ορίζεται στις διατάξεις του για τη διενέργεια των ελέγχων, την έκδοση των τροποποιητικών αποφάσεων, των αποφάσεων ολοκληρώσεων και πιστοποιήσεων έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας, των αποφάσεων ανάκλησης και επιστροφής ενισχύσεων, για τις επενδύσεις που υπήχθησαν στους προγενέστερους επενδυτικούς νόμους.

3. Επιχειρήσεις που έχουν πραγματοποιήσει έναρξη δαπανών μέχρι την 29η Ιανουαρίου 2010, όπως ορίστηκε στο άρθρο 10 του ν. 3816/2010, για να ενισχυθούν για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων τους με το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, διέπονται από τις διατάξεις του νόμου αυτού.

4. α. Οι διατάξεις του ν. 2601/1998 για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων στις χώρες της αλλοδαπής, στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 6 του ν. 2996/2002, «Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων Ε.Σ.Ο.Α.Β.», όπως ισχύει, εφαρμόζονται μέχρι τη λήξη του προγράμματος αυτού.

β. Επενδυτικά σχέδια που έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στις διατάξεις του ν. 2601/1998 σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 2996/2002, όπως ισχύει, διέπονται από τις διατάξεις του ν. 2601/1998. Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ισχύουσες κανονιστικές πράξεις ως προς τα Όργανα και διαδικασίες αξιολόγησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων της παραγράφου αυτής.

γ) i. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας δύναται να ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν το χρόνο υποβολής αιτήσεων, τις διαδικασίες και τα κριτήρια αξιολόγησης, τις προϋποθέσεις υπαγωγής, την υλοποίηση, τον έλεγχο, την παρακολούθηση και κάθε ειδικότερο θέμα για τις επενδύσεις της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 2601/1998 στο Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων (ν. 2996/2002).

Επίσης με την ίδια απόφαση ορίζεται το υπόλοιπο, εκ του προβλεπόμενου στο ν. 2996/2002, διατιθέμενο ύψος κονδυλίων για την ένταξη των επενδυτικών σχεδίων στο Ε.Σ.Ο.Α.Β..

ii. Η ισχύς της κανονιστικής απόφασης που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 2601/1998 παρατείνεται μέχρι την έκδοση νέας απόφασης, κατά τα οριζόμενα στην υποπερίπτωση i της περίπτωσης αυτής.

5. Εφαρμόζεται και για τον παρόντα νόμο η παρ. 35 του άρθρου 6 του ν. 2601/1998, η οποία διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004.

6. Μέχρι την έκδοση της προβλεπόμενης στην παράγραφο 5 του άρθρου 2 του παρόντος νόμου κοινής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων διατηρείται η ισχύς της υπ' αριθμ. 31054/12.7.2007, όπως τροποποιήθηκε, κοινής υπουργικής απόφασης που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 παρ. 2α του ν. 3299/2004.

7. Διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται:

α. Η υπ' αριθμ. 43965/30.11.1994 κανονιστική απόφαση για τον καθορισμό του είδους και της έκτασης των έργων ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακής μονάδας που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή της περίπτωσης λβ' της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1892/1990 και έχει διατηρηθεί σε ισχύ σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις της περίπτωσης ε' της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 2601/1998, όπως ισχύει, και της περίπτωσης ζ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004 και

β. Η υπ' αριθμ. 58692/5.8.1998 κανονιστική απόφαση για τον καθορισμό του είδους και της έκτασης των έργων ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) που είχε εκδοθεί σύμφωνα με το εδάφιο β' της παρ. 20 του άρθρου 6 του ν. 2601/1998, και έχει διατηρηθεί σε ισχύ σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004, όπως τροποποιήθηκε.

γ. Οι κοινές υπουργικές αποφάσεις για τον καθορισμό των προδιαγραφών των συνδριακών κέντρων, των κέντρων θαλασσοθεραπείας, των εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών, των θεματικών πάρκων, των

γηπέδων γκολφ, των κέντρων προπονητικού και αθλητικού τουρισμού, καθώς και η οικεία απόφαση του πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης για τις προδιαγραφές των χιονοδρομικών κέντρων.

Επίσης διατηρείται σε ισχύ το προεδρικό διάταγμα για την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό των αυτοκινητοδρομίων.

δ. Η κοινή υπουργική απόφαση για τους όρους τμηματικής καταβολής της επιχορήγησης στα επιχειρηματικά σχέδια, αρμοδιότητας πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης, καθώς και η υπουργική απόφαση για τα αναγκαία δικαιολογητικά.

8. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του παρόντος διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται:

α. Η κανονιστική απόφαση του ν. 1892/1990 για τον τρόπο καταβολής της επιχορήγησης (που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 6 αυτού και διατηρήθηκε σε ισχύ σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις της περ. η' της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 2601/1998, όπως ίσχυε και της περ. κ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 3299/2004).

β. Η υπ' αριθμ. 40929/2.11.2005 κανονιστική απόφαση για τον τρόπο καταβολής της προκαταβολής της επιχορήγησης.

γ. Η υπ' αριθμ. 48116/19.12.2005 απόφαση, όπως ισχύει, για τον καθορισμό των δικαιολογητικών για τον έλεγχο των επενδύσεων.

9. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος, η επιβολή κυρώσεων και η καταβολή των ενισχύσεων των επενδύσεων ή και προγραμμάτων χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού που έχουν υπαχθεί στους νόμους 1262/1982, 1892/1990 και 2601/1998 από τον ΕΟΜΜΕΧ εξακολουθεί να γίνεται από τις υπηρεσίες και τα όργανα του φορέα αυτού.

10. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η επιβολή κυρώσεων για τις επενδύσεις που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 1892/1990 ή του ν. 1262/1982 από την Α.Τ.Ε. εξακολουθεί να γίνεται από τις υπηρεσίες και τα όργανα του φορέα αυτού.

11. Η παράταση της προθεσμίας ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 3299/2004, η οποία προβλέφθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 3752/2009 και με την παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3840/2010, ισχύει ανεξάρτητα αν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης των νόμων αυτών είχε συμπληρωθεί η αρχική ή κατά παράταση προθεσμία ολοκλήρωσης.

12. Μέχρι τη στελέχωση και οργάνωση της Επιχειρησιακής Μονάδας Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, ώστε να μπορεί να ασκεί τις αρμοδιότητές της, όπως αυτές προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, οι αρμοδιότητές της ασκούνται από τη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, στην οποία υποβάλλονται και οι σχετικές αιτήσεις υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας διαπιστώνεται η πλήρωση όλων των οργανωτικών προϋποθέσεων και η έναρξη λειτουργίας της Επιχειρησιακής Μονάδας Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, σε σχέση με τις αρμοδιότητές της, που προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

13. Η δυνατότητα της παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης της επένδυσης που παρέχεται σύμφωνα με το εδάφιο α' της παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, μπορεί να χορηγείται και τμηματικά.

Στις περιπτώσεις τμηματικής παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης της επένδυσης, η υποβολή του σχετι-

κού αιτήματος πραγματοποιείται μέχρι τη λήξη της νέας ημερομηνίας ολοκλήρωσης.

Η παρούσα ρύθμιση ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του ν. 3299/2004.

14. Επενδυτικά σχέδια που υποβλήθηκαν στις αρμόδιες υπηρεσίες μέχρι και τις 29.12.2010, και το προβλεπόμενο στην υπ' αριθμ. 33017/25.7.2007 κανονιστική απόφαση, όπως ισχύει, δικαιολογητικό της Ειδικής Γνωμάτευσης του Ε.Ο.Τ. κατατέθηκε σε χρόνο μεταγενέστερο της αρχικής αίτησης, εξετάζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, ανεξάρτητα αν εκκρεμεί, είναι σε διαδικασία εξέτασης ή έχουν εκδοθεί απορριπτικές αποφάσεις λόγω της μη προσκόμισης του δικαιολογητικού αυτού.

15. Επενδυτικά σχέδια που απεστάλησαν στις αρμόδιες υπηρεσίες ταχυδρομικώς μέχρι και τις 29.12.2010, εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004.

16. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3299/2004, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 25 του ν. 3470/2006 (ΦΕΚ 132 Α') εφαρμόζεται, αφότου ίσχυσε, και για τα επενδυτικά σχέδια των υποπεριπτώσεων iv και v της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 3299/2004, όπως εξειδικεύθηκαν με την υπ' αριθμ. 13752/29.3.2006 κανονιστική απόφαση, για τα οποία δεν έχει εκδοθεί απόφαση υπαγωγής ή εκδόθηκε απορριπτική απόφαση, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

17. Το οριζόμενο στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης Α δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, χρονικό διάστημα των δώδεκα (12) μηνών δεν έχει εφαρμογή για τις υφιστάμενες εταιρίες, οι οποίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η ρύθμιση αυτή καταλαμβάνει τα επενδυτικά σχέδια, για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία εξέτασής τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

18. Στην περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 3299/2004, όπως ισχύει, δύναται να εκδοθεί απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, επιβάλλονται όμως οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10 του ίδιου νόμου.

19. Οι διατάξεις της υπ' αριθμ. 38508/31.7.2009 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΦΕΚ 1664 Β') έχουν εφαρμογή και σε επενδυτικά σχέδια που κατά το χρόνο έκδοσής της εκκρεμούσε η αξιολόγησή τους και για τα οποία δεν έχει εκδοθεί απόφαση υπαγωγής ή εκδόθηκε, λόγω της μη εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, απορριπτική απόφαση, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

20. Για το τρέχον έτος οι προβλεπόμενες στο άρθρο 7 κανονιστικές αποφάσεις εκδίδονται εντός δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 17

Η παράγραφος 11 του άρθρου 30 του Αγορανομικού Κώδικα (ν.δ. 135/1946), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 3668/2008 «Αναθεώρηση των διατάξεων περί κυρώσεων του ν.δ. 136/1946 «Περί Αγορανομικού Κώδικα» και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 115 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«11. α) Κάθε καταστηματούχος, εργοστασιάρχης, πρατηριούχος, λιανοπωλητής και γενικά κάθε έμπορος ειδών που: i) κατέχει ψευδή όργανα μέτρησης, όπως αυτά ορίζονται με σχετική υπουργική απόφαση, ii) μεταχειρίζεται

όργανα μέτρησης, άλλα από τα κατά νόμο προβλεπόμενα ακόμη και αν διατηρούνται σε καλή κατάσταση, iii) αποποιείται τη μέτρηση ή ζύγιση και iv) πωλεί με το μέτρο είδη, των οποίων η πώληση προβλέπεται να γίνεται σε βάρος, τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο μηδέν κόμμα δύο τοις εκατό (0,2%) επί του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας κλεισμένης χρήσης και σε περίπτωση νέας επιχείρησης, επί του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τη στιγμή διαπίστωσης της παράβασης. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το διπλάσιο του ελάχιστου προστίμου που προβλέπεται στις παραγράφους 1 ή 4 του άρθρου 30 του Αγορανομικού Κώδικα. Με το ίδιο πρόστιμο τιμωρείται όποιος εισάγει, κατασκευάζει όργανα μέτρησης άλλα από τα κατά νόμο προβλεπόμενα ή τα μετατρέπει σε ψευδή. Τα ψευδή όργανα μέτρησης κατάσχονται και καταστρέφονται. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας καθορίζονται τα όργανα που διενεργούν την κατάσχεση, τη διαδικασία καταστροφής και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με την τύχη των ψευδών οργάνων μέτρησης.

β) Ειδικά στα πρατήρια υγρών καυσίμων, η τοποθέτηση οργάνου ή υποστηρικτικών μέσων οργάνου καταδολίευσης ή αλλοίωσης του αποτελέσματος των μετρήσεων των αντλιών θεωρείται ως μετατροπή οργάνου μέτρησης σε ψευδές. Το όργανο καταδολίευσης ή αλλοίωσης και τα τυχόν υποστηρικτικά μέσα κατάσχονται και στον παραβάτη επιβάλλεται αυτοτελές διοικητικό πρόστιμο για κάθε επηρεαζόμενη αντλία ίσο με το διπλάσιο του υπολογιζόμενου ποσοστού απόκλισης κάθε αντλίας χωριστά επί του ποσού συμμετοχής της στο συνολικό κύκλο εργασιών της τελευταίας κλεισμένης χρήσης και σε περίπτωση νέας επιχείρησης, επί του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τη στιγμή διαπίστωσης της παράβασης. Σε περίπτωση που το ποσοστό απόκλισης ή το ποσό συμμετοχής στο συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί για κάθε επηρεαζόμενη αντλία, τότε η παράβαση τιμωρείται με αυτοτελές διοικητικό πρόστιμο δύο τοις εκατό (2%) για κάθε επηρεαζόμενη αντλία επί του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας κλεισμένης χρήσης και σε περίπτωση νέας επιχείρησης, επί του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τη στιγμή διαπίστωσης της παράβασης. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, ανά επηρεαζόμενη αντλία.

γ) Τα δύο τελευταία εδάφια της ως άνω παραγράφου β' εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις επέμβασης στις καλωδιώσεις, στις συνδεσμολογίες και στις σωληνώσεις της αντλίας ή του ενδείκτη.

δ) Στην περίπτωση της παραγράφου β' επιβάλλονται και οι προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο ποινικές κυρώσεις. Παράλληλα, αφαιρείται υποχρεωτικά οριστικά η άδεια λειτουργίας της εν λόγω επιχείρησης, με απόφαση της αδειοδοτούσας αρχής, της πράξης χαρακτηριζόμενη ως σοβαρής παράβασης των όρων χορήγησης της σχετικής άδειας κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 17 παρ. 6 του ν. 3054/2002 (ΦΕΚ 230 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3335/2005 (ΦΕΚ 95 Α'). Για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, η ελεγκτική αρχή αποστέλλει το φάκελο της υπόθεσης συνοδευόμενο από σχετική εισηγητική έκθεση, στην αδειοδοτούσα αρχή, εντός πέντε εργάσιμων ημερών από τη διαπίστωση της παράβασης. Από την ημερομηνία έκδοσης της ανωτέρω απόφασης και για έξι μήνες δεν επι-

τρέπεται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, η λειτουργία παρόμοιας επιχείρησης στον ίδιο χώρο. Επίσης, δεν επιτρέπεται η χορήγηση νέας άδειας λειτουργίας παρόμοιας επιχείρησης στον ίδιο χώρο σε σύζυγο ή σε πρόσωπα έχοντα μέχρι δεύτερου βαθμού συγγένεια με τον δικαιούχο της άδειας, εφόσον ο χώρος ή οι εγκαταστάσεις είναι ιδιοκτησίας του παραβάτη και η ιδιοκτησία παραμένει σε αυτόν.

ε) Η συμμετοχή στη διάπραξη του αδικήματος της παραγράφου β' τιμωρείται με διοικητικό πρόστιμο κατ' ελάχιστον πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ και μέχρι πενήντα χιλιάδες (500.000) ευρώ επιφυλασσομένης και της επιβολής των ποινικών κυρώσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, εφόσον η συμμετοχή συνίσταται στην εγκατάσταση του μηχανισμού καταδολίευσης ή αλλοίωσης.»

Άρθρο 18 Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 31 Ιανουαρίου 2011

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Α. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Α.-Τ. ΚΑΤΣΕΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ,
ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΙΛΙΔΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κ. ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

Δ. ΡΕΠΠΑΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Π. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 1 Φεβρουαρίου 2011

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

* 0 1 0 0 0 8 0 1 0 2 1 0 0 1 6 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr

Παράρτημα 2 / Κεφάλαιο 3

Κανονισμός 800/2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑ

- (4) Λαμβάνοντας υπόψη την πείρα που αποκτήθηκε, είναι απαραίτητο να προσαρμοστούν ορισμένες από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 68/2001, 70/2001, 2204/2002 και 1628/2006. Για λόγους απλοποίησης και για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση των ενισχύσεων από την Επιτροπή, οι εν λόγω κανονισμοί θα πρέπει να αντικατασταθούν από ένα και μόνο κανονισμό. Η απλοποίηση πρέπει να απορρέει, μεταξύ άλλων, από ένα σύνολο κοινών εναρμονισμένων ορισμών και κοινών οριζόντιων διατάξεων, που θεσπίζονται στο κεφάλαιο I του παρόντος κανονισμού. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνοχή της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις, οι ορισμοί της ενίσχυσης και του καθεστώτος ενισχύσεων θα πρέπει να είναι οι ίδιοι με τους ορισμούς που προβλέπονται για τις δύο αυτές έννοιες στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ⁽¹⁾. Η απλοποίηση αυτή είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η επίτευξη των αποτελεσμάτων που επιδιώκει η Στρατηγική της Λισαβόνας για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, ιδίως σε σχέση με τις ΜΜΕ.
- (5) Ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να απαλλάσσει κάθε ενίσχυση που πληροί όλες τις σχετικές προϋποθέσεις που θεσπίζονται με τον κανονισμό αυτόν, καθώς και κάθε καθεστώς ενισχύσεων, υπό τον όρο ότι οποιαδήποτε μεμονωμένη ενίσχυση η οποία θα μπορούσε να χορηγηθεί βάσει του καθεστώτος αυτού πληροί όλες τις σχετικές προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η διαφάνεια, καθώς και η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση των ενισχύσεων, όλα τα μεμονωμένα μέτρα ενίσχυσης που χορηγούνται βάσει του παρόντος κανονισμού πρέπει να περιλαμβάνουν ρητή αναφορά στην εφαρμοστέα διάταξη του κεφαλαίου II και στην εθνική νομοθεσία στην οποία στηρίζεται η μεμονωμένη ενίσχυση.
- (6) Για την παρακολούθηση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κράτη μέλη σχετικά με τα μέτρα που εφαρμόζονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού. Εάν ένα κράτος μέλος δεν υποβάλει τις σχετικές πληροφορίες εντός εύλογης προθεσμίας όσον αφορά αυτά τα μέτρα ενισχύσεων, το γεγονός αυτό μπορεί, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ως ένδειξη του ότι δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού. Αυτό μπορεί να οδηγήσει την Επιτροπή στην απόφαση να παύσει μελλοντικά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού ή του σχετικού μέρους αυτού, σε σχέση με το υπόψη κράτος μέλος και να απαιτήσει ότι όλα τα επακόλουθα μέτρα ενίσχυσης, περιλαμβανομένων των μεμονωμένων ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει καθεστώτων που προηγουμένως καλύπτονταν από τον παρόντα κανονισμό, θα πρέπει να της κοινοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 88 της Συνθήκης. Μόλις το κράτος μέλος χορηγήσει ορθές και πλήρεις πληροφορίες, η Επιτροπή θα επιτρέψει και πάλι την πλήρη εφαρμογή του κανονισμού.
- (7) Οι κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης που δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό θα εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Ο παρών κανονισμός δεν πρέπει να θίγει την δυνατότητα των κρατών μελών να κοινοποιούν ενισχύσεις των οποίων οι στόχοι ανταποκρίνονται στους στόχους που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό. Οι ενισχύσεις αυτές θα αξιολογούνται από την Επιτροπή ιδίως βάσει των προϋποθέσεων που προσδιορίζονται στον παρόντα κανονισμό και σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται σε συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές ή πλαίσια που έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή κάθε φορά που το οικείο μέτρο ενίσχυσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής τέτοιου συγκεκριμένου μέσου.
- (8) Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις εξαγωγικές ενισχύσεις ή σε ενισχύσεις που ευνοούν τα εγχώρια έναντι των εισαγόμενων προϊόντων. Ειδικότερα, δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που χρηματοδοτούν τη συγκρότηση και τη λειτουργία δικτύου διανομής σε άλλες χώρες. Κατά κανόνα δεν πρέπει να θεωρούνται εξαγωγικές ενισχύσεις οι ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους συμμετοχής σε εμπορικές εκδόσεις ή του κόστους μελετών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών απαραίτητων για τη διάθεση ενός νέου ή ήδη υπάρχοντος προϊόντος σε μια νέα αγορά.
- (9) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται σχεδόν σε όλους τους τομείς. Στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να απαλλάσσει μόνο τις ενισχύσεις στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας, τις ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου, τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση και τις ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και εργαζόμενους με αναπηρία.
- (10) Στον γεωργικό τομέα, λαμβάνοντας υπόψη τους ειδικούς κανόνες που εφαρμόζονται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να απαλλάσσει μόνο τις ενισχύσεις στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, τις ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου, τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση, τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τις ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και τους εργαζόμενους με αναπηρία στο μέτρο που οι εν λόγω κατηγορίες ενίσχυσης δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001⁽²⁾.
- (11) Λαμβάνοντας υπόψη τις ομοιότητες μεταξύ της επεξεργασίας και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων και μη γεωργικών προϊόντων, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται στην επεξεργασία και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

⁽¹⁾ ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1791/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 1).

⁽²⁾ ΕΕ L 358 της 16.12.2006, σ. 3.

- (12) Οι δραστηριότητες στη γεωργική εκμετάλλευση, οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να προετοιμαστεί το προϊόν για την πρώτη πώληση, και η πρώτη πώληση προς μεταπωλητές ή προς μεταποιητικές επιχειρήσεις δεν πρέπει να θεωρούνται ως μεταποίηση ή εμπορία για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει αποφανθεί ότι, από τη στιγμή που η Κοινότητα έχει θεσπίσει νομοθεσία για τη συγκρότηση κοινής οργάνωσης της αγοράς σε έναν συγκεκριμένο γεωργικό τομέα, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου το οποίο θα μπορούσε να υπονομεύσει ή να εισαγάγει εξαιρέσεις στην κοινή οργάνωση της αγοράς. Για τον λόγο αυτό, είναι σκόπιμο να μην υπάγονται στον παρόντα κανονισμό ενισχύσεις των οποίων το ποσό καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα προϊόντων που αγοράζονται ή διατίθενται στην αγορά, ούτε περιπτώσεις ενισχύσεων οι οποίες συνδεούνται από την υποχρέωση απόδοσης ενός μέρους τους σε πρωτογενείς παραγωγούς.
- (13) Λαμβάνοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1407/2002, της 23ης Ιουλίου 2002, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα ⁽¹⁾, ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα του άνθρακα, με εξαίρεση τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση, τις ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία και τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.
- (14) Όταν ένα καθεστώς περιφερειακών ενισχύσεων επιδιώκει την επίτευξη στόχων περιφερειακού χαρακτήρα, αλλά απευθύνεται σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας, ο στόχος και τα πιθανά αποτελέσματα του καθεστώτος ενδέχεται να έχουν περισσότερο τομεακό και λιγότερο οριζόντιο χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων που στοχεύουν σε ορισμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και οι περιφερειακές ενισχύσεις που χορηγούνται για δραστηριότητες του τομέα του χάλυβα, του τομέα της ναυπηγίας όπως προβλέπεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την παράταση ισχύος του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία ⁽²⁾, και του τομέα των συνθετικών ινών, δεν πρέπει να καλύπτονται από την απαλλαγή κοινοποίησης. Ωστόσο, ο τομέας του τουρισμού διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις εθνικές οικονομίες και έχει εν γένει θετική συμβολή στην περιφερειακή ανάπτυξη. Συνεπώς, τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα που αφορούν τουριστικές δραστηριότητες θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης.
- (15) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων ⁽³⁾ πρέπει να αξιολογούνται με βάση τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές έτσι ώστε να αποφεύγεται η καταστρατηγή τους. Ενισχύσεις στις επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Προκειμένου να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος των κρατών μελών κατά την χορήγηση ενισχύσεων υπαγόμενων στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού προς ΜΜΕ, ο ορισμός της προβληματικής επιχείρησης πρέπει να απλουστευθεί σε σχέση με τον ορισμό που χρησιμοποιείται στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές. Επιπλέον, οι ΜΜΕ που έχουν συσταθεί πριν από λιγότερο από τρία έτη δεν πρέπει να θεωρούνται, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, προβληματικές όσον αφορά την περίοδο αυτή, εκτός εάν πληρούν τα κριτήρια βάσει της εθνικής νομοθεσίας για την υπαγωγή τους σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία. Η απλούστευση αυτή δεν πρέπει να θίγει τον χαρακτηρισμό των εν λόγω ΜΜΕ βάσει των κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά ενισχύσεις που δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό ούτε τον χαρακτηρισμό μεγάλων επιχειρήσεων ως προβληματικών βάσει του παρόντος κανονισμού, που εξακολουθούν να υπάγονται στον πλήρη ορισμό που περιλαμβάνουν οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές.
- (16) Η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι εγκρινόμενες ενισχύσεις δεν νοθεύουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο αντιστεκόμενο προς το κοινό συμφέρον. Συνεπώς, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε δικαιούχους για τους οποίους εκκρεμεί εντολή ανάκτησης ενισχύσεων κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής με την οποία οι ενισχύσεις αυτές κηρύσσονται παράνομες και ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, θα πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Συνεπώς, για κάθε ενίσχυση ad hoc που καταβάλλεται στους εν λόγω δικαιούχους και για κάθε καθεστώς ενισχύσεων που δεν περιλαμβάνει ρητή διάταξη που προβλέπει την εξαίρεση των δικαιούχων αυτών, εξακολουθεί να ισχύει η υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Η εν λόγω διάταξη δεν θα πρέπει να επηρεάζει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των δικαιούχων καθεστώτων ενισχύσεων οι οποίοι δεν υπόκεινται σε εκκρεμούσες εντολές ανάκτησης.
- (17) Για να εξασφαλιστεί η συνετής εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις καθώς και για λόγους διοικητικής απλοποίησης, θα πρέπει να εναρμονιστούν οι ορισμοί των όρων που είναι σχετικοί με τις διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό.
- (18) Για τον υπολογισμό της έντασης των ενισχύσεων, όλα τα στοιχεία θα πρέπει να υπολογίζονται πριν την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων. Για τον υπολογισμό των εντάσεων, οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις ανάγονται στην αξία τους κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που εφαρμόζεται για την αναγωγή και για τον υπολογισμό του ύψους της ενίσχυσης για ενισχύσεις που δεν λαμβάνουν τη μορφή επιχορήγησης, πρέπει να είναι το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά το χρόνο της χορήγησης της επιχορήγησης, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ L 205 της 2.8.2002, σ. 1. κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1791/2006 (ΕΕ L 363 της 20.12.2006, σ. 1).

⁽²⁾ ΕΕ C 260 της 28.10.2006, σ. 7.

⁽³⁾ ΕΕ C 244 της 1.10.2004, σ. 2.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 14 της 19.1.2008, σ. 6.

- (19) Στις περιπτώσεις που η ενίσχυση χορηγείται μέσω φοροαπαλλαγών ή μειώσεων μελλοντικών φόρων, υπό τον όρο ότι τηρείται ορισμένη ένταση ενίσχυσης που ορίζεται σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης, η αναγωγή της αξίας των τμημάτων της ενίσχυσης θα πρέπει να γίνεται με βάση τα επιτόκια αναφοράς που ισχύουν κατά το χρόνο υλοποίησης των διαφόρων φορολογικών πλεονεκτημάτων. Στην περίπτωση φορολογικών απαλλαγών ή μειώσεων σε σχέση με μελλοντικούς φόρους, το εφαρμοστέο επιτόκιο αναφοράς και ακριβές ύψος των δόσεων της ενίσχυσης ενδέχεται να μην είναι γνωστό εκ των προτέρων. Στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίζουν εκ των προτέρων ένα ανώτατο όριο για την προεξοφλημένη αξία της ενίσχυσης με τήρηση της εφαρμοστέας έντασης ενίσχυσης. Στη συνέχεια, όταν καταστεί γνωστό το ποσό της δόσης της ενίσχυσης για ένα συγκεκριμένο έτος, μπορεί να γίνει προεξόφληση του ποσού αυτού βάσει του εφαρμοστέου τη στιγμή εκείνη επιτοκίου αναφοράς. Η προεξοφλημένη αξία κάθε δόσης ενίσχυσης πρέπει να αφαιρείται από το συνολικό ύψος του ανώτατου ορίου.
- (20) Για λόγους διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης και αποτελεσματικής παρακολούθησης, ο παρών κανονισμός πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε ενισχύσεις που χαρακτηρίζονται από διαφάνεια. Διαφανής θεωρείται μια ενίσχυση ως προς την οποία είναι δυνατόν να υπολογιστεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου. Συγκεκριμένα, ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε δάνεια πρέπει να θεωρούνται διαφανείς όταν το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί βάσει του επιτοκίου αναφοράς, όπως το προσδιορίζει η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης. Οι ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε φορολογικά μέτρα θα πρέπει να θεωρείται ότι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια όταν τα μέτρα προβλέπουν ορισμένο ανώτατο όριο με το οποίο να διασφαλίζεται ότι δεν γίνεται υπέρβαση του ισχύοντος ορίου. Στην περίπτωση μειώσεων σε περιβαλλοντικούς φόρους, οι οποίες δεν υπόκεινται σε όριο μεμονωμένης κοινοποίησης βάσει του παρόντος κανονισμού, δεν απαιτείται ανώτατο όριο προκειμένου να θεωρηθεί το μέτρο διαφανές.
- (21) Οι ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε καθεστώτα εγγυήσεων θα θεωρούνται ότι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια όταν η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης έχει εγκριθεί μετά από κοινοποίησή της στην Επιτροπή και, στην περίπτωση επενδυτικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα, όταν επίσης η Επιτροπή έχει εγκρίνει αυτή την μεθοδολογία μετά την έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1628/2006. Η Επιτροπή θα εξετάζει τις κοινοποιήσεις αυτές με βάση την ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων⁽¹⁾. Ενισχύσεις συμπεριλαμβανόμενες σε καθεστώτα εγγυήσεων πρέπει επίσης να θεωρούνται διαφανείς όταν ο δικαιούχος είναι ΜΜΕ και το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί βάσει των προμηθειών ασφαλούς λιμένα που προβλέπονται στα σημεία 3.3 και 3.5 της εν λόγω ανακοίνωσης.
- (22) Λαμβάνοντας υπόψη τη δυσχέρεια υπολογισμού του ισοδύναμου επιχορήγησης των ενισχύσεων που έχουν τη μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών, οι ενισχύσεις αυτές καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό μόνον εάν το συνολικό ποσό της επιστρεπτέας προκαταβολής είναι χαμηλότερο από το ισχύον όριο κοινοποίησης και τις μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων που προβλέπονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.
- (23) Λόγω του υψηλότερου κινδύνου στρέβλωσης του ανταγωνισμού, οι ενισχύσεις που ανέρχονται σε μεγάλα ποσά πρέπει να εξακολουθήσουν να αξιολογούνται σε ατομική βάση από την Επιτροπή. Συνεπώς, θα πρέπει να καθοριστούν όρια για κάθε κατηγορία ενισχύσεων εντός του πεδίου εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία της σχετικής ενίσχυσης και τις πιθανές επιπτώσεις της στον ανταγωνισμό. Κάθε χορηγούμενη ενίσχυση η οποία υπερβαίνει τα όρια αυτά εξακολουθεί να υπόκειται στην υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (24) Για να εξασφαλιστεί ότι η ενίσχυση ανταποκρίνεται στην αρχή της αναλογικότητας και περιορίζεται στο αναγκαίο ποσό, τα όρια θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να εκφράζονται ως εντάσεις ενίσχυσης σε σχέση με μια σειρά επιλέξιμων δαπανών. Δεδομένου ότι βασίζεται σε μια μορφή ενίσχυσης για την οποία είναι δύσκολο να προσδιοριστούν οι επιλέξιμες δαπάνες, το όριο όσον αφορά την ενίσχυση με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου θα πρέπει να διατυπώνεται ως μέγιστο ποσό ενίσχυσης.
- (25) Τα επιτρεπόμενα όρια για την ένταση ή το ποσό των ενισχύσεων θα πρέπει να τεθούν σε τέτοιο ύψος ούτως ώστε, με βάση την πείρα της Επιτροπής, να επιτυγχάνεται η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ελαχιστοποίησης των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στον ενισχυόμενο τομέα και της αντιμετώπισης της ανεπάρκειας της αγοράς ή του προβλήματος συνοχής που καλείται να αντιμετωπίσει. Όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, το όριο αυτό θα πρέπει να θεσπιστεί λαμβάνοντας υπόψη την επιτρεπόμενη ένταση των ενισχύσεων με βάση τους χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων.
- (26) Για να εξακριβωθεί κατά πόσον τηρούνται τα επιμέρους όρια ενισχύσεων και οι μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της δημόσιας στήριξης που παρέχεται στην ενισχυόμενη δραστηριότητα ή στο ενισχυόμενο σχέδιο, ανεξάρτητα από το αν η στήριξη χρηματοδοτείται από τοπικές, περιφερειακές, εθνικές ή κοινοτικές πηγές.
- (27) Επιπλέον, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προσδιορίζει τις περιστάσεις υπό τις οποίες μπορεί να υπάρχει σώρευση διαφόρων κατηγοριών ενισχύσεων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό. Όσον αφορά τη σώρευση ενισχύσεων που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό με κρατικές ενισχύσεις που δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση της ενίσχυσης που δεν καλύπτεται από τον παρόντα κανονισμό, καθώς και οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων στις οποίες στηρίζεται η απόφαση αυτή. Πρέπει να εφαρμόζονται ειδικές διατάξεις όσον αφορά τη σώρευση ενισχύσεων για εργαζόμενους με αναπηρία με άλλες κατηγορίες ενισχύσεων και ιδίως επενδυτικές ενισχύσεις, που μπορεί να υπολογίζεται με βάση το σχετικό μισθολογικό κόστος. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει επίσης να μεριμνά για τη σώρευση μέτρων ενίσχυσης με προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες και με μέτρα ενίσχυσης χωρίς προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες.

(1) EE C 155 της 20.6.2008, σ. 10.

- (28) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις είναι αναγκαίες και ότι χρησιμεύουν ως κίνητρο για την ανάπτυξη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων ή σχεδίων, βάσει του παρόντος κανονισμού δεν πρέπει να απαλλάσσονται δραστηριότητες τις οποίες ούτως ή άλλως θα ανέπτυξε ο δικαιούχος υπό τις επικρατούσες στην αγορά συνθήκες. Όσον αφορά ενισχύσεις που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό οι οποίες χορηγούνται σε μια ΜΜΕ, το κίνητρο αυτό θα θεωρείται ότι υπάρχει όταν, πριν εκκινήσουν οι δραστηριότητες που συνδέονται με την εφαρμογή του ενισχυόμενου σχεδίου ή των ενισχυόμενων δραστηριοτήτων, η ΜΜΕ έχει υποβάλει σχετική αίτηση στο κράτος μέλος. Όσον αφορά ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικών κεφαλαίων υπέρ ΜΜΕ, οι όροι που θεσπίζει ο παρών κανονισμός, ιδίως όσον αφορά το μέγεθος των δόσεων των επενδύσεων ανά στοχευόμενη επιχείρηση, το βαθμό της συμμετοχής ιδιωτών επενδυτών, το μέγεθος της εταιρείας και τη χρηματοδοτούμενη επιχειρηματική φάση, εξασφαλίζουν ότι το μέτρο ενίσχυσης με επιχειρηματικά κεφάλαια θα επενεργήσει ως κίνητρο.
- (29) Όσον αφορά ενισχύσεις που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό οι οποίες χορηγούνται σε δικαιούχο που είναι μεγάλη επιχείρηση, τα κράτη μέλη θα πρέπει, εκτός από τους όρους που ισχύουν για τις ΜΜΕ, να εξασφαλίζουν επίσης ότι ο δικαιούχος έχει αναλύσει, σε εσωτερικό έγγραφο, τη βιωσιμότητα του ενισχυόμενου σχεδίου ή δραστηριότητας τόσο με την υπόθεση χορήγησης της ενίσχυσης και όσο χωρίς αυτήν. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξακριβώνουν ότι σε αυτό το εσωτερικό έγγραφο επιβεβαιώνεται μια ουσιώδης αύξηση του μεγέθους ή του πεδίου του έργου / της δραστηριότητας, μια ουσιώδης αύξηση του συνολικού ποσού που κατέβαλε ο δικαιούχος για το επιδοτούμενο έργο ή τη δραστηριότητα ή μια ουσιώδης αύξηση στην ταχύτητα ολοκλήρωσης του υπόψη σχεδίου ή δραστηριότητας. Όσον αφορά τις περιφερειακές ενισχύσεις, η δημιουργία κινήτρων πρέπει επίσης να επιβεβαιώνεται βάσει του γεγονότος ότι το επενδυτικό σχέδιο καθ' εαυτό δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη ενισχυόμενη περιφέρεια εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.
- (30) Όσον αφορά τις ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση ή για εργαζόμενους με αναπηρία, η λειτουργία τους ως κινήτρων πρέπει να θεωρείται ότι αποδεικνύεται εκ του γεγονότος ότι χάρη στο σχετικό μέτρο ενίσχυσης επιτυγχάνεται καθαρή αύξηση του αριθμού τέτοιων εργαζομένων που προλαμβάνει η σχετική επιχείρηση ή ότι χάρη στο μέτρο αυτό δημιουργούνται πρόσθετα έξοδα για ειδικές εγκαταστάσεις ή εξοπλισμό για εργαζόμενους με αναπηρία. Όταν ο αποδέκτης ενίσχυσης για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία με τη μορφή επιδότησης μισθού λαμβάνει ήδη ενίσχυση για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία, είτε βάσει των όρων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2204/2002 είτε βάσει προηγούμενης μεμονωμένης έγκρισης από την Επιτροπή, θεωρείται ότι ο όρος της καθαρής αύξησης του αριθμού των εργαζομένων με αναπηρία, ο οποίος πληρούτο σε σχέση με τα προϋπάρχοντα μέτρα ενίσχυσης, συνεχίζει να πληρούται για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού.
- (31) Τα φορολογικού τύπου μέτρα ενίσχυσης πρέπει να πληρούν συγκεκριμένους όρους με χαρακτήρα κινήτρου, δεδομένου ότι παρέχονται βάσει διαφορετικών διαδικασιών σε σχέση με άλλες κατηγορίες ενίσχυσης. Οι μειώσεις σε περιβαλλοντικούς φόρους που πληρούν τους όρους της οδηγίας 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας⁽¹⁾ και καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό πρέπει να θεωρείται ότι επενεργούν ως κίνητρα επειδή οι εν λόγω μειωμένοι συντελεστές συμβάλλουν τουλάχιστον έμμεσα στη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος επιτρέποντας την υιοθέτηση ή τη συνέχιση της ισχύος του υπόψη γενικού φορολογικού καθεστώτος και παρέχοντας με τον τρόπο αυτό κίνητρα στις επιχειρήσεις που υπάγονται σε περιβαλλοντική φορολογία να μειώσουν τα επίπεδα ρύπανσης που προκαλούν.
- (32) Επιπλέον, δεδομένου ότι είναι δύσκολο να διαπιστωθεί κατά πόσο μια ενίσχυση ad hoc που χορηγείται σε μεγάλη επιχείρηση λειτουργεί ως κίνητρο, αυτό το είδος ενίσχυσης θα πρέπει να αποκλεισθεί από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Η Επιτροπή θα εξετάζει κατά πόσον η ενίσχυση μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο στο πλαίσιο της κοινοποίησης της σχετικής ενίσχυσης με βάση τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί στις ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές, πλαίσια ή άλλα κοινοτικά μέσα.
- (33) Για λόγους διαφάνειας και αποτελεσματικού ελέγχου, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 994/98, ενδείκνυται η καθιέρωση τυποποιημένου εγγράφου με το οποίο τα κράτη μέλη θα καλούνται να υποβάλλουν στην Επιτροπή συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία κάθε φορά που, δυνάμει του παρόντος κανονισμού, εφαρμόζουν ένα καθεστώς ενισχύσεων ή ενίσχυσης ad hoc. Το εν λόγω έντυπο περιληπτικών πληροφοριών θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τη δημοσίευση του μέτρου στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και στο Διαδίκτυο. Οι περιληπτικές πληροφορίες θα πρέπει να αποστέλλονται στην Επιτροπή σε ηλεκτρονική μορφή χρησιμοποιώντας καθιερωμένη ηλεκτρονική εφαρμογή. Το υπόψη κράτος μέλος πρέπει να δημοσιεύει στο Διαδίκτυο το πλήρες κείμενο των ενισχύσεων του είδους αυτού. Στην περίπτωση μέτρων ενίσχυσης ad hoc, τα απόρρητα επαγγελματικά στοιχεία μπορούν να διαγραφούν. Ωστόσο το όνομα του αποδέκτη και το ύψος της ενίσχυσης δεν δύνανται να θεωρηθούν ως απόρρητα επαγγελματικά στοιχεία. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα κείμενα αυτά παραμένουν προσβάσιμα μέσω Διαδικτύου καθόλη τη διάρκεια ισχύος του μέτρου ενίσχυσης. Εκτός από τις ενισχύσεις με τη μορφή φορολογικών μέτρων, η πράξη χορήγησης της ενίσχυσης πρέπει επίσης να περιλαμβάνει παραπομπή στη σχετική διάταξη ή διατάξεις του κεφαλαίου II του παρόντος κανονισμού που αφορά την πράξη αυτή.
- (34) Για λόγους διαφάνειας και αποτελεσματικού ελέγχου, η Επιτροπή πρέπει να θεσπίσει ειδικές υποχρεώσεις όσον αφορά τη μορφή και το περιεχόμενο των ετήσιων εκθέσεων που πρέπει να υποβάλλονται στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, θεωρείται ενδεδειγμένο να θεσπιστούν κανόνες σχετικά με τα αρχεία που πρέπει να τηρούν τα κράτη μέλη για τα καθεστώτα ενισχύσεων και τις μεμονωμένες ενισχύσεις που απαλλάσσονται βάσει του παρόντος κανονισμού, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999.

⁽¹⁾ ΕΕ L 283 της 31.10.2003, σ. 51. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2004/75/ΕΚ (ΕΕ L 157 της 30.4.2004, σ. 100).

- (35) Είναι αναγκαίο να θεσπιστούν ορισμένες περαιτέρω προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από κάθε μέτρο ενίσχυσης που απαλλάσσεται βάσει του παρόντος κανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη τα άρθρα 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) και 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να έχουν αναλογικό χαρακτήρα σε σχέση με τις ανεπάρκειες της αγοράς ή τα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν έτσι ώστε να ανταποκρίνονται προς το κοινοτικό συμφέρον. Συνεπώς, είναι σκόπιμο το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, στο βαθμό που αφορά επενδυτικές ενισχύσεις, να περιοριστεί στις ενισχύσεις που χορηγούνται σε σχέση με ορισμένες ενσώματες και άυλες επενδύσεις. Λαμβάνοντας υπόψη το πλεονάζον δυναμικό της Κοινότητας και τα συγκεκριμένα προβλήματα στρέβλωσης του ανταγωνισμού στους τομείς των οδικών μεταφορών εμπορευμάτων και των αεροπορικών μεταφορών, όσον αφορά τις επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν την κύρια οικονομική δραστηριότητά τους στους εν λόγω τομείς των μεταφορών, τα μέσα και ο εξοπλισμός μεταφορών δεν πρέπει να περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες. Ειδικές διατάξεις πρέπει να ισχύουν όσον αφορά τον ορισμό των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων για τους σκοπούς των περιβαλλοντικών ενισχύσεων.
- (36) Σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις ενισχύσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η ενίσχυση πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται κατά τη χρονική στιγμή της απονομής στο δικαιούχο του εννόμου δικαιώματος να λάβει την ενίσχυση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό καθεστώς.
- (37) Για να μην ευνοείται περισσότερο ο συντελεστής «κεφάλαιο» μιας επένδυσης από το συντελεστή «εργασία», θα πρέπει να προβλεφθεί δυνατότητα υπολογισμού των επενδυτικών ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ και των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα με βάση είτε το κόστος της επένδυσης είτε το κόστος των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται άμεσα με την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου.
- (38) Τα καθεστώτα περιβαλλοντικών ενισχύσεων με τη μορφή φορολογικών ελαφρύνσεων, οι ενισχύσεις για εργαζόμενους που είναι σε μειονεκτική θέση, οι επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, οι ενισχύσεις για νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις, οι ενισχύσεις για νεοιδρυθείσες από γυναίκες επιχειρηματίες επιχειρήσεις ή οι ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου που χορηγούνται σε δικαιούχο σε βάση ad hoc μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά δεδομένου ότι ευνοείται ο δικαιούχος έναντι άλλων επιχειρήσεων που δεν έχουν λάβει τέτοιου είδους ενίσχυση. Επειδή οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνται στις επιχειρήσεις σε ατομική βάση, οι ενισχύσεις ad hoc είναι πιθανό να έχουν περιορισμένα μόνο θετικά διαρθρωτικά αποτελέσματα στο περιβάλλον, στην απασχόληση των εργαζομένων με αναπηρία ή των εργαζομένων σε μειονεκτική θέση, την περιφερειακή συνοχή ή την τυχόν ανεπάρκεια της αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων. Για τον λόγο αυτόν, τα καθεστώτα που αφορούν αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων πρέπει να απαλλάσσονται βάσει του παρόντος κανονισμού, ενώ οι ενισχύσεις ad hoc πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Ωστόσο, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να απαλλάσσει τις ad hoc περιφερειακές ενισχύσεις όταν οι εν λόγω ad hoc ενισχύσεις χρησιμοποιούνται για τη συμπλήρωση ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει καθεστώτος επενδυτικών περιφερειακών ενισχύσεων, με ανώτατο όριο για το στοιχείο ad hoc το 50 % της συνολικής ενίσχυσης που χορηγείται για την επένδυση.
- (39) Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού που αφορούν ενισχύσεις σε ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση δεν θα πρέπει να προβλέπουν, όπως στην περίπτωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001, καμία δυνατότητα αύξησης των ανωτάτων εντάσεων των ενισχύσεων μέσω περιφερειακής πριμοδότησης. Ωστόσο, θα πρέπει να είναι δυνατή η χορήγηση των μέγιστων εντάσεων των ενισχύσεων που ορίζονται στις διατάξεις σχετικά με τις περιφερειακές ενισχύσεις και στις ΜΜΕ, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση. Ομοίως, οι διατάξεις σχετικά με τις περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις δεν θα πρέπει να προβλέπουν καμία δυνατότητα αύξησης των μέγιστων εντάσεων των ενισχύσεων μέσω περιφερειακής πριμοδότησης. Θα πρέπει επίσης να είναι δυνατό, οι μέγιστες εντάσεις των ενισχύσεων που ορίζονται στις διατάξεις σχετικά με τις περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις να μπορούν να εφαρμόζονται σε σχέδια που έχουν θετικά αποτελέσματα στο περιβάλλον, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση περιφερειακής επενδυτικής ενίσχυσης.
- (40) Με την αντιμετώπιση των προβλημάτων των μειονεκτουσών περιοχών, οι εθνικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα προωθούν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή των κρατών μελών και της Κοινότητας στο σύνολό της. Οι εθνικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα αποσκοπούν στην υποβοήθηση της ανάπτυξης των πλέον μειονεκτουσών περιοχών με την υποστήριξη των επενδύσεων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ένα βιώσιμο πλαίσιο. Προωθεί τη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων, την επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων, τη διαφοροποίηση της παραγωγής υφιστάμενης εγκατάστασης σε νέα, πρόσθετα προϊόντα ή μια θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υφιστάμενης εγκατάστασης.
- (41) Για να αποφεύγεται η τεχνητή υποδιαίρεση μεγάλων σχεδίων περιφερειακών επενδύσεων σε «υπό-σχέδια», αποφεύγοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα όρια κοινοποίησης που προβλέπονται βάσει του παρόντος κανονισμού, ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο πρέπει να θεωρείται ως ενιαίο επενδυτικό σχέδιο εάν η επένδυση πραγματοποιείται εντός περιόδου τριών ετών από την ίδια επιχείρηση ή τις ίδιες επιχειρήσεις και αποτελείται από πάγια στοιχεία ενεργητικού συνδυασμένα κατά αδιαίρετο, από οικονομική άποψη, τρόπο. Για να αξιολογηθεί κατά πόσον μια αρχική επένδυση είναι οικονομικά αδιαίρετη, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τεχνικούς, λειτουργικούς και στρατηγικούς δεσμούς και την άμεση γεωγραφική γειτνίαση. Ο οικονομικά αδιαίρετος χαρακτήρας θα αξιολογείται ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Τούτο σημαίνει ότι για να προσδιοριστεί εάν ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο αποτελεί ενιαίο σχέδιο, η αξιολόγηση πρέπει να είναι η ίδια, ανεξάρτητα από το αν το σχέδιο υλοποιείται από μια και μόνο επιχείρηση, από περισσότερες επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν από κοινού τις επενδυτικές δαπάνες ή από περισσότερες επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν τις δαπάνες χωριστών επενδύσεων στο πλαίσιο του ίδιου επενδυτικού σχεδίου (π.χ. στην περίπτωση κοινών επιχειρήσεων).

- (42) Σε αντίθεση με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, που πρέπει περιοριστικά να χορηγούνται μόνο σε ενισχυόμενες περιοχές, οι ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση θα πρέπει να μπορούν να χορηγούνται τόσο σε ενισχυόμενες όσο και σε μη ενισχυόμενες περιοχές. Συνεπώς, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν, σε ενισχυόμενες περιοχές, επενδυτικές ενισχύσεις εφόσον τηρούν είτε το σύνολο των προϋποθέσεων που ισχύουν στο τμήμα σχετικά με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση είτε το σύνολο των προϋποθέσεων που ισχύουν στο τμήμα που αφορά τις ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση.
- (43) Η οικονομική ανάπτυξη των ενισχυόμενων περιοχών εμποδίζεται από τα σχετικά χαμηλά επίπεδα επιχειρηματικής δραστηριότητας και ιδίως από τα ακόμη χαμηλότερα από τον μέσο όρο ποσοστά επιχειρήσεων σε φάση εκκίνησης. Έτσι, κρίνεται αναγκαίο να περιληφθεί στον παρόντα κανονισμό μια κατηγορία ενισχύσεων η οποία θα μπορεί να χορηγείται επιπλέον των περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων, έτσι ώστε να παρέχονται κίνητρα προς τις νέες επιχειρήσεις και εκείνες που διανύουν το πρώτο στάδιο ανάπτυξης στις ενισχυόμενες περιφέρειες. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική στοχοδότηση των ενισχύσεων αυτών υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων σε ενισχυόμενες περιοχές, η εν λόγω κατηγορία ενισχύσεων θα πρέπει να είναι προοδευτική αναλόγως των δυσκολιών που αντιμετωπίζει κάθε κατηγορία περιοχών. Για να αποφεύγεται κάθε μη αποδεκτός κίνδυνος νόθευσης του ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου εκτοπισμού υφιστάμενων επιχειρήσεων, η νέα αυτή ενίσχυση θα πρέπει να περιορίζεται αυστηρά στις μικρές επιχειρήσεις, να έχει περιορισμένο ύψος και να μειώνεται με την πάροδο του χρόνου. Η χορήγηση ενισχύσεων που προορίζονται αποκλειστικά για νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις ή για νεοϊδρυθείσες από γυναίκες επιχειρηματίες επιχειρήσεις, είναι δυνατόν να αποτελέσει κίνητρο για υφιστάμενες μικρές επιχειρήσεις να κλείσουν και να ανοίξουν εκ νέου με σκοπό να λάβουν ενίσχυση αυτής της μορφής, γεγονός που αποτελεί ανεπιθύμητο αποτέλεσμα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν επίγνωση αυτού του κινδύνου και να σχεδιάζουν τα καθεστώτα ενισχύσεων έτσι ώστε να αποφεύγεται αυτό το πρόβλημα, π.χ. θέτοντας όρια στην υποβολή αιτήσεων από ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που έκλεισαν πρόσφατα.
- (44) Εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας μπορούν να αποτελέσουν τα χαμηλά επίπεδα επιχειρηματικής δραστηριότητας από μέρους ορισμένων κατηγοριών πληθυσμού που αντιμετωπίζει ορισμένες ειδικές δυσχέρειες, όπως η πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Η Επιτροπή επανεξέτασε το ενδεχόμενο ανεπάρκειας της αγοράς από την άποψη αυτή για διάφορες κατηγορίες προσώπων και, στην τρέχουσα φάση, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ειδικά οι γυναίκες έχουν χαμηλότερο ποσοστό από τον μέσο όρο στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων σε σχέση με τους άνδρες, όπως απορρέει, μεταξύ άλλων, από στατιστικές της Eurostat. Επομένως, είναι ανάγκη να περιληφθεί στον παρόντα κανονισμό μια κατηγορία ενισχύσεων που παρέχουν κίνητρα για τη δημιουργία επιχειρήσεων από γυναίκες επιχειρηματίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ειδικές ανεπάρκειες της αγοράς που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν επίσης ιδιαίτερες δυσκολίες όσον αφορά το κόστος φροντίδας μελών της οικογενείας τους. Οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να καταστήσουν δυνατή την επίτευξη ουσιαστικής, και όχι μόνον τυπικής, ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών μειώνοντας τις εκ των πραγμάτων ανισότητες που υφίστανται στον χώρο της επιχειρηματικότητας και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Κατά τη λήξη ισχύος του παρόντος κανονισμού η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει κατά πόσον το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω απαλλαγής και οι κατηγορίες δικαιούχων διατηρούν τη σκοπιμότητά τους.
- (45) Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, σε συνδυασμό με την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Η βιώσιμη ανάπτυξη στηρίζεται, μεταξύ άλλων, σε ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Η προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και η καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος αυξάνουν επίσης την ασφάλεια του εφοδιασμού και την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών οικονομιών εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα και την διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτής ενέργειας. Ο τομέας της προστασίας του περιβάλλοντος βρίσκεται συχνά αντιμέτωπος με ανεπάρκειες της αγοράς με τη μορφή αρνητικών επιπτώσεων. Υπό κανονικές συνθήκες αγοράς, οι επιχειρήσεις ενδέχεται να μην έχουν αναγκαστικά κίνητρο να μειώσουν τη ρύπανση που προκαλούν δεδομένου ότι η μείωση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των δαπανών τους. Όταν οι επιχειρήσεις δεν είναι υποχρεωμένες να εσωτερικεύουν το κόστος της ρύπανσης, το κόστος αυτό βαρύνει την κοινωνία στο σύνολό της. Η εσωτερικοποίηση των περιβαλλοντικών δαπανών μπορεί να εξασφαλιστεί με την επιβολή περιβαλλοντικών ρυθμίσεων ή φόρων. Η έλλειψη πλήρους εναρμόνισης των περιβαλλοντικών προτύπων σε κοινοτικό επίπεδο δημιουργεί άισους όρους ανταγωνισμού. Επιπλέον, μπορεί να επιτευχθεί υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος με πρωτοβουλίες που είναι αυστηρότερες από τα υποχρεωτικά κοινοτικά πρότυπα, οι οποίες ενδέχεται να είναι επιζήμιες για την ανταγωνιστική θέση των σχετικών επιχειρήσεων.
- (46) Λαμβάνοντας υπόψη την επαρκή πείρα που αποκτήθηκε κατά την εφαρμογή των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, οι επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων, ενισχύσεις για την αγορά μεταφορικών οχημάτων των οποίων οι προδιαγραφές υπερβαίνουν τα κοινοτικά πρότυπα ή αυξάνουν τον βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων, οι ενισχύσεις για την πρόωρη προσαρμογή των ΜΜΕ σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα, οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις για επενδύσεις στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας, οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις για συμπαραγωγή ενέργειας υψηλής απόδοσης, οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις για επενδύσεις που προωθούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας περιλαμβανομένων των ενισχύσεων για βιώσιμα βιοκαύσιμα, οι ενισχύσεις για την εκπόνηση περιβαλλοντικών μελετών και ορισμένες ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων περιβαλλοντικών φόρων θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης.

- (47) Οι ενισχύσεις που ευνοούν την προστασία του περιβάλλοντος και καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, πρέπει, σύμφωνα με το κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, να έχουν ανώτατη διάρκεια δέκα ετών. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής, τα κράτη μέλη αξιολογούν εκ νέου τη σκοπιμότητα των σχετικών φορολογικών ελαφρύνσεων, με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να εφαρμόζουν εκ νέου τα εν λόγω ή παρόμοια μέτρα δυνάμει του παρόντος κανονισμού έχοντας πραγματοποιήσει αυτή τη νέα αξιολόγηση.
- (48) Ο ορθός υπολογισμός των πρόσθετων επενδύσεων ή των επενδυτικών δαπανών για την επίτευξη της περιβαλλοντικής προστασίας είναι απαραίτητος για να προσδιοριστεί κατά πόσο η ενίσχυση συμβιβάζεται με το άρθρο 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Όπως περιγράφεται στο κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει να περιορίζονται στις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που είναι απαραίτητες για την εξοικονόμηση ενέργειας πέραν του επιπέδου που απαιτούν τα κοινοτικά πρότυπα.
- (49) Λαμβάνοντας υπόψη τις δυσχέρειες που ενδέχεται να προκύψουν, ιδίως όσον αφορά την αφαίρεση του οφέλους που προκύπτει από την πρόσθετη επένδυση, θα πρέπει να προβλεφθεί ρύθμιση για μια απλοποιημένη μέθοδο υπολογισμού των πρόσθετων επενδυτικών δαπανών. Συνεπώς, οι δαπάνες αυτές θα πρέπει, για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, να υπολογίζονται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη, η εξοικονόμηση κόστους ή η πρόσθετη συναφής παραγωγή και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι λειτουργικές δαπάνες που προκαλούνται κατά τη διάρκεια ζωής της επένδυσης. Συνεπώς, οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό για τις διάφορες κατηγορίες επενδυτικών ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος μειώθηκαν συστηματικά έναντι των μέγιστων εντάσεων ενίσχυσης που προέβλεπαν οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.
- (50) Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές ενισχύσεις για επενδύσεις σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας είναι σκόπιμο να επιτραπεί στα κράτη μέλη να επιλέξουν είτε την απλουστευμένη είτε την πλήρη μέθοδο υπολογισμού του κόστους, ακριβώς όπως προβλέπεται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων πρακτικών προβλημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν κατά την εφαρμογή της πλήρους μεθόδου υπολογισμού του κόστους, οι εν λόγω υπολογισμοί πρέπει να πιστοποιούνται από εξωτερικό ελεγκτή.
- (51) Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές ενισχύσεις για επενδύσεις συμπαραγωγής ενέργειας και περιβαλλοντικές ενισχύσεις για επενδύσεις που αποσκοπούν στην προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι πρόσθετες δαπάνες θα πρέπει, για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, να υπολογίζονται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη άλλα μέτρα στήριξης που χορηγούνται για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εξααιρουμένων άλλων επενδυτικών ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος.
- (52) Όσον αφορά τις επενδύσεις που σχετίζονται με υδροηλεκτρικούς σταθμούς παραγωγής, πρέπει να σημειωθεί ότι οι εγκαταστάσεις αυτές έχουν διπλό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Είναι βέβαιο ότι συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, τέτοιες εγκαταστάσεις ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο, π.χ. στα υδάτινα συστήματα και στη βιοποικιλότητα.
- (53) Για να εξαλειφθούν οι διαφορές που ενδέχεται να προκαλέσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να διευκολυνθεί ο συντονισμός μεταξύ των διάφορων κοινοτικών και εθνικών πρωτοβουλιών όσον αφορά τις ΜΜΕ, καθώς και για λόγους διοικητικής σαφήνειας και ασφάλειας του δικαίου, ο ορισμός των ΜΜΕ για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού πρέπει να βασίζεται στον ορισμό της σύστασης της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσάιων επιχειρήσεων⁽¹⁾.
- (54) Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις συμβάλλουν καθοριστικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και, γενικότερα, αποτελούν παράγοντα κοινωνικής σταθερότητας και οικονομικού δυναμισμού. Παρόλα αυτά, η ανάπτυξή τους μπορεί να παρεμποδιστεί, από ανεπάρκειες της αγοράς, με αποτέλεσμα οι ΜΜΕ να αντιμετωπίζουν ορισμένα τυπικά προβλήματα. Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες να εξασφαλίσουν κεφάλαια, επιχειρηματικά κεφάλαια ή δάνεια, λόγω της απροθυμίας ορισμένων χρηματοπιστωτικών αγορών να λάβουν σχετικούς κινδύνους και των περιορισμένων εγγυήσεων που είναι σε θέση να προσφέρουν οι ΜΜΕ. Οι περιορισμένοι πόροι τους ενδέχεται να περιορίζουν την πρόσβασή τους σε πληροφορίες, ειδικότερα όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες και δυνητικές αγορές. Προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων των ΜΜΕ, ο παρών κανονισμός θα πρέπει, συνεπώς, να απαλλάσσει ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων όταν χορηγούνται υπέρ των ΜΜΕ. Κατά συνέπεια, κρίνεται δικαιολογημένο να απαλλάσσονται οι ενισχύσεις αυτές από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης και, για το σκοπό της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού και μόνον, όταν ο δικαιούχος πληροί τις προϋποθέσεις του ορισμού των ΜΜΕ που περιλαμβάνεται στον παρόντα κανονισμό, να μπορεί να θεωρηθεί ότι η ανάπτυξη του παρεμποδίζεται από τα συνήθη προβλήματα που προκαλούνται λόγω των ανεπαρειών της αγοράς, όταν το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ισχύον όριο κοινοποίησης.
- (55) Λαμβανομένων υπόψη των διαφορών που υφίστανται μεταξύ μικρών και μεσάιων επιχειρήσεων, θα πρέπει να οριστούν διαφορετικές βασικές εντάσεις ενίσχυσης και διαφορετικές προσαυξήσεις για τις μικρές επιχειρήσεις και για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Οι ανεπάρκειες της αγοράς που επηρεάζουν εν γένει τις ΜΜΕ, περιλαμβανομένης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, οδηγούν σε ακόμα μεγαλύτερα εμπόδια στην ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων σε σύγκριση με εκείνη των μεσάιων επιχειρήσεων.

(¹) ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36.

- (56) Με βάση την πείρα που αποκτήθηκε κατά την εφαρμογή των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση των επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις φαίνεται να υπάρχει μια σειρά συγκεκριμένων ανεπαρκειών στην Κοινότητα όσον αφορά ορισμένα είδη επενδύσεων για συγκεκριμένες φάσεις ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Οι εν λόγω ανεπάρκειες της αγοράς οφείλονται στην ατελή αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης επιχειρηματικών κεφαλαίων. Ως αποτέλεσμα το ύψος των επιχειρηματικών κεφαλαίων που διατίθεται στην αγορά μπορεί να είναι υπερβολικά περιορισμένο και οι επιχειρήσεις δεν βρίσκουν επαρκή χρηματοδότηση παρά το ότι διαθέτουν ένα αξιόλογο επιχειρηματικό μοντέλο και προοπτικές ανάπτυξης. Η ανεπάρκεια αυτή που παρατηρείται στις αγορές επιχειρηματικών κεφαλαίων και η οποία επηρεάζει ιδίως την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση και μπορεί να δικαιολογήσει παρέμβαση του δημοσίου, οφείλεται κυρίως στην ατελή ή ασύμμετρη πληροφόρηση. Κατά συνέπεια, τα καθεστώτα παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων με τη μορφή επενδυτικών κεφαλαίων υπό εμπορική διαχείριση, στο πλαίσιο των οποίων ένα επαρκές μέρος των κεφαλαίων προέρχεται από ιδιώτες επενδυτές με τη μορφή ιδιωτικών συμμετοχών προωθώντας έτσι τη λήψη μέτρων παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων υπέρ επιχειρήσεων-στόχων με σκοπό τη κερδοφορία, πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Η προϋπόθεση ότι τα επενδυτικά κεφάλαια πρέπει να τελούν υπό εμπορική διαχείριση και η προϋπόθεση ότι τα επακόλουθα μέτρα παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων πρέπει να στοχεύουν στο κέρδος δεν πρέπει να εμποδίζουν τα επενδυτικά κεφάλαια να έχουν στοχοθετημένες δραστηριότητες και να στοχεύουν σε συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς, όπως οι επιχειρήσεις που ιδρύουν γυναίκες επιχειρηματίες. Ο παρών κανονισμός δεν πρέπει να επηρεάζει το καθεστώς που διέπει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, όπως αυτό προορίζεται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τα επιχειρηματικά κεφάλαια.
- (57) Οι ενισχύσεις για την έρευνα την ανάπτυξη και την καινοτομία μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και στην τόνωση της απασχόλησης. Με βάση την πείρα που αποκτήθηκε κατά την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 364/2004, του κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη, και του κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία, θεωρείται ότι, λόγω των υφιστάμενων δυνατοτήτων έρευνας και ανάπτυξης τόσο των ΜΜΕ όσο και των μεγάλων επιχειρήσεων, οι ανεπάρκειες της αγοράς μπορεί να μην επιτρέπουν την επίτευξη του βέλτιστου όγκου παραγωγής και να οδηγούν σε αναποτελεσματική λειτουργία. Τα ανεπαρκή αυτά αποτελέσματα συνδέονται εν γένει με διάχυση θετικών εξωτερικοτήτων/ γνώσεων, με διάχυση δημόσιων αγαθών/ γνώσεων, ατελή και ασύμμετρη πληροφόρηση και με αδυναμίες συντονισμού και ανεπάρκειες δικτύων.
- (58) Οι ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία έχουν ιδιαίτερη σημασία, ιδίως για τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι ένα από τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα των ΜΜΕ έγκειται στη δυσχέρεια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις αυτές όσον αφορά την πρόσβαση τους σε νέες τεχνολογικές εξελίξεις, στη μεταφορά τεχνολογίας και σε προσωπικό υψηλής ειδίκευσης. Συνεπώς, οι ενισχύσεις σε ΜΜΕ για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης, οι ενισχύσεις για μελέτες τεχνικής σκοπιμότητας και οι ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και οι ενισχύσεις σε νέες καινοτόμους μικρές επιχειρήσεις, οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με την καινοτομία και υπηρεσίες υποστήριξης της καινοτομίας και οι ενισχύσεις για τον δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις.
- (59) Όσον αφορά τις ενισχύσεις για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης, το ενισχυόμενο τμήμα του σχεδίου έρευνας θα πρέπει να εμπίπτει πλήρως εντός των κατηγοριών της βασικής έρευνας, της βιομηχανικής έρευνας ή της πειραματικής ανάπτυξης. Όταν ένα σχέδιο περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες, για κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να προσδιορίζεται η κατηγορία της βασικής έρευνας, της βιομηχανικής έρευνας ή της πειραματικής ανάπτυξης στην οποία εμπίπτει ή αν δεν εμπίπτει σε καμία από τις κατηγορίες αυτές. Η υπαγωγή στις κατηγορίες αυτές δεν είναι απαραίτητο να ακολουθεί χρονολογική σειρά ξεκινώντας από τη βασική έρευνα και καταλήγοντας σε δραστηριότητες που είναι εγγύτερες στην αγορά. Συνεπώς, μια δραστηριότητα που εκτελείται σε μεταγενέστερο στάδιο του σχεδίου μπορεί να θεωρηθεί ως βιομηχανική έρευνα. Με τον ίδιο τρόπο, δεν αποκλείεται μια δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε προηγούμενο στάδιο να αποτελεί πειραματική ανάπτυξη.
- (60) Στον γεωργικό τομέα, θα πρέπει να απαλλάσσονται ορισμένες ενισχύσεις, εφόσον πληρούνται προϋποθέσεις αντίστοιχες με εκείνες που έχουν θεσπιστεί στις συγκεκριμένες διατάξεις που προβλέπονται για τον γεωργικό τομέα στο κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις και για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία. Εάν δεν πληρούνται οι συγκεκριμένες αυτές προϋποθέσεις, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ότι οι ενισχύσεις μπορεί να απαλλάσσονται εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις γενικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού σχετικά με την έρευνα και ανάπτυξη.
- (61) Η προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της πρόσληψης εργαζομένων σε μειονεκτική θέση και εργαζομένων με αναπηρία και η αντιστάθμιση των πρόσθετων δαπανών για την πρόσληψη εργαζομένων με αναπηρία αποτελεί έναν από τους κυριότερους στόχους των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών της Κοινότητας και των κρατών μελών της.

- (62) Η επαγγελματική εκπαίδευση έχει θετικές επιπτώσεις για το σύνολο της κοινωνίας, δεδομένου ότι αυξάνει τη δεξαμενή του ειδικευμένου εργατικού δυναμικού από την οποία άλλες επιχειρήσεις δύνανται να αντλούν προσωπικό, βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη στρατηγική απασχόλησης της Κοινότητας. Η επαγγελματική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής μάθησης, έχει επίσης καθοριστική σημασία για τη συγκρότηση, την απόκτηση και τη διάδοση της γνώσης, ένα δημόσιο αγαθό καθοριστικής σπουδαιότητας. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι επιχειρήσεις της Κοινότητας εν γένει δεν επενδύουν σε επαρκή βαθμό στην επαγγελματική εκπαίδευση των εργαζομένων τους, ιδίως όταν η εκπαίδευση αυτή έχει γενικό χαρακτήρα και δεν αποφέρει άμεσα και συγκεκριμένα οφέλη στη σχετική επιχείρηση, οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να συμβάλλουν στη διόρθωση αυτής της ανεπάρκειας της αγοράς. Συνεπώς, οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να απαλλάσσονται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης. Λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ και τις υψηλότερες σχετικές δαπάνες που πρέπει να επωμισθούν όταν επενδύουν στην εκπαίδευση, οι εντάσεις των απαλλασσόμενων ενισχύσεων βάσει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να αυξηθούν για τις ΜΜΕ. Τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών δικαιολογούν την εφαρμογή ειδικής προσέγγισης για τον τομέα αυτόν.
- (63) Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της γενικής και της ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης. Οι επιτρεπόμενες εντάσεις ενίσχυσης θα πρέπει να διαφέρουν ανάλογα με το είδος της παρεχόμενης εκπαίδευσης και το μέγεθος της επιχείρησης. Η γενική επαγγελματική εκπαίδευση παρέχει μεταβιβάσιμα προσόντα και βελτιώνει σημαντικά τις δυνατότητες απασχόλησης του εκπαιδευόμενου. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται για το σκοπό αυτό στρεβλώνουν λιγότερο τον ανταγωνισμό, πράγμα που σημαίνει ότι θα μπορούν να απαλλάσσονται υψηλότερες εντάσεις ενίσχυσης από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης. Η εξειδικευμένη επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία κυρίως ωφελεί την επιχείρηση, ενέχει μεγαλύτερο κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού και, συνεπώς, η ένταση ενίσχυσης που μπορεί να απαλλάσσεται από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης θα πρέπει να είναι πολύ χαμηλότερη. Η επαγγελματική εκπαίδευση θα πρέπει να θεωρείται ότι έχει γενικό χαρακτήρα και στις περιπτώσεις που αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, την οικολογική καινοτομία και την εταιρική κοινωνική ευθύνη, και με τον τρόπο αυτό αυξάνει την ικανότητα του δικαιούχου να συμβάλει στην επίτευξη γενικών στόχων στον περιβαλλοντικό τομέα.
- (64) Ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων με αναπηρία ή εργαζομένων σε μειονεκτική θέση εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες εισόδου στην αγορά εργασίας. Για το λόγο αυτό, οι δημόσιες αρχές μπορούν να εφαρμόσουν μέτρα που να παρέχουν κίνητρα στις επιχειρήσεις ώστε να αυξήσουν το επίπεδο της απασχόλησης, ιδίως ατόμων από αυτές τις μειονεκτικές κατηγορίες. Το εργατικό κόστος αποτελεί μέρος του συνήθους λειτουργικού κόστους οποιασδήποτε επιχείρησης. Συνεπώς, έχει ιδιαίτερη σημασία η ενίσχυση για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία ή εργαζομένων σε μειονεκτική θέση να έχει θετικό αποτέλεσμα στα επίπεδα απασχόλησης των εν λόγω κατηγοριών εργαζομένων και όχι να επιτρέπει απλώς στις επιχειρήσεις να μειώσουν το κόστος που διαφορετικά θα χρειαζόταν να επωμιστούν. Συνεπώς, οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης όταν είναι πιθανό να βοηθούν αυτές τις κατηγορίες των εργαζομένων να εισέλθουν εκ νέου στην αγορά εργασίας ή, όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία, να εισέλθουν εκ νέου και να παραμείνουν στην αγορά εργασίας.
- (65) Οι ενισχύσεις για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία με τη μορφή επιδότησης μισθού μπορούν είτε να υπολογίζονται με βάση τον βαθμό αναπηρίας του αναπήρου είτε να παρέχονται ως κατ' αποκοπή ποσό, εφόσον κανένας από τους δύο τρόπους δεν οδηγεί σε υπέρβαση της ανώτατης έντασης ενίσχυσης για καθένα από τα ενδιαφερόμενα άτομα.
- (66) Είναι σκόπιμο να θεσπιστούν μεταβατικές διατάξεις για τις μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού και δεν κοινοποιήθηκαν κατά παράβαση της υποχρέωσης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1628/2006, τα υφιστάμενα καθεστώτα περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων που έχουν απαλλαγεί θα πρέπει να μπορούν να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον εν λόγω κανονισμό, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο του ίδιου κανονισμού.
- (67) Με βάση την πείρα της Επιτροπής στον τομέα αυτό, και ιδίως τη συχνότητα με την οποία είναι εν γένει απαραίτητο να αναθεωρείται η πολιτική κρατικών ενισχύσεων, θεωρείται σκόπιμο να περιοριστεί η περίοδος εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Εάν ο παρών κανονισμός λήξει χωρίς να παραταθεί, τα καθεστώτα ενισχύσεων που έχουν ήδη απαλλαγεί βάσει του παρόντος κανονισμού θα εξακολουθήσουν να απαλλάσσονται για μια περαιτέρω περίοδο έξι μηνών, έτσι ώστε να δοθεί ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής στα κράτη μέλη.
- (68) Η ισχύς του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 68/2001, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2204/2002 έληξε στις 30 Ιουνίου 2008, και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1628/2006 πρέπει να καταργηθεί,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο I	ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	14
Άρθρο 1	Πεδίο εφαρμογής	14
Άρθρο 2	Ορισμοί	16
Άρθρο 3	Προϋποθέσεις απαλλαγής	18
Άρθρο 4	Ένταση της ενίσχυσης και επιλέξιμες δαπάνες	18
Άρθρο 5	Διαφάνεια των ενισχύσεων	19
Άρθρο 6	Όρια κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων	19
Άρθρο 7	Σώρευση	20
Άρθρο 8	Χαρακτήρας κινήτρου	20
Άρθρο 9	Διαφάνεια	21
Άρθρο 10	Έλεγχος	21
Άρθρο 11	Ετήσια υποβολή εκθέσεων	22
Άρθρο 12	Ειδικοί όροι για επενδυτικές ενισχύσεις	22
Κεφάλαιο II	ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	23
Τμήμα 1	Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα	23
Άρθρο 13	Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση	23
Άρθρο 14	Ενισχύσεις προς νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις	24
Τμήμα 2	Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση	25
Άρθρο 15	Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση	25
Τμήμα 3	Ενισχύσεις για την γυναικεία επιχειρηματικότητα	25
Άρθρο 16	Ενισχύσεις για νέες μικρές επιχειρήσεις ιδρυόμενες από γυναίκες επιχειρηματίες	25
Τμήμα 4	Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος	26
Άρθρο 17	Ορισμοί	26
Άρθρο 18	Επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων	26
Άρθρο 19	Ενισχύσεις για την απόκτηση καινούργιων μεταφορικών οχημάτων των οποίων οι προδιαγραφές υπερβαίνουν τα κοινοτικά πρότυπα ή αυξάνουν τον βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων	27
Άρθρο 20	Ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ για την πρόωρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα	28
Άρθρο 21	Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας	28
Άρθρο 22	Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης	29
Άρθρο 23	Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές	29
Άρθρο 24	Ενισχύσεις για εκπόνηση περιβαλλοντικών μελετών	29
Άρθρο 25	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων περιβαλλοντικών φόρων	29
Τμήμα 5	Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ και συμμετοχή των ΜΜΕ σε εκθέσεις	30
Άρθρο 26	Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ	30
Άρθρο 27	Ενισχύσεις για τη συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις	30

Τμήμα 6	Ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου	30
Άρθρο 28	Ορισμοί	30
Άρθρο 29	Ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου	30
Τμήμα 7	Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία	31
Άρθρο 30	Ορισμοί	31
Άρθρο 31	Ενισχύσεις για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης	32
Άρθρο 32	Ενισχύσεις για μελέτες τεχνικής σκοπιμότητας	33
Άρθρο 33	Ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ	33
Άρθρο 34	Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας	33
Άρθρο 35	Ενισχύσεις σε νέες καινοτόμες επιχειρήσεις	34
Άρθρο 36	Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και ενισχύσεις για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας	34
Άρθρο 37	Ενισχύσεις για το δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης	34
Τμήμα 8	Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση	35
Άρθρο 38	Ορισμοί	35
Άρθρο 39	Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση	35
Τμήμα 9	Ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και εργαζόμενους με αναπηρία	36
Άρθρο 40	Ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού	36
Άρθρο 41	Ενίσχυση για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία υπό μορφή επιδότησης μισθού	36
Άρθρο 42	Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των πρόσθετων δαπανών που συνεπάγεται η απασχόληση ατόμων με αναπηρία	36
Κεφάλαιο III	ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	37
Άρθρο 43	Κατάργηση	37
Άρθρο 44	Μεταβατικές διατάξεις	37
Άρθρο 45	Έναρξη ισχύος και εφαρμογή	37
Παραρτήμα I	Ορισμός των ΜΜΕ	38
Παραρτήμα II	Έντυπο για την υποβολή συνοπτικών πληροφοριών για τις ενισχύσεις έρευνας και ανάπτυξης βάσει της διευρυμένης υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων που καθορίζει το άρθρο 9 παράγραφος 4 Έντυπο για την υποβολή συνοπτικών πληροφοριών για τις ενισχύσεις που χορηγούνται για μεγάλα επενδυτικά σχέδια βάσει της διευρυμένης υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων που καθορίζει το άρθρο 9 παράγραφος 4	41
Παραρτήμα III	Έντυπο για την υποβολή περιληψιών πληροφοριών δυνάμει της υποχρέωσης υποβολής αναφορών που ορίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:

- α) περιφερειακές ενισχύσεις·
- β) ενισχύσεις για επενδύσεις και απασχόληση προς ΜΜΕ·
- γ) ενισχύσεις για την ίδρυση επιχειρήσεων από γυναίκες επιχειρηματίες·

- δ) ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος·
- ε) ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες προς ΜΜΕ και συμμετοχή των ΜΜΕ σε εκθέσεις·
- στ) ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου·
- ζ) ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη·
- η) ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση·
- θ) ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και για εργαζόμενους με αναπηρία·

2. Δεν εφαρμόζεται σε:

α) ενισχύσεις δραστηριοτήτων που συνδέονται με εξαγωγές, και ιδίως ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη συγκρότηση ή τη λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που συνδέονται με την εξαγωγική δραστηριότητα·

β) ενισχύσεις που εξαρτώνται από την κατά προτίμηση χρήση εγχώριων προϊόντων έναντι των εισαγόμενων.

3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε ενισχύσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας με τις εξής εξαιρέσεις:

α) τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, που καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 104/2000⁽¹⁾, εκτός από τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση, τις ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου, τις ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και τις ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και εργαζόμενους με αναπηρία·

β) τις ενισχύσεις που ευνοούν την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, εκτός από τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση, τις ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου, τις ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη, τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τις ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και εργαζόμενους με αναπηρία στο μέτρο που οι εν λόγω κατηγορίες ενίσχυσης δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1857/2006·

γ) τις ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

i) όταν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα τέτοιων προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις· ή

ii) όταν η ενίσχυση συνδεύεται από την υποχρέωση της απόδοσης της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς·

δ) τις ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα του άνθρακα με εξαίρεση τις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση, τις ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και καινοτομία και τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος·

ε) τις περιφερειακές ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα του χάλυβα·

στ) τις περιφερειακές ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα της ναυπηγίας·

ζ) τις περιφερειακές ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα των συνθετικών ινών.

4. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα που στοχεύουν σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας στην μεταποίηση ή/και τις υπηρεσίες. Τα καθεστώτα που αφορούν τις τουριστικές δραστηριότητες δεν θεωρείται ότι στοχεύουν σε συγκεκριμένο κλάδο.

5. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε ad hoc ενισχύσεις προς μεγάλες επιχειρήσεις, εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1.

6. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες ενισχύσεις:

α) καθεστώτα ενισχύσεων που δεν αποκλείουν ρητά την καταβολή μεμονωμένης ενίσχυσης υπέρ επιχείρησης που αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούσας διαταγής ανάκτησης μετά από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής με την οποία ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά·

β) μεμονωμένες ενισχύσεις ad hoc υπέρ επιχείρησης που αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούσας διαταγής ανάκτησης μετά από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής με την οποία ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά·

γ) ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις.

7. Για τους σκοπούς του στοιχείου γ) της παραγράφου 6, μια ΜΜΕ θεωρείται προβληματική επιχείρηση όταν πληροί τους ακόλουθους όρους:

α) αν πρόκειται για εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, εφόσον έχει απολεσθεί πάνω από το μισό του εγγεγραμμένου της κεφαλαίου και άνω του ενός τετάρτου του κεφαλαίου αυτού έχει απολεσθεί κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών, ή

β) αν πρόκειται για εταιρεία στην οποία τουλάχιστον ορισμένα μέλη έχουν απεριόριστη ευθύνη για τα χρέη της εταιρείας, εφόσον έχει απολεσθεί πάνω από το μισό του κεφαλαίου της, όπως εμφανίζεται στους λογαριασμούς της εταιρείας, και πάνω από το ένα τέταρτο αυτού του κεφαλαίου έχει απολεσθεί κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών, ή

γ) ανεξάρτητα από τη μορφή της εταιρείας, εφόσον η σχετική επιχείρηση πληροί τις προϋποθέσεις της εγχώριας νομοθεσίας ώστε να υπαχθεί σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία.

Οι ΜΜΕ που έχουν συσταθεί από χρόνο μικρότερο της τριετίας δεν θεωρούνται, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ότι είναι προβληματικές αναφορικά με το εν λόγω διάστημα, εκτός εάν πληρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο στοιχείο (γ) του πρώτου εδαφίου.

(1) ΕΕ L 17 της 21.1.2000, σ. 22.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. ως «ενίσχυση» νοείται κάθε μέτρο το οποίο πληροί το σύνολο των κριτηρίων που καθορίζονται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης·
2. ως «καθεστώς ενισχύσεων» νοείται κάθε πράξη με βάση την οποία, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης, μπορούν να χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες ορίζονται στην εν λόγω πράξη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο και κάθε πράξη βάσει της οποίας μπορεί να χορηγείται ενίσχυση μη συνδεδεμένη με συγκεκριμένο σχέδιο σε μια ή περισσότερες επιχειρήσεις για αόριστο χρονικό διάστημα και/ή για απροσδιόριστο ποσό·
3. ως «μεμονωμένη ενίσχυση» νοείται:
 - α) μια ενίσχυση ad hoc, και
 - β) μια ενίσχυση η οποία χορηγείται με βάση καθεστώς ενισχύσεων αλλά πρέπει να κοινοποιηθεί·
4. ως «ενίσχυση ad hoc» νοείται η μεμονωμένη ενίσχυση που δεν χορηγείται βάσει καθεστώτος ενισχύσεων·
5. ως «ένταση ενίσχυσης» νοείται το ποσό της ενίσχυσης εκφραζόμενο ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών·
6. ως «διαφανής ενίσχυση» νοείται η ενίσχυση η οποία παρέχει τη δυνατότητα ακριβούς υπολογισμού του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης εκ των προτέρων χωρίς να χρειάζεται η διενέργεια αξιολόγησης κινδύνου·
7. ως «μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις» ή «ΜΜΕ» νοούνται οι επιχειρήσεις που πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα I·
8. ως «μεγάλες επιχειρήσεις» νοούνται οι επιχειρήσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα I·
9. ως «ενισχυόμενες περιοχές» νοούνται οι περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για τη χορήγηση ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα, όπως προσδιορίζονται στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για το σχετικό κράτος μέλος για την περίοδο 2007-2013·
10. ως «ενσώματα στοιχεία ενεργητικού» νοούνται, με την επιφύλαξη του άρθρου 17 στοιχείο (12) τα στοιχεία ενεργητικού που σχετίζονται με τη γη, τα κτίρια και τη μονάδα παραγωγής, τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό. Στον τομέα των μεταφορών, τα μέσα μεταφορών και ο εξοπλισμός μεταφορών θεωρούνται ως επιλέξιμα περιουσιακά στοιχεία, εκτός από τις περιπτώσεις που πρόκειται για ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και εκτός από τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και τις αεροπορικές μεταφορές·
11. ως «άυλα στοιχεία ενεργητικού» νοούνται τα στοιχεία ενεργητικού που προκύπτουν από τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω της απόκτησης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, τεχνονωσίας ή μη νομικά κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων·
12. ως «μεγάλο επενδυτικό σχέδιο» νοείται η επένδυση σε κεφαλαιουχικά περιουσιακά στοιχεία με επιλέξιμες δαπάνες άνω των 50 εκατ. EUR, υπολογιζόμενες με τις τιμές και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης·
13. ως «αριθμός εργαζομένων» νοείται ο αριθμός των ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή ο αριθμός των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που έχουν εργαστεί κατά τη διάρκεια του έτους. Η μερική και εποχιακή απασχόληση ισοδυναμούν με κλάσμα των ΕΜΕ·
14. ως «θέσεις απασχόλησης δημιουργούμενες άμεσα από επενδυτικό σχέδιο» νοούνται οι θέσεις απασχόλησης που αφορούν τη δραστηριότητα με την οποία σχετίζεται η επένδυση, περιλαμβανομένων των θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται ύστερα από αύξηση του ποσοστού χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας που δημιουργείται από την επένδυση·
15. ως «μισθολογικό κόστος» νοείται το συνολικό ποσό που πράγματι επιβαρύνει το δικαιούχο της ενίσχυσης όσον αφορά τις σχετικές θέσεις απασχόλησης, περιλαμβανομένων:
 - α) των ακαθάριστων αποδοχών προ φόρων·
 - β) των υποχρεωτικών εισφορών, όπως των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, και
 - γ) το κόστος φροντίδας των παιδιών και φροντίδας των γονέων·
16. ως «ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση» νοούνται οι ενισχύσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 15·
17. ως «επενδυτικές ενισχύσεις» νοούνται οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση βάσει του άρθρου 13, οι ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση βάσει του άρθρου 15, και οι επενδυτικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος βάσει των άρθρων 18 έως 23·
18. ως «εργαζόμενος σε μειονεκτική θέση» νοείται κάθε άτομο που:
 - α) δεν είχε κανονική αμειβόμενη απασχόληση κατά τους προηγούμενους 6 μήνες ή·
 - β) δεν παρακολούθησε δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση (ISCED 3) ή·
 - γ) είναι άνω των 50 ετών ή·
 - δ) ζει μόνο έχοντας τη φροντίδα ενός ή περισσότερων εξαρτώμενων μελών ή·

- ε) απασχολείται, σε ορισμένο κράτος μέλος, σε κλάδο ή επάγγελμα όπου η ανισορροπία μεταξύ των φύλων υπερβαίνει κατά τουλάχιστον 25 % τη μέση ανισορροπία σε όλους τους κλάδους της οικονομίας του εν λόγω κράτους μέλους, και ανήκει στη μειοψηφούσα ομάδα φύλου·
- στ) είναι μέλος εθνικής μειονότητας εντός κράτους μέλους και το οποίο χρειάζεται να αναπτύξει τις γλωσσικές του δεξιότητες, την επαγγελματική του κατάρτιση ή την επαγγελματική του πείρα έτσι ώστε να βελτιώσει τις προοπτικές του να αποκτήσει πρόσβαση σε σταθερή απασχόληση ή·
19. ως «εργαζόμενος σε πολύ μειονεκτική θέση» νοείται κάθε άτομο που έχει μείνει άνεργο επί 24 μήνες ή περισσότερο·
20. ως «εργαζόμενος με αναπηρία» νοείται κάθε πρόσωπο:
- α) που έχει αναγνωριστεί ως άτομο με αναπηρία βάσει της εθνικής νομοθεσίας, ή
- β) έχει αναγνωρισμένη ανεπάρκεια που οφείλεται σε σωματικά, πνευματικά ή ψυχολογικά μειονεκτήματα·
21. ως «προστατευόμενη απασχόληση» νοείται η απασχόληση σε επιχείρηση όπου τουλάχιστον το 50 % των απασχολουμένων είναι άτομα με αναπηρία·
22. ως «γεωργικά προϊόντα» νοούνται:
- α) τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης, εκτός των προϊόντων αλείας και υδατοκαλλιέργειας που καλύπτει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 104/2000·
- β) τα προϊόντα που εμπίπτουν στους κωδικούς ΣΟ 4502, 4503 και 4504 (προϊόντα φελλού)·
- γ) τα προϊόντα που προορίζονται για απομίμηση και υλοκατάσταση του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 ⁽¹⁾·
23. ως «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων» νοείται η επέμβαση σε γεωργικό προϊόν, όταν το προϊόν το οποίο προκύπτει από την επέμβαση αυτή είναι επίσης γεωργικό προϊόν, εκτός από δραστηριότητες στη γεωργική εκμετάλλευση που είναι απαραίτητες προκειμένου να προετοιμαστεί ένα ζωικό ή φυτικό προϊόν για την πρώτη πώληση·
24. ως «εμπορία γεωργικού προϊόντος» νοείται η κατοχή ή η έκθεση με σκοπό την πώληση, η διάθεση προς πώληση, η παράδοση ή η κατά οποιονδήποτε άλλο τρόπο διάθεση στο εμπόριο, εκτός από την πρώτη πώληση εκ μέρους του πρωτογενούς παραγωγού σε μεταπωλητές και μεταποιητές και κάθε δραστηριότητα προκειμένου να προετοιμαστεί το προϊόν για την εν λόγω πρώτη πώληση· η πώληση από παραγωγό πρωτογενούς παραγωγής σε τελικούς καταναλωτές θεωρείται ως εμπορία μόνο αν πραγματοποιείται σε χωριστές εγκαταστάσεις ειδικά προοριζόμενες για το σκοπό αυτό·
25. ως «τουριστικές δραστηριότητες» νοούνται οι ακόλουθες επιχειρηματικές δραστηριότητες κατά την έννοια της NACE αναθ. 2:
- α) NACE 55: Καταλύματα·
- β) NACE 56: Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης·
- γ) NACE 79: Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες·
- δ) NACE 90: Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση·
- ε) NACE 91: Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες·
- στ) NACE 93: Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας·
26. ως «επιστρεπτέα προκαταβολή» νοείται δάνειο για σχέδιο που χορηγείται σε μια ή περισσότερες δόσεις και οι όροι αποπληρωμής του οποίου εξαρτώνται από το αποτέλεσμα του σχεδίου έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας·
27. ως «επιχειρηματικό κεφάλαιο» νοείται η χρηματοδότηση που χορηγείται μέσω ιδίων ή οιονει ιδίων κεφαλαίων σε επιχειρήσεις κατά τα αρχικά στάδια της ανάπτυξής τους (προληπτική φάση, φάση εκκίνησης και φάση επέκτασης)·
28. ως «νέα επιχείρηση που ιδρύθηκε από γυναίκες επιχειρηματίες» νοείται μια μικρή επιχείρηση που πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) μια ή περισσότερες γυναίκες είναι κάτοχοι του 51 % του κεφαλαίου της μικρής επιχείρησης ή είναι οι εγγεγραμμένοι ιδιοκτήτες της υπόψη μικρής επιχείρησης, και
- β) η μικρή επιχείρηση διευθύνεται από γυναίκα·
29. ως «τομέας του χάλυβα» νοούνται όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την παραγωγή ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα προϊόντα:
- α) χυτοσίδηρος και σιδηροκράματα:
- χυτοσίδηρος για την παραγωγή χάλυβος, για χυτήρια και άλλους ακατέργαστους χυτοσίδηρους, σιδηρομαγνάνιο και ανθρακούχο σιδηρομαγνάνιο, μη συμπεριλαμβανομένων των άλλων σιδηροκραμάτων·

(1) ΕΕ L 299 της 16.11.2007, σ. 1.

- β) ακατέργαστα και ημικατεργασμένα προϊόντα σιδήρου, συνήθους ή ειδικού χάλυβα:

ρευστός χάλυβας χυτευμένος ή μη σε πλινθώματα, συμπεριλαμβανομένων και των πλινθωμάτων που προορίζονται για σφυρηλάτηση, ημικατεργασμένα προϊόντα: κορμοί, πρίσματα, πλατέα, πλατίνες· ρόλοι θερμής έλασης· με εξαίρεση την παραγωγή ρευστού χάλυβα για χύτευση από μικρά και μεσαίου μεγέθους χυτήρια·

- γ) τελικά προϊόντα που λαμβάνονται εν θερμώ από σίδηρο και από συνήθη ή ειδικό χάλυβα:

σιδηροτροχιές, στρωτήρες, πλάκες έδρασης, αμφιδέτες, δοκοί, βαρείς μορφοσίδηροι και ράβδοι 80 χιλ. και άνω, πάσσαλοι πεπλατυσμένοι, ράβδοι και μορφοσίδηροι κάτω των 80 χιλ. και πλατέα κάτω των 150 χιλ., χονδρόσυρμα, προϊόντα στρογγυλής ή τετραγώνου τομής για σωλήνες, φύλλα και ταινίες ελασματοποιηθέντα εν θερμώ (συμπεριλαμβανομένων και των ταινιών για σωλήνες και των ρολών που θεωρούνται ως τελικά προϊόντα), λαμαρίνες ελασματοποιηθείσες εν θερμώ κάτω των 3 χιλ., πλάκες και λαμαρίνες πάχους 3 χιλ. και άνω, μεγάλα πλατέα 150 χιλ. και άνω, με εξαίρεση τα προϊόντα συρματοποίησης, οι ολκομετρημένες ράβδοι και τα χυτεύματα σιδήρου·

- δ) τελικά προϊόντα που λαμβάνονται εν ψυχρώ:

λευκοσίδηρος, λαμαρίνες επιμολυβωμένες, λαμαρίνες για επίστρωση, επιψευδαργυρωμένες λαμαρίνες, άλλες επιστρωμένες λαμαρίνες, λαμαρίνες ψυχρής έλασης, λαμαρίνες μαγνητικές, ταινίες προοριζόμενες για την παραγωγή λευκοσίδηρου, λαμαρίνες ελασματοποιηθείσες εν ψυχρώ, σε ρόλους και φύλλα·

- ε) Σωλήνες:

όλοι οι άνευ ραφής χαλύβδινοι σωλήνες, χαλύβδινοι σωλήνες με διάμετρο πάνω από 406,4 χιλιοστά·

30. ως «τομέας των συνθετικών ινών» νοείται:

- α) η εξέλαση/ελαστικοποίηση όλων των γενικών κατηγοριών ινών και νημάτων από πολυεστέρα, πολυαμίδιο, ακρυλικό ή πολυπροπυλένιο, ανεξαρτήτως της τελικής χρήσης τους· ή
- β) ο πολυμερισμός (συμπεριλαμβανομένης της πολυσυμπύκνωσης), εφόσον συνδυάζεται με εξέλαση από την άποψη των χρησιμοποιούμενων μηχανών· ή
- γ) οποιαδήποτε πρόοδη διαδικασία συνδέεται με την ταυτόχρονη εγκατάσταση δυναμικού εξέλασης/ελαστικοποίησης από τον μελλοντικό αποδέκτη της ενίσχυσης ή από άλλη επιχείρηση του ομίλου στον οποίο ανήκει, και η οποία, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης επιχειρηματικής δραστηριότητας, εντάσσεται κατά κανόνα στο σχετικό παραγωγικό δυναμικό, από την άποψη των χρησιμοποιούμενων μηχανών.

Άρθρο 3

Προϋποθέσεις απαλλαγής

1. Τα καθεστώτα ενισχύσεων που πληρούν τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του παρόντος κανονισμού, καθώς και τις σχετικές

διατάξεις του κεφαλαίου II του παρόντος κανονισμού, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγείται βάσει των εν λόγω καθεστώτων πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού, και το καθεστώς περιέχει ρητή παραπομπή στον παρόντα κανονισμό, με αναφορά του τίτλου του και των στοιχείων δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

2. Οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης υπό την προϋπόθεση ότι οι χορηγούμενες ενισχύσεις πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του παρόντος κανονισμού καθώς και τις σχετικές διατάξεις του κεφαλαίου II του παρόντος κανονισμού και το μεμονωμένο μέτρο ενίσχυσης περιέχει ρητή παραπομπή στις σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού, με αναφορά των σχετικών διατάξεων, του τίτλου και των στοιχείων δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

3. Οι ad hoc ενισχύσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του παρόντος κανονισμού, καθώς και τις σχετικές διατάξεις του κεφαλαίου II του παρόντος κανονισμού, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον η ενίσχυση περιέχει ρητή παραπομπή στις σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού, με αναφορά των σχετικών διατάξεων, του τίτλου και των στοιχείων δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 4

Ένταση της ενίσχυσης και επιλέξιμες δαπάνες

1. Για τον υπολογισμό της έντασης των ενισχύσεων, όλα τα στοιχεία υπολογίζονται πριν την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων. Όπου η ενίσχυση καταβάλλεται με μορφή άλλη εκτός από επιχορήγηση, το ποσό της ενίσχυσης είναι το ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης. Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις ανάγονται στην αξία τους κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

2. Στις περιπτώσεις που η ενίσχυση χορηγείται μέσω φοροαπαλλαγών ή μειώσεων μελλοντικών φόρων, υπό τον όρο ότι τηρείται ορισμένη ένταση ενίσχυσης που ορίζεται σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης, η αναγωγή της αξίας των τμημάτων της ενίσχυσης γίνεται με βάση τα επιτόκια αναφοράς που ισχύουν κατά το χρόνο υλοποίησης των διαφόρων φορολογικών πλεονεκτημάτων.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες τεκμηριώνονται εγγράφως με σαφή και αναλυτικό τρόπο.

Άρθρο 5

Διαφάνεια των ενισχύσεων

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει μόνο για τις ενισχύσεις που χαρακτηρίζονται από διαφάνεια.

Ειδικότερα, θεωρείται ότι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:

- α) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις επιτοκίου·
- β) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε δάνεια, όταν το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης υπολογίστηκε βάσει του επιτοκίου αναφοράς που ίσχυε στην αγορά τη στιγμή της χορήγησης·
- γ) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε εγγυοδοτικά καθεστώτα:
 - i) όταν η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης έγινε δεκτή μετά την κοινοποίησή της στην Επιτροπή στο πλαίσιο της εφαρμογής αυτού του κανονισμού ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1628/2006 και η εγκεκριμένη μεθοδολογία αναφέρει ρητά τα είδη εγγυήσεων και το είδος των υποκειμένων πράξεων στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, ή
 - ii) όταν ο δικαιούχος είναι μικρή ή μεσαίου μεγέθους επιχείρηση και το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογισθεί με βάση τις προμήθειες ασφαλών λιμένα που καθορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων·
- δ) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε φορολογικά μέτρα, όταν το μέτρο προβλέπει ανώτατο όριο με το οποίο διασφαλίζεται ότι δεν γίνεται υπέρβαση του ισχύοντος ορίου.

2. Οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων θεωρείται ότι δεν χαρακτηρίζονται από διαφάνεια:

- α) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε εισφορές κεφαλαίου, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που αφορούν επιχειρηματικά κεφάλαια·
- β) ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε μέτρα για κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, με την εξαίρεση ενισχύσεων που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 29.

3. Ενισχύσεις με τη μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών θεωρείται ότι χαρακτηρίζονται από διαφάνεια μόνον εφόσον το συνολικό ποσό της επιστρεπτέας προκαταβολής δεν υπερβαίνει τα ισχύοντα ανώτατα όρια βάσει του παρόντος κανονισμού. Εφόσον το ανώτατο όριο εκφράζεται σε ένταση ενίσχυσης, το συνολικό ποσό της επιστρεπτέας προκαταβολής, εκφρασμένο ως ποσοστό του επιλέξιμου κόστους, δεν πρέπει να υπερβαίνει την ισχύουσα ένταση ενίσχυσης.

Άρθρο 6

Όρια κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων

1. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει για οποιαδήποτε μεμονωμένη ενίσχυση είτε χορηγείται ad hoc είτε βάσει καθεστώτος ενισχύσεων, το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της οποίας υπερβαίνει τα ακόλουθα όρια:

- α) ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση: 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και επενδυτικό σχέδιο·
- β) επενδυτικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος: 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και επενδυτικό σχέδιο·
- γ) ενισχύσεις για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ΜΜΕ: 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και σχέδιο·
- δ) ενισχύσεις για τη συμμετοχή ΜΜΕ σε εκδόσεις: 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και σχέδιο·
- ε) ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και μελέτες σκοπιμότητας:
 - i) εάν το σχέδιο αφορά κυρίως βασική έρευνα, 20 εκατ. EUR ανά επιχείρηση, σχέδιο/μελέτη σκοπιμότητας·
 - ii) εάν το σχέδιο αφορά κυρίως βιομηχανική έρευνα, 10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση, σχέδιο/μελέτη σκοπιμότητας·
 - iii) για όλα τα άλλα σχέδια, 7,5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση, σχέδιο/μελέτη σκοπιμότητας·
 - iv) εάν το σχέδιο είναι σχέδιο EUREKA, το διπλάσιο από τα ποσά των σημείων i), ii) και iii) αντιστοίχως.
- στ) ενισχύσεις για το κόστος απόκτησης δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ: 5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση και σχέδιο·
- ζ) ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση: 2 εκατ. EUR ανά σχέδιο κατάρτισης·
- η) ενισχύσεις για την πρόκληση εργαζομένων σε μειονεκτική θέση: 5 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ετησίως·

- θ) ενισχύσεις για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία με τη μορφή μισθολογικού κόστους: 10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ετησίως·
- ι) ενισχύσεις για την αντιστάθμιση επιπρόσθετων δαπανών τις οποίες συνεπάγεται η απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία: 10 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ετησίως.

Για τους σκοπούς προσδιορισμού του κατάλληλου εφαρμοστέου ορίου για ενισχύσεις σχεδίων έρευνας και ανάπτυξης και μελετών σκοπιμότητας βάσει του στοιχείου ε), ένα σχέδιο θεωρείται ότι αφορά «κυρίως» βασική έρευνα ή «κυρίως» βιομηχανική έρευνα αν περισσότερο από το μισό του επιλέξιμου κόστους του σχεδίου συνδέεται με δραστηριότητες που εντάσσονται στην κατηγορία της βασικής ή της βιομηχανικής έρευνας αντίστοιχα. Αν δεν μπορεί να καθορισθεί ο κύριος χαρακτήρας του σχεδίου, εφαρμόζεται το χαμηλότερο όριο.

2. Οι περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις για μεγάλα επενδυτικά σχέδια κοινοποιούνται στην Επιτροπή αν το συνολικό ποσό της ενίσχυσης από όλες τις πηγές υπερβαίνει το 75 % του μέγιστου ορίου ενίσχυσης που θα μπορούσε να λάβει μια επένδυση με επιλέξιμες δαπάνες ύψους 100 εκατ. EUR, εφαρμόζοντας το ισχύον πάγιο όριο ενίσχυσης για μεγάλες επιχειρήσεις στον συγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

Άρθρο 7

Σώρευση

1. Προκειμένου να καθορισθεί αν τηρούνται τα όρια κοινοποίησης μεμονωμένων ενισχύσεων που καθορίζονται στο άρθρο 6 και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στο κεφάλαιο II, θα λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό των δημόσιων μέτρων στήριξης για την ενισχυόμενη δραστηριότητα ή το σχέδιο, ανεξάρτητα από το αν η στήριξη χρηματοδοτείται από τοπικές, περιφερειακές, εθνικές ή κοινοτικές πηγές.

2. Οι ενισχύσεις που εξαιρούνται από τον παρόντα κανονισμό μπορούν να σωρευθούν με οποιοδήποτε άλλες ενισχύσεις εξαιρούνται βάσει του παρόντος κανονισμού εφόσον τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης αφορούν διαφορετικές προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες.

3. Οι ενισχύσεις που εξαιρούνται από τον παρόντα κανονισμό δεν μπορούν να σωρευθούν με καμία άλλη ενίσχυση που εξαιρείται δυνάμει του παρόντος κανονισμού ή ενισχύσεις de minimis που πληρούν τις προϋποθέσεις οι οποίες καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006⁽¹⁾ ούτε με άλλη κοινοτική χρηματοδότηση που αφορά τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες - που αλληλεπικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει - αν η σώρευση αυτή οδηγεί σε υπέρβαση της έντασης ή του ποσού ενίσχυσης που ισχύει για τις ενισχύσεις αυτές βάσει του παρόντος κανονισμού.

4. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 3, οι ενισχύσεις υπέρ εργαζομένων με αναπηρία, όπως προβλέπονται στα άρθρα 41 και 42, μπορούν να σωρευθούν με ενισχύσεις που εξαιρούνται βάσει του παρόντος κανονισμού και αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες

πάνω από το μέγιστο ισχύον όριο βάσει του παρόντος κανονισμού, εφόσον η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε ένταση ενίσχυσης μεγαλύτερη από το 100 % του σχετικού κόστους για όλη την περίοδο κατά την οποία απασχολούνται οι εν λόγω εργαζόμενοι.

5. Όσον αφορά τη σώρευση των ενισχύσεων που εξαιρούνται βάσει του παρόντος κανονισμού με προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες και ενισχύσεις απαλλασσόμενες βάσει του παρόντος κανονισμού χωρίς προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες, ισχύουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) όταν μια επιχείρηση στόχος έχει λάβει κεφάλαια βάσει μέτρου για κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου σύμφωνα με το άρθρο 29 και ζητεί στη συνέχεια, για τα τρία πρώτα έτη που ακολουθούν την πρώτη επένδυση σε επιχειρηματικά κεφάλαια, ενισχύσεις που υπάγονται στον παρόντα κανονισμό, τα ισχύοντα όρια ενίσχυσης ή τα μέγιστα επιλέξιμα ποσά βάσει του παρόντος κανονισμού μειώνονται κατά 50 % γενικά και 20 % για τις επιχειρήσεις στόχους που βρίσκονται σε ενισχυόμενες περιοχές· η μείωση δεν υπερβαίνει το συνολικό ύψος του ληφθέντος επιχειρηματικού κεφαλαίου· η μείωση αυτή δεν ισχύει για τις ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη οι οποίες απαλλάσσονται βάσει των άρθρων 31 έως 37·
- β) οι ενισχύσεις για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις, κατά τα πρώτα τρία χρόνια από τη χορήγησή τους, δεν μπορούν να σωρευθούν με άλλες ενισχύσεις στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, με μόνη εξαίρεση τις ενισχύσεις που απαλλάσσονται βάσει των άρθρων 31 έως 37 του παρόντος κανονισμού και τις ενισχύσεις που απαλλάσσονται δυνάμει του άρθρου 29 του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 8

Χαρακτήρας κινήτρου

1. Ο παρών κανονισμός εξαιρεί μόνο τις ενισχύσεις εκείνες που έχουν χαρακτήρα κινήτρου.

2. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΜΜΕ και καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν, πριν την έναρξη εργασιών για το σχέδιο ή τη δραστηριότητα, ο δικαιούχος υπέβαλε αίτηση για ενίσχυση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

3. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΜΜΕ και καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν, εκτός από την τήρηση του όρου που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 2, το κράτος μέλος έλεγξε, πριν χορηγήσει τις εν λόγω μεμονωμένες ενισχύσεις, ότι τα έγγραφα που ετοίμασε ο δικαιούχος αποδεικνύουν τον χαρακτήρα κινήτρου των ενισχύσεων βάσει ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) ουσιώδη αύξηση του μεγέθους του σχεδίου/της δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης·
- β) ουσιώδη αύξηση του πεδίου εφαρμογής του σχεδίου / της δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης·

(1) ΕΕ L 379 της 28.12.2006, σ. 5.

γ) ουσιώδη αύξηση του συνολικού ποσού που δαπανά ο δικαιούχος για το σχέδιο / τη δραστηριότητα ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης·

δ) ουσιώδη αύξηση της ταχύτητας ολοκλήρωσης του υπόψη σχεδίου/ δραστηριότητας·

ε) στην περίπτωση των περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων, που αναφέρονται στο άρθρο 13, το επενδυτικό σχέδιο καθ' εαυτό δεν θα είχε υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη ενισχυόμενη περιφέρεια εάν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.

4. Οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 δεν ισχύουν σε σχέση με τα φορολογικά μέτρα εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθοι όροι:

α) με το φορολογικό μέτρο θεσπίζεται δικαίωμα για ενισχύσεις βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από την πλευρά του κράτους μέλους, και

β) το φορολογικό μέτρο εγκρίθηκε προτού αρχίσουν οι εργασίες για το ενισχυόμενο σχέδιο ή δραστηριότητα· η προϋπόθεση αυτή δεν ισχύει στην περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων.

5. Όσον αφορά ενισχύσεις με τις οποίες αντισταθμίζονται επιπρόσθετες δαπάνες τις οποίες συνπάγεται η απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία, όπως αναφέρεται στο άρθρο 42, οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου θεωρείται ότι πληρούνται εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 42 παράγραφος 3.

Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού και τις ενισχύσεις για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία υπό μορφή επιδότησης μισθού, όπως αναφέρονται στα άρθρα 40 ή 41, οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου θεωρείται ότι πληρούνται εφόσον η ενίσχυση έχει ως αποτέλεσμα καθαρή αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων εργαζομένων σε μειονεκτική θέση/με αναπηρία.

Όσον αφορά τις ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων περιβαλλοντικών φόρων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 25, οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου θεωρείται ότι πληρούνται.

Όσον αφορά τις ενισχύσεις με τη μορφή παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 29, οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου θεωρείται ότι πληρούνται.

6. Εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 2 και 3, το μέτρο ενίσχυσης, στο σύνολό του, δεν δύναται να τύχει απαλλαγής βάσει του παρόντος κανονισμού.

κράτος μέλος, υποβάλλει στην Επιτροπή περιλήψη των πληροφοριών που αφορούν το εν λόγω μέτρο ενίσχυσης. Η εν λόγω περιλήψη υποβάλλεται σε ηλεκτρονική μορφή, μέσω της υπάρχουσας ηλεκτρονικής εφαρμογής της Επιτροπής, με τη μορφή που καθορίζεται στο παράρτημα III.

Η Επιτροπή αποστέλλει χωρίς καθυστέρηση απόδειξη παραλαβής της περιλήψης.

Οι περιλήψεις που δημοσιεύονται από την Επιτροπή στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* και στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής.

2. Κατά την έναρξη εφαρμογής ενός καθεστώτος ενίσχυσης ή κατά τη χορήγηση μιας ad hoc ενίσχυσης που απαλλάσσεται δυνάμει του παρόντος κανονισμού, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δημοσιεύει στο Διαδίκτυο το πλήρες κείμενο του εν λόγω μέτρου ενίσχυσης. Στην περίπτωση καθεστώτος ενίσχυσης, το κείμενο αυτό περιλαμβάνει τους όρους που προβλέπει η εθνική νομοθεσία για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τις σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος φροντίζει για τη δημοσίευση στο Διαδίκτυο του πλήρους κειμένου του μέτρου ενίσχυσης έως το πέρας της περιόδου ισχύος του μέτρου αυτού. Στις περιληπτικές πληροφορίες που υποβάλλει το σχετικό κράτος μέλος σύμφωνα με την παράγραφο 1 πρέπει να περιλαμβάνεται ένας δικτυακός τόπος στον οποίο να δημοσιεύεται απευθείας το πλήρες κείμενο του μέτρου ενίσχυσης.

3. Κατά τη χορήγηση μεμονωμένης ενίσχυσης η οποία απαλλάσσεται δυνάμει του παρόντος κανονισμού, με εξαίρεση ενίσχυση με τη μορφή φορολογικών μέτρων, στην πράξη χορήγησης της ενίσχυσης περιλαμβάνεται ρητή αναφορά στις ειδικές διατάξεις του κεφαλαίου II που αφορά η εν λόγω πράξη, στην εθνική νομοθεσία με την οποία εξασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού και στον δικτυακό τόπο στον οποίο δημοσιεύεται απευθείας το πλήρες κείμενο του μέτρου ενίσχυσης.

4. Με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, κάθε φορά που χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις βάσει υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης που καλύπτονται από το άρθρο 31 και οι μεμονωμένες ενισχύσεις υπερβαίνουν τα 3 εκατ. EUR, και κάθε φορά που χορηγούνται μεμονωμένες περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις βάσει υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων για μεγάλα επενδυτικά σχέδια, που δεν είναι ατομικά κοινοποιήσιμες βάσει του άρθρου 6, τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή, εντός 20 ημερών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης από την αρμόδια αρχή, τις περιληπτικές πληροφορίες που απαιτούνται στο τυποποιημένο έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα II, μέσω της εγκατεστημένης ηλεκτρονικής εφαρμογής της Επιτροπής.

Άρθρο 9

Διαφάνεια

1. Εντός 20 εργάσιμων ημερών, από την έναρξη ισχύος ενός καθεστώτος ενίσχυσης ή κατά τη χορήγηση ad hoc ενίσχυσης που απαλλάσσεται δυνάμει του παρόντος κανονισμού, το οικείο

Άρθρο 10

Έλεγχος

1. Η Επιτροπή ελέγχει τακτικά τα μέτρα ενίσχυσης των οποίων λαμβάνει γνώση σύμφωνα με το άρθρο 9.

2. Τα κράτη μέλη διατηρούν λεπτομερείς φακέλους για τις μεμονωμένες ενισχύσεις ή τα καθεστώτα ενισχύσεων που απαλλάσσονται βάσει του παρόντος κανονισμού. Οι φάκελοι αυτοί περιέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να καθορισθεί ότι τηρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού, περιλαμβανομένων πληροφοριών για τον χαρακτηρισμό των επιχειρήσεων των οποίων το δικαίωμα σε ενίσχυση ή επιχορήγηση εξαρτάται από τον χαρακτηρισμό τους ως ΜΜΕ, πληροφοριών για το χαρακτήρα κινήτρου των ενισχύσεων και πληροφοριών που επιτρέπουν να καθορισθεί το ακριβές ποσό των επιλέξιμων δαπανών ώστε να εφαρμοστεί ο παρών κανονισμός.

Οι φάκελοι που αφορούν μεμονωμένες ενισχύσεις πρέπει να διατηρούνται επί δέκα έτη από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε η ενίσχυση. Οι φάκελοι που αφορούν καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να διατηρούνται επί 10 έτη από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε τελευταία επιμέρους ενίσχυση δυνάμει του καθεστώτος.

3. Κατόπιν γραπτού αιτήματος της Επιτροπής, τα κράτη μέλη της υποβάλλουν, εντός προθεσμίας 20 εργάσιμων ημερών ή άλλης μεγαλύτερης προθεσμίας που καθορίζεται στο αίτημα, όλες τις πληροφορίες που κρίνονται απαραίτητες για τον έλεγχο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

Εφόσον το σχετικό κράτος μέλος δεν υποβάλει τις πληροφορίες αυτές εντός της προθεσμίας που καθόρισε η Επιτροπή ή μιας από κοινού καθορισθείσας προθεσμίας, ή εφόσον το κράτος μέλος υποβάλει ελλιπείς πληροφορίες, η Επιτροπή αποστέλλει υπενθύμιση στην οποία καθορίζει νέα προθεσμία για την υποβολή των πληροφοριών. Αν, παρά την υπενθύμιση αυτή, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν υποβάλλει τις ζητούμενες πληροφορίες, η Επιτροπή δύναται, αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τη δυνατότητα να παρουσιάσει τις απόψεις του, να εκδώσει απόφαση με την οποία ορίζεται ότι όλα ή ορισμένα από τα μελλοντικά μέτρα ενίσχυσης για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

Άρθρο 11

Ετήσια υποβολή εκθέσεων

Σύμφωνα με το κεφάλαιο III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004⁽¹⁾, τα κράτη μέλη καταρτίζουν έκθεση σε ηλεκτρονική μορφή σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού για κάθε πλήρες έτος ή κάθε τμήμα του έτους για το οποίο ισχύει ο παρών κανονισμός. Σε αυτή την ετήσια έκθεση αναφέρεται επίσης ο δικτυακός τόπος στον οποίο δημοσιεύονται απευθείας τα μέτρα ενίσχυσης.

⁽¹⁾ ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1.

Άρθρο 12

Ειδικοί όροι για επενδυτικές ενισχύσεις

1. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι αποτελεί επιλέξιμο κόστος για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, μια επένδυση πρέπει να συνίσταται από:

- α) επένδυση σε ενσώματα ή/και άυλα στοιχεία ενεργητικού σε σχέση με τη δημιουργία νέας μονάδας, την επέκταση υφιστάμενης μονάδας, τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε νέα επιπρόσθετα προϊόντα ή τη θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας, ή
- β) την απόκτηση πάγιων στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με μια μονάδα, εφόσον έχει κλείσει ή θα είχε κλείσει αν δεν είχε αγορασθεί, και τα στοιχεία ενεργητικού αγοράζονται από ανεξάρτητο επενδυτή στην περίπτωση επιχειρησιακής διαδοχής σε μικρή επιχείρηση από την οικογένεια του αρχικού ιδιοκτήτη (-ών) ή από πρώην εργαζόμενους, δεν ισχύει ο όρος ότι τα στοιχεία ενεργητικού πρέπει να αγορασθούν από ανεξάρτητο επενδυτή.

Η απλή εξαγορά των μετοχών μιας επιχείρησης δεν συνιστά επένδυση.

2. Προκειμένου να θεωρηθούν ότι αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, τα άυλα στοιχεία πρέπει να πληρούν όλες τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- α) να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην επιχείρηση που λαμβάνει την ενίσχυση· όσον αφορά τις περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις, πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στη μονάδα που λαμβάνει την ενίσχυση·
- β) να θεωρούνται αποσβεστέα στοιχεία ενεργητικού·
- γ) να αγοράζονται από τρίτα μέρη με τους όρους της αγοράς, χωρίς ο αγοραστής να είναι σε θέση να ασκήσει έλεγχο στον πωλητή, ή το αντίστροφο, κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου⁽²⁾·
- δ) στην περίπτωση επενδυτικών ενισχύσεων για ΜΜΕ, πρέπει να περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης επί τουλάχιστον τρία έτη· στην περίπτωση περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων, πρέπει να περιλαμβάνονται στα στοιχεία του ενεργητικού της επιχείρησης και να παραμείνουν στην αποδέκτρια μονάδα επί τουλάχιστον πέντε έτη ή, στην περίπτωση ΜΜΕ, επί τρία έτη τουλάχιστον.

3. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι αποτελεί επιλέξιμο κόστος για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, η απασχόληση που δημιουργείται άμεσα από επενδυτικό σχέδιο πρέπει να τηρεί όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η απασχόληση δημιουργείται εντός τριών ετών από την ολοκλήρωση της επένδυσης·

⁽²⁾ ΕΕ L 24 της 29.1.2004, σ. 1.

β) το επενδυτικό σχέδιο συνεπάγεται καθαρή αύξηση του αριθμού εργαζομένων στην οικεία μονάδα σε σύγκριση με το μέσο όρο του προηγούμενου δωδεκαμήνου·

γ) η δημιουργηθείσα απασχόληση διατηρείται για ελάχιστη περίοδο πέντε ετών στην περίπτωση μεγάλων επιχειρήσεων και ελάχιστη περίοδο τριών ετών σε περίπτωση ΜΜΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ I

Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα

Άρθρο 13

Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση

1. Τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση που πληρούν τους όρους του παρόντος άρθρου συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3, της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

Οι ad hoc ενισχύσεις που χρησιμοποιούνται μόνον ως συμπλήρωμα ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί βάσει καθεστώτων ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση και που δεν υπερβαίνουν το 50 % της συνολικής ενίσχυσης που θα χορηγηθεί για την επένδυση, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον η ad hoc χορηγηθείσα ενίσχυση πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού.

2. Οι ενισχύσεις χορηγούνται σε περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακή ενίσχυση, όπως καθορίζεται στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη την περίοδο 2007-2013. Η επένδυση πρέπει να διατηρηθεί στην περιοχή όπου χορηγείται η ενίσχυση για τουλάχιστον πέντε έτη, ή τρία έτη σε περίπτωση ΜΜΕ, μετά την ολοκλήρωση του συνόλου της επένδυσης. Αυτό δεν εμποδίζει την αντικατάσταση μονάδας ή εξοπλισμού που κατέστησαν παρωχημένα λόγω της ταχείας τεχνολογικής εξέλιξης, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα διατηρείται στην υπόψη περιοχή για την ελάχιστη απαιτούμενη περίοδο.

3. Η ένταση ενίσχυσης σε παρόν ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης δεν πρέπει να υπερβαίνει το όριο για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που ισχύει κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης στην ενισχυόμενη περιφέρεια.

4. Με εξαίρεση τις ενισχύσεις που έχουν χορηγηθεί για μεγάλα επενδυτικά σχέδια και τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα στον τομέα των μεταφορών, τα όρια που καθορίζονται στην παράγραφο

3 μπορούν να αυξηθούν κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση που οι ενισχύσεις χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση που οι ενισχύσεις χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

5. Τα όρια που καθορίζονται στην παράγραφο 3 ισχύουν για την ένταση ενίσχυσης που υπολογίζεται είτε ως ποσοστό του επιλέξιμων δαπανών για ενσώματα και άυλα στοιχεία της επένδυσης είτε ως ποσοστό του εκτιμώμενου μισθολογικού κόστους του προσλαμβανόμενου ατόμου, υπολογιζόμενου για περίοδο δύο ετών, στην περίπτωση απασχόλησης που δημιουργήθηκε άμεσα από το επενδυτικό σχέδιο ή συνδυασμό των παραπάνω, εφόσον η ενίσχυση δεν υπερβαίνει το περισσότερο ευνοϊκό ποσό που απορρέει από την εφαρμογή ενός εκ των δύο τρόπων υπολογισμού.

6. Στις περιπτώσεις που η ενίσχυση υπολογίζεται με βάση το κόστος των επενδύσεων σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ή με βάση το κόστος απόκτησης σε περίπτωση εξαγοράς, η οικονομική συμμετοχή του δικαιούχου πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 25 % των επιλέξιμων δαπανών, είτε μέσω ιδίων πόρων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, και με μορφή που δεν περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Ωστόσο, εφόσον η μέγιστη ένταση ενίσχυσης που εγκρίθηκε βάσει του χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για το οικείο κράτος μέλος, προσαυξημένη σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4, κατά περίπτωση, υπερβαίνει το 75 %, η οικονομική συμμετοχή του δικαιούχου μειώνεται αναλόγως. Στις περιπτώσεις που η ενίσχυση υπολογίζεται βάσει του κόστους των επενδύσεων σε ενσώματα και άυλα στοιχεία, εφαρμόζονται επίσης και οι όροι που καθορίζονται στην παράγραφο 7.

7. Σε περίπτωση απόκτησης εγκατάστασης, λαμβάνονται υπόψη μόνον οι δαπάνες για την αγορά των στοιχείων ενεργητικού από τρίτους, υπό την προϋπόθεση ότι η συναλλαγή πραγματοποιήθηκε υπό όρους οικονομίας αγοράς. Εφόσον η απόκτηση συνοδεύεται και από άλλες επενδύσεις, οι δαπάνες που σχετίζονται με τις τελευταίες προστίθενται στις δαπάνες αγοράς.

Οι δαπάνες που σχετίζονται με την απόκτηση βάσει μίσθωσης στοιχείων ενεργητικού, εκτός γηπέδων και κτιρίων, λαμβάνονται υπόψη μόνον εάν η μίσθωση έχει τη μορφή χρηματοδοτικής μίσθωσης και περιλαμβάνει υποχρέωση εξαγοράς των στοιχείων του ενεργητικού κατά τη λήξη της μίσθωσης. Για τη μίσθωση γηπέδων και κτιρίων, η μίσθωση πρέπει να συνεχίζεται για τουλάχιστον πέντε χρόνια μετά την αναμενόμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου ή τρία χρόνια στην περίπτωση των ΜΜΕ.

Με εξαίρεση τις ΜΜΕ και τις εξαγορές, τα στοιχεία ενεργητικού που αποκτώνται πρέπει να είναι καινούργια. Στην περίπτωση των εξαγορών, θα πρέπει να αφαιρούνται τυχόν ενισχύσεις που έχουν ήδη χορηγηθεί πριν από την αγορά του εκάστοτε περιουσιακού στοιχείου. Για τις ΜΜΕ μπορεί επίσης να ληφθούν υπόψη όλες οι δαπάνες για επενδύσεις σε άυλα στοιχεία ενεργητικού. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι εν λόγω δαπάνες είναι επιλέξιμες μόνο μέχρι ποσοστού 50 % των συνολικών επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών του σχεδίου.

8. Στην περίπτωση που η ενίσχυση υπολογίζεται βάσει του μισθολογικού κόστους, η απασχόληση πρέπει να δημιουργείται άμεσα από το επενδυτικό σχέδιο.

9. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 3 και 4, η μέγιστη ένταση ενίσχυσης για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίες αγροτικών προϊόντων μπορεί να καθορισθεί:

α) στο 50 % των επιλέξιμων επενδύσεων σε περιοχές επιλέξιμες βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης και στο 40 % των επιλέξιμων επενδύσεων σε άλλες περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις, όπως καθορίζονται στο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων που έχει εγκριθεί για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για την περίοδο 2007-2013, εφόσον ο δικαιούχος είναι ΜΜΕ·

β) στο 25 % των επιλέξιμων επενδύσεων σε περιοχές επιλέξιμες βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης και στο 20 % των επιλέξιμων επενδύσεων σε άλλες περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις, όπως καθορίζονται στο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων που έχει εγκριθεί για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για την περίοδο 2007-2013, εφόσον ο δικαιούχος απασχολεί λιγότερους από 750 εργαζόμενους και έχει κύκλο εργασιών μικρότερο από 200 εκατ. EUR, υπολογιζόμενο σύμφωνα με το παράρτημα I του παρόντος κανονισμού.

10. Για να αποφεύγεται η τεχνητή υποδιαίρεση ενός μεγάλου επενδυτικού σχεδίου σε υπό-σχέδια, ένα μεγάλο επενδυτικό σχέδιο θεωρείται ενιαίο όταν η επένδυση πραγματοποιείται εντός μιας τριετούς περιόδου εκ μέρους μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων και αποτελείται από πάγια στοιχεία ενεργητικού συνδυαζόμενα κατά διαίρετο από οικονομική άποψη τρόπο.

Άρθρο 14

Ενισχύσεις προς νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις

1. Καθεστώςτα ενισχύσεων υπέρ νεοσύστατων μικρών επιχειρήσεων συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπει το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον πληρούν τους όρους των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

2. Ο δικαιούχος είναι μικρή επιχείρηση.

3. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:

α) τα 2 εκατ. EUR για μικρές επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε περιφέρειες επιλέξιμες για την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης·

β) το 1 εκατ. EUR για μικρές επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε περιφέρειες επιλέξιμες για την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.

Τα ετήσια ποσά ενίσχυσης ανά επιχείρηση δεν υπερβαίνουν το 33 % των ποσών ενίσχυσης που προβλέπονται στα στοιχεία α) και β) του δεύτερου εδαφίου.

4. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:

α) στις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης, το 35 % των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης, και το 25 % κατά τα δύο επόμενα έτη·

β) στις περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, το 25 % των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα τρία πρώτα έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης, και το 15 % κατά τα δύο επόμενα έτη.

Οι ως άνω εντάσεις ενίσχυσης δύνανται να τύχουν προσαύξησης κατά 5 % για περιφέρειες του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης όπου το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) είναι μικρότερο του 60 % του μέσου όρου της ΕΕ-25, για περιφέρειες με πληθυσμιακή πυκνότητα μικρότερη των 12,5 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο και για μικρά νησιά με πληθυσμό μικρότερο των 5 000 κατοίκων, καθώς και για άλλες κοινότητες ίδιου μεγέθους και με παρόμοια απομόνωση.

5. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες για υπηρεσίες νομικές, διοικητικής υποστήριξης και παροχής συμβουλών που έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία μιας μικρής επιχείρησης, καθώς και οι ακόλουθες δαπάνες, στο μέτρο που αποδεδειγμένα πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης:

α) οι τόκοι εξωτερικής χρηματοδότησης και τα μερίσματα των χρησιμοποιούμενων ιδίων κεφαλαίων, με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει το επιτόκιο αναφοράς·

β) τα έξοδα μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής·

γ) οι δαπάνες για ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, οι φόροι (εκτός του ΦΠΑ και των εταιρικών φόρων) και οι διοικητικές επιβαρύνσεις·

δ) οι αποσβέσεις, τα έξοδα χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής, καθώς και τα έξοδα μισθοδοσίας, υπό την προϋπόθεση ότι για τις συναφείς επενδύσεις ή μέτρα δημιουργίας θέσεων εργασίας και πρόσληψης δεν έχουν δοθεί άλλου είδους ενισχύσεις.

6. Οι μικρές επιχειρήσεις που ελέγχονται από μετόχους επιχειρήσεων που έκλεισαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο δεν δύναται να λάβουν ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου, εφόσον δραστηριοποιούνται στην ίδια σχετική αγορά ή σε όμορες αγορές.

ΤΜΗΜΑ 2

Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση

Άρθρο 15

Ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση

1. Οι ενισχύσεις προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούν τους όρους των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:

- α) το 20 % των επιλέξιμων δαπανών στην περίπτωση μικρών επιχειρήσεων·
- β) το 10 % των επιλέξιμων δαπανών στην περίπτωση επιχειρήσεων μεσαίου μεγέθους.

3. Είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:

- α) οι δαπάνες επένδυσης σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού, ή
- β) το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος της απασχόλησης που δημιουργείται άμεσα από το επενδυτικό σχέδιο, υπολογισμένο για περίοδο δύο ετών.

4. Όταν η επένδυση αφορά την μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει:

- α) το 75 % των επιλέξιμων επενδύσεων στις πλέον απομακρυσμένες περιοχές·
- β) το 65 % των επιλέξιμων επενδύσεων στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1405/2006 του Συμβουλίου ⁽¹⁾.

γ) το 50 % των επιλέξιμων επενδύσεων σε περιοχές που είναι επιλέξιμες δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης·

δ) το 40 % των επιλέξιμων επενδύσεων σε όλες τις άλλες περιοχές.

ΤΜΗΜΑ 3

Ενισχύσεις για την γυναικεία επιχειρηματικότητα

Άρθρο 16

Ενισχύσεις για νέες μικρές επιχειρήσεις ιδρυόμενες από γυναίκες επιχειρηματίες

1. Οι επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ νέων μικρών επιχειρήσεων που ιδρύονται από γυναίκες επιχειρηματίες συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον που πληρούν τους όρους των παραγράφων 2 έως 5 του παρόντος άρθρου.

2. Οι δικαιούχοι είναι νέες μικρές επιχειρήσεις ιδρυόμενες από γυναίκες επιχειρηματίες.

3. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 1 εκατ. EUR ανά επιχείρηση.

Τα ετήσια ποσά ενίσχυσης ανά επιχείρηση δεν υπερβαίνουν το 33 % των ποσών ενίσχυσης που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο.

4. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 15 % των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά τη δημιουργία της επιχείρησης.

5. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες για υπηρεσίες νομικές, διοικητικές υποστήριξης και παροχής συμβουλών που έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία μιας επιχείρησης, καθώς και οι ακόλουθες δαπάνες, στο μέτρο που αποδεδειγμένα πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση της επιχείρησης:

α) οι τόκοι εξωτερικής χρηματοδότησης και τα μερίσματα των χρησιμοποιούμενων ιδίων κεφαλαίων, με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει το επιτόκιο αναφοράς·

β) τα έξοδα μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής·

γ) οι δαπάνες για ενέργεια, ύδρευση και θέρμανση, οι φόροι (εκτός του ΦΠΑ και των εταιρικών φόρων) και οι διοικητικές επιβαρύνσεις·

δ) οι αποσβέσεις, τα έξοδα χρηματοδοτικής μίσθωσης εγκαταστάσεων/εξοπλισμού παραγωγής, καθώς και τα έξοδα μισθοδοσίας, υπό την προϋπόθεση ότι για τις συναφείς επενδύσεις ή μέτρα δημιουργίας θέσεων εργασίας και πρόσληψης δεν έχουν δοθεί άλλου είδους ενισχύσεις.

ε) οι δαπάνες φροντίδας παιδιών και γονέων περιλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δαπανών που συνδέονται με την γονική άδεια.

6. Οι μικρές επιχειρήσεις που ελέγχονται από μετόχους επιχειρήσεων που έκλεισαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο δεν δύναται να λάβουν ενίσχυση βάσει του παρόντος άρθρου, εφόσον δραστηριοποιούνται στην ίδια σχετική αγορά ή σε όμορες αγορές.

⁽¹⁾ ΕΕ L 265 της 26.9.2006, σ. 1.

ΤΜΗΜΑ 4

Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος

Άρθρο 17

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. ως «προστασία του περιβάλλοντος» νοείται οποιαδήποτε ενέργεια αποσκοπεί στην αποκατάσταση ή την πρόληψη ζημιών στο φυσικό περιβάλλον ή τους φυσικούς πόρους με δραστηριότητες του δικαιούχου, στη μείωση του κινδύνου τέτοιων ζημιών ή στην αποτελεσματικότερη χρήση των φυσικών πόρων, περιλαμβανομένων μέτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
2. ως «μέτρα για την εξοικονόμηση της ενέργειας» νοούνται ενέργειες που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να μειώσουν την ποσότητα της ενέργειας που χρησιμοποιούν ιδίως στον κύκλο παραγωγής τους·
3. ως «κοινοτικό πρότυπο» νοείται:
 - α) ένα υποχρεωτικό κοινοτικό πρότυπο που καθορίζει τα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν σε περιβαλλοντικούς όρους από τις μεμονωμένες επιχειρήσεις, ή
 - β) η υποχρέωση που προβλέπει η οδηγία αριθ. 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ για τη χρησιμοποίηση των καλύτερων διαθέσιμων τεχνικών, όπως αναφέρονται στις πλέον πρόσφατες σχετικές πληροφορίες που δημοσιεύει η Επιτροπή βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 2 της εν λόγω οδηγίας·
4. ως «ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» νοούνται οι ακόλουθες ανανεώσιμες, μη ορυκτές πηγές ενέργειας: αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, κυματική, παλιρροϊκή ενέργεια, υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις, αέρια χώρων ταφής απορριμμάτων, αέρια που παράγονται σε μονάδες επεξεργασίας λυμάτων, βιοαέρια και βιοκαύσιμα.
5. «βιοκαύσιμα»: υγρά ή αέρια καύσιμα κίνησης τα οποία παράγονται από βιομάζα·
6. ως «βιώσιμα βιοκαύσιμα» νοούνται τα βιοκαύσιμα που πληρούν τα κριτήρια βιωσιμότητας που προβλέπονται στο άρθρο 15 της πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ⁽²⁾· όταν η εν λόγω οδηγία εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, και δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, θα ισχύουν τα κριτήρια βιωσιμότητας που προβλέπονται στην οδηγία·
7. ως «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» νοείται η ενέργεια η παραγόμενη από μονάδες που χρησιμοποιούν μόνο

ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και το μερίδιο, ως προς τη θερμογόνο ισχύ, της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε υβριδικές εγκαταστάσεις οι οποίες χρησιμοποιούν και συμβατικές πηγές ενέργειας· περιλαμβάνεται επίσης ο ανανεώσιμος ηλεκτρισμός που χρησιμοποιείται για τα συστήματα αποθήκευσης, εξαιρουμένου του ηλεκτρισμού που παράγεται ως αποτέλεσμα των συστημάτων αποθήκευσης·

8. ως «συμπαραγωγή» νοείται η ταυτόχρονη παραγωγή θερμικής και ηλεκτρικής ή/και μηχανικής ενέργειας·
9. ως «συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης» νοείται η συμπαραγωγή που πληροί τα κριτήρια τα οποία προβλέπονται στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2004/8/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾ και που τηρεί τις εναρμονισμένες τιμές αναφοράς σχετικά με την απόδοση όπως καθορίζονται με την απόφαση 2007/74/ΕΚ ⁽⁴⁾·
10. ως «περιβαλλοντικός φόρος» νοείται ο φόρος του οποίου η ειδική βάση έχει σαφώς αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στόχος του οποίου είναι η φορολόγηση ορισμένων δραστηριοτήτων, αγαθών ή υπηρεσιών ώστε να μπορεί να περιλαμβάνεται το σχετικό περιβαλλοντικό κόστος στην τιμή τους ή/και ώστε οι παραγωγοί και οι καταναλωτές να προσανατολίζονται σε δραστηριότητες που σέβονται περισσότερο το περιβάλλον·
11. ως «κοινοτικό ελάχιστο φορολογικό επίπεδο» νοείται το ελάχιστο επίπεδο φορολόγησης που προβλέπεται στην κοινοτική νομοθεσία· για τα ενεργειακά προϊόντα και την ηλεκτρική ενέργεια, ως κοινοτικό ελάχιστο φορολογικό επίπεδο νοείται το ελάχιστο επίπεδο φορολόγησης που καθορίζεται στο παράρτημα Ι της οδηγίας αριθ. 2003/96/ΕΚ·
12. ως «ενσώματα στοιχεία ενεργητικού» νοούνται οι επενδύσεις σε γήπεδα οι οποίες είναι απόλυτα αναγκαίες για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, επενδύσεις σε κτίρια, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που προορίζονται για τον περιορισμό ή την εξάλειψη της ρύπανσης και των οχλήσεων, και επενδύσεις για την προσαρμογή των μεθόδων παραγωγής προκειμένου να προστατευθεί το περιβάλλον.

Άρθρο 18

Επενδυτικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων

1. Οι επενδυτικές ενισχύσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει κοινοτικών προτύπων συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 8 του παρόντος άρθρου.

⁽¹⁾ ΕΕ L 24 της 29.1.2008, σ. 8.

⁽²⁾ COM(2008) 19 τελικό.

⁽³⁾ ΕΕ L 52 της 21.2.2004, σ. 50.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 32 της 6.2.2007, σ. 183.

2. Η ενισχυόμενη επένδυση πρέπει να πληροί μια από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) να επιτρέπει στο δικαιούχο να αυξήσει το επίπεδο της περιβαλλοντικής προστασίας ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων του υπερβαίνοντας τα ισχύοντα κοινοτικά πρότυπα, ανεξαρτήτως της ύπαρξης υποχρεωτικών εθνικών προτύπων τα οποία είναι αυστηρότερα των κοινοτικών προτύπων·
- β) να επιτρέπει στο δικαιούχο να αυξήσει το επίπεδο της περιβαλλοντικής προστασίας ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων του ελλείπει κοινοτικών προτύπων.

3. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων όταν με τις βελτιώσεις εξασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις συμμορφώνονται με κοινοτικά πρότυπα που έχουν ήδη εκδοθεί αλλά δεν έχουν ακόμη τεθεί σε ισχύ.

4. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 35 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

5. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται ώστε να επιτευχθεί υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος από το επίπεδο που απαιτούν τα κοινοτικά πρότυπα, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι λειτουργικές δαπάνες.

6. Για τους σκοπούς της παραγράφου 5, το κόστος της επένδυσης που συνδέεται άμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος προσδιορίζεται με αναφορά στην αντίστροφη κατάσταση:

- α) όταν το κόστος της επένδυσης στην προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να προσδιοριστεί εύκολα στο συνολικό επενδυτικό κόστος, αυτό ακριβώς το κόστος που σχετίζεται με την προστασία του περιβάλλοντος συνιστά τις επιλέξιμες δαπάνες·
- β) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, το πρόσθετο επενδυτικό κόστος προσδιορίζεται συγκρίνοντας την επένδυση με την αντίστροφη κατάσταση μη χορήγησης κρατικής ενίσχυσης· η κατάλληλη αντίστροφη κατάσταση αφορά το κόστος τεχνικά ανάλογης επένδυσης η οποία, αφενός, εξασφαλίζει χαμηλότερο βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος (αντίστοιχο με αυτό που εξασφαλίζεται με τα υποχρεωτικά κοινοτικά πρότυπα, εφόσον υπάρχουν) και, αφετέρου, θα μπορούσε προφανώς να πραγματοποιηθεί χωρίς την ενίσχυση («επένδυση αναφοράς») ως τεχνικά ανάλογη επένδυση νοείται μια επένδυση με ίδια παραγωγική ικανότητα και όλα τα άλλα τεχνικά χαρακτηριστικά (εκτός αυτών που συνδέονται άμεσα με την πρόσθετη επένδυση για την προστασία του περιβάλλοντος)· επιπλέον, μια τέτοια επένδυση αναφοράς πρέπει να αποτελεί, από επιχειρηματική άποψη, αξιόπιστη εναλλακτική δυνατότητα έναντι της υπό εξέταση επένδυσης.

7. Οι επιλέξιμες επενδύσεις λαμβάνουν τη μορφή επένδυσης σε ενσώματα και/ή σε άυλα στοιχεία ενεργητικού.

8. Στην περίπτωση των επενδύσεων για την επίτευξη επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος υψηλότερου από τα κοινοτικά πρότυπα, η αντίστροφη κατάσταση επιλέγεται ως εξής:

- α) Σε περίπτωση προσαρμογής της επιχείρησης σε εθνικά πρότυπα που θεσπίστηκαν ελλείπει κοινοτικών προτύπων, οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν τις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες για την επίτευξη του απαιτούμενου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος σύμφωνα με τα εθνικά πρότυπα.
- β) Όταν η επιχείρηση προσαρμόζεται σε ή υπερβαίνει εθνικά πρότυπα τα οποία είναι αυστηρότερα από τα αντίστοιχα κοινοτικά ή αναλαμβάνει οικειοθελώς να βελτιώσει τα κοινοτικά πρότυπα, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που είναι απαραίτητες για την επίτευξη επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας υψηλότερου αυτού που απαιτούν τα κοινοτικά πρότυπα. Οι δαπάνες που σχετίζονται με επενδύσεις για την εξασφάλιση του απαιτούμενου επιπέδου προστασίας σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα δεν είναι επιλέξιμες.
- γ) Όταν δεν υπάρχουν πρότυπα, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στις επενδυτικές δαπάνες που είναι απαραίτητες για την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας από αυτό που η συγκεκριμένη επιχείρηση ή επιχειρήσεις θα είχαν επιτύχει ελλείψει άλλης περιβαλλοντικής ενίσχυσης.

9. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων άλλων επιχειρήσεων δεν απαλλάσσονται βάσει του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 19

Ενισχύσεις για την απόκτηση καινούργιων μεταφορικών οχημάτων των οποίων οι προδιαγραφές υπερβαίνουν τα κοινοτικά πρότυπα ή αυξάνουν τον βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων

1. Οι επενδυτικές ενισχύσεις για την απόκτηση καινούργιων μεταφορικών οχημάτων που καθιστούν δυνατή την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων προστασίας του περιβάλλοντος ή την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων για επιχειρήσεις του τομέα των μεταφορών, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

2. Η ενισχυόμενη επένδυση πρέπει να πληροί τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 18 παράγραφος 2.

3. Απαλλάσσεται η χορήγηση ενισχύσεων για την αγορά καινούργιων οχημάτων για οδικές, σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και θαλάσσιες μεταφορές που ανταποκρίνονται σε εκδοθέντα κοινοτικά πρότυπα όταν η αγορά πραγματοποιείται πριν αυτά τεθούν σε ισχύ και στις περιπτώσεις που τα νέα κοινοτικά πρότυπα, όταν καταστούν υποχρεωτικά, δεν ισχύουν αναδρομικά για ήδη αγορασθέντα οχήματα.

4. Απαλλάσσονται οι δαπάνες αναβάθμισης υφιστάμενων μεταφορικών οχημάτων με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, εφόσον τα υφιστάμενα μεταφορικά μέσα αναβαθμίζονται για να συμμορφωθούν προς περιβαλλοντικά πρότυπα που δεν ίσχυαν όταν άρχισε η χρήση των μεταφορικών μέσων ή εφόσον τα μεταφορικά μέσα δεν υπόκεινται σε περιβαλλοντικά πρότυπα.

5. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 35 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

6. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται ώστε να επιτευχθεί υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος από το επίπεδο που απαιτούν τα κοινοτικά πρότυπα.

Οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφοι 6 και 7 και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι λειτουργικές δαπάνες.

Άρθρο 20

Ενισχύσεις υπέρ ΜΜΕ για την πρόωρη προσαρμογή σε μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα

1. Οι ενισχύσεις που επιτρέπουν σε ΜΜΕ να συμμορφωθούν με νέα κοινοτικά πρότυπα τα οποία αυξάνουν τον βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος αλλά δεν έχουν ακόμα τεθεί σε ισχύ, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου:

2. Τα κοινοτικά πρότυπα έχουν εγκριθεί, και η επένδυση πρέπει να υλοποιηθεί και να οριστικοποιηθεί.

3. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 15 % των επιλέξιμων δαπανών για μικρές επιχειρήσεις και το 10 % των επιλέξιμων δαπανών για μεσαίες επιχειρήσεις εάν η πραγματοποίηση και η οριστικοποίηση πραγματοποιηθούν περισσότερο από τρία χρόνια πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του προτύπου, και το 10 % για μικρές επιχειρήσεις εάν η πραγματοποίηση και η οριστικοποίηση πραγματοποιηθούν από ένα έως τρία χρόνια πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του προτύπου.

4. Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται για να επιτευχθεί το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος που απαιτεί το κοινοτικό πρότυπο σε σύγκριση με το απαιτούμενο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας πριν την έναρξη ισχύος του εν λόγω προτύπου.

Οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφοι 6 και 7 και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι λειτουργικές δαπάνες.

Άρθρο 21

Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας

1. Οι περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να εξοικονομούν ενέργεια συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται:

α) οι προϋποθέσεις των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου· ή

β) οι προϋποθέσεις των παραγράφων 4 και 5.

2. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 60 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται για να επιτευχθεί επίπεδο εξοικονόμησης ενέργειας υψηλότερο από αυτό που προβλέπουν τα κοινοτικά πρότυπα.

Οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφοι 6 και 7.

Για τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι δαπάνες που αφορούν τις πρόσθετες επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και προέκυψαν κατά την πρώτη τριετία της συγκεκριμένης επένδυσης στην περίπτωση των ΜΜΕ, κατά την πρώτη τετραετία στην περίπτωση των μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίες δεν συμμετέχουν στο σύστημα εμπορίας εκπομπών CO₂ της ΕΕ και κατά την πρώτη πενταετία της συγκεκριμένης επένδυσης στην περίπτωση των μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίες συμμετέχουν στο σύστημα εμπορίας εκπομπών CO₂ της ΕΕ. Στην περίπτωση των μεγάλων επιχειρήσεων, η περίοδος αυτή δυνατόν να περιοριστεί στην πρώτη τριετία της συγκεκριμένης επένδυσης σε περίπτωση που μπορεί να αποδειχτεί ότι ο χρόνος απόσβεσης της επένδυσης δεν υπερβαίνει τα τρία έτη.

Ο υπολογισμός των επιλέξιμων δαπανών πιστοποιείται από εξωτερικό ελεγκτή.

4. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 20 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

5. Οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφοι 6 και 7 και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι λειτουργικές δαπάνες.

Άρθρο 22

Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης

1. Οι περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για συμπαραγωγή υψηλής απόδοσης συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 45 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται για την υλοποίηση της εγκατάστασης συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης σε σύγκριση με την επένδυση αναφοράς. Οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφοι 6 και 7 και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι λειτουργικές δαπάνες.

4. Μια νέα μονάδα συμπαραγωγής έχει γενικά ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας σε σύγκριση με την χωριστή παραγωγή, όπως ορίζεται στην οδηγία 2004/8/EK και στην απόφαση 2007/74/EK. Η αναβάθμιση μιας υπάρχουσας μονάδας συμπαραγωγής ή η μετατροπή μιας υπάρχουσας μονάδας παραγωγής ενέργειας σε μονάδα συμπαραγωγής έχει ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας σε σύγκριση με την αρχική κατάσταση.

Άρθρο 23

Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

1. Οι περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 45 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε

μικρές επιχειρήσεις και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στις πρόσθετες δαπάνες που θα βαρύνουν το δικαιούχο συγκριτικά με μια συμβατική εγκατάσταση ηλεκτροπαραγωγής ή ένα συμβατικό σύστημα θέρμανσης της ίδιας ικανότητας ως προς την αποτελεσματική παραγωγή ενέργειας.

Οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 παράγραφοι 6 και 7 και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα λειτουργικά οφέλη και οι λειτουργικές δαπάνες.

4. Οι περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις για την παραγωγή βιοκαυσίμων απαλλάσσονται μόνον στο μέτρο που οι ενισχυόμενες επενδύσεις χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την παραγωγή βιώσιμων βιοκαυσίμων.

Άρθρο 24

Ενισχύσεις για εκπόνηση περιβαλλοντικών μελετών

1. Οι ενισχύσεις για την εκπόνηση μελετών οι οποίες συνδέονται άμεσα με επενδύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 18, επενδύσεις σε μέτρα εξοικονόμησης της ενέργειας σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 21, και επενδύσεις για την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 23, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μελέτες που εκπονούνται για λογαριασμό μικρών επιχειρήσεων και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μελέτες που εκπονούνται για λογαριασμό μεσαίων επιχειρήσεων.

3. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες εκπόνησης της μελέτης.

Άρθρο 25

Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων περιβαλλοντικών φόρων

1. Τα καθεστώτα περιβαλλοντικών ενισχύσεων με τη μορφή μείωσης των περιβαλλοντικών φόρων που πληρούν τις προϋποθέσεις της οδηγίας 2003/96/EK συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι όροι που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Οι δικαιούχοι της μείωσης φόρων καταβάλλουν τουλάχιστον το κοινοτικό ελάχιστο επίπεδο φόρου που θεσπίζεται με την οδηγία 2003/96/EK.

3. Οι φορολογικές μειώσεις χορηγούνται για δεκαετίες το πολύ περιόδους. Μετά το πέρας των εν λόγω δεκαετιών περιόδων, τα κράτη μέλη αξιολογούν εκ νέου τη σκοπιμότητα των σχετικών μέτρων ενίσχυσης.

ΤΜΗΜΑ 5

Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ και συμμετοχή των ΜΜΕ σε εκθέσεις

Άρθρο 26

Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ

1. Οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες παρεχόμενες σε ΜΜΕ συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους.

Οι εν λόγω υπηρεσίες δεν πρέπει να αποτελούν συνεχόμενη ή περιοδική δραστηριότητα ούτε να συνδέονται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης, όπως τακτικές υπηρεσίες παροχής φορολογικών και νομικών συμβουλών ή διαφημιστικές υπηρεσίες.

Άρθρο 27

Ενισχύσεις για τη συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις

1. Οι ενισχύσεις προς ΜΜΕ για συμμετοχή σε εκθέσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο κόστος μίσθωσης, εγκατάστασης και διαχείρισης περιττέρου για την πρώτη συμμετοχή επιχειρήσεων σε συγκεκριμένη έκθεση.

ΤΜΗΜΑ 6

Ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου

Άρθρο 28

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. ως «ίδια κεφάλαια» νοούνται δικαιώματα ιδιοκτησίας σε μια επιχείρηση, τα οποία ανημπούσονται οι μετοχές που εκδίδονται προς τους επενδυτές·

2. ως «οιονεί ίδια κεφάλαια» νοούνται χρηματοδοτικά μέσα των οποίων η απόδοση για τον κάτοχο βασίζεται κυρίως στα κέρδη ή τις ζημιές της υποκείμενης στοχευόμενης εταιρίας και τα οποία δεν διασφαλίζονται σε περίπτωση αφερεγγυότητάς της·

3. ως «ιδιωτικά ίδια κεφάλαια» νοείται ιδιωτική επένδυση – σε αντίθεση με δημόσια – σε ίδια ή οιονεί ίδια κεφάλαια σε επιχειρήσεις που δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο, περιλαμβανομένων και των επιχειρηματικών κεφαλαίων·

4. ως «προλειτουργικά κεφάλαια» νοείται η χρηματοδότηση που παρέχεται για τη μελέτη, την αξιολόγηση και την ανάπτυξη μιας αρχικής ιδέας, πριν από τη φάση εκκίνησης·

5. ως «κεφάλαια εκκίνησης» νοείται η χρηματοδότηση επιχειρήσεων, που δεν έχουν ακόμη πωλήσει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους εμπορικά και δεν αποκομίζουν κέρδη για ανάπτυξη προϊόντος και αρχικό μάρκετινγκ·

6. ως «κεφάλαιο επέκτασης» νοείται η χρηματοδότηση για την ανάπτυξη και την επέκταση μιας επιχείρησης, που μπορεί να έχει ή να μην έχει φθάσει το κατώφλι κερδοφορίας ή να αποκομίζει κέρδη, για σκοπούς αύξησης της παραγωγικής ικανότητας, επέκτασης σε νέες αγορές ή ανάπτυξης προϊόντων ή την εισφορά πρόσθετου κεφαλαίου κίνησης·

7. ως «στρατηγική εξόδου» νοείται η στρατηγική για τη ρευστοποίηση συμμετοχών κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου ή ταμείου επιχειρηματικών συμμετοχών σύμφωνα με σχέδιο για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης, περιλαμβανομένης της εμπορικής πώλησης, διαγραφής, αποπληρωμής προνομιούχων μετοχών/προνομιικών δανείων, πώλησης σε άλλον επενδυτή κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, πώλησης σε χρηματοπιστωτικό οργανισμό και πώλησης με δημόσια προσφορά, περιλαμβανομένης Αρχικής Δημόσιας Προσφοράς·

8. ως «στοχευόμενη επιχείρηση» νοείται η επιχείρηση στην οποία εξετάζεται το ενδεχόμενο να επενδύσει επενδυτής ή επενδυτικό κεφάλαιο.

Άρθρο 29

Ενισχύσεις με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου

1. Καθεστώς ενισχύσεων με τη μορφή επιχειρηματικού κεφαλαίου υπέρ ΜΜΕ συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 8 του παρόντος άρθρου.

2. Το μέτρο για τη χορήγηση επιχειρηματικών κεφαλαίων λαμβάνει τη μορφή συμμετοχής σε επενδυτικό ταμείο ιδιωτικών συμμετοχών που λειτουργεί με το κίνητρο αναζήτησης του κέρδους και του οποίου η διαχείριση γίνεται με εμπορική προοπτική.

3. Οι δόσεις της επένδυσης που πρόκειται να καταβάλει το επενδυτικό ταμείο δεν υπερβαίνουν το 1,5 εκατ. EUR ανά στοχευόμενη επιχείρηση για οποιαδήποτε περίοδο δώδεκα μηνών.

4. Για τις ΜΜΕ που είναι εγκατεστημένες σε ενισχυόμενες περιοχές, καθώς και για τις μικρές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε μη ενισχυόμενες περιοχές, το μέτρο επιχειρηματικού κεφαλαίου πρέπει να περιορίζεται στη χορήγηση προληπτικών κεφαλαίων, κεφαλαίων εκκίνησης ή/και κεφαλαίων επέκτασης. Για επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους που είναι εγκατεστημένες σε μη ενισχυόμενες περιοχές, το μέτρο κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου πρέπει να περιορίζεται στη χορήγηση προληπτικών κεφαλαίων ή/και κεφαλαίων εκκίνησης, με εξαίρεση τα κεφάλαια επέκτασης.

5. Τουλάχιστον το 70 % του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού ταμείου επενδύεται σε στις στοχευόμενες ΜΜΕ με τη μορφή ιδίων και οιονεί ιδίων κεφαλαίων.

6. Τουλάχιστον το 50 % της χρηματοδότησης των επενδυτικών ταμείων θα προέρχεται από ιδιώτες επενδυτές. Στην περίπτωση επενδυτικών ταμείων που στοχεύουν αποκλειστικά ΜΜΕ σε ενισχυόμενες περιοχές τουλάχιστον το 30 %, της χρηματοδότησης θα προέρχεται από ιδιώτες επενδυτές.

7. Για να διασφαλίζεται ότι το μέτρο κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου έχει ως κίνητρο την επίτευξη κέρδους, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) για κάθε επένδυση υπάρχει επιχειρηματικό σχέδιο, που περιέχει λεπτομέρειες σχετικά με το προϊόν, τις πωλήσεις και την ανάπτυξη της κερδοφορίας και καθορίζει την ex ante βιωσιμότητα του σχεδίου και

β) υπάρχει σαφής και ρεαλιστική στρατηγική εξόδου για κάθε επένδυση.

8. Για να διασφαλιστεί ότι η διαχείριση του επενδυτικού ταμείου γίνεται με γνώμονα την εμπορική προοπτική, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) να υπάρχει συμφωνία μεταξύ των επαγγελματιών διαχειριστών του ταμείου και των συμμετεχόντων σε αυτό, η οποία συνδέει την αμοιβή των πρώτων με τα αποτελέσματα και καθορίζει τους στόχους του ταμείου καθώς και το προτεινόμενο επενδυτικό χρονοδιάγραμμα, και

β) οι ιδιώτες επενδυτές να εκπροσωπούνται κατά τη λήψη αποφάσεων, π.χ. μέσω μιας επιτροπής επενδυτών ή μιας συμβουλευτικής επιτροπής, και

γ) να εφαρμόζονται βέλτιστες πρακτικές και κανονιστική εποπτεία στη διαχείριση των ταμείων.

ΤΜΗΜΑ 7

Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία

Άρθρο 30

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. ως «ερευνητικός οργανισμός» νοείται ένας φορέας, όπως πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ινστιτούτο, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ή τον τρόπο χρηματοδότησής του, πρωταρχικός σκοπός του οποίου είναι η διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης και η διάδοση των αποτελεσμάτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά τεχνολογίας· όλα τα κέρδη πρέπει να επανεπενδύονται στις δραστηριότητες αυτές, στη διάδοση των αποτελεσμάτων τους ή στη διδασκαλία· οι επιχειρήσεις που μπορούν να επηρεάσουν έναν τέτοιο οργανισμό, π.χ. με την ιδιότητά τους ως μετόχου ή ως μέλους, δεν έχουν προνομιακή πρόσβαση στο ερευνητικό δυναμικό του ή στα ερευνητικά του αποτελέσματα,

2. ως «βασική έρευνα» νοείται μια πειραματική ή θεωρητική εργασία που αναλαμβάνεται κυρίως για την παραγωγή νέων γνώσεων σχετικά με τα βασικά αίτια φαινομένων και παρατηρήσιμων γεγονότων, χωρίς να προβλέπεται άμεση πρακτική εφαρμογή ή χρήση,

3. ως «βιομηχανική έρευνα» νοείται η σχεδιασμένη έρευνα ή κριτική διερεύνηση που αποσκοπεί στην απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, διαδικασιών ή υπηρεσιών ή για τη σημαντική βελτίωση υφιστάμενων προϊόντων, μεθόδων ή υπηρεσιών. Περιλαμβάνει τη δημιουργία συστατικών στοιχείων πολύπλοκων συστημάτων, που είναι απαραίτητα για την βιομηχανική έρευνα, ιδιαίτερα για την επικύρωση τεχνολογίας πολλαπλών εφαρμογών εξαιρουμένων των πρωτοτύπων,

4. ως «πειραματική ανάπτυξη» νοείται η απόκτηση, ο συνδυασμός, η διαμόρφωση και η χρήση υφιστάμενων επιστημονικών, τεχνολογικών, επιχειρηματικών και άλλων γνώσεων και δεξιοτήτων για την παραγωγή σχεδίων και διατάξεων για νέα, τροποποιημένα ή βελτιωμένα προϊόντα, μεθόδους ή υπηρεσίες. Μπορεί να περιλαμβάνονται και άλλες δραστηριότητες με στόχο τον εννοιολογικό προσδιορισμό, το σχεδιασμό και την τεκμηρίωση νέων προϊόντων, μεθόδων και υπηρεσιών. Οι δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνουν την παραγωγή σχεδίων, τεχνικών σχεδίων και άλλης τεκμηρίωσης, εφόσον δεν προορίζονται για εμπορική χρήση.

Περιλαμβάνεται επίσης η ανάπτυξη πρωτοτύπων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εμπορικά και πιλοτικών σχεδίων στις περιπτώσεις που τα πρωτότυπα συνιστούν κατ' ανάγκη το τελικό εμπορικό προϊόν και είναι υπερβολικά δαπανηρό να παραχθούν και να χρησιμοποιηθούν μόνο για σκοπούς επίδειξης και έγκρισης. Στην περίπτωση μεταγενέστερης εμπορικής χρήσης σχεδίων επίδειξης ή πιλοτικών σχεδίων, τυχόν έσοδα από τέτοια χρήση πρέπει να αφαιρεθούν από το επιλέξιμο κόστος.

Η πειραματική παραγωγή και δοκιμή προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών είναι επίσης επιλέξιμες, εφόσον δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να μεταποιηθούν για βιομηχανικές εφαρμογές ή εμπορία.

Η πειραματική ανάπτυξη δεν περιλαμβάνει τις συνήθεις τροποποιήσεις ή τις τροποποιήσεις που επέρχονται κατά καιρούς σε προϊόντα, γραμμές παραγωγής, μεταποιητικές μεθόδους, υφιστάμενες υπηρεσίες και άλλες λειτουργίες σε εξέλιξη, ακόμη και αν αυτές οι τροποποιήσεις αποτελούν, ενδεχομένως, βελτιώσεις:

5. ως «προσωπικό με υψηλή ειδίκευση» νοούνται οι ερευνητές, μηχανικοί, σχεδιαστές και υπεύθυνοι μάρκετινγκ που διαθέτουν πανεπιστημιακό πτυχίο και τουλάχιστον πενταετή σχετική επαγγελματική πείρα. Η κατοχή διδακτορικού μπορεί να θεωρηθεί σχετική επαγγελματική πείρα.
6. ως «απόσπαση» νοείται η προσωρινή απασχόληση προσωπικού από δικαιούχο ενίσχυσης κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου μετά την οποία το προσωπικό έχει το δικαίωμα να επιστρέψει στον προηγούμενο εργοδότη του.

Άρθρο 31

Ενισχύσεις για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης

1. Οι ενισχύσεις για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου.

2. Το ενισχυόμενο μέρος του σχεδίου έρευνας και ανάπτυξης πρέπει να εμπίπτει σε μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες ερευνητικές κατηγορίες:

- α) βασική έρευνα,
- β) βιομηχανική έρευνα,
- γ) πειραματική ανάπτυξη.

Όταν ένα σχέδιο περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες η καθεμία από αυτές κρίνεται μεμονωμένα αν υπάγεται σε μια από τις κατηγορίες, οι οποίες αναφέρονται ανωτέρω, ή σε καμία από αυτές.

3. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:

- α) το 100 % των επιλέξιμων δαπανών για βασική έρευνα·
- β) το 50 % των επιλέξιμων δαπανών για βιομηχανική έρευνα·
- γ) το 25 % των επιλέξιμων δαπανών για πειραματική ανάπτυξη.

Η ένταση ενίσχυσης καθορίζεται χωριστά για κάθε δικαιούχο ενίσχυσης, ακόμη και στην περίπτωση σχεδίων συνεργασίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 β) i).

Στην περίπτωση ενισχύσεων για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης που πραγματοποιούνται με συνεργασία μεταξύ ερευνητικών οργανισμών

και επιχειρήσεων, το σύνολο των ενισχύσεων που προέρχονται από άμεση κυβερνητική στήριξη σε ένα συγκεκριμένο σχέδιο και, εφόσον αποτελούν ενισχύσεις, των συνεισφορών δημόσιων ερευνητικών οργανισμών στο ίδιο σχέδιο, δεν μπορούν να υπερβαίνουν τις ισχύουσες εντάσεις ενίσχυσης για κάθε δικαιούχο επιχείρηση.

4. Η ένταση ενίσχυσης που καθορίζεται για βιομηχανική έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στην παράγραφο 3 δύναται να αυξηθεί ως εξής:

- α) αν η ενίσχυση χορηγείται σε ΜΜΕ, η ένταση ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις και 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις· και
- β) μπορούν να προστεθούν 15 εκατοστιαίες μονάδες, μέχρι ένταση ενίσχυσης 80 % των επιλέξιμων δαπανών κατ' ανώτατο όριο, εφόσον:

i) το σχέδιο προβλέπει πραγματική συνεργασία μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων μεταξύ τους επιχειρήσεων και πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

— καμία μεμονωμένη επιχείρηση δεν φέρει πάνω από το 70 % των επιλέξιμων δαπανών του σχεδίου συνεργασίας,

— το σχέδιο περιλαμβάνει συνεργασία με τουλάχιστον μια ΜΜΕ ή διεξάγεται σε δύο, τουλάχιστον, διαφορετικά κράτη μέλη, ή

ii) το σχέδιο προβλέπει πραγματική συνεργασία μεταξύ μιας επιχείρησης και ενός ερευνητικού οργανισμού και πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

— ο ερευνητικός οργανισμός αναλαμβάνει τουλάχιστον το 10 % των επιλέξιμων δαπανών· και

— ο ερευνητικός οργανισμός έχει το δικαίωμα να δημοσιεύσει τα αποτελέσματα του ερευνητικού σχεδίου στο βαθμό που απορρέουν από την έρευνα που διεξήγαγε ο ίδιος· ή

iii) στην περίπτωση βιομηχανικής έρευνας, τα αποτελέσματα του σχεδίου διαδίδονται ευρέως μέσω τεχνικών και επιστημονικών διαλέξεων ή μέσω της δημοσίευσής τους σε επιστημονικά και τεχνικά περιοδικά ή διατίθενται σε αρχεία αποθήκευσης με ελεύθερη πρόσβαση (βάσεις δεδομένων οι οποίες προσφέρουν σε όλους πρόσβαση σε ανεπεξέργαστα ερευνητικά δεδομένα), ή μέσω δωρεάν λογισμικού ή λογισμικού ανοικτής πηγής.

Για τους σκοπούς των σημείων β) i) και ii) του πρώτου εδαφίου η υπεργολαβία δεν θεωρείται πραγματική συνεργασία.

5. Είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:
- α) Δαπάνες προσωπικού (ερευνητές, τεχνικοί και άλλο υποστηρικτικό προσωπικό στο βαθμό που απασχολούνται στα ερευνητικά σχέδια).
- β) Δαπάνες για όργανα και εξοπλισμό στο βαθμό και για όσον χρόνο χρησιμοποιούνται για το ερευνητικό σχέδιο· αν τέτοια όργανα και εξοπλισμός δεν χρησιμοποιούνται καθόλη τη διάρκεια του χρήσιμου βίου τους για το ερευνητικό σχέδιο, επιλέξιμες θεωρούνται μόνο οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του επενδυτικού σχεδίου και οι οποίες υπολογίζονται με βάση κοινώς παραδεκτή λογιστική πρακτική.
- γ) Τα έξοδα για κτίρια και γήπεδα, στον βαθμό και για όσον χρόνο χρησιμοποιούνται για το ερευνητικό σχέδιο· σχετικά με τα κτίρια, είναι επιλέξιμο μόνο το κόστος της απόσβεσης που αντιστοιχεί στη διάρκεια του ερευνητικού σχεδίου, με βάση κοινώς παραδεκτή λογιστική πρακτική· για τα γήπεδα, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες εμπορικής μεταβίβασης ή οι όντως καταβληθείσες κεφαλαιουχικές δαπάνες·
- δ) Δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, τεχνικές γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή εκχωρήθηκαν από εξωτερικές πηγές στην τιμή της αγοράς, εφόσον η πράξη πραγματοποιήθηκε υπό συνθήκες ανταγωνισμού και δεν υπάρχει στοιχείο αθέμιτης σύμπραξης, καθώς και οι δαπάνες για συμβουλευτικές και ισοδύναμες υπηρεσίες χρησιμοποιούμενες αποκλειστικά για την ερευνητική δραστηριότητα.
- ε) Συμπληρωματικά γενικά έξοδα που οφείλονται άμεσα στο ερευνητικό σχέδιο.
- στ) Άλλες λειτουργικές δαπάνες, περιλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και παρόμοιων προϊόντων που είναι άμεσο αποτέλεσμα της ερευνητικής δραστηριότητας.
6. Όλες οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να αφορούν συγκεκριμένη κατηγορία έρευνας και ανάπτυξης.

Άρθρο 32

Ενισχύσεις για μελέτες τεχνικής σκοπιμότητας

1. Οι ενισχύσεις για τεχνικές μελέτες σκοπιμότητας για την προετοιμασία βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.
2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:
- α) για ΜΜΕ, το 75 % των επιλέξιμων δαπανών για μελέτες για την προετοιμασία δραστηριοτήτων βιομηχανικής έρευνας και το 50 % των επιλέξιμων δαπανών για μελέτες για την προετοιμασία δραστηριοτήτων πειραματικής ανάπτυξης·
- β) για μεγάλες επιχειρήσεις, το 65 % των επιλέξιμων δαπανών για μελέτες για την προετοιμασία δραστηριοτήτων βιομηχανικής

έρευνας και το 40 % των επιλέξιμων δαπανών για μελέτες για την προετοιμασία δραστηριοτήτων πειραματικής ανάπτυξης.

3. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες διεξαγωγής της μελέτης.

Άρθρο 33

Ενισχύσεις για δαπάνες δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ

1. Οι ενισχύσεις προς ΜΜΕ για τις δαπάνες που συνδέονται με την απόκτηση και επικύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άλλων δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει την ένταση για ενισχύσεις σε σχέδια έρευνας και ανάπτυξης που ορίζεται στο άρθρο 31 παράγραφοι 3 και 4, για τις ερευνητικές δραστηριότητες που καταρχήν οδήγησαν στη σύσταση των υπόψη δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

3. Είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:

- α) όλες οι δαπάνες που προηγούνται της απονομής του δικαιώματος στο πλαίσιο της αρχικής έννομης τάξης, περιλαμβανομένων των δαπανών κατάρτισης, υποβολής και διεκπεραίωσης της αίτησης, καθώς και των δαπανών ανανέωσης της αίτησης πριν από την παραχώρηση του δικαιώματος·
- β) οι δαπάνες μετάφρασης και άλλες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την απονομή ή την κατοχύρωση του δικαιώματος σε άλλες έννομες τάξεις·
- γ) οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την υπεράσπιση της ισχύος του δικαιώματος κατά την επίσημη διεκπεραίωση της αίτησης και την ενδεχόμενη διαδικασία εναντίωσης, έστω και αν οι εν λόγω δαπάνες ανακύπτουν μετά την απονομή του δικαιώματος.

Άρθρο 34

Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας

1. Οι ενισχύσεις για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης για προϊόντα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι όροι που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 7 του παρόντος άρθρου.

2. Οι ενισχύσεις απευθύνονται προς όλους τους οικονομικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα ή υποτομέα.

3. Οι πληροφορίες για την έρευνα και το σκοπό της δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο πριν από την έναρξη της έρευνας. Πρέπει να αναφέρονται οι ημερομηνίες κατά προσέγγιση για τα αναμενόμενα αποτελέσματα και τη δημοσίευσή τους στο Διαδίκτυο, καθώς και αναφορά ότι τα αποτελέσματα θα διατίθενται δωρεάν.

Τα αποτελέσματα της έρευνας διατίθενται στο Διαδίκτυο για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Οι εν λόγω πληροφορίες θα δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο πριν από τη διαβίβασή τους στα μέλη οποιουδήποτε οργανισμού.

4. Η ενίσχυση χορηγείται απευθείας στον ερευνητικό οργανισμό και δεν πρέπει να περιλαμβάνει την άμεση χορήγηση ενίσχυσης που δεν σχετίζεται με έρευνα σε εταιρεία που παράγει, επεξεργάζεται ή προωθεί αγροτικά προϊόντα, ούτε να παρέχει στήριξη τιμής σε παραγωγούς τέτοιων προϊόντων.

5. Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

6. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 31 παράγραφος 5.

7. Οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη με αντικείμενο προϊόντα περιλαμβανόμενα στο παράρτημα Ι της Συνθήκης, οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παράγραφο 1, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης ΕΚ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στα άρθρα 30, 31 και 32 του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 35

Ενισχύσεις σε νέες καινοτόμες επιχειρήσεις

1. Οι ενισχύσεις προς νέες καινοτόμες επιχειρήσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου.

2. Ο δικαιούχος είναι μικρή επιχείρηση η οποία συστάθηκε λιγότερο από έξι έτη πριν τη χορήγηση της ενίσχυσης.

3. Οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης του δικαιούχου αντιπροσωπεύουν 15 % τουλάχιστον του συνόλου των λειτουργικών της δαπανών, σε τουλάχιστον ένα από τα τρία τελευταία έτη πριν τη χορήγηση της ενίσχυσης ή, σε περίπτωση επιχείρησης που βρίσκεται σε φάση εκκίνησης και δεν έχει οικονομικό ιστορικό, στον έλεγχο της τρέχουσας φορολογικής χρήσης, όπως πιστοποιείται από εξωτερικό ελεγκτή.

4. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 1 εκατ. EUR ανά επιχείρηση.

Όσο, το ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1,5 εκατ. EUR σε περιοχές επιλέξιμες για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης και 1,25 εκατ. EUR σε

περιοχές επιλέξιμες για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.

5. Ο δικαιούχος μπορεί να λάβει την ενίσχυση μόνον άπαξ κατά την περίοδο κατά την οποία πληροί τα κριτήρια της νέας καινοτόμου επιχείρησης.

Άρθρο 36

Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και ενισχύσεις για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας

1. Οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και οι ενισχύσεις για υπηρεσίες στήριξης της καινοτομίας συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις παραγράφους 2 έως 6 του παρόντος άρθρου.

2. Ο δικαιούχος είναι ΜΜΕ.

3. Το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ανώτατο ποσό των 200 000 EUR ανά δικαιούχο και ανά τριετία.

4. Ο πάροχος υπηρεσιών διαθέτει εθνική ή ευρωπαϊκή πιστοποίηση. Αν ο πάροχος υπηρεσιών δεν διαθέτει εθνική ή ευρωπαϊκή πιστοποίηση, η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 75 % των επιλέξιμων δαπανών.

5. Ο δικαιούχος πρέπει να χρησιμοποιήσει την ενίσχυση για να αγοράσει τις υπηρεσίες σε τιμές της αγοράς ή, αν ο πάροχος των υπηρεσιών είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, σε τιμές που να αντικατοπτρίζουν πλήρως το κόστος συν ένα λογικό περιθώριο.

6. Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

α) για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα καινοτομίας, δαπάνες συναφείς με: συμβουλευτικές υπηρεσίες διοίκησης, τεχνολογική συνδρομή, υπηρεσίες μεταφοράς τεχνολογίας, εκπαίδευση, συμβουλές για αγορά, προστασία και εμπόριο δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και συμφωνίες σχετικά με άδειες εκμετάλλευσης, συμβουλές σχετικά με τη χρήση προτύπων.

β) για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας, δαπάνες συναφείς με: χώρους γραφείων, βάσεις δεδομένων, τράπεζες δεδομένων, έρευνα αγοράς, χρήση εργαστηρίου, σήμανση ποιότητας, δοκιμές και πιστοποίηση.

Άρθρο 37

Ενισχύσεις για το δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης

1. Οι ενισχύσεις για το δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης αποσπασμένου από ερευνητικό οργανισμό ή μεγάλη επιχείρηση σε ΜΜΕ συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου:

2. Το αποσπασμένο προσωπικό δεν πρέπει να αντικαθιστά άλλο προσωπικό, αλλά να απασχολείται σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό στην επιχείρηση που λαμβάνει την ενίσχυση· πρέπει να έχει εργασθεί τουλάχιστον επί δύο έτη στον ερευνητικό οργανισμό ή τη μεγάλη επιχείρηση από όπου αποσπάται.

Το προσωπικό πρέπει να απασχολείται σε δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας εντός της ΜΜΕ που λαμβάνει την ενίσχυση.

3. Η ένταση της ενίσχυσης δεν δύναται να υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών, για ανώτατο όριο τριών ετών ανά επιχείρηση και ανά δανειζόμενο άτομο.

4. Επιλέξιμες δαπάνες είναι όλες οι δαπάνες προσωπικού για το δανεισμό και την απασχόληση προσωπικού υψηλής ειδίκευσης περιλαμβανομένων των δαπανών για τη χρησιμοποίηση πρακτορείου πρόσληψης, καθώς και για τη χορήγηση επιδόματος κινητικότητας στο εν λόγω προσωπικό.

5. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 26.

ΤΜΗΜΑ 8

Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση

Άρθρο 38

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. ως «ειδική επαγγελματική εκπαίδευση» νοείται η εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία που αφορά άμεσα και κατά κύριο λόγο την τρέχουσα ή μελλοντική θέση του εργαζομένου στην επιχείρηση και παρέχει προσόντα τα οποία είτε δεν είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις και άλλους τομείς απασχόλησης είτε είναι μεταβιβάσιμα σε περιορισμένο μόνον βαθμό,

2. ως «γενική επαγγελματική εκπαίδευση» νοείται η εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία η οποία δεν αφορά αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο την τρέχουσα ή μελλοντική θέση του εργαζομένου στην ενισχυόμενη επιχείρηση, αλλά του παρέχει προσόντα τα οποία είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις ή άλλους τομείς απασχόλησης. Η εκπαίδευση λογίζεται ως «γενική» π.χ. όταν:

α) οργανώνεται από κοινού από διάφορες ανεξάρτητες επιχειρήσεις, ή όταν απευθύνεται σε εργαζομένους διαφορετικών επιχειρήσεων·

β) αναγνωρίζεται, πιστοποιείται ή επικυρώνεται από δημόσιους ή άλλους φορείς και οργανισμούς στους οποίους έχουν ανατεθεί οι σχετικές αρμοδιότητες από το κράτος μέλος ή την Κοινότητα.

Άρθρο 39

Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση

1. Οι ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:

α) το 25 % των επιλέξιμων δαπανών για ειδική επαγγελματική εκπαίδευση, και

β) το 60 % των επιλέξιμων δαπανών για γενική επαγγελματική εκπαίδευση.

Ωστόσο, η ένταση της ενίσχυσης δύναται να αυξηθεί μέχρι το 80 % των επιλέξιμων δαπανών κατ' ανώτατο όριο, ως εξής:

α) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες εφόσον η επαγγελματική εκπαίδευση απευθύνεται σε εργαζομένους με αναπηρία ή σε εργαζομένους σε μειονεκτική θέση,

β) κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες εφόσον η ενίσχυση χορηγείται σε μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες εάν χορηγείται σε μικρές επιχειρήσεις.

Όταν η ενίσχυση αφορά τον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, η έντασή της δύναται να ανέλθει στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών, ανεξάρτητα από το αν αφορά ειδική ή γενική εκπαίδευση, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) ο εκπαιδευόμενος δεν αποτελεί ενεργό μέλος του πληρώματος αλλά πρέπει να είναι υπεράριθμος επί του πλοίου, και

β) η εκπαίδευση πρέπει να λαμβάνει χώρα σε πλοία εγγεγραμμένα σε κοινοτικά νηολόγια.

3. Στις περιπτώσεις που το σχέδιο ενίσχυσης περιλαμβάνει τόσο ειδική όσο και γενική εκπαίδευση που δεν μπορούν να διαχωρισθούν μεταξύ τους για τον υπολογισμό της έντασης ενίσχυσης, καθώς και στις περιπτώσεις που δεν μπορεί να διαπιστωθεί αν η επαγγελματική εκπαίδευση έχει ειδικό ή γενικό χαρακτήρα, ισχύουν οι εντάσεις ενισχύσεων για ειδική επαγγελματική εκπαίδευση.

4. Επιλέξιμες δαπάνες σχεδίων επαγγελματικής εκπαίδευσης:

α) κόστος προσωπικού εκπαιδευτών·

β) έξοδα μετακίνησης εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων, περιλαμβανομένων των εξόδων διαμονής·

γ) λοιπές τρέχουσες δαπάνες, όπως υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το σχέδιο·

δ) αποσβέσεις των υλικοτεχνικών μέσων και του εξοπλισμού, στον βαθμό που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το εκάστοτε σχέδιο εκπαίδευσης·

ε) κόστος υπηρεσιών καθοδήγησης και συμβουλευτικών υπηρεσιών σε σχέση με το σχέδιο εκπαίδευσης·

στ) κόστος προσωπικού των εκπαιδευόμενων και γενικές έμμεσες δαπάνες (διοικητικές δαπάνες, μισθώματα, πάγιες δαπάνες) μέχρι του ποσού των συνολικών λοιπών επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως ε). Όσον αφορά το κόστος προσωπικού των εκπαιδευόμενων, λαμβάνονται υπόψη μόνον οι ώρες κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι πράγματι συμμετείχαν στην επαγγελματική εκπαίδευση αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας.

ΤΜΗΜΑ 9

Ενισχύσεις για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και εργαζόμενους με αναπηρία

Άρθρο 40

Ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού

1. Τα καθεστώτα ενισχύσεων για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών.

3. Επιλέξιμες δαπάνες θεωρούνται οι μισθολογικές δαπάνες για περίοδο 12 μηνών το πολύ από την πρόσληψη.

Εντούτοις, στις περιπτώσεις που ο υπόψη εργαζόμενος τελεί σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση, επιλέξιμες δαπάνες αποτελούν οι μισθολογικές δαπάνες για μέγιστη περίοδο 24 μηνών μετά την πρόσληψη.

4. Όταν η πρόσληψη δεν αντιπροσωπεύει καθαρή αύξηση του αριθμού των εργαζομένων σε σχέση με τον μέσο όρο του δωδεκαμήνου που προηγήθηκε, η θέση ή οι θέσεις εργασίας πρέπει να έμειναν κενές μετά από εθελοντική αναχώρηση, αναπηρία, συνταξιοδότηση λόγω ηλικίας, εθελοντική μείωση του χρόνου εργασίας ή νόμιμη απόλυση για πειθαρχικούς λόγους και όχι λόγω περιορισμού των θέσεων εργασίας.

5. Εκτός από την περίπτωση νόμιμης απόλυσης για πειθαρχικούς λόγους, ο εργαζόμενος σε μειονεκτική θέση δικαιούται να απασχοληθεί σε συνεχή βάση για την ελάχιστη περίοδο που προβλέπεται στην οικεία εθνική νομοθεσία περί συμβάσεων εργασίας ή στις ενδεχόμενες συλλογικές συμβάσεις του κράτους μέλους.

Εάν η περίοδος απασχόλησης είναι βραχύτερη των δώδεκα μηνών, η κατά περίπτωση, εικοσιτεσσάρων μηνών, η ενίσχυση μειώνεται κατ' αναλογία χρόνου.

Άρθρο 41

Ενίσχυση για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία υπό μορφή επιδότησης μισθού

1. Οι ενισχύσεις για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία, οι οποίες λαμβάνουν τη μορφή επιδότησης μισθών συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 75 % των επιλέξιμων δαπανών.

3. Επιλέξιμες δαπάνες θεωρούνται οι μισθολογικές δαπάνες για κάθε δεδομένη περίοδο απασχόλησης του ατόμου με αναπηρία.

4. Όταν η πρόσληψη δεν αντιπροσωπεύει καθαρή αύξηση του αριθμού των εργαζομένων σε σχέση με τον μέσο όρο του δωδεκαμήνου που προηγήθηκε, η θέση ή οι θέσεις εργασίας πρέπει να έμειναν κενές μετά από εθελοντική αναχώρηση, αναπηρία, συνταξιοδότηση λόγω ηλικίας, εθελοντική μείωση του χρόνου εργασίας ή νόμιμη απόλυση για πειθαρχικούς λόγους και όχι λόγω περιορισμού των θέσεων εργασίας.

5. Εκτός από την περίπτωση νόμιμης απόλυσης για πειθαρχικούς λόγους, ο εργαζόμενος σε μειονεκτική θέση δικαιούται να απασχοληθεί σε συνεχή βάση για την ελάχιστη περίοδο που προβλέπεται στην οικεία εθνική νομοθεσία ή στις ενδεχόμενες συλλογικές συμβάσεις που διέπουν τις συμβάσεις εργασίας.

Εάν η περίοδος απασχόλησης είναι βραχύτερη των δώδεκα μηνών, η ενίσχυση μειώνεται κατ' αναλογία χρόνου.

Άρθρο 42

Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των πρόσθετων δαπανών που συνεπάγεται η απασχόληση ατόμων με αναπηρία

1. Οι ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των επιπρόσθετων δαπανών που συνεπάγεται η απασχόληση ατόμων με αναπηρία συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Η ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

3. Επιλέξιμες δαπάνες θεωρούνται οι δαπάνες, πλην των μισθολογικών δαπανών που καλύπτονται από το άρθρο 41, οι οποίες προστίθενται σε εκείνες τις οποίες θα πραγματοποιούσε η δικαιούχος επιχείρηση εάν απασχολούσε άτομα χωρίς αναπηρία, για την περίοδο κατά την οποία απασχολείται το άτομο με αναπηρία.

Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

- α) δαπάνες προσαρμογής του χώρου εργασίας·
- β) δαπάνες απασχόλησης προσωπικού αποκλειστικά για την υποστήριξη των εργαζομένων με αναπηρία·
- γ) δαπάνες προσαρμογής ή αγοράς εξοπλισμού, ή αγοράς και επικύρωσης λογισμικού προς χρήση από εργαζόμενους με αναπηρία, περιλαμβανομένων προσαρμοσμένων ή βοηθητικών τεχνολογικών εγκαταστάσεων οι οποίες προστίθενται σε εκείνες τις οποίες θα πραγματοποιούσε ο δικαιούχος εάν απασχολούσε άτομα χωρίς αναπηρία·
- δ) όταν ο δικαιούχος παρέχει προστατευόμενη εργασία, οι δαπάνες κατασκευής, εγκατάστασης ή επέκτασης του σχετικού χώρου εργασίας, καθώς και οποιοσδήποτε δαπάνες διοίκησης και μεταφοράς που απορρέουν άμεσα από την απασχόληση ατόμων με αναπηρία.

όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, με εξαίρεση το άρθρο 9.

2. Ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν την 31η Δεκεμβρίου 2008, οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτόν αλλά πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 70/2001, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 68/2001, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2204/2002 ή τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1628/2006 είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

Οποιοσδήποτε άλλες ενισχύσεις χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, οι οποίες δεν πληρούν ούτε τους όρους που καθορίζονται σε αυτόν ούτε τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε κάποιον από τους κανονισμούς που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, αξιολογούνται από την Επιτροπή με βάση τα σχετικά πλαίσια, κατευθυντήριες γραμμές και ανακοινώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 43

Κατάργηση

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1628/2006, καταργείται.

Οι παραπομπές στον καταργούμενο κανονισμό και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 68/2001, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 70/2001 και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2204/2002 νοούνται ως παραπομπές στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 44

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του, εφόσον πληρούν

3. Στο τέλος της περιόδου ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα καθεστώτα ενισχύσεων που απαλλάσσονται βάσει αυτού θα διατηρήσουν την απαλλαγή τους για μεταβατική περίοδο έξι μηνών, με εξαίρεση τα καθεστώτα ενίσχυσης περιφερειακού χαρακτήρα. Η απαλλαγή των καθεστώτων ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα λήγει την ημερομηνία λήξης ισχύος των εγκεκριμένων χαρτών για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.

Άρθρο 45

Έναρξη ισχύος και εφαρμογή

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 6η Αυγούστου 2008.

Για την Επιτροπή
Neelie KROES
Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ορισμός των ΜΜΕ

Άρθρο 1

Επιχείρηση

Επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα, ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Ως τέτοιες νοούνται ιδίως οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ή άλλη δραστηριότητα, ατομικά ή οικογενειακά, προσωπικές εταιρείες ή ενώσεις προσώπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 2

Αριθμός απασχολούμενων και οικονομικά όρια προσδιορίζονται τις κατηγορίες επιχειρήσεων

1. Η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων («ΜΜΕ») αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια EUR ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια EUR.

2. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια EUR.

3. Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από δέκα εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια EUR.

Άρθρο 3

Τύποι επιχειρήσεων που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών

1. «Ανεξάρτητη επιχείρηση» είναι κάθε επιχείρηση που δεν χαρακτηρίζεται ως συνεργαζόμενη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 2 ή ως συνδεδεμένη επιχείρηση κατά την έννοια της παραγράφου 3.

2. «Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις» είναι όλες οι επιχειρήσεις που δεν χαρακτηρίζονται ως συνδεδεμένες κατά την έννοια της παραγράφου 3 και μεταξύ των οποίων υπάρχει η ακόλουθη σχέση: μια επιχείρηση (ανάντη επιχείρηση) κατέχει, η ίδια ή από κοινού με μία ή περισσότερες συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά την έννοια της παραγράφου 3, το 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης επιχείρησης (κατάνη επιχείρηση).

Ωστόσο, μια επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεξάρτητη, μη έχουσα δηλαδή συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, ακόμη και εάν το όριο του 25 % καλύπτεται ή υπερκαλύπτεται, εφόσον το ποσοστό αυτό ελέγχεται από τις ακόλουθες κατηγορίες επενδυτών, και υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί δεν είναι, μεμονωμένα ή από κοινού, συνδεδεμένοι κατά την έννοια της παραγράφου 3 με την οικεία επιχείρηση:

α) δημόσιες εταιρείες συμμετοχών, εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου, φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων που ασκούν συστηματικά δραστηριότητες σε επενδύσεις επιχειρηματικού κινδύνου («business angels») και επενδύουν ίδια κεφάλαια σε μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις, εφόσον το σύνολο της επένδυσης σε μια ίδια επιχείρηση δεν υπερβαίνει 1 250 000 EUR·

β) πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα μη κερδοσκοπικού σκοπού·

γ) θεσμικοί επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων περιφερειακής ανάπτυξης·

δ) αυτόνομες τοπικές αρχές με ετήσιο προϋπολογισμό μικρότερο από 10 εκατομμύρια EUR και λιγότερο από 5 000 κατοίκους.

3. «Συνδεδεμένες επιχειρήσεις» είναι οι επιχειρήσεις που διατηρούν μεταξύ τους μια από τις ακόλουθες σχέσεις:

α) μια επιχείρηση κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταιρών άλλης επιχείρησης·

β) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου άλλης επιχείρησης·

γ) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να ασκήσει κυριαρχική επιρροή σε άλλη επιχείρηση βάσει σύμβασης που έχει συνάψει με αυτήν ή δυνάμει ρήτρας του καταστατικού αυτής της τελευταίας·

δ) μια επιχείρηση που είναι μέτοχος ή εταίρος άλλης επιχείρησης ελέγχει μόνη της, βάσει συμφωνίας που έχει συνάψει με άλλους μετόχους ή εταίρους της εν λόγω επιχείρησης, την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταιρών αυτής της επιχείρησης.

Τεκμαίρεται ότι δεν υπάρχει κυρίαρχη επιρροή, εφόσον οι επενδυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο δεν υπεισέρχονται άμεσα ή έμμεσα στη διαχείριση της εξεταζόμενης επιχείρησης, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που κατέχουν με την ιδιότητά τους ως μετόχων ή εταιρών.

Συνδεδεμένες θεωρούνται επίσης οι επιχειρήσεις που διατηρούν μια από τις σχέσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μέσω μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων ή με τους επενδυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

Οι επιχειρήσεις που διατηρούν μια από τις εν λόγω σχέσεις μέσω ενός φυσικού προσώπου ή ομάδας φυσικών προσώπων που ενεργούν από κοινού θεωρούνται επίσης συνδεδεμένες επιχειρήσεις καθόσον ασκούν το σύνολο ή τμήμα των δραστηριοτήτων τους στην ίδια αγορά ή σε όμορες αγορές.

Ως όμορη αγορά νοείται η αγορά ενός προϊόντος ή υπηρεσίας που βρίσκεται αμέσως ανάντη ή κατάντη της σχετικής αγοράς.

4. Εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο, μια επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί ΜΜΕ, εάν το 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου της ή των δικαιωμάτων ψήφου της ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από έναν ή περισσότερους δημόσιους οργανισμούς ή δημόσιους φορείς, μεμονωμένα ή από κοινού.

5. Μια επιχείρηση δύναται να υποβάλει δηλώσεις σχετικά με την ιδιότητά της ως ανεξάρτητης, συνεργαζόμενης ή συνδεδεμένης επιχείρησης, καθώς και σχετικά με τα στοιχεία που αφορούν τα αριθμητικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2. Η δήλωση αυτή μπορεί να υποβληθεί ακόμη και εάν η διασπορά κεφαλαίου δεν επιτρέπει να καθοριστεί ποιος το κατέχει εφόσον η επιχείρηση δηλώνει υπεύθυνα ότι μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι δεν ανήκει, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο, σε μια επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις που είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους ή μέσω φυσικών προσώπων ή ομάδας φυσικών προσώπων. Οι δηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται με την επιφύλαξη των ελέγχων και εξακριβώσεων που προβλέπονται από τις εθνικές ή κοινοτικές κανονιστικές ρυθμίσεις.

Άρθρο 4

Στοιχεία για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών και περίοδος αναφοράς

1. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του αριθμού απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών είναι εκείνα που αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση και υπολογίζονται σε ετήσια βάση. Λαμβάνονται υπόψη κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών. Το ύψος του κύκλου εργασιών υπολογίζεται χωρίς το φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και χωρίς άλλους έμμεσους δασμούς.

2. Όταν, κατά την ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών και σε ετήσια βάση, μια επιχείρηση βρίσκεται πάνω ή κάτω από τα όρια τα σχετικά με τον αριθμό απασχολούμενων ή τα χρηματοοικονομικά όρια που αναφέρονται στο άρθρο 2, η κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την απόκτηση ή την απώλεια της ιδιότητας της μεσαίας, μικρής ή πολύ μικρής επιχείρησης μόνον εάν το φαινόμενο επαναληφθεί επί δύο διαδοχικά οικονομικά έτη.

3. Στην περίπτωση νεοσύστατων επιχειρήσεων, οι λογαριασμοί των οποίων δεν έχουν κλείσει ακόμη, τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη πρέπει να προκύπτουν από αξιόπιστες εκτιμήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Άρθρο 5

Ο αριθμός απασχολούμενων

Ο αριθμός απασχολούμενων ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που εργάστηκαν στην εξεταζόμενη επιχείρηση ή για λογαριασμό αυτής επί ολόκληρο το υπόψη έτος. Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια, και οι εργαζόμενοι σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ. Στον αριθμό απασχολούμενων περιλαμβάνονται:

- α) οι μισθωτοί·
- β) τα άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση, έχουν σχέση εξάρτησης προς αυτήν και εξομοιώνονται με μισθωτούς με βάση το εθνικό δίκαιο·
- γ) οι ιδιοκτήτες επιχειρηματίες·
- δ) οι εταιίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και προσπορίζονται οικονομικά πλεονεκτήματα από την επιχείρηση.

Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστές που βρίσκονται σε επαγγελματική εκπαίδευση στο πλαίσιο σύμβασης μαθητείας ή επαγγελματικής κατάρτισης δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό απασχολούμενων. Η διάρκεια των αδειών μητρότητας ή των γονικών αδειών δεν συνυπολογίζεται.

Άρθρο 6

Καθορισμός των στοιχείων της επιχείρησης

1. Στην περίπτωση ανεξάρτητης επιχείρησης, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολούμενων, πραγματοποιείται αποκλειστικά με βάση τους λογαριασμούς αυτής της επιχείρησης.

2. Στην περίπτωση επιχείρησης που συνεργάζεται ή συνδέεται με άλλες επιχειρήσεις, ο καθορισμός των στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού απασχολούμενων, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία της επιχείρησης, ή - εφόσον υπάρχουν - τους ενοποιημένους λογαριασμούς της επιχείρησης, ή τους ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους περιλαμβάνεται και η εξεταζόμενη επιχείρηση βάσει ενοποίησης.

Στα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο προστίθενται τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνεργάζονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση, οι οποίες βρίσκονται ακριβώς ανάντη ή κατόντη της εν λόγω επιχείρησης. Τα στοιχεία συγκεντρώνονται κατ' αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο ή στα δικαιώματα ψήφου (το υψηλότερο από τα δύο αυτά ποσοστά). Σε περίπτωση διασταυρωμένης συμμετοχής, λαμβάνεται υπόψη το υψηλότερο των ποσοστών αυτών.

Στα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο και το δεύτερο εδάφιο προστίθεται το 100 % των στοιχείων των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την εξεταζόμενη επιχείρηση και τα οποία δεν περιλαμβάνονται ήδη στους λογαριασμούς βάσει ενοποίησης.

3. Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που συνδέονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση προκύπτουν από τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία τους, ενοποιημένα εφόσον υπάρχουν. Σ' αυτά προστίθεται το 100 % των στοιχείων των επιχειρήσεων που συνδέονται με αυτές τις συνεργαζόμενες, εκτός εάν τα στοιχεία τους περιλαμβάνονται ήδη βάσει ενοποίησης.

Για την εφαρμογή της παραγράφου 2, τα στοιχεία των επιχειρήσεων που συνδέονται με την εξεταζόμενη επιχείρηση προκύπτουν από τους λογαριασμούς και τα λοιπά στοιχεία τους, ενοποιημένα εφόσον υπάρχουν. Στα στοιχεία αυτά προστίθενται κατ' αναλογία τα στοιχεία των επιχειρήσεων που ενδεχομένως συνεργάζονται με τις συνδεδεμένες αυτές επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται ακριβώς ανάντη ή κατόντη αυτών, εάν δεν περιλαμβάνονται ήδη στους ενοποιημένους λογαριασμούς σε αναλογία τουλάχιστον ισοδύναμη με το ποσοστό που ορίζεται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο.

4. Όταν ο αριθμός απασχολούμενων δεδομένης επιχείρησης δεν προκύπτει από τους ενοποιημένους λογαριασμούς, υπολογίζεται συγκεντρώνοντας κατ' αναλογία τα στοιχεία τα σχετικά με τις επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την εν λόγω επιχείρηση, και προσθέτοντας τα στοιχεία τα σχετικά με τις επιχειρήσεις που συνδέονται μαζί της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Έντυπο για την υποβολή συνοπτικών πληροφοριών για τις ενισχύσεις έρευνας και ανάπτυξης βάσει της διευρυμένης υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων που καθορίζει το άρθρο 9 παράγραφος 4

1. Ενίσχυση υπέρ (επωνυμία της/των επιχείρησης (-ων) που λαμβάνει (-ουν) την ενίσχυση, ΜΜΕ ή μη):
2. Στοιχεία αναφοράς του καθεστώτος ενισχύσεων (στοιχεία αναφοράς της Επιτροπής για το υφιστάμενο καθεστώς ή τα υφιστάμενα καθεστάτα ενισχύσεων δυνάμει των οποίων χορηγείται η ενίσχυση):
3. Δημόσιος φορέας/φορείς που χορηγεί (-ούν) την ενίσχυση (επωνυμία και στοιχεία των φορέων αυτών):
4. Κράτος μέλος όπου πραγματοποιείται το σχέδιο:
5. Είδος σχεδίου ή μέτρου:
6. Συνοπτική περιγραφή του σχεδίου ή του μέτρου:
7. Όπου ισχύει, επιλέξιμες δαπάνες (σε EUR):
8. Προεξοφλημένο ποσό της ενίσχυσης (ακαθάριστο), σε EUR:
9. Ένταση της ενίσχυσης (σε % ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης):
10. Όροι που συνοδεύουν την καταβολή της προτεινόμενης ενίσχυσης (εάν υπάρχουν):
11. Προβλεπόμενη ημερομηνία έναρξης και λήξης του σχεδίου ή του μέτρου:
12. Ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης:

Έντυπο για την υποβολή συνοπτικών πληροφοριών για τις ενισχύσεις που χορηγούνται για μεγάλα επενδυτικά σχέδια βάσει της διευρυμένης υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων που καθορίζει το άρθρο 9 παράγραφος 4

1. Ενίσχυση προς (επωνυμία της επιχείρησης/των επιχειρήσεων που λαμβάνει(-ουν) την ενίσχυση).
2. Στοιχεία αναφοράς του καθεστώτος ενισχύσεων (στοιχεία αναφοράς της Επιτροπής για το υφιστάμενο καθεστώς ή καθεστάτα ενισχύσεων δυνάμει των οποίων χορηγείται η ενίσχυση).
3. Δημόσιος φορέας/φορείς που χορηγεί(-ούν) την ενίσχυση (επωνυμία και στοιχεία των φορέων αυτών).
4. Κράτος μέλος στο οποίο πραγματοποιείται η επένδυση.
5. Περιοχή (επίπεδο NUTS-3) στην οποία πραγματοποιείται η επένδυση.
6. ΟΤΑ (πριν επίπεδο NUTS-5 και τώρα επίπεδο LAU 2) στον οποίο πραγματοποιείται η επένδυση.
7. Κατηγορία του σχεδίου/έργου (νέα εγκατάσταση, επέκταση υφιστάμενης εγκατάστασης, διαφοροποίηση της παραγωγής υφιστάμενης εγκατάστασης σε νέα, πρόσθετα προϊόντα, θεμελιώδης αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υφιστάμενης εγκατάστασης).
8. Παραγόμενα προϊόντα ή παρεχόμενες υπηρεσίες βάσει του επενδυτικού σχεδίου (βάσει της ονοματολογίας PRODCOM/ NACE, ή της CPA για τα σχέδια στον τομέα των υπηρεσιών).

9. Σύντομη περιγραφή του επενδυτικού σχεδίου.
 10. Προεξοφλημένες επιλέξιμες δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου (σε EUR).
 11. Προεξοφλημένο ποσό της ενίσχυσης (ακαθάριστο), σε EUR.
 12. Ποσοστό της ενίσχυσης (% ως ΑΠΕ).
 13. Όροι που συνοδεύουν την καταβολή της προτεινόμενης ενίσχυσης (εφόσον υπάρχουν).
 14. Προβλεπόμενη ημερομηνία έναρξης και λήξης των εργασιών του σχεδίου.
 15. Ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Έντυπο για την υποβολή περιλήψεων πληροφοριών δυνάμει της υποχρέωσης υποβολής αναφορών που ορίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1

Παρακαλείστε να συμπληρώσετε τις ακόλουθες πληροφορίες:

ΜΕΡΟΣ I

Στοιχεία αναφοράς της ενίσχυσης	(συμπληρώνεται από την Επιτροπή)	
Κράτος μέλος		
Αριθμός αναφοράς του κράτους μέλους		
Περιφέρεια	Όνομασία της περιφέρειας (NUTS) ⁽¹⁾	Καθεστώς περιφερειακής ενίσχυσης ⁽²⁾
Χορηγούσα αρχή	Όνομασία	
	Διεύθυνση	
	Δικτυακός χώρος	
Τίτλος του μέτρου ενίσχυσης		
Εθνική νομική βάση (παραπομπή στην επίσημη εθνική δημοσίευση)		
Ηλεκτρονικός σύνδεσμος στο πλήρες κείμενο του μέτρου ενίσχυσης		
Τύπος μέτρου	Καθεστώς	
	Ενίσχυση ad hoc	Όνομασία του δικαιούχου
Τροποποίηση υφιστάμενου μέτρου ενίσχυσης		Αριθμός καταχώρισης της Επιτροπής
	Παράταση	
	Τροποποίηση	
Διάρκεια ⁽³⁾	Καθεστώς	από ηη/μμ/εε έως ηη/μμ/εε
Ημερομηνία χορήγησης ⁽⁴⁾	Ενίσχυση ad hoc	ηη/μμ/εε
Σχετικός (-οί) οικονομικός (-οί) τομέας (-είς)	Όλοι οι οικονομικοί τομείς που είναι επιλέξιμοι να λάβουν την ενίσχυση	
	Περιορίζεται σε συγκεκριμένους τομείς — Να διευκρινιστεί σύμφωνα με την NACE αναθ. 2. ⁽⁵⁾	
Κατηγορία δικαιούχου	MME	
	Μεγάλες επιχειρήσεις	

Προϋπολογισμός	Ετήσιο συνολικό ποσό του προϋπολογισμού που προγραμματίζεται στο πλαίσιο του καθεστώτος ⁽⁶⁾	Εθνικό νόμισμα ... (σε εκατ.)	
	Συνολικό ποσό της ενίσχυσης ad hoc που χορηγήθηκε στην επιχείρηση ⁽⁷⁾	Εθνικό νόμισμα ... (σε εκατ.)	
	Για εγγυήσεις ⁽⁸⁾	Εθνικό νόμισμα ... (σε εκατ.)	
Μέσο ενίσχυσης (άρθρο 5)	Επιχορήγηση		
	Επίδότηση επιτοκίου		
	Δάνειο		
	Εγγύηση/Παραπομπή στην απόφαση της Επιτροπής ⁽⁹⁾		
	Φορολογικό μέτρο		
	Κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου		
	Επιστρεπτές προκαταβολές		
	Άλλα (να διευκρινιστούν)		
Σε περίπτωση συγχρηματοδότησης από κοινοτικά ταμεία	Παραπομπή(-ές):	Ποσό κοινοτικής χρηματοδότησης	Εθνικό νόμισμα ... (σε εκατ.)

(1) NUTS — Ονοματολογία Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων
(2) Άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης, άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης μικτές περιφέρειες, περιφέρειες που δεν είναι επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις.
(3) Περίοδος κατά την οποία η χορηγούσα αρχή μπορεί να δεσμευθεί για τη χορήγηση της ενίσχυσης.
(4) Η ενίσχυση θεωρείται ότι χορηγείται κατά τη χρονική στιγμή της απονομής στο δικαιούχο του εννόμου δικαϊώματος να λάβει την ενίσχυση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό καθεστώς.
(5) NACE αναθ.2 — στατιστική ονοματολογία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
(6) Εάν πρόκειται για καθεστώς ενισχύσεων: Αναφέρεται το ετήσιο συνολικό ύψος του προβλεπόμενου από το καθεστώς προϋπολογισμού ή οι εκτιμώμενες ετήσιες απώλειες φορολογικών εσόδων για όλα τα μέσα ενισχύσεων που προβλέπονται στο καθεστώς.
(7) Σε περίπτωση χορήγησης ενίσχυσης ad hoc: να αναφέρεται το συνολικό ποσό της ενίσχυσης/η συνολική απόλυση φόρου.
(8) Για τις εγγυήσεις, να αναφέρεται το (ανώτατο) ποσό των εγγυημένων δανείων.
(9) Κατά περίπτωση, παραπομπή στην απόφαση της Επιτροπής με την οποία εγκρίνεται η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού.

ΜΕΡΟΣ II

Να αναφερθεί η διάταξη του κανονισμού γενικής απαλλαγής κατά κατηγορίες βάσει της οποίας εφαρμόζεται το μέτρο ενίσχυσης.

Γενικοί στόχοι (κατάλογος)	Στόχοι (κατάλογος)	Μέγιστη ένταση της ενίσχυσης σε % ή ανώτατο ποσό της ενίσχυσης σε εθνικό νόμισμα	MME — προμηδοτήσεις σε %
Ενίσχυση περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση (*) (άρθρο 13)	Καθεστώς	... %	
	Ενίσχυση ad hoc (άρθρο 13 παρ. 1.)	... %	
Ενισχύσεις προς νέες μικρές επιχειρήσεις (άρθρο 14)		... %	
Ενίσχυση προς ΜΜΕ για επενδύσεις και απασχόληση (άρθρο 15)		... %	
Ενισχύσεις για μικρές επιχειρήσεις ιδρυόμενες από γυναίκες επιχειρηματίες (άρθρο 16)		... %	
Ενίσχυση για την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρα 17-25)	Επενδυτική ενίσχυση προς επιχειρήσεις για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή για την αύξηση της προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων (άρθρο 18) Αναφέρατε παραπομπή στο συγκεκριμένο πρότυπο	... %	
	Ενίσχυση για την απόκτηση καινούργιων μεταφορικών οχημάτων των οποίων οι προδιαγραφές υπερβαίνουν τα κοινοτικά πρότυπα ή αυξάνουν τον βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος ελλείπει κοινοτικών προτύπων (άρθρο 19)	... %	
	Ενίσχυση προς ΜΜΕ για την πρόωγη προσαρμογή στα μελλοντικά κοινοτικά πρότυπα (άρθρο 20)	... %	
	Περιβαλλοντικές επενδυτικές ενισχύσεις σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας (άρθρο 21)	... %	
	Περιβαλλοντική επενδυτική ενίσχυση για συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης (άρθρο 22)	... %	
	Περιβαλλοντική επενδυτική ενίσχυση για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (άρθρο 23)	... %	
	Ενίσχυση για την εκπόνηση περιβαλλοντικών μελετών (άρθρο 24)	... %	
	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων περιβαλλοντικών φόρων (άρθρο 25)	... εθνικό νόμισμα	

Γενικοί στόχοι (κατάλογος)	Στόχοι (κατάλογος)	Μέγιστη ένταση της ενίσχυσης σε % ή ανώτατο ποσό της ενίσχυσης σε εθνικό νόμισμα	MME — προμιοδοτήσεις σε %
Ενίσχυση για συμβουλευτικές υπηρεσίες προς ΜΜΕ και συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις (άρθρα 26-27)	Ενίσχυση για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ (άρθρο 26)	... %	
	Ενίσχυση για συμμετοχή ΜΜΕ σε εκθέσεις (άρθρο 27)	... %	
Ενίσχυση με μορφή επιχειρηματικών κεφαλαίων (άρθρα 28-29)		... εθνικό νόμισμα	
Ενίσχυση για έρευνα και ανάπτυξη και καινοτομία (άρθρα 30-37)	Ενίσχυση για σχέδια έρευνας και ανάπτυξης (άρθρο 31)	Βασική έρευνα [άρθρο 31 παρ. 2 στοιχ. α)]	... %
		Βιομηχανική έρευνα [άρθρο 31 παρ. 2 στοιχ. β)]	... %
		Πειραματική ανάπτυξη [άρθρο 31 παρ. 2 στοιχ. γ)]	... %
	Ενίσχυση για τεχνικές μελέτες σκοπιμότητας (άρθρο 32)	... %	
	Ενίσχυση για δαπάνες δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για ΜΜΕ (άρθρο 33)	... %	
	Ενίσχυση για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας (άρθρο 34)	... %	
	Ενίσχυση για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις (άρθρο 35)	... εθνικό νόμισμα	
	Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και ενισχύσεις για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας (άρθρο 36)	... εθνικό νόμισμα	
	Ενισχύσεις για το δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης (άρθρο 37)	... εθνικό νόμισμα	
	Ενίσχυση κατάρτισης (άρθρα 38-39)	Ειδική κατάρτιση (άρθρο 38 παρ. 1)	... %
Γενική κατάρτιση (άρθρο 38 παρ. 2)		... %	

Γενικοί στόχοι (κατάλογος)	Στόχοι (κατάλογος)	Μέγιστη ένταση της ενίσχυσης σε % ή ανώτατο ποσό της ενίσχυσης σε εθνικό νόμισμα	MME — προμηδοτήσεις σε %
Ενίσχυση για εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση και για εργαζόμενους με αναπηρία (άρθρα 40-42)	Ενίσχυση για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση με τη μορφή επιδότησης μισθού (άρθρο 40)	... %	
	Ενίσχυση για την απασχόληση εργαζομένων με αναπηρία με τη μορφή επιδότησης μισθού (άρθρο 41)	... %	
	Ενίσχυση για την αντιστάθμιση των πρόσθετων δαπανών που συνεπάγεται η απασχόληση ατόμων με αναπηρία (άρθρο 42)	... %	

(1) Στην περίπτωση ad hoc περιφερειακής ενίσχυσης για τη συμπλήρωση ενίσχυσης που χορηγήθηκε στο πλαίσιο καθεστώτος (-ών) ενίσχυσης, να αναφέρεται τόσο η ένταση της ενίσχυσης που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του καθεστώτος όσο και η ένταση της ενίσχυσης ad hoc.

Παράρτημα 3/ Κεφάλαιο 3

Κανονισμός 1998/2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Δεκεμβρίου 2006

για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 994/98 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 1998 για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 2,Μετά από δημοσίευση σχεδίου του παρόντος κανονισμού ⁽²⁾,

Κατόπιν διαβουλεύσεων με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις κρατικές ενισχύσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 994/98 εξουσιοδοτείται η Επιτροπή να καθορίσει με κανονισμό ένα ανώτατο όριο κάτω από το οποίο οι ενισχύσεις θεωρούνται ότι δεν πληρούν όλα τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και συνεπώς δεν υπόκεινται στη διαδικασία κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.
- (2) Η Επιτροπή έχει εφαρμόσει τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης και έχει, ειδικότερα, διευκρινίσει σε πλήθος αποφάσεων τον ορισμό της ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η Επιτροπή προσδιόρισε επίσης την πολιτική της όσον αφορά το ανώτατο όριο μέχρι το οποίο μία ενίσχυση θεωρείται ως ήσσονος σημασίας και ως μη επιίπτουσα στο άρθρο 87 παράγραφος 1· αυτό το έπραξε η Επιτροπή αρχικά στην ανακοίνωσή της σχετικά με τον βασικό κανόνα για τις κρατικές ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ⁽³⁾ και ακολουθώντας στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ⁽⁴⁾. Με γνώμονα την πείρα που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και προκειμένου να ληφθούν υπόψη η πορεία του πληθωρισμού και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στην Κοινότητα μέχρι και το έτος 2006 καθώς και οι πιθανές εξελίξεις καθ' όλη την περίοδο ισχύος του παρόντος κανονισμού, κρίνεται σκόπιμη η αναθεώρηση ορισμένων από τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001, καθώς και η αντικατάσταση του ίδιου κανονισμού.
- (3) Λαμβανομένων υπόψη των ειδικών κανόνων που ισχύουν στους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας και του ενδε-

χομένου να πληρούνται στους τομείς αυτούς τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης στην περίπτωση ενισχύσεων των οποίων το ποσό είναι μικρότερο από τα ποσά που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό, είναι σκόπιμο να εξαιρεθούν οι τομείς αυτοί από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Με βάση την εξέλιξη του τομέα των μεταφορών, ιδίως δε με βάση την αναδιάρθρωση πολλών δραστηριοτήτων μεταφορών μετά την απελευθέρωσή τους, δεν ενδείκνυται πλέον ο αποκλεισμός του τομέα των μεταφορών από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Συνεπώς, είναι σκόπιμο να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού ώστε να καλύπτει το σύνολο του τομέα των μεταφορών. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να προσαρμοσθεί κατάλληλως το γενικό ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας κατά τρόπον ώστε να λαμβάνεται υπόψη το μικρό μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οδικών εμπορευματικών μεταφορών και στον τομέα της μεταφοράς επιβατών. Για τους ίδιους λόγους, αλλά και προκειμένου να ληφθούν υπόψη η πλεονάζουσα ικανότητα που υπάρχει στον συγκεκριμένο τομέα και οι στόχοι της πολιτικής μεταφορών από την άποψη της συμφόρησης του οδικού δικτύου και των εμπορευματικών μεταφορών, είναι σκόπιμο να εξαιρεθεί η χορήγηση ενισχύσεων με σκοπό την απόκτηση οχημάτων οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων από επιχειρήσεις που εκτελούν οδικές εμπορευματικές μεταφορές για λογαριασμό τρίτων. Αυτό δεν θέτει εν αμφιβόλω την εννοιακή στάση της Επιτροπής έναντι των κρατικών ενισχύσεων που αποσκοπούν σε καθαρότερα και φιλικότερα προς το περιβάλλον οχήματα στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών νομικών πράξεων πλην του παρόντος κανονισμού. Με βάση τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1407/2002 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2002, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα ⁽⁵⁾, ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να μην εφαρμόζεται στον τομέα του άνθρακα.

- (4) Λαμβάνοντας υπόψη τις ομοιότητες μεταξύ της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, αφενός, και μη γεωργικών προϊόντων, αφετέρου, ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να καλύπτει και τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Εν προκειμένω, ούτε οι δραστηριότητες στη γεωργική εκμετάλλευση οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να προετοιμασθεί το προϊόν για την πρώτη πώληση (π.χ. συγκομιδή, κοπή και αλώνισμα των σιτηρών, συσκευασία των αυγών) ούτε η πρώτη πώληση προς μεταπωλητές ή προς μεταποιητικές επιχειρήσεις δεν πρέπει να λογίζονται ως μεταποίηση ή εμπορία. Από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος κανονισμού, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις ασχολούμενες με τη μεταποίηση ή την εμπορία γεωργικών προϊόντων πρέπει να παύσουν να υπόκεινται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1860/2004 της Επιτροπής, της 6ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας ⁽⁶⁾. Επομένως, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1860/2004 πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως.

⁽¹⁾ ΕΕ L 142 της 14.5.1998, σ. 1.⁽²⁾ ΕΕ C 137 της 10.6.2006, σ. 4.⁽³⁾ ΕΕ C 68 της 6.3.1996, σ. 9.⁽⁴⁾ ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30.⁽⁵⁾ ΕΕ L 205 της 2.8.2002, σ. 1.⁽⁶⁾ ΕΕ L 325 της 28.10.2004, σ. 4.

- (5) Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει αποφανθεί ότι, αφ' ης στιγμής η Κοινότητα έχει θεσπίσει νομοθεσία για τη συγκρότηση κοινής οργάνωσης της αγοράς σε έναν συγκεκριμένο γεωργικό τομέα, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου που θα μπορούσε να υπονομεύσει ή να εισαγάγει εξαιρέσεις στην κοινή οργάνωση της αγοράς. Για τον λόγο αυτό, είναι σκόπιμο να μην υπάγονται στον παρόντα κανονισμό ενισχύσεις των οποίων το ποσό καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα προϊόντων που αγοράζονται ή διατίθενται στην αγορά, αλλά ούτε και περιπτώσεις ενισχύσεων ήσσονος σημασίας οι οποίες συνοδεύονται από την υποχρέωση απόδοσης ενός μέρους της ενίσχυσης σε πρωτογενείς παραγωγούς.
- (6) Ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να μην ισχύει για τις εξαγωγικές ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ούτε τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που ευνουθούν τα εγχώρια προϊόντα σε βάρος των εισαγόμενων. Ειδικότερα, δεν πρέπει να υπάγονται σε αυτόν οι ενισχύσεις για την χρηματοδότηση της δημιουργίας και λειτουργίας δικτύου διανομής σε άλλες χώρες. Στην έννοια της εξαγωγικής ενίσχυσης κατά κανόνα δεν εμπίπτουν οι ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις ή μελετών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών απαραίτητων για το λανσάρισμα ενός νέου ή ήδη υπάρχοντος προϊόντος σε μια νέα αγορά.
- (7) Στον παρόντα κανονισμό είναι σκόπιμο να μην υπάγονται οι προβληματικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων⁽¹⁾ λόγω των προβλημάτων που σχετίζονται με τον προσδιορισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης των ενισχύσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας.
- (8) Από την εμπειρία που έχει αποκτήσει η Επιτροπή, μπορεί να θεωρηθεί ότι οι ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο των 200 000 ευρώ για οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή/και δεν στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οδικών μεταφορών, το προαναφερθέν ανώτατο όριο πρέπει να τεθεί στις 100 000 ευρώ.
- (9) Τα έτη που λαμβάνονται υπόψη για τον σκοπό αυτό είναι τα οικονομικά έτη που λαμβάνονται ως βάση για δημοσιονομικούς σκοπούς από την εκάστοτε επιχείρηση στο οικείο κράτος μέλος. Η κρίσιμη τριετία πρέπει να εκτιμάται σε κυλιόμενη βάση, ούτως ώστε, για κάθε νέα χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας, να είναι απαραίτητο να καθορίζεται το συνολικό ποσό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται κατά τη διάρκεια του εκάστοτε οικονομικού έτους, καθώς και κατά τα προηγούμενα δύο οικονομικά έτη. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος μέλος, ακόμη και όταν αυτή χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με πόρους κοινοτικής προέλευσης. Δεν πρέπει να είναι δυνατή η κατάτμηση των μέτρων ενίσχυσης που υπερβαίνουν το όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε περισσότερα μικρότερα τμήματα κατά τρόπον ώστε τα τμηματικά αυτά ποσά να εμπίπτουν πλέον στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
- (10) Σε συμφωνία με τις αρχές που διέπουν τις ενισχύσεις οι οποίες εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, μια ενίσχυση ήσσονος σημασίας πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται κατά τον χρόνο παραχώρησης στην οικεία επιχείρηση του έννομου δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό νομικό καθεστώς.
- (11) Προκειμένου να αποτραπεί η καταστρατήγηση των μέγιστων επιτρεπόμενων τιμών έντασης ενίσχυσης που προβλέπονται σε διάφορες κοινοτικές νομικές πράξεις, δεν πρέπει να υπάρχει σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες αν από τη σώρευση αυτή προκύπτει ένταση ενίσχυσης μεγαλύτερη από αυτήν που καθορίζεται με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα εκάστης περίπτωσης σε κανονισμό περί απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.
- (12) Προς χάριν της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της ορθής εφαρμογής του ανώτατου ορίου για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, είναι σκόπιμο όλα τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν την ίδια μέθοδο υπολογισμού. Για να διευκολυνθεί ο υπολογισμός αυτός και σύμφωνα με τη σημερινή πρακτική όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, τα ποσά των ενισχύσεων που δεν έχουν μορφή επιχορήγησης σε μετρητά πρέπει να μετατρέπονται σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης. Ο υπολογισμός του ισοδύναμου επιχορήγησης για διαφανείς μορφές ενίσχυσης με εξαίρεση τις επιχορηγήσεις και για ενισχύσεις που είναι καταβλητέες σε περισσότερες δόσεις προϋποθέτει τη χρήση των επιτοκίων της αγοράς τα οποία ισχύουν κατά τον χρόνο χορήγησης της εκάστοτε ενίσχυσης. Με σκοπό την ομοιόμορφη, διαφανή και ευχερή εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, ως επιτόκια της αγοράς για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού πρέπει να θεωρούνται τα επιτόκια αναφοράς που καθορίζονται περιοδικά από την Επιτροπή επί τη βάση αντικειμενικών κριτηρίων και δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή στο Διαδίκτυο. Επίσης ενδέχεται, ωστόσο, να είναι αναγκαία η προσθήκη πρόσθετων μονάδων βάσης στο κατώτατο επιτόκιο με γνώμονα τις παρεχόμενες ασφάλειες ή τον κίνδυνο που συνδέεται με τον δικαιούχο.
- (13) Προς χάριν της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποτελεσματικής παρακολούθησης, ο παρών κανονισμός πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χαρακτηρίζονται από διαφάνεια. Ως διαφανής θεωρείται μία ενίσχυση ως προς την οποία είναι δυνατό να υπολογισθεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου. Ένας τέτοιος ακριβής υπολογισμός είναι δυνατός, επί παραδείγματι, για τις επιχορηγήσεις, τις επιδοτήσεις επιτοκίου και τις φοροαπαλλαγές που υπόκεινται σε ανώτατο όριο. Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε εισφορά κεφαλαίου δεν πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εκτός αν το συνολικό ποσό της κρατικής εισφοράς είναι μικρότερο από το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση των επενδύσεων

(1) ΕΕ C 244 της 1.10.2004, σ. 2.

- επιχειρηματικών κεφαλαίων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ⁽¹⁾ δεν πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εκτός αν το οικείο καθεστώς παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων παρέχει κεφάλαια στην κάθε αποδέκτρια επιχείρηση μόνο μέχρι το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Οι ενισχύσεις υπό μορφή δανείου πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας υπό την προϋπόθεση ότι το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογισθεί με βάση τα επιτόκια της αγοράς που ισχύουν κατά τον χρόνο χορήγησης.
- (14) Ο παρών κανονισμός δεν αποκλείει τη δυνατότητα ένα μέτρο, το οποίο έχει θεσπισθεί από ένα κράτος μέλος, να μη θεωρηθεί ενδεχομένως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης επί τη βάση άλλων λόγων πλην αυτών που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό, όπως επί παραδείγματι στην περίπτωση εισφορών κεφαλαίου, με το σκεπτικό ότι το εκάστοτε μέτρο αποφασίστηκε σε συμμόρφωση με την αρχή του επενδυτή ελεύθερης αγοράς.
- (15) Είναι απαραίτητη η δημιουργία ασφάλειας δικαίου για τα καθεστώτα εγγυήσεων τα οποία δεν είναι ικανά να επηρεάσουν τις συναλλαγές και να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό και σε σχέση με τα οποία είναι διαθέσιμα επαρκή στοιχεία ώστε να είναι δυνατή η αξιόπιστη εκτίμηση των τυχόν σχετικών δυνητικών επιπτώσεων. Για τον λόγο αυτό, ο παρών κανονισμός πρέπει να μετατρέψει το γενικής ισχύος ανώτατο όριο των 200 000 ευρώ για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε ένα ειδικό για την περίπτωση των εγγυήσεων ανώτατο όριο με βάση το καλυπτόμενο από εγγύηση ποσό του κάθε δανείου για το οποίο παρέχεται η εγγύηση. Το υπόψη ειδικό ανώτατο όριο ενδείκνυται να υπολογίζεται με εφαρμογή της μεθοδολογίας βάσει της οποίας εκτιμάται το ποσό κρατικής ενίσχυσης που εμπεριέχεται σε καθεστώτα εγγυήσεων προς κάλυψη δανείων χορηγούμενων σε βιώσιμες επιχειρήσεις. Η μεθοδολογία και τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του ειδικού για τις εγγυήσεις ανώτατου ορίου πρέπει να αποκλείουν τις προβληματικές επιχειρήσεις όπως αυτές ορίζονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Το εν λόγω ειδικό ανώτατο όριο πρέπει επομένως να μην ισχύει ούτε για τις *ad hoc* επιμέρους ενισχύσεις οι οποίες δεν εντάσσονται στην εφαρμογή συγκεκριμένου καθεστώτος εγγυήσεων, ούτε για τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις, ούτε για εγγυήσεις των οποίων η υποκείμενη συναλλαγή δεν αποτελεί δάνειο, όπως είναι οι εγγυήσεις για συναλλαγές με αντικείμενο μετοχικό κεφάλαιο. Το ειδικό όριο είναι σκόπιμο να καθορίζεται με βάση το γεγονός ότι, αν ληφθεί υπόψη ένα ανώτατο επιτόκιο (καθαρό επιτόκιο υπερημερίας) ύψους 13 %, που αντιστοιχεί στο χειρότερο πιθανό σενάριο για τα καθεστώτα εγγυήσεων στην Κοινότητα, το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης μιας εγγυήσης ύψους 1 500 000 ευρώ μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ίδιο με το γενικό ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Το ποσό αυτό πρέπει να μειωθεί στις 750 000 ευρώ για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οδικών μεταφορών. Μόνον εγγυήσεις που καλύπτουν ποσοστό μέχρι και 80 % του υποκείμενου δανείου είναι σκόπιμο να υπόκεινται στα εν λόγω ειδικά ανώτατα όρια. Μία μεθοδολογία η οποία θα έχει γίνει δεκτή από την Επιτροπή κατόπιν κοινοποίησης επί τη βάση κανονισμού της Επιτροπής για θέματα κρατικών ενισχύσεων, όπως π.χ. ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1628/2006 της Επιτροπής, της 24ης Οκτωβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις εθνικές επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ⁽²⁾, είναι επίσης δυνατό να χρησιμοποιείται από τα κράτη μέλη με σκοπό τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης που περικλείει μία εγγύηση, υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη μεθοδολογία περιλαμβάνει ρητή πρόβλεψη για το είδος εγγυήσεων και το είδος υποκείμενων πράξεων που ανακύπτουν στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
- (16) Κατόπιν κοινοποίησης από κράτος μέλος, η Επιτροπή δύναται να εξετάζει κατά πόσον ένα μέτρο ενίσχυσης που δεν συνίσταται σε επιχορήγηση, δάνειο, εγγύηση, εισφορά κεφαλαίου ή μέτρο παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων οδηγεί σε ένα ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης που δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο το οποίο ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, με αποτέλεσμα να επιπίπτει ενδεχομένως στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.
- (17) Η Επιτροπή υποχρεούται να διασφαλίζει ότι τηρούνται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως δε ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των κανόνων για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας πληρούν τους σχετικούς όρους. Σύμφωνα με την αρχή της συνεργασίας που διατυπώνεται στο άρθρο 10 της συνθήκης, τα κράτη μέλη οφείλουν να διευκολύνουν την εκπλήρωση αυτής της αποστολής, δημιουργώντας τον αναγκαίο μηχανισμό για να εξασφαλίζουν ότι το συνολικό ποσό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται βάσει του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στην ίδια επιχείρηση δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο των 200 000 ευρώ σε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Προς τον σκοπό αυτό, είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη, όταν χορηγούν ενίσχυση ήσσονος σημασίας, να πληροφορούν την ενδιαφερόμενη επιχείρηση για το ποσό της ενίσχυσης και για το ότι η ενίσχυση θεωρείται ήσσονος σημασίας, με παραπομπή στον παρόντα κανονισμό. Πέραν αυτού, πριν από τη χορήγηση τέτοιων ενισχύσεων το εκάστοτε κράτος μέλος πρέπει να φροντίζει να λαμβάνει από την οικεία επιχείρηση δήλωση σχετικά με τις τυχόν άλλες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έλαβε κατά τη διάρκεια του οικείου οικονομικού έτους και κατά τα δύο προηγούμενα οικονομικά έτη και να εξακριβώνει προσεκτικά ότι η νέα ενίσχυση ήσσονος σημασίας δεν οδηγεί σε υπέρβαση του ανωτάτου ορίου που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Εναλλακτικά, θα πρέπει να είναι δυνατή η εξασφάλιση της μη υπέρβασης του ανώτατου ορίου με την τήρηση κεντρικού μητρώου ή, στην περίπτωση καθεστώτων εγγυήσεων που θεσπίζονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, αυτό το τελευταίο μπορεί να καταρτίζει το ίδιο καταλόγους δικαιούχων και να απαιτεί από τα κράτη μέλη να ενημερώνουν τους δικαιούχους για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που τους χορηγούν.
- (18) Η ισχύς του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2006. Συνεπώς, ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να αρχίσει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2007. Δεδομένου ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 δεν εφαρμόζοταν στον τομέα των μεταφορών, ο οποίος δεν υπαγόταν έως τώρα στις διατάξεις για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, αλλά και λαμβανομένου υπόψη του πολύ περιορισμένου ποσού που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, και εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να εφαρμόζεται στις ενισχύσεις οι οποίες έχουν χορηγηθεί πριν από την έναρξη της ισχύος του σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των μεταφορών και στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων. Εξάλλου, η ισχύς του παρόντος κανονισμού δεν πρέπει να έχει συνέπειες για τις τυχόν μεμονωμένες ενισχύσεις οι οποίες έχουν χορηγηθεί κατ'εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 κατά την περίοδο εφαρμογής αυτού του τελευταίου κανονισμού.

(1) ΕΕ C 194 της 18.8.2006, σ. 2.

(2) ΕΕ L 302 της 1.11.2006, σ. 29.

(19) Λαμβανομένης υπόψη της πείρας που έχει αποκτήσει η Επιτροπή, και ιδίως της συχνότητας με την οποία είναι γενικά αναγκαία η αναθεώρηση της πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις, κρίνεται σκόπιμο να περιοριστεί η περίοδος εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Σε περίπτωση λήξης του παρόντος κανονισμού χωρίς παράταση της ισχύος του, πρέπει να παραχωρηθεί στα κράτη μέλη περίοδος προσαρμογής έξι μηνών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς, εκτός από:

- α) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, που εμπίπτουν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου (1).
- β) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που ασχολούνται με την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα 1 της συνθήκης.
- γ) ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα 1 της συνθήκης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - i) όταν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα τέτοιων προϊόντων που πωλούνται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις.
 - ii) όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση απόδοσης της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς.
- δ) ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη, ιδίως δε ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με εξαγωγική δραστηριότητα.
- ε) ενισχύσεις για τις οποίες τίθεται ως όρος η χρήση εγχώριων αγαθών αντί των εισαγόμενων.
- στ) τις ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του άνθρακα κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1407/2002.
- ζ) τις ενισχύσεις για την απόκτηση οχημάτων οδικών εμπορευματικών μεταφορών οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που εκτελούν οδικές εμπορευματικές μεταφορές για λογαριασμό τρίτων.

η) τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού νοούνται ως:

- α) «γεωργικά προϊόντα» τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα 1 της συνθήκης ΕΚ, με εξαίρεση τα προϊόντα αλιείας.
- β) «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων» κάθε πράξη επί γεωργικού προϊόντος από την οποία προκύπτει ένα επίσης γεωργικό προϊόν, με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι απαραίτητες για την προετοιμασία ενός προϊόντος ζωικής ή φυτικής προέλευσης για την πρώτη του πώληση.
- γ) «εμπορία γεωργικών προϊόντων» η κατοχή ή έκθεση με σκοπό την πώληση, την προσφορά προς πώληση, την παράδοση ή οποιονδήποτε άλλον τρόπο διάθεσης στην αγορά, με εξαίρεση την πρώτη πώληση από μέρους πρωτογενούς παραγωγού σε μεταπωλητές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις και κάθε δραστηριότητα η οποία προετοιμάζει το προϊόν για μια τέτοια πρώτη πώληση· η πώληση από μέρους πρωτογενούς παραγωγού προς τελικούς καταναλωτές λογίζεται ως εμπορία αν πραγματοποιείται σε χωριστό και ειδικό για τον σκοπό αυτό χώρο.

Άρθρο 2

Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

1. Τα μέτρα ενίσχυσης που πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου θεωρείται ότι δεν ανταποκρίνονται σε όλα τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και, συνεπώς, δεν υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.

2. Το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε μία δεδομένη επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 200 000 ευρώ σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Το συνολικό ποσό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγείται σε μια δεδομένη επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των οδικών μεταφορών δεν επιτρέπεται να υπερβεί τις 100 000 ευρώ σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Τα εν λόγω ανώτατα όρια ισχύουν ανεξαρτήτως της μορφής της ήσσονος σημασίας ενίσχυσης ή του επιδιωκόμενου στόχου και χωρίς να έχει σημασία αν η ενίσχυση που χορηγείται από το οικείο κράτος μέλος χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με πόρους κοινοτικής προέλευσης. Η κρίσιμη χρονική περίοδος καθορίζεται με βάση το οικονομικό έτος όπως αυτό εφαρμόζεται από την οικεία επιχείρηση στο εκάστοτε κράτος μέλος.

Όταν το συνολικό ποσό ενίσχυσης που προβλέπεται βάσει ενός μέτρου ενίσχυσης υπερβαίνει το παραπάνω ανώτατο όριο, το εν λόγω ποσό ενίσχυσης δεν μπορεί να υπαχθεί στο ευεργέτημα του παρόντος κανονισμού, ούτε ως προς το μέρος που δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο. Στην περίπτωση αυτή, δεν μπορεί να γίνει επίκληση του ευεργετήματος του παρόντος κανονισμού για το συγκεκριμένο μέτρο ενίσχυσης ούτε κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης ούτε σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο χρονικό σημείο.

(1) ΕΕ L 17 της 21.1.2000, σ. 22.

3. Το ανώτατο όριο που καθορίζεται στην παράγραφο 2 εκφράζεται ως επιχορήγηση σε μετρητά. Σε όλες τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ακαθάριστα ποσά, δηλαδή πριν αφαιρεθεί ο τυχόν φόρος ή άλλη επιβάρυνση. Εφόσον η ενίσχυση χορηγείται με μορφή άλλη από την επιχορήγηση, το ποσό της ενίσχυσης είναι το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης.

Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο της χορήγησής τους. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή αυτή και για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης είναι το επιτόκιο αναφοράς κατά τον χρόνο χορήγησης.

4. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις ως προς τις οποίες είναι δυνατό να υπολογισθεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου («διαφανείς ενισχύσεις»). Ειδικότερα:

- a) Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε δάνειο θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας υπό την προϋπόθεση ότι το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογισθεί με βάση τα επιτόκια της αγοράς που ισχύουν κατά τον χρόνο χορήγησης.
- β) Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε εισφορά κεφαλαίου δεν θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εκτός αν το συνολικό ποσό της κρατικής εισφοράς δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.
- γ) Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου δεν θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εκτός αν το οικείο καθεστώς παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου παρέχει κεφάλαια στην κάθε αποδέκτρια επιχείρηση μόνο μέχρι το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.
- δ) Οι επιμέρους ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτος εγγυήσεων σε μη προβληματικές επιχειρήσεις λογίζονται ως διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εφόσον το καλυπτόμενο από την εγγύηση μέρος του υποκείμενου δανείου που παρέχεται βάσει του οικείου καθεστώτος δεν υπερβαίνει το 1 500 000 ευρώ ανά επιχείρηση. Οι επιμέρους ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτος εγγυήσεων σε μη προβληματικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οδικών μεταφορών λογίζονται ως διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εφόσον το καλυπτόμενο από την εγγύηση μέρος του υποκείμενου δανείου που παρέχεται βάσει του οικείου καθεστώτος δεν υπερβαίνει τις 750 000 ευρώ ανά επιχείρηση. Αν το καλυπτόμενο από την εγγύηση μέρος του υποκείμενου δανείου ισοδυναμεί μόνο με ένα συγκεκριμένο μέρος του παραπάνω ανώτατου ποσού, γίνεται δεκτό ότι το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της εγγύησης αντιστοιχεί σε ίδιο μέρος του εφαρμοστέου ανώτατου ορίου που καθορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2. Η εγγύηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 80 % του υποκείμενου δανείου. Ένα καθεστώς εγγυήσεων θεωρείται επίσης διαφανές εφόσον i) πριν από την έναρξη εφαρμογής του καθεστώτος, η μεθοδολογία που ισχύει για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης των εγγυήσεων έχει γίνει δεκτή κατόπιν κοινοποίησής της στην Επιτροπή δυνάμει άλλου κανονισμού που έχει εκδοθεί από την Επιτροπή και αφορά θέματα κρατικών ενισχύσεων και ii) η εγκεκριμένη μεθοδολογία περιλαμβάνει ρητή πρόβλεψη για το είδος εγγυήσεων και το είδος υποκείμενων πράξεων που ανακύπτουν στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

5. Απαγορεύεται η σφύρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες αν από τη σφύρευση αυτή προκύπτει ένταση ενίσχυσης μεγαλύτερη από αυτήν που καθορίζεται με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα εκάστης περίπτωσης σε κανονισμό περί απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.

Άρθρο 3

Παρακολούθηση

1. Όταν ένα κράτος μέλος σκοπεύει να χορηγήσει ενίσχυση ήσσονος σημασίας σε δεδομένη επιχείρηση, την ενημερώνει γραπτώς για το πιθανό ποσό της (σε όρους ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης) και για το γεγονός ότι θεωρείται ενίσχυση ήσσονος σημασίας, με ρητή παραπομπή στον παρόντα κανονισμό και με αναφορά του τίτλου του και των στοιχείων δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Σε περίπτωση που μία ενίσχυση ήσσονος σημασίας χορηγείται σε περισσότερες επιχειρήσεις βάσει συγκεκριμένου καθεστώτος και οι εν λόγω επιχειρήσεις λαμβάνουν διαφορετικά ποσά ενίσχυσης βάσει του καθεστώτος, το οικείο κράτος μέλος δύναται να επιλέξει να εκπληρώσει την ανωτέρω υποχρέωση γνωστοποιώντας στις επιχειρήσεις το πάγιο ποσό που αντιστοιχεί στο μέγιστο ποσό ενίσχυσης που μπορεί να χορηγηθεί βάσει του καθεστώτος. Στην περίπτωση αυτή, το πάγιο ποσό λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον τηρείται το ανώτατο που καθορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2. Πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης, το οικείο κράτος μέλος φροντίζει επίσης να λάβει από την αποδέκτρια επιχείρηση δήλωση σε έγγραφη ή ηλεκτρονική μορφή για οποιαδήποτε άλλη ενίσχυση ήσσονος σημασίας την οποία τυχόν έλαβε κατά τα δύο προηγούμενα οικονομικά έτη και κατά το τρέχον οικονομικό έτος.

Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν νέα ενίσχυση ήσσονος σημασίας μόνον αφού εξακριβώσουν ότι η ενίσχυση αυτή δεν αυξάνει το ανώτατο ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που η οικεία επιχείρηση έχει λάβει κατά την περίοδο που καλύπτει το συγκεκριμένο οικονομικό έτος και τα προηγούμενα δύο οικονομικά έτη στο υπόψη κράτος μέλος πέραν του ανώτατου ορίου που καθορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2.

2. Εάν ένα κράτος μέλος έχει συγκροτήσει κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας το οποίο περιέχει πλήρεις πληροφορίες σχετικά με όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχουν χορηγηθεί από οποιαδήποτε αρχή αυτού του κράτους μέλους, παύει να ισχύει η πρώτη υποπαράγραφος της παραγράφου 1 από τη χρονική στιγμή κατά την οποία το μητρώο καλύπτει περίοδο τριών ετών.

Οσάκις ένα κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση επί τη βάσει καθεστώτος εγγυήσεων που προβλέπει την παροχή εγγύησης με χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ βάσει εντολής του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, παύει ενδεχομένως να ισχύει η πρώτη υποπαράγραφος της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Σε τέτοιες περιπτώσεις, ισχύει το ακόλουθο σύστημα παρακολούθησης:

- a) το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων καταρτίζει ετησίως, με βάση τα πληροφοριακά στοιχεία που οφείλουν να του παρέχουν οι χρηματοοικονομικοί μεσάζοντες, κατάλογο των αποδεκτών ενίσχυσης και του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης που έλαβε ο κάθε αποδέκτης. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων αποστέλλει τα εν λόγω πληροφοριακά στοιχεία στο οικείο κράτος μέλος και στην Επιτροπή και

- β) το οικείο κράτος μέλος διαβιβάζει τις σχετικές πληροφορίες στους τελικούς αποδέκτες εντός τριμήνου από την παραλαβή των πληροφοριών από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και
- γ) τα οικεία κράτη μέλη λαμβάνουν από έκαστο αποδέκτη δήλωση στην οποία να δηλώνεται ότι το συνολικό ποσό ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που έχει λάβει ο αποδέκτης δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που καθορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2. Σε περίπτωση υπέρβασης του ανώτατου ορίου ως προς έναν ή περισσότερους αποδέκτες, τα οικεία κράτη μέλη λαμβάνουν μέριμνα ούτως ώστε το μέτρο ενίσχυσης που οδήγησε στην υπέρβαση του ορίου είτε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή είτε να επιστραφεί από τον αποδέκτη.

3. Τα κράτη μέλη καταγράφουν και συγκεντρώνουν όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Τα εν λόγω αρχεία περιέχουν όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για να αποδειχθεί ότι έχουν τηρηθεί οι όροι του παρόντος κανονισμού. Τα αρχεία που αφορούν επιμέρους ενισχύσεις ήσσονος σημασίας πρέπει να διατηρούνται επί 10 έτη από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε η ενίσχυση. Τα αρχεία που αφορούν καθεστώς ενισχύσεων ήσσονος σημασίας πρέπει να διατηρούνται επί 10 έτη από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε η τελευταία επιμέρους ενίσχυση δυνάμει του καθεστώτος. Μετά από γραπτή αίτηση της Επιτροπής, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος της παρέχει, εντός 20 εργάσιμων ημερών ή εντός μεγαλύτερης περιόδου που ορίζεται στην αίτηση, όλες τις πληροφορίες που η Επιτροπή θεωρεί αναγκαίες για να εκτιμήσει εάν έχουν τηρηθεί οι όροι του παρόντος κανονισμού, ιδίως όσον αφορά το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που έχουν χορηγηθεί σε συγκεκριμένη επιχείρηση.

Άρθρο 4

Τροποποίηση

Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1860/2004 τροποποιείται ως εξής:

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2006.

- α) Στο σημείο 1, η φράση «μεταποίηση και εμπορία» διαγράφεται.
- β) Το σημείο 3 διαγράφεται.

Άρθρο 5

Μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που έχουν χορηγηθεί πριν από την έναρξη ισχύος του σε επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα των μεταφορών και σε επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, εφόσον η εκάστοτε ενίσχυση πληροί όλους τους όρους που καθορίζονται στα άρθρα 1 και 2. Κάθε ενίσχυση που δεν πληροί τους εν λόγω όρους αξιολογείται από την Επιτροπή σύμφωνα με τα σχετικά πλαίσια, κατευθυντήριες γραμμές και ανακοινώσεις.

2. Κάθε επιμέρους ενίσχυση ήσσονος σημασίας η οποία χορηγείται μεταξύ της 2ας Φεβρουαρίου 2001 και της 30ής Ιουνίου 2007 και η οποία πληροί τους όρους του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 λογίζεται ως μη ανταποκρινόμενη στο σύνολο των κριτηρίων του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και συνεπώς ισχύει γι' αυτήν απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.

3. Κατά τη λήξη της περιόδου ισχύος του παρόντος κανονισμού, κάθε ενίσχυση ήσσονος σημασίας η οποία πληροί τους όρους του μπορεί νομίμως να χορηγηθεί εντός ενός περαιτέρω εξαμήνου.

Άρθρο 6

Έναρξη και διάρκεια ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2007 έως την 31η Δεκεμβρίου 2013.

Για την Επιτροπή
Neelie KROES
Μέλος της Επιτροπής

Παράρτημα 4 / Κεφάλαιο 4

Τα ενεργά μέλη της L.T.C. το 2011 είναι ξενοδοχεία 4 και 5* σε όλη τη γεωγραφική περιοχή της Ελλάδας και ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα στην Αθήνα. Αναφέρονται παρακάτω με αλφαβητική σειρά:

1. «ΑΛΝΤΕΜΑΡ ΑΝΩΝΥΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» που εδρεύει στο Ηράκλειο Κρήτης και διατηρεί τα ξενοδοχεία «KNOSSOS ROYAL VILLAGE», «ROYAL MARE VILLAGE» και «CRETAN VILLAGE».
2. «ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ Ε.Π.Τ.Ε.Α. Α.Ε.» που εδρεύει στην Σκαφιδιά Πύργου Ηλείας και διατηρεί τα ξενοδοχεία «OLYMPIAN VILLAGE» και «ΕΠΟΧΕΣ».
3. «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΝΟΤΟΥ Α.Ε.» που εδρεύει στη Ρένη Κοσκινού Ρόδου και διατηρεί τα ξενοδοχεία «PARADISE ROYAL MARE» και «PARADISE VILLAGE».
4. «ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΑΙΡΟΤΕΛ Α.Ε.» που εδρεύει στην Δήμο Αθηναίων, Δορυλαίου 10-12 και διατηρεί το ξενοδοχείο «STRATOS VASSILIKOS», «PARTHENON» και «ALEXANDROS».
5. «ΑΙΡΟΤΕΛ ΑΧΑΪΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» που εδρεύει στο Δήμο Αθηναίων, Βαλαωρίτου 9B και διατηρεί το ξενοδοχείο «ACHAIA BEACH».
6. «ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΡΟΔΟΥ Α.Ε.» που εδρεύει στην Παραλία Καλάθου Δ.Δ. Καλάθου, Δήμου Λινδίων και διατηρεί τα ξενοδοχεία «ΑΙΘΡΙΟΝ ΠΑΛΑΣ» και «ATRIUM PRESTIGE».
7. «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕΝΤΙΤΟΥΡΣ Α.Ε.» που εδρεύει στο Δήμο Δικαίου Νήσου Κω και διατηρεί το ξενοδοχείο «CARAVIA BEACH».
8. «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ι. ΜΑΜΙΔΑΚΗ BLUEGR A.E.» που εδρεύει στο Δήμο Ηρακλείου Αττικής και διατηρεί τα ξενοδοχεία «MINOS BEACH ART HOTEL» και «MINOS PALACE».

9. «ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ MARBELLA Α.Ε.» που εδρεύει στον Άγιο Ιωάννη Περιστερών Στρογγυλής Κέρκυρας και διατηρεί το ξενοδοχείο «MARBELLA BEACH».
10. «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ» που εδρεύει στο Μαρούσι, Χειμάρας 9 & Λ. Αμαρουσίου – Χαλανδρίου και διατηρεί το ξενοδοχείο «SUNSHINE VACATION CLUBS CORFU».
11. «ΑΚΤΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ» που εδρεύει στο Μαρούσι, Χειμάρας 9 & Λ. Αμαρουσίου – Χαλανδρίου και διατηρεί το ξενοδοχείο «SUNSHINE VACATION CLUBS CRETE».
12. «ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΡΟΔΟΣ Α.Ε» που εδρεύει στην Ιαλυσό Ρόδου (Πλατεία Ι. Ράπτη 1) και διατηρεί το ξενοδοχείο «SUNSHINE VACATION CLUB RHODES».
13. «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΛΛΙΑΣ ΑΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ» που εδρεύει στην Αθήνα και διατηρεί το ξενοδοχείο «CANDIA HOTEL».
14. «Α.Ε. ΑΔΕΞΕΝ – ΠΑΤΡΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ» που εδρεύει στον Δήμο Αθηναίων, Δορυλαίου 10-12 και διατηρεί το ξενοδοχείο SMART HOTEL.
15. «MINOS PALACE ΑΕ» που εδρεύει στην Αθήνα, Πανεπιστημίου 56 και διατηρεί το ξενοδοχείο MINOS PALACE.
16. «ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΝΤΕΡΗ» που εδρεύει στην Αγία Παρασκευή, Γραβιάς 6.

Παράρτημα 5 / Κεφάλαιο 4

Στο παρακάτω πίνακα 4.2 αναφέρονται όλα τα μέλη της L.T.C. από την ίδρυση της, το έτος 2006 έως το έτος 2011.

Πίνακας 4.2

Μέλη της Leading Tourism Cluster 2006 - 2011

A/A	Όμιλος - Εταιρεία	Ξενοδοχειακή μονάδα - Εκπαιδευτικό Ίδρυμα	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	KNOSSOS ROYAL VILLAGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
2	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	ROYAL MARE VILLAGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
3	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	CRETAN VILLAGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
4	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	OLYMPIAN VILLAGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
5	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	ΕΠΟΧΕΣ	☒	☒	☒	☒	☒	☒
6	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	PARADISE ROYAL MARE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
7	Όμιλος Aldemar Hotels & Spa	PARADISE VILLAGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
8	Όμιλος Airotel	HOTEL ALEXANDROS	☒	☒	☒	☒	☒	☒
9	Όμιλος Airotel	HOTEL PARTHENON	☒	☒	☒	☒	☒	☒
10	Όμιλος Airotel	HOTEL STRATOS VASSILIKOS	☒	☒	☒	☒	☒	☒
11	Όμιλος Airotel	HOTEL MALACONDA BEACH HOTEL	☒	☒	☒	☒	☒	☒
12	Όμιλος Airotel	ACHAIA BEACH	☒	☒	☒	☒	☒	☒
13	Blue GR Mamidakis	MINOS BEACH ART HOTEL	☒	☒	☒	☒	☒	☒
14	Blue GR Mamidakis	CANDIA PARK VILLAGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
15	Blue GR Mamidakis	MIRAMARE WONDERLAND	☒	☒	☒	☒		
16	Blue GR Mamidakis	LIFE GALLERY ATHENS	☒	☒	☒	☒	☒	☒
17	Blue GR Mamidakis	MINOS PALACE HOTEL					☒	☒
18	Όμιλος Capsis	SOFITEL CAPSIS HOTEL RHODES	☒	☒	☒	☒		

19	Όμιλος Capsis	SOFITEL CAPSIS PALACE & CAPSIS BEACH HOTEL	☒	☒	☒	☒		
20	Εταιρεία ΞΕΝ. ΤΟΥΡ. ΕΠΙΧ. Ν/Α ΡΟΔΟΥ Α.Ε.	ΑΙΘΡΙΟΝ ΠΑΛΑΣ	☒	☒	☒	☒	☒	☒
21	Εταιρεία ΞΕΝ. ΤΟΥΡ. ΕΠΙΧ. Ν/Α ΡΟΔΟΥ Α.Ε.	ATRIUM PRESTIGE	☒	☒	☒	☒	☒	☒
22	Εταιρεία ΜΕΝΤΙΤΟΥΡΣ ΑΕ	CARAVIA BEACH	☒	☒	☒	☒	☒	☒
23	Εταιρεία ΚΟΝΤΟΚΑΛΙ ΒΑΥ	ΚΟΝΤΟΚΑΛΙ ΒΑΥ	☒	☒	☒	☒		
24	Εταιρεία ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΑΕ	LINDOS ROYAL	☒	☒	☒	☒		
25	Εταιρεία ΜΑΡΒΕΛΛΑ ΒΕΑΧ	MARBELLA BEACH	☒	☒	☒	☒	☒	☒
26	Εταιρεία ΚΑΡΑΤΖΗ ΑΕ	NANA BEACH	☒	☒	☒	☒		
27	Όμιλος Sunshine Vacation Club	SUNSINE VACATION CLUB RHODES		☒	☒	☒	☒	☒
28	Όμιλος Sunshine Vacation Club	SUNSINE VACATION CLUB CORFU			☒	☒	☒	☒
29	Όμιλος Sunshine Vacation Club	SUNSINE VACATION CLUB CRETE			☒	☒	☒	☒
30	Εταιρεία OLYMPIC HOTEL	OLYMPIC PALACE HOTEL			☒	☒	☒	☒
31	Εταιρεία Ν. ΜΑΛΛΙΑΣ Α.Ε.	CANDIA HOTEL				☒	☒	☒
32	Εκπαιδευτικό ίδρυμα Αμερικάνικο Κολέγιο Ελλάδος	DEREE					☒	☒

Παράρτημα 6 / Κεφάλαιο 4

Ισολογισμοί Leading Tourism Cluster

Ισολογισμός 31^{ης} Δεκεμβρίου 2007

ΠΡΟΤΥΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛ. ΞΕΝΟΔ. ΤΟΥΡ. ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007 - 1η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (11/10/06 - 31/12/07) - ΑΡ.Μ.Α.Ε. 61599/01ΑΤ/Β/06/409			
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσά προηγ. χρήσεως 2007	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσά προηγ. χρήσεως 2007
Β. ΕΞΟΔΑ		Α. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	22.271,05	I. Μετοχικό κεφάλαιο	206.159,00
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		IV. Αποτελέσματα εις νέο	-44.192,16
II. Ενσώματες ακινητοποιήσεις	27.460,41	Συν. Ιδίων Κεφαλαίων (ΑI+ΑIV)	161.966,84
III. Συμ/χές & μακρ. απαιτήσεις	2.883,00	Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Σύνολο παγίου ενεργ. (ΓII+ΓIII)	30.293,41	II. Βραχ/σμες υποχρεώσεις	87.771,77
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Σύνολο υποχρεώσεων (ΓII)	87.771,77
II. Απαιτήσεις	75.397,57		
IV. Διαθέσιμα	121.776,58	ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α+Γ)	249.738,61
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού (ΔII+ΔIV)	197.174,15		
ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β+Γ+Δ)	249.738,61		
ΚΑΤ/ΣΗ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΑΠΟΤ/ΤΩΝ ΧΡΗΣ. (Α86) (11.10.06-31.12.07)		ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (Α88)	
I. Αποτελέσματα εκμετ/σεως	Χρήση 2007		Χρήση 2007
Κύκλος Εργασιών (πωλήσεις)	273.495,72	Καθαρά αποτ/τα (ζημιές) χρήσης	-44.192,16
Μείον: Κόστος πωλήσεων	270.874,60	Ζημιές εις νέο	-44.192,16
Μικτά αποτ/τα - Κέρδη εκμετ.	2.621,12		
Μείον: 1. Εξοδα διοικ. λειτουργ.	46.033,80	ΚΗΦΙΣΙΑ 30-4-2008	
Μερικά αποτ/τα ζημιές εκμ/σεως	-43.412,68	Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ & Δ/ΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	
4. Πιστωτ. τόκοι & συναφή έσοδα	779,10	ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	
Μείον: 3. Χρεωστ. τόκοι & συν. έξοδα	152,10	ΑΔΤ Σ 700750	
Ολικά αποτ/τα - ζημιές εκμετ.	-42.785,68		
II. Έκτακτα αποτελέσματα		ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.	
Μείον: 1. Έκτακτα και ανόργ. έξοδα	39,00	ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	
4. Προβλ. για έκτακτ. κινδύνους	1.367,48	ΑΔΤ Σ 237937	
Οργανικά και έκτ. αποτ/τα ζημιές	-44.192,16		
Μείον: Σύν. αποσβ. παγίων στοιχείων	17.440,76	Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ	
Μείον: Οι από αυτές ενσωμ/νες στο λειπ/κό κόστος	17.440,76	ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	
ΚΑΘ. ΑΠΟΤ/ΤΑ (ζημιές) ΧΡΗΣΗΣ	-44.192,16	ΑΔΤ Σ 734970	

Πηγή: Εφημερίδα Ημερησία 04/06/2008

Ισολογισμός 31^{ης} Δεκεμβρίου 2008

ΠΡΟΤΥΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛ. ΞΕΝΟΔ. ΤΟΥΡ. ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008 - 2η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1/1-31/12/2008) ΑΡ.Μ.Α.Ε. 61599/01ΑΤ/Β/06/409						
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειομ.	Ποσά προηγ.	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειομ.	Ποσά προηγ.	
Β. ΕΞΟΔΑ	χρήσεως 2008	χρήσεως 2007	Α. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	χρήσεως 2008	χρήσεως 2007	
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	<u>0,41</u>	<u>22.271,05</u>	I. Μετοχικό κεφάλαιο	206.159,00	206.159,00	
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			IV. Αποθεματικά κεφάλαια	731,22	0,00	
II. Ενωώματες ακινητοποιήσεις	0,96	27.460,41	V. Αποτελέσματα εις νέο	13.893,17	-44.192,16	
III. Συμ/χές & μακρ απαιτ.	2.833,00	2.833,00	Συν. Ιδίων Κεφαλαίων	<u>220.783,39</u>	<u>161.966,84</u>	
Σύνολο παγίου ενεργ. (ΓII+ΓIII)	<u>2.833,96</u>	<u>30.293,41</u>	(AI+ AIV+ AV)			
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤ.			Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
I. Αποθέματα	174,07	0,00	II. Βραχ/σμες υποχρεώσεις	<u>71.690,60</u>	<u>87.771,77</u>	
II. Απαιτήσεις	102.733,22	75.397,57	Σύνολο υποχρεώσεων (ΓII)	<u>71.690,60</u>	<u>87.771,77</u>	
IV. Διαθέσιμα	186.407,29	121.776,58				
Σύν. κυκλοφ. ενεργ. (ΔI+ ΔII+ ΔIV)	<u>289.314,56</u>	<u>197.174,15</u>	ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΠΑΘΗΤ. (Α+Γ)	<u>292.473,99</u>	<u>249.738,61</u>	
Ε. ΜΕΤΑΒ. ΛΟΓΑΡ. ΕΝΕΡΓΗΤ.	<u>325,02</u>	<u>0,00</u>				
ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓ. (Β+Γ+Δ+Ε)	<u>292.473,99</u>	<u>249.738,61</u>				
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΑΠΟΤ/ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ (Λ86) (1.1-31.12.08)			ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (Λ88)			
I. Αποτελέσματα εκμετ/σεως	Χρήση 2008	Χρήση 2007		Χρήση 2008	Χρήση 2007	
Κύκλος Εργασιών (πωλήσεις)	347.583,66	273.495,72	Καθαρά αποτ/τα			
Μείον: Κόστος πωλήσεων	247.720,80	270.874,60	(κέρδη/ζημιές) χρήσης	63.691,35	-44.192,16	
Μικτά αποτ/τα - Κέρδη εκμετ.	99.862,86	2.621,12	(-) Υπόλοιπο αποτ/των (ζημιών)		0,00	
Μείον: 1. Εξόδα διοικ. λειτουργ.	35.524,72	46.033,80	προηγ. χρήσεων	<u>-44.192,16</u>	<u>0,00</u>	
Μερικά αποτ/τα (κέρδ./ζημ.) εκμετ.	64.338,14	-43.412,68	Σύνολο	19.499,19	-44.192,16	
Πλέον: 4. Πιστ. τόκοι & συν. έσοδα	1.167,93	779,10	Μείον: 1. Φόρος εισοδήματος	<u>4.874,80</u>	<u>0,00</u>	
Μείον: 3. Χρεωστ. τόκοι & συν. έξ.	76,80	152,10	Κέρδη προς διάθεση			
Ολικά αποτ/τα (κέρδ./ζημ.) εκμετ.	65.429,27	-42.785,68	ή ζημιές εις νέο	<u>14.624,39</u>	<u>-44.192,16</u>	
II. Εκτακτα αποτελέσματα			Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:			
Μείον: 1. Εκτακτα ανόργ. έξοδα	0,00	39,00	1. Τακτικό αποθεματικό	731,22	0,00	
4. Προβλ. για εκτακ κινδύν.	1.737,92	1.367,48	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέο	13.893,17	0,00	
Όργαν. & έκτ. αποτ/τα (κέρδ./ζημ.)	63.691,35	-44.192,16		<u>14.624,39</u>	<u>0,00</u>	
Μείον: Σύν. αποσβ. παγίων στοιχ.	62.982,73	17.440,76				
Μείον: οι από αυτές ενσωμ/νες						
στο λειπ/κό κόστος	62.982,73	17.440,76				
ΚΑΘ. ΑΠΟΤ. (κέρδ./ζημ.) ΧΡΗΣΗΣ	<u>63.691,35</u>	<u>-44.192,16</u>				
			ΚΗΦΙΣΙΑ 30/4/2009			
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ & Δ/ΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ			ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ	Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ		
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ			ΕΡΙΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ		
ΑΔΤ Σ 700750			ΑΔΤ Τ 293153	ΑΔΤ Σ 734970		

Πηγή: Εφημερίδα Ημερησία 22/05/2009

ΠΡΟΤΥΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛ. ΞΕΝΟΔ. ΤΟΥΡ. ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2009 - 3η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1/1-31/12/2009) ΑΡ.Μ.Α.Ε. 61599/01ΑΤ/Β/06/409					
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		Ποσά κλειομ.	Ποσά προηγ.	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Β. ΕΞΟΔΑ		χρήσης 2009	χρήσης 2008	Α. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ		0,41	0,41	I. Μετοχικό κεφάλαιο	
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				IV. Αποθεματικά κεφάλαια	
II. Ενωσώματες ακινητοποιήσεις		1,11	0,98	V. Αποτελέσματα εις νέο	
III. Συμχές & μακρ. απαιτ.		2.833,00	2.833,00	Συν. Ιδίων Κεφαλαίων	
Σύνολο παγίου ενεργ. (ΓII+ΓIII)		2.834,11	2.833,98	(AI+AIIV+AV)	
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤ.				Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
I. Αποθέματα		167,89	174,07	II. Βραχ/σμες υποχρεώσεις	
II. Απαιτήσεις		151.556,83	102.733,22	Σύνολο υποχρεώσεων (ΓII)	
IV. Διαθέσιμα		163.869,42	186.407,29	88.733,25	71.690,60
Σύν. κυκλοφ. ενεργ. (ΔI+ΔII+ΔIV)		315.594,14	289.314,58	88.733,25	71.690,60
Ε. ΜΕΤΑΒ. ΛΟΓΑΡ. ΕΝΕΡΓΗΤ.		0,00	325,02	ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΠΑΘΗΤ. (Α+Γ)	
ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓ. (Β+Γ+Δ+Ε)		318.428,66	292.473,99	318.428,66	292.473,99
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΑΠΟΤ/ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ (Α86) (1.1-31.12.09)					
I. Αποτελέσματα εκμετ/σεως		Χρήση 2009	Χρήση 2008	ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (Α88)	
Κύκλος Εργασιών (πωλήσεις)		287.947,61	347.583,66	Χρήση 2009	
Μείον: Κόστος πωλήσεων		257.776,73	247.720,80	Χρήση 2008	
Μικτά αποτ/τα (κέρδη) εκμετ.		30.170,88	99.862,86	Καθαρά αποτ/τα (κέρδη) χρήσης	
Μείον: 1. Εξοδα διοικ. λειτουργ.		30.690,71	35.524,72	(-) Υπόλοιπο αποτ/των	
Μερικά αποτ/τα (ζημ./κέρδ.) εκμετ.		-519,83	64.338,14	(κερδ./ζημ.) προηγ. χρήσ.	
Πλέον: 4. Πιστ. τόκοι & συν. έσοδα		1.074,29	1.167,93	Σύνολο	
Μείον: 3. Χρεωστ. τόκοι & συν. έξ.		242,26	76,80	Μείον: 1. Φόρος εισοδήματος	
Ολικά αποτ/τα (κέρδη) εκμετ.		312,20	65.429,27	Κέρδη προς διάθεση	
II. Εκτακτα αποτελέσματα				Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:	
Πλέον: 1. Εκτακτα ανόργ. έσοδα		16.313,28	0,00	1. Τακτικό αποθεματικό	
Μείον: 4. Προβλ. για έκτ. κινδύν.		1.439,74	1.737,92	2. Πρώτο μέρος	
Όργαν. & έκτ. αποτ/τα (κέρδη)		15.185,74	63.691,35	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέο	
Μείον: Σύν. αποσβ. παγίων στοιχ.		3.467,80	62.982,73	569,47	731,22
Μείον: οι από αυτές ενσωμ/νες				24.712,28	0,00
στο λετ/κό κόστος		3.467,80	62.982,73	0,72	13.893,17
ΚΑΘ. ΑΠΟΤ/ΤΑ (κέρδη) ΧΡΗΣΗΣ		15.185,74	63.691,35	25.282,47	14.624,39
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ & Δ/ΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ		ΚΗΦΙΣΙΑ 30/4/2010		Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ	
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ		ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ		ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	
ΑΔΤ ΑΙ 091256		ΕΡΙΝΗΣ ΠΑΝΑΓΩΤΗΣ		ΑΔΤ Σ 734970	
		ΑΔΤ Τ 293153			

Πηγή: Εφημερίδα Ημερησία 03/06/2010

ΠΡΟΤΥΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛ. ΞΕΝΟΔ. ΤΟΥΡ. ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010 - 4η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1/1-31/12/2010) ΑΡ.Μ.Α.Ε. 61599/01ΑΤ/Β/06/409					
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειομ.	Ποσά προηγ.	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσά κλειομ.	Ποσά προηγ.
Β. ΕΞΟΔΑ	χρήσης 2010	χρήσης 2009	Α. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	χρήσης 2010	χρήσης 2009
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	<u>12.219,27</u>	<u>0,41</u>	I. Μετοχικό κεφάλαιο	228.394,00	206.159,00
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			IV. Αποθεματικά κεφάλαια	1.370,20	1.300,69
II. Ενσώματες ακινητοποιήσεις	1.314,74	1,11	V. Αποτελέσματα εις νέο	1.267,74	0,72
III. Συμχές & μακρ. απαιτ.	2.833,00	2.833,00	Συν. Ιδίων Κεφαλαίων (ΑΙ+ΑΙΥ+ΑΥ)	<u>231.031,94</u>	<u>229.695,41</u>
Σύνολο παγίου ενεργ.(ΓII+ΓIII)	<u>4.147,74</u>	<u>2.834,11</u>	Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤ.			II. Βραχ/σμες υποχρεώσεις	272.629,56	88.733,25
I. Αποθέματα	134.537,50	167,89	Σύνολο υποχρεώσεων (ΓII)	<u>272.629,56</u>	<u>88.733,25</u>
II. Απαιτήσεις	302.351,96	151.556,83			
IV. Διαθέσιμα	50.405,03	163.869,42			
Σύν. κυκλοφ. ενεργ. (ΔI+ΔII+ΔIV)	<u>487.294,49</u>	<u>315.594,14</u>			
ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΕΝΕΡΓ. (Β+Γ+Δ+Ε)	<u>503.661,50</u>	<u>318.428,66</u>	ΓΕΝ. ΣΥΝ. ΠΑΘΗΤ. (Α+Γ)	<u>503.661,50</u>	<u>318.428,66</u>
ΚΑΤ/ΣΗ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΑΠΟΤ/ΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 31/12/2010 (1.1-31.12.10)			ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
I. Αποτελέσματα εκμετ/σεως	Χρήση 2010	Χρήση 2009		Χρήση 2010	Χρήση 2009
Κύκλος Εργασιών (πωλήσεις)	446.812,70	287.947,61	Καθαρά αποτ/τα (κέρδη) χρήσης	7.227,76	15.185,74
Μείον: Κόστος πωλήσεων	429.682,01	257.776,73	(-) Υπόλ. αποτ. (κέρδη) πρ. χρήσ.	0,72	13.893,17
Μικτά αποτ/τα (κέρδη) εκμετ.	17.130,69	30.170,88	(-) Διαφ. φορ. ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	-4.103,42	0,00
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμ/σεως	9.042,45	0,00	Σύνολο	3.125,06	29.078,91
Σύνολο	26.173,14	30.170,88	Μείον: 1. Φόρος εισοδήματος	1.787,81	3.796,44
Μείον: 1. Εξοδα διοικ. λειτουργ.	23.458,10	30.690,71	Κέρδη προς διάθεση	<u>1.337,25</u>	<u>25.282,47</u>
Μερικά αποτ/τα (κερδ./ζημ.) εκμετ.	2.715,04	-519,83	Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:		
Πλέον: 4. Πιστ. τόκοι & συν. έσοδα	412,08	1.074,29	1. Τακτικό αποθεματικό	69,51	569,47
Μείον: 3. Χρεωστ. τόκοι & συν. έξ.	307,00	242,26	2. Πρώτο μέρισμα	0,00	24.712,28
Ολικά αποτ/τα (κέρδη) εκμετ.	2.820,12	312,20	Β. Υπόλοιπο κερδών εις νέο	1.267,74	0,72
II. Εκτακτα αποτελέσματα				<u>1.337,25</u>	<u>25.282,47</u>
Πλέον: 1. Εκτακτα ανόργ. έσοδα	0,00	16.313,28			
4. Έσοδα από προβλ. προηγ. χρσ.	4.545,14	0,00			
Μείον: 1. Εκτακτα ανόργ. έξοδα	137,50	0,00			
Μείον: 4. Προβλ. για έκτ. κινδύν.	0,00	1.439,74			
Όργαν. & έκτ. αποτ/τα (κέρδη)	7.227,76	15.185,74			
Μείον: Σύν. αποσβ. παγίων στοιχ.	11.111,90	3.467,80			
Μείον: οι από αυτές ενσωμ/νες στο λειτ/κό κόστος	11.111,90	3.467,80			
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤ/ΤΑ (κέρδη) ΧΡΗΣΗΣ	<u>7.227,76</u>	<u>15.185,74</u>			

Πηγή: Εφημερίδα Ημερησία 06/06/2011

Παράρτημα 7 / Κεφάλαιο 5

Ερωτηματολόγιο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (MBA)

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής Εργασίας με θέμα:
Τουριστικό Cluster (επιχειρηματική δικτύωση)

Φοιτήτρια: Νικολέττα Κλαδά (nicol.klada@gmail.com)

Αγαπητέ/ή κύριε/α,

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας στοχεύοντας να μελετήσει την ένταξη μιας επιχείρησης σε ένα τουριστικό cluster. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να προσδιοριστεί ο βαθμός σημαντικότητας των cluster όσο αφορά την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την επίτευξη οικονομιών κλίμακας και την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σύμφωνα με τον ορισμό του Michael Porter «οι επιχειρηματικοί συνεργατικοί σχηματισμοί (Clusters) είναι γεωγραφικές συγκεντρώσεις διασυνδεδεμένων επιχειρήσεων, εξειδικευμένων προμηθευτών, παρόχων υπηρεσιών, επιχειρήσεων σε σχετικούς και σχετιζόμενους βιομηχανικούς κλάδους και διασυνδεδεμένων θεσμικών φορέων, σε ιδιαίτερους τομείς που ανταγωνίζονται αλλά και που συνεργάζονται».

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα συμβάλει καθοριστικά στην ολοκλήρωση της μελέτης μου και στην ολοκλήρωση των σπουδών μου για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου. Η απάντησή σας είναι σημαντική καθώς η επιχείρησή σας είναι εδώ και χρόνια καταξιωμένη στον ξενοδοχειακό τομέα.

Γενικές Ερωτήσεις

1. Η ξενοδοχειακή σας μονάδα είναι:

Resort Πόλεως Άλλο

2. Η ξενοδοχειακή σας μονάδα είναι κατηγορίας:

5 αστέρια 4 αστέρια 3 αστέρια 2 αστέρια 1 αστέρι

3. Χρόνια λειτουργίας της ξενοδοχειακής σας μονάδας:

1-5 6-10 11-15 16-20 21-25 26-30 31+

4. Είστε μέλος cluster;

Ναι

Όχι

Αν είστε μέλος cluster συνεχίστε στην ερώτηση 5, αν όχι στην ερώτηση 14.

Ερωτήσεις προς μέλη – cluster

5. Είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιείται τέτοιου είδους συνεργασία μέσα στο πλαίσιο της επιχειρηματικής σας δραστηριότητας;

Ναι

Όχι

6. Αν όχι, αναφέρετέ μας την συνεργασία.

.....
.....

7. Ποια ήταν η εικόνα σας για τα cluster πριν την ένταξή σας σε αυτό;

Πολύ Θετική Θετική Ούτε θετική ούτε αρνητική Αρνητική Πολύ Αρνητική

8. Μετά από πέντε χρόνια λειτουργίας του cluster και συμμετοχής της επιχείρησης στην οποία εργάζεστε σε αυτό, πόσο ικανοποιημένος είστε;

100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%	20%	10	0%
Απόλυτα										Καθόλου
Ικανοποιημένος										Ικανοποιημένος

9. Πιστεύετε, ότι η δημιουργία cluster αποτελεί αναπτυσσόμενη και αποδοτική επένδυση για τα συνεργαζόμενα μέλη με βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη;

Βραχυπρόθεσμα οφέλη

Μακροπρόθεσμα οφέλη

Και τα δύο

Κανένα από τα δύο

10. Παλαιότερες έρευνες έχουν καταλήξει στα παρακάτω σημαντικότερα οφέλη όντας μέλη ενός cluster. Εσείς ποια από τα παρακάτω εντοπίζετε στην επιχείρηση στην οποία εργάζεστε;

Αναβάθμιση ποιότητας προσφερόμενων υπηρεσιών

Βελτίωση οργάνωσης

Εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας

Εξασφάλιση οικονομικών κλίμακας

Θεσμοθέτηση τεχνικών και ποιοτικών προδιαγραφών

Αύξηση της παραγωγικότητας της αλυσίδας των προμηθειών (Logistics)

11. Θα συμφωνούσατε σε επέκταση της συνεργασίας;

Ναι

Όχι

12. Σε ποιους από τους παρακάτω τομείς πιστεύετε ότι η συνεργασία μπορεί να προσδώσει συγκριτικά πλεονεκτήματα;

Εκπαίδευση και Διαχείριση προσωπικού

Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας

Έλεγχοι Ποιότητας

Τεχνολογία

13. Πόσο ικανοποιημένος είστε από το Σύστημα Ηλεκτρονικής Παραγγελιοληψίας του 1^{ου} τουριστικού cluster (L.T.C) στον ελληνικό χώρο στο τμήμα Προμηθειών της επιχείρησής σας;

Απόλυτα	Πολύ	Σχετικά	Καθόλου
Ικανοποιημένος	Ικανοποιημένος	Ικανοποιημένος	Ικανοποιημένος
☐	☐	☐	☐

Ερωτήσεις για μη – μέλη cluster

14. Γνωρίζετε τι είναι cluster;

Ναι

Όχι

15. Υπήρξε προσέγγιση στην επιχείρησή σας να συμμετάσχετε σε cluster;

Ναι

Όχι

16. Πόσες επιχειρήσεις σας έχουν προσεγγίσει για να ενταχθείτε σε cluster;

Μία

Δύο

Τρεις

Περισσότερες από Τρεις

17. Σε τι βαθμό οι προσεγγίσεις αυτές σας έχουν κάνει να αλλάξετε γνώμη ως προς την ένταξη της επιχείρησής σας σε ένα cluster;

Καθόλου

Ελάχιστα

Αρκετά

Το ξανασκέφτομαι

Είμαστε έτοιμοι να ενταχθούμε

18. Τι είδους οφέλη θεωρείτε πως θα αποκομίζατε όντας μέλη σε ένα cluster;

Βραχυπρόθεσμα οφέλη

Μακροπρόθεσμα οφέλη

Και τα δύο

Κανένα από τα δύο

19. Σημειώστε ποιος/οι ο/οι λόγος/οι που δεν συμμετέχετε σε cluster;

Εμπιστοσύνη

Κουλτούρα

Ποιότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες

Οργάνωση

Σχέση κόστους – τιμής στον τομέα των προμηθειών

Θεσμοθέτηση τεχνικών και ποιοτικών προδιαγραφών

Παραγωγικότητας της αλυσίδας των προμηθειών (Logistics)

20. Ποιο κύριο χαρακτηριστικό θα αύξανε τις πιθανότητες συμμετοχής της επιχείρησής σας σε ένα cluster;

.....
.....

Δημογραφικά στοιχεία

Επωνυμία ξενοδοχείου:.....

Αριθμός κλινών

Διεύθυνση.....

ΤηλέφωνοFax.....

Όνοματεπώνυμο

Τίτλος – θέση

e-mail

Ηλικία

20-30

31-40

41-50

51-60

61+